

Američko izvješće o Balkanu

Pomoćnica državnog tajnika SAD-a Beth Jones podnijela je Odboru Predstavničkog doma za međunarodne odnose - Pododboru za Europu 13. ožujka 2003. opširan izvještaj o stanju u Iraku, djelovanju NATO-a, EU-a, OEES-a, stanju u Rusiji, Ukrajini, Turskoj, na Balkanu i Cipru.

O Hrvatskoj se govori u sklopu odjeljka o Balkanu, što nam baš nije drago.

Spominje se kako je ostvaren napredak pa su Zagreb i Beograd bez međunarodnog posredovanja riješili problem poluotoka Prevlake, te da je gospodarski rast dobar i iznosio je oko četiri posto. Što se tiče regije ističe se kako je angažman SAD sve manji, a diplomatsku i vojnu odgovornost postupno preuzimaju europske zemlje. Tako vojnici iz Europe čine osamdeset posto cjelokupnih vojnih snaga na Balkanu.

Što se tiče povratka izbjeglica iznosi se da je u velikom zamahu u Bosni i na Kosovu, dok se za Hrvatsku navodi da je potrebno tražiti ubrzanje procesa povratka izbjeglica.

Naglašeno je kako se u balkanskim državama mora ustrajati na stvaranju pravnog poretka, iskorjenjivanju korupcije i borbi protiv terorizma kako bi se ta regija što prije uključila u Europu. Premda je ostvaren značajan napredak SAD će u partnerstvu s europskim saveznicima još nekoliko godina biti angažirane na Balkanu, zaključuje svoj izvještaj u dijelu koji se odnosi na jugoistočnu Europu Beth Jones.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu	3
- Prijedlog zakona o osnivanju Agencije za područja posebne državne skrbi	21
- Prijedlog zakona o proračunu	26
- Prijedlog zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti	29
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanja izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu	41
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Mađarske o predaji i prihvatu osoba koje nezakonito borave na njihovim državnim područjima	41
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	42
- Konačni prijedlog zakona o nasljeđivanju	52
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Carinskog zakona	59
- Konačni prijedlog zakona o državnim potporama	61
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva o prestanku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika Luciana Sušnja i prestanku zastupničkog mandata njegovog zamjenika Darija Vasilića	68
- Izbori - imenovanja - razrješenja	70
- Odgovor na zastupničko pitanje	72

PRIKAZ RADA:

- 30. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 26, 27. I 28. VELJAČE TE 5, 6, 7, 11, 12, 13. I 14. OŽUJKA 2003.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O RADU

Do drugog čitanja nastavak usuglašavanja socijalnih partnera

Hrvatski sabor je poimenično većinom glasova donio zaključak kojim se Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu prihvaća u prvom čitanju, dok će sve primjedbe i prijedlozi biti upućeni predlagatelju zbog pripreme Konačnog prijedloga zakona. Potom su većinom glasova doneseni i zaključci sukladno prijedlogu Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu. Prvim zaključkom se zadužuje Vlada da do izrade Konačnog prijedloga zakona nastavi tripartitno usuglašavanje neusklađenih radno-pravnih instituta. Zatim se preporuča Vladi da do izrade Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu uputi u proceduru i druge zakonske propise koji su u uskoj vezi s navedenim izmjenama i dopuna, čime bi se kompletirao sadržaj izmjena radno-socijalnog zakonodavstva. Temeljni razlog predloženih zakonskih izmjena i dopuna, prema riječima predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, je smanjenje poteškoća restrukturiranja poduzeća, poticanje novih investicije, kreiranje novih radnih mjesta, rast zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti.

O PRIJEDLOGU

Cilj donošenja Zakona o radu i njegovih novela bio je da Zakon konceptualnim pristupom i uskla-

divanjem pojedinih instituta, korepondira sa suvremenim zapadno-europskim rješenjima u području radnih odnosa, da u uvjetima međunarodne konkurencije globalnog gospodarstva i trgovine učini Republiku Hrvatsku "prepoznatljivom" za područje gospodarske, financijske i ine suradnje, kao i za europske integrativne procese.

Hrvatsko radno zakonodavstvo, poput većine europskih zakonodavstava, izrađeno je s glavnim ciljem zaštite stabilnosti zaposlenja. Praksa i iskustva drugih država, a posebice država EU-a pokazuju da regulacija tržišta rada ima znatnog utjecaja na gospodarski rast i kreiranje novih poslova. Promjene u svijetu rada, osjetljivost tržišta rada na promjene u gospodarskom okruženju, sve veća otvorenost i povezanost na globalnom tržištu proizvoda i usluga, povećanje konvencionalne nezaposlenosti, otvaraju pitanja o dinamici i opsegu reformi na tržištu rada i u sustavu radnih odnosa, ne dovodeći u pitanje nužnost samih reformi.

Promjene u radnom zakonodavstvu su nužne. Svijet rada mijenja se bitno i snažno. Promjene u načinu proizvodnje i strukturi gospodarstva povećavaju konvencionalnu nezaposlenost, razvija se tercijarni sektor kojem ne odgovara radno-pravna regulativa iz sfere industrijskih odnosa, mijenja se pojam, struktura i organizacija mjesta rada, smanjuju se

mogućnosti za trajni posao - "zanimanje za cijeli radni vijek", na neodređeno vrijeme.

Promjene u svijetu rada mijenjaju, osim značajki, i sigurnost radnog mjesta. Napuštaju se rigidne formalne zapreke za slobodnim disponiranjem radnom snagom koje konzerviraju neproduktivnu zaposlenost, napose na razini poslodavca-poduzeća, onemogućavaju restrukturiranje, povećavaju opću nezaposlenost.

Da bi bilo više usmjereno na radna mjesta ("job creation") i hrvatsko tržište rada, baš kao i europsko, trebalo bi biti fleksibilnije, manje vezano restriktivnom regulativom kroz zakonodavstvo. Istodobno, mora zadržati određene socijalne vrijednosti i socijalnu zaštitu koje čine temeljne elemente europskog, ali i hrvatskog socijalnog modela.

Hrvatska mora provesti reforme na tržištu rada i u sustavu radnih odnosa da bi smanjila poteškoće restrukturiranja poduzeća, potaknula nove investicije, kreiranje novih radnih mjesta, rast zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo je zauzeo stav glede predloženog Zakona da on bude prihvaćen u prvom čitanju.

Iznesene su jedino načelne primjedbe na kratkoću rasprave, na nedostatna i općenita obrazloženja za mjeru i obuhvat predloženih izmjena te da nisu predložena rješenja zaštitnih mehanizama zbog ublažavanja mogućih posljedica. Članovi odbora su pojedinačne primjedbe imali glede rada na određeno vrijeme, zaštite radnika i poslodavaca, netipičnih oblika radnih odnosa, otkaznih rokova, otpremnine te usklađivanja zakonodavstva.

Prihvatanje ovog zakonskog prijedloga podržali su **odbori za gospodarstvo, razvoj i obnovu, za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, za obitelj, mladež i šport te za obrazovanje, znanost i kulturu.**

Odbor za europske integracije je iskazao stav da će mišljenje o usklađenosti ovog zakona s *acquis communautaire* dati nakon što predlagatelj podnese Konačni prijedlog zakona.

Odbor za ravnopravnost spolova je predložio da Hrvatski sabor donese zaključke temeljem kojih će se o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu provesti prethodna rasprava.

RASPRAVA

Ništa neće ići ispod europskih standarda

Uvodno je zastupnike s predloženim Zakonom upoznao ministar rada i socijalne skrbi **Davorko Vidović**. Rekao je da se sadašnja vlast na području rada i radnih odnosa suočila s posebno teškim zatečenim stanjem i naslijeđenim iskustvom bez elemenata tržišta rada. Naglasio je da prosperitetna Hrvatska o kakvoj svi maštamo i koju želimo nije moguća bez reformi i na području tržišta rada i radnih odnosa. Zakon o radu, dodao je nije jedini zakon kojeg moramo mijenjati, nego je on tek dio paketa u kojem su sadržane brojne promjene u sustavu socijalne sigurnosti. Istaknuo je potom kako je nakana napraviti prijedlog zakona koji bi otvorio perspektivu za rješavanje najtežeg socijalnog problema ove države, a to je problem nezaposlenosti. Pojasnio je da će pojedina prava biti smanjena, ali će se ona kompenzirati na neki drugi način u okviru naknada i dužine primanja naknada za nezaposlenost u

slučajevima kada država za to preuzme brigu. Ukazao je i na to da ništa neće ići ispod razine europskih standarda, nego može biti samo i više u odnosu na druge tranzicijske zemlje. Rekao je da očekuje potporu ovom važnom zakonskom prijedlogu te je pozvao zastupnike da prijedlozima omogućе popraviti ono što eventualno nije do kraja dobro napravljeno.

Prosperitetna Hrvatska o kakvoj svi maštamo i koju želimo nije moguća bez reformi i na području tržišta rada i radnih odnosa.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Napomenuo je da ministar Vidović umjesto da govori o zakonu o radu govori o globalizaciji što je "mlaćenje prazne slame".

Gospodin ministar umjesto da govori o otkaznim rokovima i otpremninama, on se upustio u izricanje cijelog niza notornih političkih neistina, rekao je **Drago Krpina (HDZ)**.

U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorila je potom predsjednica Odbora **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Naglasila je da je posebna pozornost u raspravi na sjednici Odbora poklonjena predloženim rješenjima koja su ostala neusuglašena između predlagača, sindikata i poslodavaca, a to su otkazni rokovi i otpremnine, rad na određeno vrijeme i definiranje pojma malog poslodavca. Dodala je kako je neophodno otkazne rokove prilagoditi standardima Europske unije uvažujući pritom naše specifičnosti. Smatra dalje da se s obzirom na negativne posljedice nekih zakonskih instituta moraju naći kompenzacijska rješenja u okviru cjelovitog sustava socijalne sigurnosti. Nužno je također, kaže dalje gđa Biga-Friganović, predvidjeti sustavnu zaštitu radničkih potraživanja u slučaju stečaja poduzeća, učinkovitije rješavanje radnih sporova i jačanje zaštite radnika za vrijeme nezaposlenosti. Rad na neodređeno vrijeme treba postati pravilo, a rad na određeno vrijeme iznimka, zaključila je zastupnica. Naglasila je kako je potrebno predložiti normativna rješenja koja su sadržana u propisima o mirovinskom, zdravstvenom osigu-

ranju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti a koje izmjene bi bile u funkciji podrške socijalnoj sigurnosti radnika. Korisno bi, također, bilo predložiti analizu dosadašnjih programa i mjera koje oni sadrže uz moguću predlaganje izmjena u odnosu na posebno ranjive skupine na tržištu rada. Istaknula je da odbor ima stav kako bi do izrade Konačnog prijedloga ovog zakona trebalo uložiti dodatni napor za približavanje interesnih pozicija vezanih uz radno-socijalno zakonodavstvo te nastaviti usuglašavanje radno-pravnih instituta. U ime odbora predložila je i donošenje zaključaka kojim bi Hrvatski sabor prihvatio ovaj zakonski prijedlog te sve primjedbe i prijedloge uputio predlagatelju zbog izrade Konačnog prijedloga.

U ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorila je predsjednica Odbora **Dragica Zgrebec (SDP)**. Uz prijedlog prihvatanja ovog Zakona i upućivanja primjedaba predlagatelju zbog izrade Konačnog prijedloga zakona, napomenula je da Odbor predlaže da se zaduži Vlada da do izrade spomenutog Konačnog prijedloga, nastavi usuglašavanje neusuglašanih radno-pravnih instituta te uputi u proceduru i druge zakonske propise koji su u uskoj vezi s izmjenama i dopunama Zakona o radu.

Pozitivan stav spram ovog zakonskog prijedloga Odbora za obitelj, mladež i šport iznio je **Velimir Pleša (HDZ)**. Od generalnih primjedaba istaknuo je ipak neslaganje Odbora s izjavama da fleksibilni oblici rada znače i manje troškove, da prilagodljivost oblika rada pogoduje onima s obiteljskim obvezama, starijima i ženama. Postavljeno je, kaže, i pitanje kako će se ovakvo radno zakonodavstvo odraziti na deklaratorno podržavanu demografsku obnovu, te mogućnost otvaranja vrtića u sklopu poduzeća. Iskazao je i stav da treba dati još vremena poslodavcima i sindikatima kako bi se usuglasili oko bitnih pitanja.

Stavove Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina iznijela je potpredsjednica Odbora **Jadranka Reihl-Kir (SDP)**. Ukazala je na potrebu postizanja konsenzusa socijalnih partnera u pogledu temeljnih instituta kojima se uređuju radnopravni odnosi u pogledu ugovora o radu, trajanju otkaznog roka, pitanju otpremnine i drugim pitanjima u vezi s radom. Potrebno je, kaže, provesti

prethodnu raspravu kako bi se socijalnim partnerima pružila mogućnost i dalo dovoljno vremena da se usuglase o temeljnim pitanjima koja se žele urediti. Postavila je i pitanje, na koji bi način trebalo uspostaviti nadzor nad obavljanjem rada na određeno vrijeme? Mišljenje Odbora, napomenula je, da bi trebalo takvo radno mjesto prvo ponuditi postojećim radnicima, a ne dovoditi novog. Odgovarajuće mjere predložila je i u pogledu zaštite obitelji, jer ostvarivanje profita ne bi smjelo ići nauštrb obitelji i zdravlja radnika. Zaključila je potom da Odbor podržava ovaj zakon u prvom čitanju.

Predsjednik Odbora za zakonodavstvo, **Josip Leko (SDP)** iznio je mišljenja svog Odbora na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Uz podržavanje i iznijete primjedbe predloženo je i donošenje zaključka kojim bi se obvezala Vlada da u primjerenom roku a najkasnije istodobno s podnošenjem Konačnog prijedloga zakona o radu podnese prijedlog izmjena zakona koji su u svezi sa Zakonom o radu, posebno glede zaštite radnika, položaja radnika i nezaposlenih te zaštite na radu.

Odbor za obrazovanje je izrazio stajalište o potrebi cjeloživotnog obrazovanja i stalne zapošljivosti, uz istovremeno naglašenu bojazan da se ovim zakonskim prijedlogom ugrožava uloga sindikalnih organizacija koje bi mogle nestati kao socijalni partner, rekao je potpredsjednik Odbora **Želimir Janjić (HSLŠ)**. Posebno je istaknuo primjer Finske i Irske, kao zemlje u kojima je došlo do povećanja zaposlenosti zahvaljujući povećanom ulaganju u obrazovanje i znanost, nakon čega je gospodin Janjić predložio da se Zakon prihvati.

Ovaj zakonski prijedlog nije potreban

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)** je rekao kako drži da ovaj zakonski prijedlog nije potreban. Priču o tome da će se ovim zakonom potaknuti investiranje u Hrvatskoj drži pričom za naivne, jer, kaže, dok politika nastupa na način kako postupa od ulaska stranog kapitala u ovu zemlju neće biti ništa te će uvijek netko drugi za to okrivljavati. Smatra da bi raspravu trebalo voditi o uvjetima poslovanja, stanju u obrtništvu, posebno malim

trgovinama koje su na naletu velikih trgovačkih lanaca, prijatni sindikalnih organizacija raspadom energetskog sustava, te mjerama Hrvatske narodne banke o ograničavanju kreditnih plasmana poslovnim bankama. Radno zakonodavstvo treba biti tek izvedenica jedne racionalne, uspješne gospodarske i financijske politike, zaključio je zastupnik. Tvrdi da u Hrvatsku kapital ne ulazi zbog ograničenja tržišta, pravne nesigurnosti, stalnih mijenjanja zakona, administrativnog nereda, a ne zbog radnog zakonodavstva. Mišljenja je bio potom da će problemi nastati neposredno nakon usvajanja ovog zakona, budući da će do kraja godine isteći rokovi za zaključenje kolektivnih ugovora. Istaknuo je kako danas imamo posvemašnju apatiju, nezadovoljstvo, nesigurnost što je temeljni razlog zašto ljudi tvrde da je za bivše države bilo bolje. Upitao je zašto hrvatska ne preuzme slovenski model prema kojem se kaže da je rad na određeno vrijeme tek izuzetak. Ukazao je da se na određeno vrijeme danas dobiva više od 80 posto radnih mjesta, rekavši kako se ti zaposlenici sindikalno ne udružuju što dovodi u pitanje opstanak sindikata. Što se otkaznih rokova tiče, rekao je da će ih podržati uz uvjet da se ovaj Zakon počinje primjenjivati u tom dijelu kada Hrvatska stupi u Europsku uniju. Drži dalje da bi najniže plaće trebale biti vezane uz najnižu osnovicu za plaćanje doprinosa, a, kaže, ovim zakonskim prijedlogom omogućeno je da plaće budu i niže. Na kraju je istaknuo da je vladajuća koalicija dobila izbore na obećanjima od 200 tisuća novih radnih mjesta, na smanjenju PDV-a na 17 posto, povratu imovine i reviziji pretvorbe, a ne na redukciji zaposleničkih i socijalnih prava. Kada promijenimo odnose u gospodarstvu onda krenimo u izmjene Zakona o radu, bila je zadnja tvrdnja gospodina Kajina.

Nenad Stazić (SDP) netočno je držao izjavu gospodina Kajina kako će prema predloženom Zakonu veći broj radnika biti nezaštićen. Pojasnio je da se Zakonom predviđa da mali poslodavac više neće moći otpustiti ni jednog radnika bez obrazloženja.

Klub zastupnika Hrvatskog bloka glasovat će protiv ovog Zakona zato jer njime radnici gube puno, a poslodavci dobivaju malo, te ne donosi ništa za rast zaposlenosti i ukupan gospodarski rast u Republici Hrvatskoj, rekao je u ime Kluba **Ivić Pašalić**

(**HB**). Vlada je, kaže, potencirala sukob socijalnih partnera, a ovaj zakonski prijedlog unaprijed osudila na propast. Istaknuo je kako se kao prvo i osnovno pitanje nameće svrhovitost i opravdanost ovakvog radikalnog reformskog zahvata u području rada i radničkih prava. Smatra da bi promjene u radnom zakonodavstvu trebale biti samo dio ukupnih reformi u svim segmentima

Ovim zakonskim prijedlogom radnici gube puno, a poslodavci dobivaju malo, te on ne donosi ništa za rast zaposlenosti i ukupan gospodarski rast u Republici Hrvatskoj.

gospodarstva, reforme koje ova vlast usprkos predizbornim obećanjima nije pokrenula. Dodao je da predstavnici sindikata i poslodavaca predlažu uspostavljanje efikasnog funkcioniranja izvršne i sudbene vlasti na svim razinama, sankcioniranje instituta sukoba interesa kao uzroka korupcije, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, rješavanje ažurnosti upisa u zemljišne knjige, stimulirati potencijalne investitore i gospodarstvenike te tek onda riješiti radno zakonodavstvo kao uvjete uspješnog gospodarstva Republike Hrvatske. Drži dalje kako je uvjet deregulacije radnog zakonodavstva stvaranje preduvjeta za to, odnosno zbrinjavanje građana koje će promjene najviše pogoditi, dodavši kako će ovaj zakon bez potpore i oslonca u drugim zakonskim aktima ostati mrtvo slovo na papiru posebice u učinkovitom funkcioniranju pravne države. Alarmantnom je nazvao činjenicu da Vlada nije razmišljala o provedbi samog Zakona, nije stvorila nikakve preduvjete njegovog implementiranja u pravni zakonodavni, ali i gospodarstveni sustav i socijalnu zbilju naše zemlje. Mišljenja je da Vladin pokušaj predstavljanja ovog Zakona po principu tko je njega taj je za Europsku uniju proziran trik i nema utemeljenja u europskom zakonodavstvu. Pojasnio je potom da se Hrvatska nalazi u prosjeku glede fleksibilnosti radnog zakonodavstva a predloženim mjerama neće samo pasti ispod prosjeka već će dotaknuti samo dno na ljestvici zemalja po pitanju socijalnih radničkih prava. Ukazao je dalje na to kako su izjednačeni

Ugovor o radu na određeno i neodređeno vrijeme u člancima 3. i 4., ali ne i u dijelu koji se odnosi na prava i položaj radnika, jer radnik koji je sklopio Ugovor o radu na određeno vrijeme i dalje je kreditno nesposoban te poslodavac ne mora objašnjavati razloge otkaza. Smatra također da se radikalno i drastično smanjuju otkazni rokovi i otpremnine za što, kaže, nema razloga. Rekao je i da se ovim Zakonom na mala vrata uvodi institucija najamnog rada. Konstatirao je da radno zakonodavstvo treba poboljšati, ali ne na ovakav način bez prethodnog provođenja reformi koje će omogućiti provedbu predloženog Zakona.

Od ovog Zakona bi trebalo odustati

Prijedlog zakona o kojem se danas raspravlja Klub zastupnika HSLS-a u ovom obliku ne može prihvatiti, rekla je u ime Kluba **Đurđa Adlešić (HSLS)**. Naglasila je da se njen Klub zastupnika zalagao da zakon ide u prethodnu javnu raspravu jer je potpuno jasno da su njime nezadovoljni poslodavci i sindikati. Drži da bi zastupnici i javnost trebali dobiti bar u uvodnom dijelu jasne odgovore potkrijepljene statistikom zašto

Radno zakonodavstvo treba mijenjati i poticati mjere zapošljavanja ali nikako rezanjem radničkih prava.

gospodarski stagniramo te imamo i dalje nizak životni standard i veliki broj nezaposlenih. Svjesna je da radno zakonodavstvo treba mijenjati i poticati mjere zapošljavanja ali, smatra, nikako rezanjem radničkih prava. Osvrnula se tu na Sloveniju, u kojoj, kaže, stariji radnici ne mogu dobiti otkaz, a rad na određeno vrijeme precizno je definiran. Drži također da bi predloženi kraći rok predviđen za otkaze potpuno onemogućio pronalaženje novog posla. Rad na određeno vrijeme postao bi pravilo i stvarao bi nesigurnost kod svakog radnika zbog nemogućnosti dizanja kredita, zaključila je zastupnica. Dodala je da predložena rješenja stvaraju jednu prigodnu statistiku jer se rotiranjem zaposlenika na određeno vrijeme lako dođe do 400 tisuća radnih mjesta. Prihvaćanjem ovog Zakona, kaže, stvorila bi

se potpuna socijalna neosjetljivost ali i nemoć da se obračuna s vlastitom nesposobnošću. Drži da treba razmotriti mogućnost da država bude socijalni kompenzator ili da se razmotri fleksibilni radni odnos kao u mnogim tranzicijskim državama. Na kraju izlaganja je pozvala Vladu da odustane od ovog zakona i započne pregovore sa sindikatima.

Ovo treba biti prethodna rasprava

U ime Kluba zastupnika LS-a **Zlatko Kramarić (LS)** je upitao ima li Vlada egzaktne pokazatelje kojima se dokazuje da je upravo Zakon o radu jedini i najveći krivac za postojeće stanje te kakva su iskustva drugih zemalja koje su danas na završetku mukotrpnog puta za ulazak u Europsku uniju. Umjesto dubinske analize, kaže, Vlada optužuje i povezuje nezadovoljstvo sindikata s opozicijom, što ne stoji. Smatra da takav kontekst nužno vodi jednom iracionalnom stanju i nesagledivim štetama za ukupni razvoj našeg društva. Površnim sagledavanjem čitave problematike i uzroka postojećeg stanja neće biti moguće riješiti postojeće probleme, rekao je zastupnik dodavši kako se već na modelu Zakona o radu iz bivše države mogu postići europski standardi. Drži da je prije svega trebalo uspostaviti nezavisno radno sudstvo, osigurati isplatu zajamčenih plaća i primjerenu socijalnu sigurnost onih radnika koji ostaju bez posla. Istaknuo je potom da postoji uvjerenost kako Vlada mijenja postojeći zakon o radu zbog pritisaka izvana te konstatira da radno zakonodavstvo mora biti stvar nacionalnog zakonodavstva bez obzira na sve pritiske Europske unije. Misli da

Površnim sagledavanjem čitave problematike i uzroka postojećeg stanja neće biti moguće riješiti postojeće probleme.

je krajnje vrijeme da se u Hrvatskoj uspostavi jedan konzistentan stav o važnom pitanju kao što je radno zakonodavstvo. Samo usuglašeni zakoni, dodao je, u širokoj raspravi uz sudjelovanje svih zainteresiranih i najšire demokratske javnosti mogu se upućivati na raspravu i usvajanje u

Sabor. Stoga, zaključio je i mi kao i mnogi drugi klubovi sklonio smo da ovo danas bude prethodna rasprava. Predložio je potom da bi radnici trebali imati svoje predstavnike u svim tijelima društva, kako na nacionalnoj tako i na lokalnoj razini uz osiguranje svih mehanizama izbora, nadzora i pune slobode kod izbora radničkih predstavnika bez utjecaja Vlade ili poslodavaca. Smatra također da bi predstavnicima radnika trebalo osigurati pravo veta na one odluke kojima bi poslodavac mogao bitnije utjecati na njihov gospodarsko-socijalni položaj. Ustvrdio je da je u Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o radu nužno jasnije definirati za koje odluke je nužno imati konsenzus socijalnih partnera. Može se reći da je postojeće radno-pravno zakonodavstvo i praksa u Republici Hrvatskoj nazadna i da predstavlja ozbiljnu prepreku za snažni gospodarski rast i razvoj. Danas se zaposlenici nazivaju ljudskim potencijalom i nisu više trošak, a ulaganje u njih tretira se kao investicija. Jedino pod uvjetom da ovo bude prethodna rasprava nakon koje će se otvoriti javna rasprava Klub zastupnika LS-a spreman je dati glas "za", zaključio je gospodin Kramarić.

Mario Kovač javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da je kolega Kramarić izrekao dva netočna navoda. Prvi je da je sadašnja koalicija potpisala sporazum sa sindikatima u predizbornom razdoblju, "što nije točno", te drugi, da je sadašnja koalicija dobila izbore jer je stala u zaštitu radnika, što također ne stoji, jer "to nije ta ista koalicija".

Naime, radi se o koaliciji koja je upravljala do srpnja 2002. godine, do izlaska HSLS-a iz nje.

Mario Kovač rekao je da ova koalicija nema izborni legitimitet. "Ovo je koalicija u kojoj najveća stranka upravlja manirom hegemona".

Usljedila je opomena koju je zastupniku zbog "vrijedanja političke stranke" izrekao predsjedavajući, dr. **Tomac**.

Zakon - ispunjenje zahtjeva MMF-a

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je **Anto Đapić (HSP)**. Rekao je da je ovo treća izmjena Zakona o radu u ovom mandatu Sabora. Podsjetio je da 2001. godine

nije prihvaćen prijedlog njegovog Kluba o formiranju Fonda za zaštitu radničkih potraživanja pri stečaju, a u skladu s Konvencijom 173. Međunarodne organizacije rada. Anto Đapić ustvrdio je da je taj prijedlog prihvaćen i Fond formiran na vrijeme, val stečaja bio bi vjerojatno manje bolan za hrvatske radnike, a socijalne tenzije u hrvatskom društvu bile bi nešto niže.

Nedovoljna usklađenost Zakona o radu s Konvencijama međunarodne organizacije rada.

"Bojimo se da sada opet imamo pred sobom Zakon o radu koji nije plod konsenzusa rada i kapitala, niti je na tragu nekog koncepta razvoja, nego je tek ono čega se mi najviše i pribojavamo, ispunjenje zahtjeva Svjetske banke i MMF-a".

Zastupnik je konstatirao da Zakon o radu i nije mogao ispasti bolje, nije ni mogao biti plod konsenzusa, ako se zna da su i poslodavci i sindikati istupili iz socijalnog pakta Partnerstvo za razvoj, "jer očito ni jedni ni drugi nisu smatrali da je ova Vlada vjerodostojan partner u ovim pregovorima".

Anto Đapić naglasio je da njegov Klub pokušava i sada, kao i 2001. godine, zadržati uravnotežen odnos prema sindikatima i poslodavcima, te saslušati argumente obje strane, te su u tom smislu obavljani i razgovori.

Iz njih proizlaze slijedeći stavovi Kluba zastupnika HSP HKDU-a. Kao prvo, najoštrije osuđuju medijsku kampanju kojom Vlada pokušava prikazati postojeći Zakon o radu kao glavnu kočnicu gospodarskom rastu Hrvatske, odnosno kojom pokušava prikazati kritičare Vladinog prijedloga Zakona o radu kao ljude koji se protive napretku Hrvatske.

"Izmjene Zakona o radu su samo dimna zavjesa iza koje se skriva nesposobnost Vlade da riješi sve ostale zapreke za normalno poslovanje u Hrvatskoj, a to je u prvom redu sukob interesa, sporo pravosuđe i ogromne birokratske zapreke za nova ulaganja". Naglasio je da je najlakše udariti po leđima hrvatskog radnika, umjesto da se ti problemi riješe.

Smatra da zemlje uzori za reformu Zakona o radu trebaju biti one koje su kandidati za EU. Ono što njegov Klub posebice smeta kod ovog zakonskog prijedloga je nedovoljna usklađenost

Zakona o radu s Konvencijama međunarodne organizacije rada.

Hrvatska treba najhitnije, a posebno prije bilo koje izmjene Zakona o radu, usvojiti sve relevantne konvencije Međunarodne organizacije rada, posebno Konvenciju 173 o pravima radnika pri stečaju, Konvenciju 175 o privremenom radu, te Konvenciju 177 o kućnom radu. Gospodin Đapić naglašava da se Zakon o radu ne može promatrati izolirano od drugih srodnih zakona, Zakona o pravima nezaposlenih i posredovanju pri zapošljavanju, Zakona o mirovinskom osiguranju i Stečajnog zakona.

Zakon treba zajamčiti nezamjenjivu ulogu sindikata i sindikalnog organiziranja radnika u firmama radi kolektivnog pregovaranja sindikata s poslodavcem, što "držimo da je u interesu poslodavaca".

Klub zastupnika HSP-HKDU-a smatra da sindikati trebaju imati ključnu ulogu posrednika između radnika i poslodavca. Ujedno trebaju snositi i svoj dio odgovornosti za opstanak poduzeća jednako kao i poslodavac.

Preduvjet za to su sindikalni izbori u svakom poduzeću s ciljem nalaženja legitimnog zastupnika radnika, a s druge strane kazne za onemogućavanje sindikalnog organiziranja radnika.

Fond za zaštitu radničkih potraživanja

Đapić je ustvrdio da Hrvatska nažalost nema aktivnu politiku zapošljavanja. Treba zajamčiti isplatu radničkih potraživanja pri stečaju kroz fond za zaštitu radničkih potraživanja, a uz to treba razmotriti mogućnost isplate otpremnina na rate ili u vidu doprinosa u mirovinske fondove.

"Zakon o radu bi trebao konačno razgraničiti obveze države i poslodavca glede skrbi za zaposlenike".

Đapić naglašava da je besmisleno svaljivati socijalnu skrb za višak zaposlenika pri procesima restrukturiranja poduzeća isključivo na poslodavce. Upravo je tu bitna uloga državnih fondova za restrukturiranje i razvoj.

"Sve iznad zajamčenog minimuma kojeg pruža ovaj zakon, od uvjeta rada do otpremnina, radnog vremena i uloge sindikata u firmi, mora se doraditi u općem kolektivnom ugovoru poslodavaca i sindikata".

Zastupnik drži da bi Zakon o radu kao radnički Ustav trebao pružiti minimalni zajamčeni okvir radničkih prava, neovisno o tome jesu li radnici obuhvaćeni sindikalnim organiziranjem i neovisno o poslodavcu.

Nadalje, ustvrdio je da Zakon treba uskladiti i s današnjim vremenom. "Ovdje nema ni slova o novoj ekonomiji temeljenoj na informacijskim tehnologijama, što potpuno mijenja opis radnog mjesta zaposlenika kako ga se obično zamišlja".

Klub zastupnika HSP-HKDU-a traži da se uvede mogućnost istodobnog zaposlenja kod dva ili više poslodavaca s nepunim radnim vremenom, i to s punim pravima, kao da je riječ o punom radnom vremenu kod jednog poslodavca.

Drže neprihvatljivim što je u saborsku proceduru upućen Zakon o radu o kojem još traju pregovori sindikata i poslodavaca.

Što se tiče pitanja rada na određeno vrijeme ovako formuliranog u zakonu, "to je klasičan oblik diskriminacije, koji praktički dovodi hrvatskog radnika u položaj neslobode".

Gospodin Đapić je rekao da se ovakav zakonski prijedlog mora povući, te da se mora pokušati doći do dogovora i kompromisa sa socijalnim partnerima.

"Hrvatskom radniku s ovakvim zakonom neće biti dobro, ali neće biti dobro ni hrvatskom poslodavcu, a onda neće biti dobro ni Hrvatskom saboru, ni hrvatskoj Vladi, ni hrvatskom društvu u cjelini".

Klub zastupnika HSP-HKDU-a apelira na Vladu kao predlagatelja da ovo uzme kao prethodno čitanje i da se u slijedećem vremenu pokuša doći do dogovora, šireg konsenzusa.

"Prije 12 godina nacionalni konsenzus je bio stvaranje hrvatske države, a danas konsenzus mora biti hrvatska država uređena na socijalnim i tržišnim principima, a ne na neoliberalizmu".

Sudska zaštita radničkih prava

U ime Kluba zastupnika LIBRA-e govorio je **Vilim Herman (LIBRA)**. Započeo je konstatacijom da smo "svjedoci izravnog suprotstavljanja nositelja interesa rada i kapitala, sindikalnih središnjica i poslodavaca, a tu je naravno i Vlada". Ona se nalazi u ulozi arbitra, dakle, najnezahvalnijoj ulozi, ističe dr. Herman. Država je još uvijek najveći vlasnik,

pa tako i najveći poslodavac. "Biti poslodavac, istodobno arbitar, i predlagatelj zakona, to je istina s kojom se treba suočiti".

Naglasio je da su u prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o radu kao sporni instituti, i nakon pregovora sa socijalnim partnerima, ostali utvrđivanje najmanjeg trajanja otkaznog roka, utvrđivanje najnižih iznosa otpremnina i ugovor o radu na određeno vrijeme.

Nužno razmotriti mogućnost kompenzacijskih rješenja sustavu socijalne sigurnosti, npr. stvaranje Fonda za radnička potraživanja.

Zastupnik smatra da je nužno razmotriti mogućnost kompenzacijskih rješenja u cjelovitom sustavu socijalne sigurnosti, npr. stvaranje Fonda za radnička potraživanja. Klub zastupnika LIBRA-e predlaže da se do konačnog prijedloga Zakona o radu pripreme i oni prijedlozi zakona koji trebaju definirati cjelinu radnog i socijalnog zakonodavstva.

Također predlažu da se mehanizmi nadzora i kontrole provedbe zakona znatnije usavrše. U tom pogledu potrebna je veća efikasnost zaštite prava radnika, osobito sudske zaštite. To pak uključuje i mogućnost uvođenja specijaliziranog radno-pravnog sudovanja za radne sporove, pa i arbitražne postupke za radno-pravne sporove.

Nadalje, treba otkloniti nedostatak postojanja definicije posredne i neposredne diskriminacije, na što upućuju i smjernice EU.

Dr. Herman tu je naveo i potrebu za ozbiljnim razmatranjem stvarno pravne naravi instituta ugovora o radu na određeno vrijeme. Zaključno je rekao da njegov Klub podržava zakon u prvom čitanju, očekujući da Vlada odgovorno razmotri njihove primjedbe i da se nastavi socijalni dijalog sa socijalnim partnerima.

Prethodna rasprava

U ime Kluba zastupnika DC-a govorila je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Odmah u početku iznijela je stav svog Kluba u odnosu na ovaj zakonski prijedlog, a on je da bi ovu raspravu trebalo provesti kao prethodnu raspravu, i to "zato što donošenje ovog

zakona bez postizanja konsenzusa o svim otvorenim pitanjima između svih socijalnih partnera smatramo nedopustivom i nadasve štetnom". Kao moguće negativne posljedice po gospodarstvo navela je reakciju udruženih sindikata kroz organiziranje općeg štrajka, a također drži mogućim i destabiliziranje unutar-njeg političkog i sigurnosnog stanja u zemlji, posebice zbog daljnjih podjela u društvu.

Naglasila je da se svi socijalni partneri slažu da je rješenje gospodarskog stanja u Hrvatskoj moguće postići bržim rastom investicija, kako domaćih, tako i stranih, domaćeg bruto proizvoda, kao i pretpostavkama za brže i veće zapošljavanje. I u segmentu radnog zakonodavstva socijalni partneri se slažu da treba izvršiti određene izmjene kako bi se postigla konkurentnost hrvatskog gospodarstva u zemlji i inozemstvu.

4 sporna radnopravna instituta, pojam malog poslodavca, postupak otkazivanja i utvrđivanje najmanjeg trajanja otkaznog roka, utvrđivanje najnižih iznosa otpremnina i institut Ugovora o radu na određeno vrijeme.

Prijedor je u neusuglašenim stavovima na odredbe koje se odnose na 4 radnopravna instituta, pojam malog poslodavca i postupak otkazivanja, utvrđivanje najmanjeg trajanja otkaznog roka, utvrđivanje najnižih iznosa otpremnina i institut Ugovora o radu na određeno vrijeme. Stajalište DC-a je da je radna reforma nužna, ali nije prioritetna u djelu koji se odnosi na sporne, neusuglašene radnopravne institute.

"Ugovori o radu na neodređeno vrijeme i na određeno vrijeme zakonski se ne bi smjeli izjednačiti, jer iz njih proizlaze drugačija zaštita ne samo radnih prava, već i prava koja posredno ovise o radnom odnosu". Naime, zastupnica je istaknula da će zapošljavanjem na određeno vrijeme radnici biti diskriminirani pri uzimanju kredita, prema spolu, svom zdravstvenom stanju, starosti i slično. U tom smislu Klub zastupnika DC-a podržava u potpunosti stajališta radnih tijela, posebice Odbora za ravnopravnost spolova.

"Stajalište našeg Kluba je da oblik rada na određeno vrijeme treba staviti pod kontrolu i ograničiti broj uzastopno sklopljenih ugovora na određeno vrijeme na istom radnom mjestu, uz navođenje razloga za odabir takvog oblika sklapanja ugovora".

Zastupnica se osvrnula i na drugi prijedpor, smanjivanje otkaznih rokova i otpremnina. Rekla je da se prijedlozi o prepolovljavanju otkaznih rokova i smanjenju otpremnina za 40 do 70% u ovom trenutku ne mogu nikako prihvatiti. "Konkurentnost hrvatskog gospodarstva u zemlji i inozemstvu ne može se vezivati uz smanjivanje radničkih prava i to onih radnika koji će ostati bez posla".

Vesna Škare ističe da za prevladavanje poteškoća po pitanju većeg investiranja i visokih stopa rasta gospodarskih aktivnosti, treba izvršiti ne samo reforme u radnom zakonodavstvu, već i reforme u pravosuđu, suzbijati korupciju i reformirati javne službe.

"Vlada predloženim izmjenama u radnom zakonodavstvu za koje nije postignuta suglasnost, grubo nameće nepotrebne i neprimjerene prilagodbe na tržištu rada". Zastupnica drži da je nužan konsenzus, te da Hrvatski sabor ne može presjeći nastalu situaciju i snagom ruku donijeti predložene sporne odredbe u Zakonu u radu. Naglasila je da se inzistiranjem na njihovom usvajanju neće stvoriti uvjeti da Hrvatska postane konkurentna na području rada.

Temeljem svega gore iznesenog, Klub zastupnika DC-a predlaže da se provede samo prethodna rasprava o ovom zakonskom prijedlogu.

Fleksibilnost tržišta rada

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a govorila je dr. **Vesna Pusić (HNS)**. Rekla je da za razliku od većine prethodnika, smatra da ovaj zakon ide u dobrom pravcu. Drži da je fleksibilnije tržište rada nužnost da daljnji razvoj Hrvatske. "Makroekonomski trendovi pozitivni su u zadnjih 10 mjeseci, prema raspoloživim podacima prvi put u povijesti ove zemlje kontinuirano u 10 mjeseci pada broj registriranih nezaposlenih na Zavodu za zapošljavanje".

Dr. Pusić naglasila je da njen Klub drži neophodnim istovremeno sa Zakonom o radu donijeti i slijedeće zakonske dokumente. U prvom redu to je zakon koji će uspostaviti i

regulirati radno sudovanje. Drugi zakonski dokument je Zakon o fondovima za radnička potraživanja, odnosno zakon o sigurnoj i brznoj nadoknadi radničkih potraživanja u slučaju koja su predviđena radnim zakonodavstvom koji se ovdje predlaže.

Treće je efikasna regulacija inspekcije rada, a četvrto zaštita starijih radnika, kvalitetnija no što je predviđena u ovom zakonodavstvu, ističe dr. Pusić.

Nadalje, smatra da bi paralelno trebala uslijediti i reforma Zavoda za zapošljavanje. "Zavod nema aktivnu politiku zapošljavanja, kao ni aktivnu politiku prekvalifikacije ljudi".

Dakle, Klub zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a, iako apsolutno podržava smjer u kojem ovaj zakon ide, smatra da je potrebno ovaj Zakon kombinirati s barem dva dodatna zakonska dokumenta, koji bi regulirali pitanja radnih sudova, fondova za radnička potraživanja, efikasnije regulacije inspekcije rada, efikasnije zaštite starijih radnika. Stoga dr. Pusić predlaže da se ova rasprava pretvori u prethodnu raspravu, te da se pričekaju ovi zakonski dokumenti, ili pak da na ovoj sjednici zastupnici dobiju prijedloge tih zakona, ukoliko je to moguće.

Preuranjeno donošenje zakona

U ime Kluba nacionalnih manjina govorio je **Tibor Santo (LS, zastupnik pripadnika mađarske nacionalne manjine)**. Reкао je da se sada predlaže donošenje ovog zakona, gotovo dvije godine prije no što je krajnji rok za njegovo donošenje, prema planu provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Naime, Hrvatska je preuzela obvezu da će ovaj zakon donijeti do prosinca 2004. godine. Prije tog roka, naglašava zastupnik, bilo bi potrebno donijeti niz zakona, odnosno provesti reforme, od pravosuđa nadalje.

Osvrnulo se na institut rada na određeno vrijeme, koji nije jako susretljiv spram pronatalitetne politike i demografske obnove. S druge pak strane, njega će svesrdno prihvatiti poslodavci.

Zastupnik je rekao da bi zakon trebao biti posljedica dogovora socijalnih partnera, a to su sindikati i poslodavci. "Vlada i Sabor ne mogu biti socijalni partneri, a ne bi ni trebali".

Iz tih razloga priklanjaju se onima koji smatraju da je potrebna prethodna rasprava, da bi se dobilo vrijeme da socijalni partneri dogovorom dođu do poželjnog rješenja, pa da se zakon donese konsenzusom.

Zakon bi trebao biti posljedica dogovora socijalnih partnera, a to su sindikati i poslodavci. "Vlada i Sabor ne mogu biti socijalni partneri".

Tibor Santo drži da je najveći problem postići dogovor oko instituta rada na određeno vrijeme. "Imam dojam da on više pogoduje domaćim poslodavcima, nego što muči strance". Kao primjer naveo je strane robne kuće koje imaju sa svojim zaposlenicima sklopljene uglavnom ugovore o radu na neodređeno vrijeme i to ih ne smeta.

Zaključno je rekao da će njegov Klub podržati zakon koji je usuglašen između socijalnih partnera, smatrajući da je bez toga vrlo riskantno donositi ovaj pravni akt, "jer je onda odgovornost na Vladi, ali u konačnici na nama". Stoga podržavaju prethodnu raspravu, kao jedino moguću u ovom trenutku, dajući vremena da se neka pitanja razjasne.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Luka Tronić (HSS)**. Reкао je da prevelika odgovornost stoji na Hrvatskom saboru, od kojeg se u ovom trenutku očekuje da bude arbitar između mišljenja Vlade kao predlagatelja, mišljenja poslodavaca, te naposljetku radnika preko svojih sindikata. Klub zastupnika HSS-a ovakav pristup ne može podržati, jer drži da on ne bi bio produktivan.

Naglasio je da su promjene nužne, ali da one moraju biti domišljene na način koji će realno izbalansirati odnos rada i kapitala, kako bi došlo do određenog smanjenja troškova rada, a da istovremeno zaštita prava radnika ne bude narušena.

Osvrnulo se na problem rada na crno, koji se mora suzbijati svim sredstvima, te rigorozno kažnjavati one poslodavce koji zapošljavaju radnike na ovaj način.

Zaključno je rekao da njegov Klub insistira na zakonskom prijedlogu koji će biti prihvatljiv za obje strane, kako poslodavce, tako i radnike, odnosno sindikate. Ako to ne budu, HSS takav projekt neće prihvatiti, bez obzira hoće li se ova rasprava

proglasiti prvim čitanjem ili prethodnom raspravom.

Postići konsenzus

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Prvotno je rekao da obrazloženje koje se daje uz Prijedlog zakona sadrži nekoliko neistina ili netočnosti. Naime, u obrazloženju se kaže da jedan od glavnih razloga zašto treba promijeniti radno zakonodavstvo leži u činjenici da je u RH glavni uzrok nezaposlenosti rigidno radno zakonodavstvo i visina troškova rada. Naime, u obrazloženju stoji da to postojeće radno zakonodavstvo povećava troškove proizvodnje, povećava cijene i smanjuje realne zarade.

Vladimir Šeks drži ovu tvrdnju netočnom. Smatra da glavni uzrok nezaposlenosti u Hrvatskoj nije rigidno radno zakonodavstvo, niti troškovi rada, već pogrešna i promašena gospodarska politika ove Vlade. "Ova Vlada zaduživala se za pokrivanje tekućih rashoda, umjesto za otvaranje novih radnih mjesta, umjesto da je poticala izvoz i tako otvarala nova radna mjesta, dozvolila je povećanje uvoza za 2 milijarde američkih dolara i povećanje vanjskotrgovinskog deficita za 1,2 milijarde američkih dolara".

Glavni uzrok nezaposlenosti u Hrvatskoj nije rigidno radno zakonodavstvo, već pogrešna i promašena gospodarska politika Vlade.

Naglasio je da uzroci nezaposlenosti i njenog povećanja za oko stotinu tisuća novih nezaposlenih u ove tri godine leže u politici neselektivnih stečajeva, u pogrešnoj fiskalnoj politici, naročito na područjima od posebne državne skrbi, te smanjenim ulaganjima u infrastrukturne objekte iz proračuna. Kao "krunu takve politike" koja je dovela do povećanja nezaposlenosti je ukupan dug države koji je sa 9,9 milijardi američkih dolara u 2000. godini povećan u ovo vrijeme na 14,3 milijarde američkih dolara.

"Stoga ne stoji tvrdnja da je glavni uzrok nezaposlenosti u RH rigidnost zakonskog okvira koji regulira radne odnose i troškovi rada".

Vladimir Šeks naglasio je da je uz prijedlog ovog zakona trebalo također

u proceduru staviti niz drugih prijedloga zakona iz sfere socijalno radnog zakonodavstva, bez kojih ovakav prijedlog zakona "ostaje visjeti u zraku".

Zaključno je rekao da Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se o ovom prijedlogu zakona provede prethodna rasprava i da se ostavi manevarski prostor u kojem bi socijalni partneri, sindikati i poslodavci, te Vlada imali vremena da pronađu konsenzus, i da pred Hrvatski sabor dođe jedan maksimalno usuglašeni prijedlog zakona. "Bez takvoga jednoga usuglašavanja zakon ne bi imao sreće i ne bi bio primjenjiv, jer nailazi na ogromni otpor radništva, kroz sindikate, a nailazi i na nezadovoljstvo i poslodavaca".

Dakle, Klub zastupnika HDZ-a apelira na socijalne partnere da postignu konsenzus, a da Hrvatski sabor o ovom prijedlogu zakona provede prethodnu raspravu.

Marin Jurjević (SDP) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da nije točna tvrdnja kolege Šeksa da je kriva politika Vlade. Mr. Jurjević napomenuo je da je ova Vlada zatekla dug od 4 milijarde kuna gubitaka u gospodarstvu, dakle, 3. siječnja 2000. godine.

"Iste godine ostvarila se dobit veća od gubitaka za 2,1 milijardu. Od 9,5 milijardi kuna nepodmirenih računa koje su dočekale novu vlast država je uspjela podmiriti 8,5 milijardi. U toj teškoj situaciji u 2002. godini hrvatsko je gospodarstvo prvi put nakon osamostaljenja ostvarilo dobit veću od gubitaka i to za 3,2 milijarde kuna", istaknuo je mr. Jurjević.

Drži da je naslijeđena situacija osnovni razlog svih poteškoća, a politika reforme je put da se one prevladaju, pa je tako prošle godine zamjetan pad nezaposlenosti prvi put u zadnjih deset godina.

Podržati prvo čitanje

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je mr. **Mato Arlović**. Klub zastupnika SDP-a smatra da o ovom zakonu ne treba provoditi prethodnu raspravu, već treba podržati zakon u prvom čitanju, uvažavajući sve primjedbe koje su se čule u raspravi.

Klub zastupnika SDP-a poziva Hrvatski sabor da podupre sindikate, poslodavce i Vladu u daljnjim razgovorima i dogovorima oko traženja zajedničkih rješenja oko svih

instituta koji se mijenjaju i dopunjuju u ovom zakonu.

Mr. Arlović izrazio je zadovoljstvo postignutim dogovorom tijekom prošle godine oko pitanja kao što su primjerice rad s nepunim radnim vremenom, rad sa skraćenim radnim vremenom u slučaju viška radnika, pismena potvrda, pitanje bruto plaće i plaće, radničkih vijeća i sindikalnog povjerenika, mirenja, arbitraže, rješavanja sporova poslodavaca i radničkih vijeća, rad na izvanrednim mjestima, privremeno zapošljavanje, ugovor o radu na određeno vrijeme itd. Naglasio je da njegov Klub podržava te dogovore i traži da predlagatelj zakona ugradi u Konačni prijedlog zakona sve ono o čemu je postignut dogovor. Dakle, predlažu da se ovaj prijedlog izmjena i dopuna zakona proširi i dopuni i ovim pitanjima u konačnom prijedlogu zakona.

Drugo, smatraju da s Konačnim prijedlogom zakona treba izići što prije pred Hrvatski sabor, ali svakako da se o njemu ne treba izjašnjavati sve dok se uz taj zakon zastupnici ne budu mogli izjasniti i o zakonima koji će urediti pitanje zaštite radničkih potraživanja u slučaju stečaja ili insolventnosti poslodavaca, te dok se ne riješi pitanje zakona koji će omogućiti ne samo hitne postupke, nego i odrediti rokove u kojima se moraju pred sudovima završiti postupci oko radnih sporova.

Mr. Arlović rekao je da u tom kontekstu treba razmotriti mogućnost da se u većim sudovima u kojima je veći priljev sporova koji su vezani uz radne sporove formiraju stalna vijeća za radne sporove, a u manjim sudovima gdje je takav priljev manji da se formiraju ad hoc vijeća za rješavanje radnih sporova.

"Smatramo da bi trebalo odrediti da konačna presuda, pravomoćna, treba biti donesena najkasnije u roku od 6 mjeseci".

Klub zastupnika SDP-a mišljenja je da svi ovi zakoni trebaju čim prije doći u saborsku proceduru, te o njima treba glasovati zajedno s Konačnim prijedlogom zakona o radu. Mr. Arlović drži da je jednako važno da prvo čitanje zakona prođe čim prije, "te da na temelju rasprave u Hrvatskom saboru osnažimo i sindikate i poslodavce i Vladu da nađu kvalitetna rješenja".

Dodao je da se do kraja iduće godine mora postići suglasje oko zakona, koji treba biti usuglašen s odgovarajućim dokumentima EU.

Ugovor o radu na određeno vrijeme

Što se tiče pitanja ugovora o radu na određeno vrijeme Klub zastupnika SDP-a smatra da on ipak mora biti iznimka, a da se mora isto tako omogućiti fleksibilnost radne snage, njeno kretanje, ubrzano zapošljavanje, te rješavanje istodobno pitanje razvoja i gospodarskog oporavka zemlje.

Mr. Arlović naglasio je da se u zakonu točno treba naznačiti u kojim se slučajevima može zaključivati ugovor o radu na određeno vrijeme, pošto bi on trebao biti izniman. Dodaje da na osnovi smjernica EU lako se mogu izvući ti parametri, od primjerice, privremeno nenazočnog radnika, povećanja opsega poslova, vremenskih uvjeta itd.

U zakonu točno treba naznačiti u kojim se slučajevima može zaključivati ugovor o radu na određeno vrijeme, pošto bi on trebao biti izniman.

"Mišljenja smo da se mora ugraditi zakonsko pravilo da nakon proteka određenog vremena ponavljanja Ugovora o radu na određeno vrijeme, ako se steknu zakonski uvjeti, ugovor o radu na određeno vrijeme mora po sili zakona prerasti u ugovor o radu na neodređeno vrijeme".

Rješenje koje se nudi u prijedlogu zakona, a koje je izvedeno iz važeće odredbe zakona, da u slučaju da se takav ugovor ponavlja 3 godine, s time da u svakoj godini zaposlenik radi 10 mjeseci, s prekidom od 2 mjeseca, Klub zastupnika SDP-a drži prihvatljivim, i mišljenja je da u tom smislu ne treba ništa mijenjati.

Kada je u pitanju otkazni rok, mr. Arlović izjavio je da bi možda trebalo ispitati njegovu donju granicu od 2 tjedna, odnosno eventualno se može raspravljati o malom povećanju.

Ističe da pitanje otkaznih rokova treba vezati s otpremninama, ali isto tako drži nemogućim očekivati da se otpremninama riješi pitanje socijalne zaštite za privremenu nezaposlenost.

Stoga Klub zastupnika SDP-a smatra da teret socijalne zaštite za ovakve radnike treba podijeliti između društvene zajednice na jednoj strani i poslodavaca na drugoj strani. "Kako država ne može isplaćivati otpremnine očigledno je da će trebati mijenjati

zakon o socijalnoj zaštiti nezaposlenih, da bi se praktički ugradio institut koji će supstituirati dio otpremnina i vremenski i po iznosu, da bi se na taj način podijelio ovaj teret”.

Postoji dobra volja

Prije otpočinjanja pojedinačne rasprave, zastupnicima se obratio ministar **Davoriko Vidović**. Osvrnuo se na često spominjanje u raspravi tzv. 14 spornih članaka koji nisu ušli u prijedlog ovog zakona. Izvijestio je zastupnike da je svih 14 točaka razjašnjeno sa sindikatima. Neke od njih ne spadaju u korpus ovog zakona, ali će biti obuhvaćene nekim drugim zakonima ili zakonskim propisima i podzakonskim aktima, a jedan dio je uključen u sam zakon.

”Drugo čitanje ovog zakona, odnosno prihvaćanje Konačnog prijedloga zakona će biti uvjetovano s naše strane izradom i prihvaćanjem od strane Sabora Zakona o fondovima za radnička potraživanja”. Naglasio je da u ovom trenutku tripartitne radne skupine rade na stečajnom, ovršnom te kaznenom zakonu. Paralelno s ovim Vlada trenutno vodi razgovore sa socijalnim partnerima i ministar je uvjeren da će se postići dogovor.

”Nema razloga da se sumnja u dobru volju partnera, ona je do sada vrlo jasno iskazana, posebno se intenzivirala posljednjih dana i mislim da nema nikakvog razloga ovo čitanje tretirati kao prethodno, i na taj način usporavati donošenje zakona”.

Jadranka Kosor (HDZ) javila se za ispravak netočnog navoda ministra. Rekla je da je netočno što ministar sada tvrdi da su zastupnici u zabludi kada govore o nekakvim pritiscima MMF-a, vezano uz izmjene Zakona o radu. Citirala je dio iz memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici između Vlade RH i MMF-a. Tamo se kaže da se ”Hrvatskom saboru dostavlja Zakon o radu kojim se iznos otpremnine smanjuje na najviše jednu trećinu mjesečne plaće po godini staža, uz gornju granicu od 6 mjesečnih plaća”.

Skraćuje se otkazni rok na maksimalno tri mjeseca za radnike s najmanje 20 godina radnog staža, ublažava se definicija kolektivnog otkaza i pojednostavljuju preduvjeti za valjana otpuštanja, naglašava Jadranka Kosor.

Osobno drži netočnom i ministrovu konstataciju da ženama odgovara

privremeno zapošljavanje. ”Ženama što se tiče zapošljavanja odgovara sve isto što i muškarcima. Zato na Zavodu za zapošljavanje među nezaposlenima očito i ima oko 57% nezaposlenih žena”.

Ispravak na ministrovo izlaganje dao je i **Vladimir Šeks (HDZ)**. Izjavio je da je ministar pogrešno naveo značajke irskog radnog zakonodavstva. Naime, temeljem vladinih statistika Republike Irske 68 tisuća radnika ili svega 4% irskog tržišta zaposleno je na osnovi ugovora o radu na određeno vrijeme.

Ante Beljo (HDZ) također se javio za ispravak netočnog navoda ministra Vidovića, koji je rekao da dio javnosti prokazuje Vladu kao krivca da se zakon donosi pod pritiskom MMF-a. ”To je samo djelomično točno, jer je Vlada obećala MMF-u u svom memorandumu da će ovaj i ovakav zakon donijeti do konca ožujka ove godine, i to je razlog zašto ovolika žurba. Ja ne znam je li to pritisak ili obećanje koje Vlada nije smjela dati”, izjavio je Ante Beljo.

Dorica Nikolić (HSL) ispravila je navod gospodina ministra da će Slovenija imati problema sa EU. ”To nije točno, Slovenija neće imati problema zato što ona nikada nije imala stand by aranžman sa MMF-om kao što mi imamo”.

Također je istakla da je netočan navod ministra da ovakav zakon nije posljedica pritiska MMF-a.

Ako se ništa drugo ne promijeni, a donese tzv. fleksibilno radno zakonodavstvo, samo će trošak promjena biti prebačen na radnike.

Dr. **Đuro Njavro (nezavisni)** ispravio je, po njegovom mišljenju netočan, navod ministra da je rigidno radno zakonodavstvo uzrok nezaposlenosti. ”Zakonodavstvo se nije bitno mijenjalo, a Hrvatska je imala više od 100 tisuća manje nezaposlenih”. Smatra da su uzroci prije svega u ekonomskoj politici, niskim stopama ekonomskog rasta, stvaranju nepoduzetničke ili antipoduzetničke klime, te neuređenim zemljišnim knjigama. ”Ako se ništa drugo ne promijeni, a donese tzv. fleksibilno radno zakonodavstvo, samo će trošak promjena biti prebačen na radnike”.

Ministar **Davoriko Vidović** pojasnio je da kada je riječ o MMF-u i Svjetskoj banci, memorandum u prijevodu znači podsjećanje. ”Mi smo doista u tom memorandumu podsjetili Svjetsku banku i MMF na ono što smo mi kao Vlada preuzeli i predstavili u okviru našeg programa. To je obveza, ali ta je obveza nametnuta nama samima od nas samih, i u tom smislu ne može biti riječ o pritisku nekoga ili nečega izvana, nego pritisku nas samih spram onoga što smatramo da je potrebno učiniti”.

Drago Krpina (HDZ) javio se za ispravak navoda. Rekao je da ministar ustraje na netočnoj tvrdnji da Vlada nije prihvatila pritiske MMF-a. Gospodin Krpina dao je primjer koji služi kao dokaz da se radi o pritisku. Vlada je naime prije otprilike godinu dana objavila da želi spojiti Poštansku i Croatia banku, te stvoriti na taj način jednu moćnu državnu banku. ”Nakon dolaska gospodina iz MMF-a, Vlada je potpisala memorandum u kojem se obvezuje da će ipak privatizirati Poštansku banku, a to znači da Vlada nema nikakve svoje politike, nego da poslušno i pokornički provodi ono što od nje netko traži”.

Tržišno-socijalna ekonomija

U pojedinačnoj raspravi prva je govorila **Dragica Zgrebec (SDP)**. Izjavila je da su pravo na rad, sloboda rada i dostojan život na temelju Zakona o radu, visoko rangirani na ljestvici ljudskih i ustavnih prava, o čemu govori i Ustav RH u svojim člancima 54. i 55. Nažalost, sadašnja gospodarska situacija i razvoj velikom broju naših građana ne omogućava ostvarenje ovih prava, naglasila je zastupnica. ”Stoga je obveza vlasti i države da stvara takve zakonske pretpostavke i okruženje koji će poticati gospodarski razvoj, ali i mehanizme kontrole koji će onemogućiti vladavinu kapitala nad radom”.

Gospođa Zgrebec istaknula je da se moćne i razvijene države zalažu za tržišno-socijalnu ekonomiju i ekonomsku demokraciju kao instrumente protiv negativnih trendova koji donosi ekonomska globalizacija. Zato svaka promjena u radno socijalnom zakonodavstvu mora biti usmjerena na postizavanje ciljeva koji su rezultat dogovora, pa i kompromisa socijalnih partnera.

Zastupnica drži da otvaranje rasprave u Parlamentu ne znači da dogovaranje prestaje, naprotiv, ono mora rezultirati raspravom i donošenjem novih zakona ili izmjena iz područja drugih zakona, iz područja radnosocijalnog zakonodavstva i kompenzacijskih mjera koje će u jednoj mjeri financirati država kroz državni proračun.

Smatra da današnji stupanj gospodarskog razvoja i stopa nezaposlenosti nameću nužnost reforme tržišta rada. "U gospodarstvu postoje strukturni problemi i podinveširanost, a posljedično i mali broj novootvorenih radnih mjesta". Upravo stoga kroz uvođenje fleksibilizacije rada kao jedne od mjera treba očekivati i pojačano zapošljavanje, stav je Dragice Zgrebec.

Također, mišljenja je da su promjene Zakona o radu nužne i radi harmonizacije našeg zakonodavstva sa zakonodavstvom u zemljama EU. Tako reforma radnog zakonodavstva mora obuhvatiti uz Zakon o radu donošenje ili izmjene i drugih zakona, a posebice Dragica Zgrebec tu ističe promjene u radnom sudstvu, te Zakon o fondu za radnička potraživanja.

"Manjkavost ove rasprave danas o Zakonu o radu je upravo u tome što još nemamo prijedloge i drugih zakona koji reguliraju radnosocijalnu problematiku".

Primijetila je da su kroz dosadašnju raspravu, koja se sve dosad vodila izvan Parlamenta, pa i u ovoj u Parlamentu, najspornija bila pitanja o ugovoru o radu na određeno vrijeme, otkaznim rokovima, otpremninama, te definiciji malog poslodavca. Postojeći Zakon o radu propisuje razinu prava koje veliki broj radnika, koji su do sada ostajali bez posla, nisu ostvarili radi stečajeva, radi blokada na računima, radi male imovine koju posjeduju poduzetnik koji otkazuje ugovore o radu i sl. Zastupnica je izjavila da je neosporno da veliki broj društava s poteškoćama u poslovanju kroz procese restrukturiranja, ne mogu ispuniti sadašnje propisane otpremnine i otkazne rokove.

"Stoga je neophodno da zajamčena prava propisana Zakonom o radu treba u sadašnjoj situaciji na drugačiji način podijeliti između poslodavca i države. Drugim riječima, treba iznaći kompenzacijske mjere za ova smanjenja kroz povećanje prava, dijelom i na Zavodu za zapošljavanje".

Mišljenja je da su otkazni rok i otpremnina instrumenti koji za radnika koji traži novi posao znače određenu razinu socijalne sigurnosti dok nema posao.

Uskladiti radno-socijalno zakonodavstvo

Unatoč dosadašnjim razilaženjima socijalnih partnera o dijelu predloženih rješenja zastupnica osobno cijeni da je moguće postići kompromis i suglasnost na predložene promjene, i to na slijedeći način. Naime, do drugog čitanja, odnosno do dana njegove primjene treba uskladiti i druge zakone kao što su Zakon o mirovinskom osiguranju, zaštiti na radu, državnom inspektoratu, zaštiti radničkih potraživanja, parničkom postupku, stečaju, ovršnom zakonu i drugima.

Također, do primjene novoga Zakona o radu trebaju se utvrditi kompenzacijska rješenja, odnosno korekcije materijalnih prava za vrijeme nezaposlenosti. Nadalje, potrebno je ubrzati aktivnosti na reformi pravosuđa, a posebno u dijelu koji uređuje radno sudstvo, a bitno je i poticati pregovaranje i zaključivanje kolektivnih ugovora kojima je moguće s obzirom na ekonomske mogućnosti pojedinih tvrtki ili gospodarskih grana povećavati ili proširivati prava koja su Zakonom o radu utvrđena kao minimalna.

Zaključno, Dragica Zgrebec je konstatala da promjene Zakona o radu neće riješiti problem visoke nezaposlenosti. "Visoku nezaposlenost i visok udio socijalnih izdataka iz državnog proračuna koji danas imamo moguće je riješiti samo visokim stopama gospodarskog rasta, a njega je moguće riješiti samo povećanjem konkurentnosti domaćeg gospodarstva i izvozom". Jedna od mjera za povećanje konkurentnosti gospodarstva je i snižavanje ukupnog troška rada i izdataka na temelju radnih odnosa. Zato su potrebne izmjene Zakon o radu i nužnost da na ovom stupnju gospodarskog razvoja i država preuzme dio troškova kroz redistribuciju nacionalnog dohotka. To će onda značiti brži gospodarski rast, otvaranje novih radnih mjesta, a u konačnici i smanjenje potreba da se izdvaja za socijalne potrebe iz samog državnog proračuna, iznijela je svoj stav gospođa Zgrebec.

Potrebna reforma tržišta rada

Snježana Biga-Frganović (SDP) slaže se sa svima onima koji su rekli da je prijeko potrebno provesti reformu tržišta rada i sustava radnih odnosa kako bi se poboljšala investicijska klima u zemlji, olakšalo restrukturiranje poduzeća posebno preostalih mastodonata i time osigurao brži gospodarski rast i smanjila nezaposlenost. A Zakon o radu je samo jedan od segmenata i mjera u ostvarivanju ovih ciljeva, rekla je zastupnica te navela da prema rezultatima istraživanja među nezaposlenima i zaposlenim građanima RH oko 80 posto građana misli da naše radno zakonodavstvo treba uskladiti sa zakonodavstvom EU te da oko 50 posto nije dovoljno upoznato s postojećim Zakonom o radu ali je vrlo visok postotak njih izuzetno nezadovoljan postojećim radnim zakonodavstvom što ustvari govori da je praksa izuzetno loša, jer posebno nezaposleni osjećaju sve nedostatke Zakona ali i prakse. Prema tome moramo mijenjati Zakon o radu ali isto tako i praksu, rekla je.

Ova Vlada je od svog početka mnogo učinila na zaštiti radničkih prava, primjerice dodatna zaštita radničkih potraživanja kod naplate od tvrtke u stečaju itd., iako to još nije, nažalost, dostatno.

Dodala je da je protiv prethodne rasprave o ovom zakonu a o čemu su se mogli čuti prijedlozi i zahtjevi, jer u javnosti se stekao dojam da se ovdje donosi zakon po hitnom postupku, pale su teške riječi a potpuno nepotrebno. Ovaj je zakon u redovnoj proceduri s velikom šansom da se oko brojnih njegovih instituta socijalni partneri dogovore. Uz proceduru ovog zakona ubrzala su se i pregovaranja oko socijalnog paketa, naglasila je. Komentirala je i dosadašnju raspravu o ovom zakonu te rekla da je bilo više govora o kontekstu u kojem se zakon donosi nego o stvarnom zakonu te upozorila na institute o kojima je postignuta suglasnost stavova socijalnih partnera kao što su zaštita prava radnika koji traže zaposlenje u slučaju diskriminacije, zaštita dostojanstva radnika itd.

Ove izmjene predviđaju da jedan član nadzornog odbora mora biti predstavnik radnika u svakom trgovačkom društvu s više od dvjesto zaposlenih pa se zaista može konstatirati da se pojačava institut radničke participacije. Značajno je i da se ovim zakonskim prijedlogom briše odredba o zastupljenom spolu jer se nije u dovoljnoj mjeri štitilo žene koje se teže zapošljavaju a poseban značaj imaju agencije za zapošljavanje, koje su novost u Hrvatskoj. Ova Vlada je od svog početka mnogo učinila na zaštiti radničkih prava, primjerice dodatna zaštita radničkih potraživanja kod naplate od tvrtke u stečaju itd., iako to još nije, nažalost, dostatno, rekla je, među ostalim zastupnica.

Dorica Nikolić (HSL) javila se s replikom na potonje izlaganje jer proizlazi da su građani željni novog zakona o radu samo eto ne razumiju što je to zakon o radu te da je ova koalicijska vlast učinila puno toga u korist radnika. No u koliziji je to da radnici pojma nemaju da je vlast toliko dobra, pa nemaju pojma ni o čemu, a željni su novog zakona o radu. A zanimljivo je da se uvijek pozivate na javnost ("ajmo reći u politikantske svrhe") i mišljenje građana no to nije bilo relevantno kad su građani iskazali nezadovoljstvo i neslaganje s politikom Vlade prema situaciji u Iraku, rekla je. **Snježana Biga-Friganović** odgovorila je da je citirala službeno istraživanje ali i da je rekla da još mnogo toga treba napraviti.

Vlast pala na ispitu

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** najprije se osvrnuo na prosvjed radničkih sindikata na Trgu Sv. Marka u Zagrebu i rekao da su tada pale sve maske ove koalicijske vlasti. Vlast je okružila hrvatske radnike, radništvo i sindikalne kordonima policije a ona vlast koja se čuva policijom od svojih radnika nema budućnosti i pala je na socijalnom ispitu.

Hrvatskom danas vlada najdivljija varijante divljeg kapitalizma gdje je čovjek čovjeku vuk, a ne ono za što se zalažu sindikalci i Hrvatsko-kršćanska unija, HKDU, da čovjek čovjeku bude brat, rekao je, među ostalim citirajući i poruke s tog sindikalnog prosvjeda. S pljačkom, kriminalom i lopovlukom se napredovati može ali se u korijenu moralno truli, naglasio je dodajući da je ova

vlast okrenula leđa hrvatskoj radničkoj klasi na isti način na koji je Savez komunista za sebe tvrdio da je avangarda radničke klase koja je, kako je svojedobno rekao zastupnik, u Njemačku poslala radničke mase da popuni avangardne kase.

Zastupnik je prenio i stavove Izvršnog odbora HKDU-a o ovom zakonskom prijedlogu u kojima, među ostalim, stoji da je ovaj Prijedlog južnoamerički model odnos prema radu te da HKDU, u skladu s Papinim dokumentima, smatra da o sukobu između rada i kapitala treba voditi više računa o radu i radniku. Radnik ima prednost i mora biti više zaštićen a ovaj zakon ide na ruku kapitalu, a nauštrb radnika. Ako treba birati između američkog i europskog modela onda je nama primjereniji europski model, primjerice u Francuskoj, Engleskoj, Belgiji gdje se više daje zaštiti radnika i njegovih prava nego zaštiti poslodavaca i njegovih interesa. Zato ako idemo u promjenu zakona treba voditi računa o standardima koji su postigle zapadnoeuropske zemlje ali ako ni to ne bude dovoljno onda bi se moglo ići na kombinaciju-srednja vrijednost između onoga u Sloveniji, Austriji i Francuskoj odnosno Njemačkoj.

Zastupnik napominje da je on jedan od najvećih hrvatskih antiglobalista i ne prihvaća, kaže, onaj svjetski poredak u kojem se rađa novi übermensch koji želi progutati male narode za račun svojih gospodarskih interesa. Duljina otkaza ne može se uzeti generalno, kao špranca jer tamo gdje je lako naći posao, primjerice u Americi, nije problem otkaza kao kod nas gdje je veoma teško naći posao, a i kad radnik izgubi posao gotovo ga uopće više ne može naći, a to se posebno odnosi na osobe u starijoj dobi, žene.

Ovaj zakon nije primjeren sadašnjem trenutku s obzirom na gospodarsko stanje u Hrvatskoj, stav je HKDU-a. Budući da imamo puno nezaposlenih trebalo bi inzistirati na čvršćem zapošljavanju većim obvezama tzv. novopcećenih poslodavaca koji su u spretnijim okolnostima uglavnom došli do određenih sredstava za proizvodnju, rekao je, među ostalim. Na kraju je pitao da li je moguće, što je i apsurd, da Svjetska banka, koja kaže da joj je cilj pobijediti i smanjiti siromaštvo, podržava zapravo ovakav zakon koji zapravo povećava siromaštvo u Hrvatskoj. Najveći grijeh ove vlasti su

ne samo lažna obećanja nego toliko nezaposlenih i što nije stvorila pretpostavke za razvoj gospodarstva u kojem bi se ljudi zapošljavali i stvarali nove vrijednosti.

Sudbinsko pitanje za hrvatsku sirotinju

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) naglašava da je ovo sudbinsko pitanje za hrvatsku sirotinju i siromašnog radnika, hrvatskog seljaka, hrvatsku naciju, hrvatskog branitelja, članove obitelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja, za sveukupni hrvatski narod i sve građane RH. Evo usred Hrvatskog sabora zakon o radu, ovdje pričamo kao političari s hrpom papira a većina ih i ne čita i to tako prođe a narodu pričamo kako je bolje, kako je u Hrvatskoj blagostanje i sve ostalo, a narod to ne osjeća pa hvala Bogu, kaže, pojedincima koji su na vrhu vlasti. Današnji predsjednik hrvatske Vlade pokazao se kao najveći ravnatelj orkestra jer ima trubu za svakoga, da svakoga ušutka (ako treba pokazati socijalu prema braniteljima u ovoj izbornoj godini - žrtvovao je potpredsjednika Hrvatskoga sabora Zdravka Tomca).

Naglašava da će glasovati protiv ovog zakona o radu i pod cijenu da ga izbace iz stranke. Problem je što današnji naši političari nemaju vizije (parafrazirao uvodne napomene ministra da Irska ne bi uspjela da nije imala vizije) i što gledaju samo kako će se popeti na vrh, kako obrati vrhnje i kako se šepiriti. Nije ih briga za malog čovjeka. Sada imamo viška, kažu, u Hrvatskoj vojsci i treba otpustiti hrvatske branitelje a odmaralište Kupari s četiri hotela procijenjeno je na 135 milijuna DEM a prodat će se za 50 milijuna pa gdje će završiti tih 85 milijuna DEM, pita zastupnik smatrajući da je tu problem. Jer, Hrvatska je bogata zemlja i ono što imamo nema nitko, imamo dobar narod i nije točno da je mali, mi smo velik narod ali malobrojni a imamo nesposobne vođe, rekao je među ostalim. I u gospodarstvu bi mogli pokazati čuda kao u sportu ali sposobni ne mogu doći do izražaja od onih koje guraju drugi centri moći koji nisu opterećeni s tim kako služe svom narodu, od koga su izabrani nego kažu mi moramo to po diktatu MMF-a i kojekakvih međunarodnih institucija a to je koštalo i HDZ, ta bahatost i to što su služili tuđinu. A

branitelji sada moraju odgovarati jer su prvi put u povijesti ginuli pod hrvatskim barjakom za hrvatske interese, i sada one koji su zapovijedali treba proglašiti kriminalcima, lopovima a druge ratnim zločincima a dok smo ginuli pod tuđim zastavama za tuđe interese bili smo dobri.

Treba se okrenuti zato malom, običnom čovjeku, narodu, rekao je, među ostalim pitajući i je li pošteno da je u Riječkoj banci počinjena pljačka od 250 milijuna dolara a Saboru je poslano frizirano izvješće o 97 milijuna dolara, je li poštena pretvorba Sunčanog Hvara, hotela Ekselsior. Cijela Europa nema bogatstvo kakvo ima Hrvatska i to moramo iskoristiti, upozorio je naglašavajući, u vezi s ovim predloženim zakonom, da se napravi nešto da budu zadovoljni i poslodavci i radnici a ne samo političari.

Jadranka Kosor (HDZ) željela je pojasniti, ispravkom netočnog navoda predgovornika, stav Kluba zastupnika HDZ-a u vezi s predloženim zakonom. Dogovorili smo se da tražimo prethodnu raspravu a ako ona ne bude prihvaćena nećemo poduprijeti zakon. **Dr. Ljerk Mintas-Hodak (nezavisna)** željela je ispraviti netočan navod zastupnika Rojsa (možda u žaru rasprave nehotice pogriješio) da je i HDZ služio tuđim gospodarima jer Vlada HDZ-a u kojoj je bila zastupnica nije služila nikakvim tuđim gospodarima nego je služila svom narodu, rekla je.

Nužna prethodna rasprava

S pojedinačnom raspravom nastavila je **Jadranka Kosor** te ponovila razloge zašto je nužna prethodna rasprava o ovom zakonu koju traži ona a i Klub zastupnika HDZ-a. Prije svega da bi se omogućio nastavak

Cijela Europa nema bogatstvo kakvo ima Hrvatska i to moramo iskoristiti, naročito u vezi s ovim predloženim zakonom, da se napravi nešto da budu zadovoljni i poslodavci i radnici a ne samo političari.

pregovora i socijalnog dijaloga među partnerima a i to što se ne govori o tzv. kompenzacijskim mjerama. Ne postoje istraživanja koja bi u ovom

trenutku u dovoljnoj mjeri uvjerila da će ovaj zakon dovesti do većeg zapošljavanja, čime se brane ove predložene izmjene i dopune Zakona. Ne može se složiti ni s obrazloženjem koje govori o rigidnosti postojećeg Zakona o radu, da onemogućuje veće smanjivanje nezaposlenosti u Hrvatskoj. Misli da je puno drugih razloga za to potonje i da se više radi o izostanku kapitala i o nesigurnosti ulagača i da Hrvatski sabor često donosi zakone koji se teško provode, često mijenjaju što dovodi do nesigurnosti. A i jasno da slučajevi kao što su "Sunčani" Hvar sigurno ne mogu bitno potaknuti kapital i ulaganje.

Zakon o radu ne smije odstupiti od temeljne vrednote hrvatskoga Ustava o tome da je Hrvatska socijalna država i država socijalne pravde. U ovoj se raspravi moramo jasno zapitati kako živi tih 80 posto nezaposlenih koji ne primaju naknadu (najviše do 900 kuna). - Vjerujem da nitko od nas ne želi da Hrvatska postane zemlja s jeftinom radnom snagom, rekla je, među ostalim zastupnica te u nastavku šire govorila o položaju žene u okviru ovih izmjena i dopuna Zakona. Tako je naglasila da rad na određeno vrijeme mora biti iznimka a nikako pravilo a da će on osobito pogoršati ionako loš položaj žene u svijetu rada a i žene zaposlene na određeno vrijeme u slučaju trudnoće neće imati jednaka prava, smatra zastupnica, kao zaposlene na neodređeno vrijeme. U kontekstu rasprave o ovom zakonu treba raspravljati i o radu svih onih žena koje su zaposlene u trgovini i rađe nedjeljom i blagdanom i jedanput treba donijeti jasna pravila o tome, naglasila je ne zaobilazeći pitanje smanjenih naknada za bolovanja te da treba brisati odredbu o brisanju s Burze rada onih majki koje ne prihvate posao na udaljenosti od 80 kilometra od mjesta stanovanja. Pitala se na kraju je li ovaj zakon u skladu s porukama premijera da se u Hrvatskoj nakon 3. siječnja 2000. živi dulje, zdravije i poštenije i s većim životnim šansama te da ne zna što će o tome reći 221.000 korisnika socijalne pomoći.

Ljubo-Česić Rojs javio se s replikom i rekao kako uvijek bilježi što govore velike vođe te da navod "da ovako rigidan Zakon koji je danas kod nas nema nijedna zemlja u svijetu" znači da bi HDZ trebao podržati ovo što predlaže današnja vladajuća koalicija i onda nam ne trebaju uopće izbori i

pustimo ovu koaliciju da vlada idućih 50 godina jer je sve dobro, kaže. Ne slaže se kad kažu da pojedini članovi bivše Vlade nisu služili u tuđini, da su služili Franji Tuđmanu bili bi veći rezultati. Poslije njegove smrti napustili su HDZ, govorići u kako je bio diktator, kako je za sve kriv da oni nisu ništa radili a zastupnik danas javno kaže da sve preuzima na sebe za što su krivi Franjo Tuđman i Gojko Šušak. Dr. Franjo Tuđman imao je uspjeha jer je imao vjeru i povjerenje u svoj hrvatski narod i sve građane RH i tu je crpio snagu, rekao je među ostalim uvjeravajući da bi na isti način i danas bili rezultati veći. No nas ubija nepovjerenje jednih prema drugima, hrvatski jal, nezadovoljstvo a po Božjem zakonu svi smo braća i sestre i kad bi to proveli i uspjeli imali bismo velike rezultate, kaže.

Zašto sada ovaj zakon

Dr.sc. **Ljerk Mintas-Hodak** smatra da iako se u ovoj dugoj i iscrpljujućoj raspravi bitka stranaka vodi uglavnom oko toga treba li ili ne Vladin prijedlog shvatiti kao materijal za nekakvu prethodnu raspravu te pričekati ishod obnovljenih pregovora socijalnih partnera, od zastupnika se u velikoj mjeri ipak očekuje ne samo da arbitriraju između stavova Vlade i sindikata oko spornih pitanja u ovom trenutku nego da jasno izraze svoj stav o predloženom zakonu. Za zastupnicu uopće nije sporno, rekla je, da je u Hrvatskoj potrebno uvesti veću fleksibilnost na području rada i radnih odnosa i veću mobilnost radne snage jer to su, nažalost, procesi koji se već odvijaju ili pripremaju u znatnom dijelu Europe no da je pitanje predlaže li hrvatska Vlada ovakve promjene radnog zakonodavstva prvenstveno vođena doista tim ciljem i je li pogodila timeing. Činjenica je da je hrvatsko gospodarstvo inovativno tromo tehnološki zastarjelo, upravljački uglavnom nesposobno, opterećeno raznim fiskalnim i parafiskalnim davanjima i zbog svega toga ali i drugih razloga nedovoljno konkurentno na svjetskom tržištu. Ima puno područja na kojima treba napraviti bitne pomake (reforme poreznog, mirovinskog, zdravstvenog sustava itd. i gdje Vlada ima još itekako puno učiniti ali nažalost, u proteklom razdoblju nije učinjeno ništa ili nedovoljno pa se postavlja pitanje zašto i s kojim se pravom Vlada, koja još nije ni

započela dio reformi ili dio njih nije uspješno završila odjednom okrenula reformi radnog zakonodavstva). Čini se da je jedini smisleni odgovor da Vlada na takav način prebacuje ukupni trošak svih svojih dosadašnjih promašaja u vođenju gospodarske i socijalne politike na leđa radnika koji bi jedini smanjenjem radničkih prava, novim valom otpuštanja pridonijeli smanjenju troškova gospodarstva, rekla je, među ostalim zastupnica naglašavajući da ne može podržati ovaj zakon.

Promjene očito na štetu radnika

Petar Žitnik (HSS) smatra da se zakoni valjda donose da normiramo svoje ponašanje kako bi bilo na korist svih a ne samo na korist nekih a drugima na štetu. Nažalost, znamo da smo donosili takve zakone koji su pogodovali samo nekima, da su neki takvi zakoni još uvijek na snazi. Danas imamo situaciju da su nam neki ljudi koji su davno trebali biti u Lepoglavi preko noći postali ugledni poslodavci, menadžeri s golemim primanjima s kojima mogu ravno-pravno stati uz bok kapitalistima koji su svoj kapital gradili desetljećima i generacijama. S druge strane imamo sve siromašnije radnike koji svoja prava moraju tražiti na ulici.

Vlada uporno predlaže promjene koje očito idu na štetu radnika a protiv čega se i radnici i sindikati nažalost bezuspješno bore. No nema pravog odgovora na pitanje zašto se forsiraju neka neprihvatljiva rješenja, a jedan od mogućih je da to od nas traži Europa. Bogata Europa to traži od nas siromaha da skrešemo pravo našim radnicima koji rade za deseterostruko niže plaće od njihovih radnika i kojima se za vrijeme nezaposlenosti isplaćuje 400 eura. Od nas se traži da liberaliziramo institut rada na određeno vrijeme jer da poslodavci ionako zloupotrebljavaju taj institut i sada umjesto da predložimo promjene koje bi smanjile te zloporabe mi idemo obratno i izjednačavamo rad na određeno vrijeme s radom na neodređeno vrijeme. Pa ćemo onda imati radnike koji će u svojim knjižicama imati po dvije godine i 11 mjeseci radnog staža, pa opet tako, a i kako si radnik do 2000 kuna može platiti put da ide malo dalje na posao a taj je trošak opet poslodavcu preskup. Već na našim gradilištima radi velik broj radnika iz Bosne a pitanje je dana kada će naši poslodavci uvoziti fleksibilne radnike

iz Rumunjske i Kine a tko je kriv našima kad su nefleksibilni i kad neće iz Varaždina ići raditi u Zagreb i svaki dan na putu provoditi 12 i više sati za plaću od 2500 kuna, kaže zastupnik.

Ako zaista želimo napraviti prave promjene u Zakonu o radu i ostalom radnom zakonodavstvu predložimo onda takve norme koje će svakom mladom Hrvatu garantirati prvo zaposlenje odnosno obvezimo poslodavce da moraju obvezno primati pripravnike na rad, donosimo daleko liberalnije propise, omogućimo mladim majkama apsolutnu zaštitu i sve moguće beneficije a u državnom proračunu osigurajmo i sredstva za kompenzaciju tih troškova, rekao je, među ostalim. Priklonio se na kraju prijedlozima da treba hitno osnovati radno sudstvo, fondove, pojačati i normirati postupanje inspektora a ne da prijavljenog poslodavca sudac za prekršaje kazni nakon tri, četiri godine s pedeset kuna. Nada se, i uopće ne sumnja, da će predlagatelj prihvatiti iznesene primjedbe i da će uskoro biti predložen prihvatljiv zakon kojeg će prvenstveno prihvatiti radnici i njihovi sindikati.

Najvažnija pravna sigurnost i stabilnost

Josip Leko (SDP) je siguran da bi bio protiv ovakvog zakona o radu kada bi hrvatska privreda i hrvatsko društvo osiguravalo 15000 dolara bruto domaćeg proizvoda po stanovniku i kada ne bismo imali 370.000 ili više nezaposlenih, te, među ostalim, kada ne bismo htjeli ići u Europu. Područje radno pravne regulative je ono područje kojem moramo pristupiti bez politiziranja, bar trenutno, i ovo je razvojno i gospodarski i socijalno sasvim sigurno najznačajniji zakon.

Promjene se moraju provoditi jer nastaviti sa zatečenim stanjem tržištem radne snage, postojećom količinom investicija u nova radna mjesta nije moguće ići dalje.

Promjene se moraju provoditi jer nastaviti sa zatečenim stanjem tržištem radne snage, postojećom količinom investicija u nova radna mjesta nije moguće ići dalje, mišljenje je zastupnika. Smatra također da

interesi poslodavaca i radnika nisu i ne mogu biti generalno i trajno na suprotnim pozicijama te da je važno poticati kolektivno pregovaranje i ugovaranje a da država daje minimalnu zaštitu i regulativu na ovom području.

Rad na određeno vrijeme zaista je najbolnja promjena ovog predloženog zakona ali to ne mora biti ni tvrdo ni meko, nego se mora vidjeti koja je struktura današnje privrede i potrebe za takvim institutom jer ni ovaj zakon neće biti vječan i ima svoju funkciju i ciljeve, rekao je, među ostalim. A kod odgovornosti najvažnija je pravna sigurnost i stabilnost pravnog propisa odnosno brza i djelotvorna zaštita utvrđenih prava od strane države, naglasio je.

Nedostaje vizija i prava koncepcija

Dario Vukić (HDZ) najprije je upozorio da je, s obzirom na ustavno uređenje i određenje RH kao socijalne države neprijeporna potreba osiguravanja i preuzimanja odgovornosti u Ustavom zajamčenu razinu materijalnih i socijalnih prava njezinih državljana. Međutim, zbog svoje socijalne i gospodarske situacije Hrvatska nije u stanju uspješno razvijati model aktivne socijalne države kako to čine razvijene zemlje budući da to jednostavno pretpostavlja veći stupanj bogatstva društva.

U proturječnim i nepovoljnim okolnostima u Hrvatskoj (velik broj umirovljenika, nezaposlenih, siromašnih, itd.) očevitna je nužnost cjelokupne i korjenite promjene na svim društvenim razinama ali je upitan način na koji se ona provodi, kaže zastupnik. Dosadašnje česte, brojne i značajne promjene hrvatskog zakonodavstva čija se dinamika osjeća gotovo na svim pravnim područjima prouzročile su samo još više problema i dvojbi u svakodnevnoj praksi i redovnoj primjeni. Mnoga kvalitetna rješenja ostala su tek mrtvo slovo na papiru i samo su deklaratorne naravi upravo zbog stanja gospodarske situacije i stanja u društvu općenito.

Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o radu koji nam je podastrijet ne udovoljava zahtjevima koje je iznjedrila dosadašnja praksa, naprotiv, dojam je da mu nedostaje vizija i prava koncepcija, selekcija načela, socijalna orijentacija. To se posebno

odnosi na izvršavanje ugovora o radu na određeno i neodređeno vrijeme, skraćivanje otkaznih rokova, smanjivanje iznosa otpremnine, proširenje instituta malog poslodavca i sl. U sadašnjoj situaciji opće nezaposlenosti donositi zakon o radu a ne spominjući pojačanu zaštitu nezaposlenih vrlo je nerazborito, rekao je zastupnik naglašavajući da predloženi tekst ne sadrži potrebne radne zaštitne mehanizme, ne posjeduje ni mehanizme orijentirane na proklamiranu politiku gospodarstva, donosi se u pogrešnom razdoblju bez koordiniranog donošenja drugih zakona.

Stoga valja odgoditi rješavanje primjene Zakona o radu te nakon šire rasprave, koordinirajući ga s drugim zakonima, treba pronaći najsvrhovitija ali i najoptimističnija rješenja koja će omogućiti gospodarski rast ali ne na račun standarda zaposlenika i onih kojima je taj status van njihova domašaja. U nastavku zastupnik je iznio podatke do kojih je došao svojim istraživanjima o zaštiti zaposlenika i radnika u drugim zemljama a odnose se na radno vrijeme, ugovore o stalnom radnom odnosu, plaći, sindikalnom organiziranju, otpremnine, naknade nezaposlenima, koje su primjerice, u Danskoj devedeset posto prosječne plaće kroz dvije godine itd., zaključujući da ta zaštita varira a da mi težimo u ovim našim zakonskim prijedlozima američkom standardu (pedeset posto plaća pola godine).

Prema predloženom rješenju ugovor o radu na određeno postao bi pravilo a radnik koji je zaključio ugovor o radu na određeno vrijeme postaje specifična društvena kategorija građanina drugog reda kojem se onemogućuju temeljne vrednote Ustavom zajamčene, rekao je založivši se stoga da se taksativno razradi kada se može takav ugovor potpisati a kada ne. Bez učinkovitijih prekršajnih odredbi odnosno sudske zaštite u slučaju da poslodavac ne postupi po zakonskoj normi - obveza da u roku od 15 dana od dana sklapanja ugovora o radu uruči radniku presliku prijave na obvezno mirovinsko i zdravstveno osiguranje - ostalo bi tek mrtvo slovo na papiru, neke su od iznesenih konkretnih primjedbi zastupnika a budući da sve nije stigao iznijeti najavio je njihovo pismeno podnošenje.

Potrebni kompenzacijski instituti

Nenad Stazić (HDZ) kaže da je uređenje tržišta rada svakako potrebno jer da je to odgovor na nove odnose u svijetu rada jer nekad su postajali kod nas konvencionalni oblici rada, rad na neodređeno vrijeme (poslodavac država ili poduzeće) dok se danas s novim odnosima u svijetu rada javljaju i novi oblici rada, privremeni, povremeni, rad kod kuće. Svakako da je potrebno u tom odnosu radnika i kapitala zaštititi radnika (nekada je radnik bio potpuno zaštićen) i tu nema nikakve dvojbe a uloga zakona o radu je, među ostalim, i da pruži tu minimalnu zaštitu. Ali pitanje je može li se napisati takav zakon o radu koji će zaštititi radno mjesto radniku i zastupnik je uvjeren, da takvog zakona nema. Postojao je Zakon o radu (iz 1995. godine) ali što je on pomogao onim radnicima koji su u postupku tajkunizacije izgubili radna mjesta i kakav je to zakon njima mogao vratiti radna mjesta. U tržišnim uvjetima poslodavci nastaju i nestaju, otvaraju radna mjesta, neki uspiju, neki propadnu i nema zakona

Zakon o radu mora pružiti minimalni okvir zaštite radničkih prava no uvjeti se mogu popravljati i kolektivnim ugovorima, što je zadaća sindikata.

kojima se mogu oživjeti ta radna mjesta nakon propasti poslodavca.

Zakon o radu mora pružiti minimalni okvir zaštite radničkih prava no uvjeti se mogu popravljati i kolektivnim ugovorima, što je zadaća sindikata a zastupniku se čini da u ovom dijalogu s Vladom sindikati traže da Vlada pa i ovaj Sabor odradi dio njihovog posla. U vezi s dva najčešće napadana instituta iz predloženog zakona, rad na određeno i neodređeno vrijeme, rekao je da je i sada bez obzira na to što nema fleksibilizacije 81,4 posto zaposlenih zaposlen na određeno vrijeme jer poslodavac zapošljava onako kako je njemu u interesu i kako može uopće zaposliti. Prema predloženom zakonu u pravima kod otkaza, u vezi s otpremninama, otkaznim rokovima, radnici na određeno vrijeme bit će izjednačeni s onima koji rade na

neodređeno vrijeme pa je li to umanjenje radničkih prava, a bilo je primjedbi da je ovo antiradnički zakon, ili povećanje, pitao je zastupnik. Misliti da će poslodavci zapošljavati na neodređeno vrijeme ako im se zabrani zapošljavanje na određeno je iluzija, jer neće zapošljavati nikako, rekao je, među ostalim.

Fleksibilizacija je nužna, ona mora olakšati poziciju poslodavca ali ne može ići samo na štetu radnika ili na teret radnika i taj teret treba snositi društvo u cjelini. Treba pronaći kompenzacijske institute, produjti rok primanja naknada za nezaposlenost u onoj mjeri u kojoj se skraćuju otkazni rokovi a u saborsku proceduru treba uputiti zakonske prijedloge koji će obraditi cijelu ovu materijalu. Ovaj zakon prihvatiti u prvom čitanju a Vladu obvezati da do konačnog prijedloga pripremi potrebne druge zakone a konačno, Sabor ne mora izglasati Konačni prijedlog zakona o radu dok ne izglasa ove druge potrebne zakone.

Mr.sc. **Željko Glavan** rekao je da ne zna da li zastupnik Stazić robuje ideološkoj zabludi ili namjerno manipulira ali svi će poslodavci reći da im je teško raditi ne zato što je radna snaga skupa nego što su prevelika porezna i paraporezna i komunalna opterećenja. Na tom području moramo nešto poduzeti, upozorio je. A što se tiče riječi fleksibilnost ona na hrvatskom znači savitljivost, što znači, gospodine Staziću, da vi tražite od radničke klase da i dalje bude jako savitljiva u odnosu na poslodavce, rekao je. **Nenad Stazić** objasnio je da je rabio termin iz obrazloženja ovog zakonskog prijedloga a da je potpuno besmisleno i uzaludno to tumačiti nekome tko bukvalno prevodi latinske riječi i onda na temelju toga izvodi zaključke. S replikom se javila i **Dorica Nikolić** i rekla da je poslodavcima zapravo skupa država a da se treba pitati zašto. Stranka gospodina Lazića je na vlasti "pa mogli ste već nešto učiniti", kako nije uspjelo morali ste dati ostavku i sada imate šansu da pokažete da ova država nije skupa, rekla je, među ostalim, podsjećajući da je HSLŠ rekao da treba "revidirati od glave", smanjiti ministarstva jer je skupo radniku i poslodavcu uzdržavati 19 ministarstva i tisuću i jednu potrebnu i nepotrebnu državnu upravu, a vi ih proizvodite zakonima svaki dan.

Nenad Stazić najprije je pitao predgovornicu zašto ga pozdravlja s

"doviđenja" i kamo ide a da bi to bilo teško ustanoviti. Ovaj zakon nema baš nikakve veze s cijenom države a niti ono što je on govorio, rekao je. Inače, ponešto smo i dobro učinili dok ste vi bili u koalicijskoj vlasti a puno više dobroga od kada ste otišli, rekao je.

Drago Krpina (HDZ) u svojoj replici na izlaganje zastupnika Stazića rekao je da je on pokušao dokazati da ove predložene izmjene Zakona o radu zapravo predstavljaju povećanje prava radnika no kako onda predsjednik Vlade i partije (izjava prenesena u tisku) kaže da je taj zakon za njega najgorča pilula. Onda bi se moglo zaključiti da za predsjednika Vlade nema ničeg gorčeg od povećanja radničkih prava a i čudi se, kaže, da se zastupnik Stazić nije popeo na pozornicu za vrijeme sindikalnih prosvjeda na Trgu Sv. Marka i objasnio im da je ta promjena zakona zapravo za njih slatka pilula.

Nenad Stazić odgovorio je da je on rekao da treba potražiti kompenzacijske institute da se taj teret ne prebaci samo na radnike.

U izricanju kritike potrebna odgovornost

Branislav Tušek (SDP) također je naglasio da ova tema nije lagana a ni odgovori, te da traže visoku razinu odgovornosti, jer je riječ o ljudima, hrvatskim radnicima koji su ovih dvanaest nosili na leđima teret ovog našeg razvoja gospodarstva. Nama danas ne može pomoći kritika koja u početnoj fazi ruši cjelovit projekt ovog Prijedloga zakona a ni ona koja se obrušava na pojedine njegove dijelove ne gledajući cjelinu, rekao je citirajući pojedine kritike i od predstavnika klubova zastupnika, otprilike, ova vlast sahranjuje radnička prava, ništa nije učinila za zaštitu radnika itd. sve do ocjene da su predizborna obećanja bila lažna podmetanja. U izricanju takvih ocjena svima nam je potrebna odgovornost jer problem su upravo ocjene i neodgovorne kritike na ovu vlast "čiji su oni donedavno bili sastavni dio".

Ovakav tip kritike moguće je prihvatiti ali i suprotstaviti mu se s konkretnim činjenicama, rekao je te iznio više podataka o tome što je ova vlast učinila na području rada i zapošljavanja - smanjila je radni tjedan sa 42 na 40 sati, radničkim potraživanjima osiguran je prvi naplatni red u tvrtkama u stečaju,

poslodavci su obvezani na isplatu plaća najkasnije do 15. u mjesecu itd. A i bitan element u svemu tome je da je Vlada veoma precizno rekla da će u svom programu primjenjivati europske standarde i međunarodne konvencije i da će se mijenjati i dopunjavati radno socijalni zakon. Prvo i osnovno je, mišljenje je zastupnika, nastaviti socijalni dijalog i još više osnažiti zajedničko partnerstvo za hrvatski razvoj i u cilju preuzimanja odgovornosti za brži gospodarski razvoj, rekao je, među ostalim.

Dorica Nikolić u svom javljanju najprije je podsjetila da su neke stranke prije 3. siječnja potpisale sporazum sa sindikatima ("ništa bez sindikata") a da je zatim ova Vlada potpisala partnerstvo za razvoj rekavši da ništa neće raditi bez sindikata, poslodavaca i da će u svemu biti u tripartitnom zajedništvu. Potezi Vlade bili su suprotni tome i logično je da su sindikati polako izlazili iz tog partnerstva a kruna nekorektnosti prema partnerima je ovaj zakon, mišljenje je zastupnice. A stranke koje sada čine vladajuću koaliciju i nemaju baš nekakav dobar odnos prema partneru a partnera treba poštovati bio on politička stranka, sindikat ili poslodavac, rekla je. Činjenica je da ni sve zemlje koje je ministar naveo kao pozitivne primjere u uvodnom obrazloženju ne bi to mogle postati da nisu imale dobar odnos i konsenzus svih partnera.

Pluzija je da ćete napraviti bilo kakav pomak bez tog konsenzusa a i pitanje je kako sada dolazi u predizborno vrijeme ovaj zakon ako nema pritiska sa strane ili izvana. Pa tko pred utrkou pije gorke pilule i je li možda ona samo izlika, pitala je, među ostalim. A ako je ovaj zakon gorka pilula radništvu što je onda ostalo od SDP-a ili je prešla u neoliberalizam s početka 19. stoljeća. Hrvatska je izgubila volju za dijalogom i za to je kriva ova vlast, njena neosjetljivost je neprimjerena trenutku u kojem Hrvatska živi. No treba razgovarati s partnerima i sjesti za stol i ugledati se na zemlje Europe.

Branislav Tušek u svojoj je replici naglasio da je rekao da je promjenom vlasti došlo i do određenih reformi, promjena stanja a i da je normalno da demokratsko društvo mora imati određenih konflikata, malo žešćih i težih razgovora ali u cilju najboljih rješenja i u interesu radnika hrvatskog društva. **Dorica Nikolić** odgovorila je da misli da je to u cilju općih

interesa u Hrvatskoj i u hrvatskom društvu. Bilo bi logičnije da se na dnevnom redu našla davno prije reforma pravosuđa i da ste u konflikt ušli s mitom i korupcijom, kriminalom žešće nego s radništvom što očito nije.

Manje nezaposlenih

Mladen Godek (LIBRA) smatra da se zbog ovog zakona podigla prevelika buka. Imamo Vladu koja smatra da čini nešto što je korisno i neophodno, imamo sindikat koji kaže da se radi o nečemu što je pogubno za radništvo i da dovodi u pitanje dostojanstvo radnika a kad je već riječ o tom potonjem, možda bi bilo dobro progovoriti i o dostojanstvu nezaposlenih, umirovljenika, upozorava zastupnik. Vladi se mora vjerovati, smatra zastupnik, da čini dobro jer tko bi se upustio u ovaj projekt za kojeg se unaprijed zna da nije popularan a da ne vjeruje da je nužan.

Sada kada Vlada pokušava regulirati "izuzetak", rad na određeno vrijeme, koji se prošle godine primjenjivao u 82 posto slučajeva, kaže se da se Vlada bori za nešto što je protiv interesa radnika. Rad na određeno vrijeme i rad na neodređeno vrijeme nije isto ali je pohvalno da se rad na određeno vrijeme pokušava u određenim segmentima izjednačiti s radom na neodređeno vrijeme. Kod otpremnina i otkaznog roka, u tražičnom momentu u životu jednog radnika, doista se smanjuju prava ali Vlada smatra da se time postiže i manji broj nezaposlenih i to je suština, objasnio je, među ostalim.

Za repliku se zatim javio zastupnik mr.sc. **Željko Glavan (HSL)**, ocjenjujući da je zastupnik Godek, vjerojatno nesvjesno priznao da Vlada, odnosno ministarstvo ne radi kako treba. Smatra ujedno da se prilikom izlaganja treba suzdržavati od citiranja neprimjerenih narodnih poslova.

Zastupnik **Mladen Godek** u svom odgovoru na repliku ocijenio je da se njegovo izlaganje nije razumjelo, a uvijek se kaže, zalagao za smanjenje broja nezaposlenih osoba. Smatra ujedno da je nezaposlena osoba nesretnija od zaposlenog radnika, s manjim radnim pravima. Sada se za repliku javio dr.sc. **Đuro Njavro (nezavisni)**, ocjenjujući da se ne smije olako prelaziti preko pitanja smanjenja otpremnina. Budući da u Hrvatskoj posao traži više od 350

tisuća osoba, a period čekanja prelazi godinu dana, onda su otpremnine značajno socijalno dostignuće. Smatra ujedno da je potrebno reformirati pristup kojim se smanjuje nesigurnost u slučaju gubitka posla.

U svom drugom odgovoru na repliku, zastupnik Godek podsjetio je na dosadašnje vlastite inicijative oko pravednog utvrđivanja otpremnina, ilustrirajući to s otpremninama u Podravki. Predložene su određene zakonske inicijative upravo zbog očekivanja da se situacija na ovom području donekle ispravi i ublaži. Nastavljeno je s replikama, a tada se za riječ javio zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)**. Smatra da je zastupnik Godek zapravo nastupio kao Vladin odvjetnik, citirajući ujedno pojedine dijelove iz njegovog govora. Ovakvu ocjenu zastupnik Godek je otklonio, dodajući da će nastaviti u pružanju svojih odvjetničkih usluga, ali tek nakon saborskog mandata i to svim potrebnima.

Otpremnine su važne kod traženja novog posla

U nastavku rada govorio je zastupnik **Mario Kovač (HSLŠ)**. Smatra da je riječ o izuzetno važnom zakonskom prijedlogu, pa bi svaka pogreška mogla imati izuzetno snažne društvene implikacije. Drži ujedno da bi i Vlada kao predlagatelj trebala biti svjesna ovih činjenica i ispravno protumačiti oprez koji izbija iz nastupa radništva, sindikata i šire javnosti. Citirao je i komentirao zatim, segmente iz teksta predlagatelja vezane uz neprilagođenu zakonsku zaštitu zaposlenika, odnosno namjere da se redefiniraju minimalni standardi zakonske zaštite zaposlenja. Analizirao je ujedno i pitanje oko skraćivanja otkaznih rokova, ocjenjujući da su se na udaru našli prvenstveno oni zaposlenici koji su duže vrijeme neprekidno radili kod istog poslodavca. Uspoređivao je predloženo vrijeme otkaznog roka, ocjenjujući da će najteže nastradati oni radnici koji imaju 20 i više godina radnog staža. Smatra da bi iznos otpremnine trebao zapravo pomoći pri traženju i snalaženju oko novog posla, ali kod nas se ova sredstva zapravo moraju koristiti za puko preživljavanje i plaćanje postojećih obveza.

Smatra da je potreban oprez i prilikom liberalizacije ugovora o radu na određeno vrijeme. Predložene

izmjene i dopune omogućuju poslodavcu da zaposli nove, a otkáže ranije sklopljene ugovore prije isteka od tri godine, i to bez obzira radi li se o eventualnoj bolesti ili trudnoći zaposlene osobe. Zabrinjava ga ujedno što je Vlada preuzela međunarodne obveze prema MMF-u, prema kojima će Sabor do kraja veljače 2003. godine, donijeti izmjene i dopune Zakona o radu, kao i pismo o razvojnoj politici naše zemlje. Smatra da se pri tome nisu provele konzultacije sa socijalnim partnerima, a

Iznosi namijenjeni otpremninama trebali bi se koristiti za traženje i otvaranje novog posla, a ne za preživljavanje.

izostala je i kvalitetnija javna rasprava. Osvrnuo se naposljetku i na statističke pokazatelje koji nagovještavaju indeks pada nezaposlenih osoba. Smatra da se do ovih rezultata došlo administrativnim izborom statističke metodologije, iako nije došlo do stvarnog rasta zapošljavanja. Treba težiti fleksibilnijim radnim okvirima, zaključio je zastupnik, ali se ne smije prihvatiti uvođenje pravila rada koja su karakteristična za područje Latinske Amerike.

Za repliku se javio zastupnik **Đuro Njavro**. Smatra da smanjivanje otpremnina u uvjetima sadašnje visoke nezaposlenosti, predstavlja prebacivanje troškova s leđa poslodavca i države, na leđa građana i nezaposlenih osoba. Ovakav će proces dovesti do velikog društvenog troška, te će istovremeno proizvesti velike socijalne nepravde. Otpremnine nisu nikakva milostinja, već uštedeni novac koji je stvaran tijekom proteklih godina, kako bi se riješili problemi nakon gubitka radnog mjesta.

Radnici su razočarani predloženim mjerama

Riječ je zatim dobio zastupnik **Drago Krpina (HDZ)**. Podsjetio je na temeljne značajke postojećeg Zakona o radu, kojemu je tadašnja oporba 1995. godine zamjerala na nedovoljnoj socijalnoj osjetljivosti. Zbog ovakvih okolnosti, sadašnji pristup i retorika vjerno ilustriraju nedosljednost sadašnje vlasti, a neka-

dašnje oporbe oko navedenog pitanja. Smatra da predložene mjere jedino brane zastupnici SDP-a i LIBRE, koja se odlučila za satelitski status oko vladajuće stranke. Ukazao je zatim da su se prije 2000. godine ispijale čaše šampanjca između navedenih političkih struktura i predstavnika radništva i sindikata, a sada nema niti jedne skupine radnika koja nije razočarana predloženim mjerama nekadašnjih partnera. Smatra da je Vlada odlučila zapravo provoditi socijalnu politiku prema instrukcijama MMF-a i snaga koje su im pomogle u dolasku na vlast. Podsjetio je na potpisane protokole i memorandum koji najbolje argumentiraju iznijete tvrdnje, dodajući da su iz međunarodnih financijskih krugova čak stizali zahtjevi o potrebi privatizacije Poštanske banke. Postoji zato razumljiv strah i oprez da se sadašnja hrvatska vlast uopće ne ponaša kao vlast jedne suverene i samostalne nacionalne države. Ukazao je zatim i na detalje oko priprema privatizacije energetskog sektora, odnosno INE i HEP-a, te na fragmente iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kojima se predviđa dostupna i potpuna liberalizacija kretanja radne snage na ovim prostorima. Nemoralnim smatra i činjenicu što Vlada pokušava izazvati sukob između hrvatskih radnika i poslodavaca, tražeći od predlagatelja da prije svega postigne suglasnost sa socijalnim partnerima oko donošenja predloženih izmjena kojima se utvrđuje položaj zaposlenika.

Vlada se odlučila za provođenje socijalne politike sukladno instrukcijama MMF-a i snaga koje su im pomogle u dolasku na vlast.

Od nekoliko prijavljenih replika, prvi je govorio zastupnik **Branislav Tušek (SDP)**. On se osvrnuo na osporenu konstataciju oko pada postotka nezaposlenih osoba u proteklom periodu. Citirao je konkretne statističke pokazatelje koji su ipak ukazali na porast broja slobodnih radnih mjesta i postupan pad broja nezaposlenih. Odgovarajući na repliku, zastupnik Krpina je podsjetio da se statističkim žongliranjem mogu dokazati sve moguće tvrdnje. Podsjetio je da je ova Vlada svojedobno smijenila ravnatelja Zavoda za sta-

tistiku kada je upozoravao na slabosti i nedostatke nove predložene metodologije oko praćenja nezaposlenosti. Citirao je zatim broj nezaposlenih prije 3. siječnja 2000. godine, navodeći da se od tog perioda nezaposlenost neprekidno povećavala.

Pad broja nezaposlenih realna je činjenica

Zastupnik **Dragutin Vukušić (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda oko broja nezaposlenih. Uz broj nezaposlenih od 360 tisuća 1999. godine bilo je i oko 180 tisuća fiktivno zaposlenih osoba koje nisu primale plaću za svoj rad. Sadašnji podaci donose realne pokazatelje o toj grupaciji, a prezentirani podaci doneseni su po neupitnoj metodologiji, te se ne mogu samo tako odbacivati. Za repliku se zatim javio i zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)**. Govoreći u metaforičkom značenju, zamjerio je zastupniku Krpini na njegovoj nedopustivoj sumnji u partijski put, vođu i izabrane metode. Na isti mu je način odgovorio i zastupnik Krpina odgovarajući na iznijetu repliku. Smatra da su "velike vođe na našim prostorima, uvijek imali veliku braću", čije su interese zastupali. Ovakav dijalog potaknuo je predsjedavajućeg na konstataciju, da se prvi put u povijesti Hrvatskog sabora dogodilo da se replike koriste za međusobno slaganje i izražavanje političkih simpatija.

Postupno izgrađivati gospodarski okvir

Nakon toga govorio je zastupnik **Marijan Maršić (HSS)** koji je ocijenio da bi postojeći zakonski prijedlog trebalo sagledati u kontekstu propisanih tranzicijskih okvira i puta kojim Hrvatska traži svoje mjesto u Europskoj uniji. Potrebno je zadovoljiti tri temeljna okvira, kojim jedna tranzicijska zemlja gradi novo demokratsko društvo. Uz politički i pravni, važni su i gospodarski temelji svake države. Potrebno je provesti i odgovarajuću reformu pravosuđa, te zaštititi prava zaposlenih, ali i nezaposlenih osoba u odnosu na ostale partnere i poslodavca. Primjereni gospodarski okvir može se izgrađivati samo u zdravoj političkoj klimi i pravnoj državi koja podrazumijeva i punu poduzetničku kulturu. Iznio je zatim i neke konkretne zamjerke

Prijedlogu zakona o radu. Smatra da ugovori o radu na određeno vrijeme trebaju biti iznimka, a ne pravilo. Nije dobra ni odrednica u članku 10. kojom se omogućava ponovno obnavljanje ugovora na određeno vrijeme nakon isteka trogodišnjeg ugovora o radu. Ovi djelatnici imaju brojne prepreke u odnosu na radnike, koji su

Primjeren gospodarski okvir može se izgrađivati samo u zdravoj političkoj klimi i pravnoj državi.

zaposleni na neodređeno vrijeme, od davanja jamstava, do težeg dobivanja kredita u bankama, upozorio je zastupnik. Smatra ujedno da treba težiti smanjenju stope poreza na dohodak radnika, ispuniti radnička potraživanja prilikom stečaja firme, povećati nadoknade i oštro kažnjavati zapošljavanje na crno i slučajeve kršenja radnih propisa. Potrebno je ujedno posebnim mjerama zaštititi zaposlene trudnice i majke s malom djecom. Rješenje za dobar Zakon o radu treba tražiti u pregovorima svih zainteresiranih strana, od Vlade, poslodavaca, sindikata, ali i onih radnika koji su nezaposleni, te čak i od umirovljenika, ocijenio je na kraju izlaganja zastupnik Maršić.

Potrebno je proširivanje, a ne restrikcija postojećih prava

Zastupnik mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** upozorio je da na putu u europske integracije treba težiti razvijanju i proširivanju, a ne restrikcijama postojećih prava. Podsjetio je da je ova Vlada probleme uvijek pokušavala rješavati restrikcijama, ukazujući na sudbine i smanjivanje prava roditeljima, otpuštenim policajcima i hrvatskim braniteljima. Ujedno se govori o štednji, a državni se proračun neprekidno povećava. Smatra da bi i sama Vlada trebala postati svjesnom da ovaj koncept ne donosi rezultate i da bi trebala promijeniti dosadašnji pristup i taktiku. Umjesto toga, nastavljen je "igra sa statistikom", koja samo zamagljuje stvarne podatke. Upozorio je zatim i na neposredna iskustva i razgovore s otpuštenim osobama koje se nakon 20 godina radnog staža, trebaju baviti nekakvom "sivom ekonomijom" kako bi othranili svoju djecu. I postojeći Zakon o radu, ocije-

nio je zastupnik, ne pruža dovoljnu zaštitu zaposlenim osobama, a hrabrost i oštrinu predlagatelji zakona trebali bi trenirati na drugim osobama. Put u Europu ne smije biti sastavljen od zakonskih paragrafa, već od dosljedne zaštite prava vlastitih građana. Upozorio je vlast na realno stanje u ekonomiji, savjetujući ih da se ne zavaravaju podacima o odlasku na skijanja i kupnji velikog broja novih automobila. Ukazujući na promašenost pojedinih kalkulacija oko proteklih i predstojećih privatizacijskih poslova, ocijenio je da se gospodarska situacija već do sada mogla i trebala preokrenuti nabolje. Smatra da pojedini predlagatelji zakonskih propisa, jednostavno gube potrebnu vezu s realnim problemima na koje se nailazi u svakodnevnom životu i u razgovoru s "običnim ljudima". Upozorio je na konkretne probleme oko ukidanja prava ženama na porodiljnom dopustu, a sve će to rezultirati pritiskom i zapošljavanjem u državnim službama. Treba očekivati i daljnje osnivanje pojedinih službi i fondova, što će u konačnici povećavati postojeći državni proračun. Smatra da je i predloženi zakonski tekst izvan realnosti, upozoravajući da se svugdje pokušava eksperimentirati. Upozorio je ujedno, da se pravna država ne provodi stalnom produkcijom novih, nego brigom za provođenje postojećih zakonskih propisa. Ovim zakonom idemo nazad, a ne u Europu, zaključio je zastupnik Glavan.

Zatim je repliku zatražio zastupnik **Marijan Maršić (HSS)**. Ocijenio je da njegovi stavovi iznijeti u uvodnom dijelu nisu pravilno interpretirani, te ponovio potrebu da se problematika iz radnog zakonodavstva razriješi na odgovarajući i usuglašen način. Odgovarajući na repliku, zastupnik Željko Glavan je upozorio da sudbina stotina tisuća nezaposlenih Hrvata ne bi trebala ovisiti o nejasnom izboru u pogledu glasovanja, apelirajući na odgovornost svih sudionika u raspravi, kao i prilikom glasovanja.

Zatim je govorio zastupnik akademik **Ivo Šlaus (SDP)**. Složio se sa zastupnikom Glavanom oko konstatacije da postojeći predmetni zakon nije dobar, pa ga treba urediti i precizirati. Smatra da je i Vlada bila motivirana ovim potrebama, a ti su se stavovi kristalizirali i tijekom rasprave. Ocijenio je inače, da nije potrebno da ovo bude prethodna rasprava, već prvo čitanje zakonskog prijedloga. Gubitak radnog mjesta

ima teške posljedice, koje se reflektiraju na sve segmente života uključujući i zdravlje. Ova je situacija još teža jer se novi posao objektivno, vrlo teško i dugotrajno traži i pronalazi. Međutim, objektivni razvoj znanosti i tehnologije upućuje na zaključak da će mlade osobe tijekom svoje karijere nekoliko puta mijenjati svoj posao, pa treba pronaći način da se radnicima olakša postojeća situacija. Potrebno je raditi na sustavnom školovanju, jer primjerice iskustva i iskazi pojedinih uspješnih poslovnih ljudi na svečanoj dodjeli "Zlatne kune," ukazuju na potrebu suočavanja s novim izazovima u životu.

Potrebna pravičnost i solidarnost

I zastupnik dr.sc. **Josip Torbar (HSS)** ocijenio je da se sve rađa i postiže radom, voljom i borbom. U Zakonu o radu uz poduzetničko načelo, treba postojati i solidarnost, te sigurnost za čovjeka koji radi. Citirao je i misao Stjepana Radića, koji je upozorio: "Narodne privrede nema bez sveopćeg rada. Najočitiiji je zahtjev pravičnosti da svakome pripadaju plodovi njegovog rada".

Sigurnost za čovjeka koji radi, nastavio je zastupnik, mora počivati na svijesti o pravima i dužnostima. Treba ujedno ostvarivati i demokratsku suradnju protiv totalitarnog normativizma, a društvena pravda neizbježna mora biti u stalnom sukobu s privilegijama i korupcijom. Treba pomagati bolesne, stare i nemoćne, a nezaposlenost rješavati stvaranjem bogatstva putem produktivnosti, a ne birokratskim zahvatima. Podsjetio je zatim na iskustva i saveze koje je HSS u prošlosti utvrđivao s radništvom i strukovnim sindikatima. Danas se mora ukazati i na snažne osjećaje motivacije, a razlike i nedostatke valja ispravljati nastojanjem da se ostvari što više pravice, racionalnosti i efikasnosti. Vrijeme koje je važan element u procesu tranzicije, ne smije se gubiti jer ćemo bez reformi još više zaostajati, zaključio je zastupnik Torbar.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, završnu je riječ dao ministar **Davorko Vidović**. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u raspravi, ocjenjujući da su dva posljednja govornika možda prepoznali ključne aspekte i probleme cjelokupne reforme radnog zakonodavstva. Svijet rada

sadašnjih i slijedećih generacija, obilježava snažna akceleracija, a svi zaposlenici teško će moći računati na napredak i prosperitet ukoliko se odreknu neprekidnog usavršavanja i edukacije. Ostajanjem u okvirima dogmi o nepromjenjivosti svijeta, stvara se prepreka bržem razvoju i napredovanju, upozorio je ministar, podsjećajući ujedno i na komplementarne zakonske propise o radu, koje je Sabor donio prošle jeseni. Pojedini akcenti u raspravi išli su za stvaranjem fame da se predloženim propisima obespravljaju radnici. Ovakve interpretacije naprosto nisu točne, procijenio je ministar, podsjećajući na potrebu stvaranja konkurentnosti u svim tranzicijskim zemljama. Socijalna odgovornost poslodavca ogleda se u mogućnostima sklapanja kolektivnog ugovora i stvaranju uvjeta za normalan rad. Na zamišljenom modelu skupine zaposlenika, ministar je objasnio sve nedostatke dosadašnje radne prakse na području bolovanja, otpremnina i otkaznih rokova, ocjenjujući ih destimulirajućim za nove poslodavce. Zaključujući izlaganje, ponovio je tvrdnju da Vlada Republike Hrvatske posredstvom Gospodarsko - socijalnog vijeća teži traženju dogovora sa svojim partnerima, uvažavajući ujedno interese radnika ove zemlje. Govoriti da se u izmjene ide zbog diktata nekih stranih sila, naprosto predstavlja neutemeljenu paranoju, koja nema nikakvih uporišta u realnom životu. Na kraju je ocijenio da kod glasovanja treba razriješiti dilemu oko prvog čitanja, a do drugog čitanja treba pripremiti sve ono što je i obećano. Ocijenio je da će se time postići zadovoljstvo svih sudionika rasprave te dobiti solidan zakonski tekst.

Važan je i dijalog socijalnih partnera

Rasprava je nastavljena i slijedeći tjedan, a u ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je zastupnik dr.sc. **Vilim Herman**. Ohrabrujućim je ocijenio nastavak dijaloga između Vlade, poslodavaca i sindikata koji su u međuvremenu nastavljeni. Ovaj napredak potvrdila je i vijest da je uklonjena jedna od najvećih dosadašnjih prepreka, odnosno institut rada na određeno vrijeme. Predložio je ujedno da se nastavi rasprava, te da se razmisli i o mogućnostima nešto kasnijeg glasovanja o prvom čitanju.

Predsjedavajući ja zatim riječ dao predsjedniku koordinатора klubova mr.sc. **Mati Arloviću**. On je obavijestio da su klubovi zastupnika vladajuće većine u pripremi ove točke dnevnog reda imali zajedničku sjednicu. Tada je dogovoreno da će glasovati o ovom Prijedlogu zakona za prvo čitanje, a da se između prvog i drugog čitanja, postigne suglasnost sa socijalnim partnerima.

Predsjedavajući je postupio sukladno zaključku navedenih klubova, te napomenuo da očito nije prihvaćen apel Kluba zastupnika LIBRE.

Dao je na glasovanje zaključak kojim je o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu provedena prethodna rasprava. Sva stajališta, mišljenja i prijedlozi uputit će se predlagatelju da ih uzme u obzir pri izradi Prijedloga zakona. Nakon brojanja glasova konstatirao je da ovaj zaključak nije prihvaćen, jer je 40 glasova bilo "za", 63 "protiv" i 3 "suzdržana".

Zatim je na glasovanje dao zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Nakon poimeničnog glasovanja utvrdio je da su zaključci doneseni, 62 zastupnika glasovalo je "za", 51 "protiv" i 8 "suzdržano". Konstatirao je ujedno da zastupnik Mato Jukić nije bio u dvorani za vrijeme glasovanja, a kod njega je upisan znak da je protiv. Precizirao je da je većinom glasova; 62 "za", 50 "protiv" i 8 "suzdržano", donesen rečeni zaključak. Nakon toga je sukladno prijedlogu Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, dao na glasovanje zaključak kojim se:

1. Zadužuje Vlada Republike Hrvatske da do izrade Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu nastavi tripartitno usuglašavanje neusklađenih radnopravnih instituta.

2. Preporuča se Vladi Republike Hrvatske da do izrade Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, uputi u proceduru i druge zakonske propise koji su u uskoj vezi s izmjenama i dopunama Zakona o radu, čime bi se kompletirao sadržaj izmjena radno - socijalnog zakonodavstva.

I ovi su zaključci prihvaćeni većinom glasova: 111 "za", 1 "protiv" i 3 "suzdržana".

M.S.; S.Š.; Đ.K.; V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O OSNIVANJU AGENCIJE ZA PODRUČJA POSEBNE DRŽAVNE SKRBI

Agencija zasad nesvrhovita

Hrvatski sabor većinom glasova izjasnio se da ne prihvaća ovaj Zakon, kojeg je predložio Klub zastupnika HSLŠ-a. Pri tome su se zastupnici rukovodili mišljenjem Vlade RH, ali i činjenicom da za sada nisu dostatni razvojni uvjeti za osiguranje stvarnog funkcioniranja djelatnosti i obavljanja poslova od posebnog značenja kakvi se stavljaju u nadležnost i zadaće predložene agencije. Ovim je zakonom, inače, predloženo osnivanje Agencije za područja posebne državne skrbi s ciljem revitalizacije gospodarstva na području posebne državne skrbi.

O PRIJEDLOGU

U ime predlagatelja zakonski je prijedlog uvodno predstavio **Želimir Janjić (HSLŠ)**. O području posebne državne skrbi, koje pokriva područje 112 općina ili gradova u 12 županija, središnja vlast posebno skrbi svjesna činjenice da ona višestruko zaostaju u brojnim segmentima života u odnosu na ostatak Republike Hrvatske. Najviše zabrinjava gospodarsko zaostajanje, a iz njega uglavnom izviru i sva ostala, nastavlja Janjić. Stoga su brojnim zakonima utvrđene posebne pogodnosti za ova područja, a pri njihovom donošenju imalo se na umu to da su gotovo sva zaostajanja rezultat ratnih razaranja i više godišnje okupacije. Riječ je o područjima koja su iznijela najveći teret Domovinskog rata, jer su osim materijalnih razaranja ostala i bez velikog broja svojih građana, pa je tako od gotovo 1300 zatočenih i nestalih osoba više od polovice iz Hrvatskog podunavlja. Ostatak Hrvatske svjestan je te činjenice, a napose da je zbog toga bitno različita startna pozicija područja od posebne državne skrbi i ostalih dijelova Hrvatske, a na štetu područja od posebne državne skrbi. Stoga je ova Vlada na početku svog mandata održala dvije sjednice na tim prostorima (u Vukovaru i Kninu) želeći i tako dati do znanja da će

posebno srbiti o tim područjima, što su građani pozdravili. Nakon te simbolične geste očekivala su se konkretna djela, i ne može se reći da ih nije bilo, ali ne dovoljno. Obnovljene su obiteljske kuće, stambeni objekti, objekti javne namjene, a dosta je učinjeno i u obnovi infrastrukture, međutim, potpuno se zakazalo u obnovi gospodarstva, i socijalnogospodarsko stanje je nepodnošljivo. Vrlo je visok postotak nezaposlenih, nastavio je Janjić, potkrijepivši to konkretnim podacima. Tako je u Vukovarsko-srijemskoj županiji prije srpske agresije na Republiku Hrvatsku bilo 59 tisuća 729 zaposlenih, a na kraju 2001. godine 23 tisuće 718, odnosno izgubljeno je 36 tisuća 011 radnih mjesta. I dok je 1990. bilo 7318

Utemeljenje Agencije pridonijelo bi bržem oporavku gospodarstva na područjima od posebne državne skrbi, a time i zapošljavanju velikog broja nezaposlenih.

nezaposlenih, sada ih je 23.118 ili 15.800 više nego 1990. Stanje nije bolje niti na ostalim područjima od posebne državne skrbi. Činjenica je da brojne obitelji žive gotovo bez ikakvih primanja, a neki samo od onoga što dobiju od Caritasa ili drugih humanitarnih organizacija. Ti ljudi računaju na razumijevanje ostatka Hrvatske, ali jednako tako i Vlade pa i Hrvatskoga sabora, podvukao je Janjić i u tom smislu izrazio nadu da ih Sabor neće iznevjeriti. Vlada je 2001. neposredno prije donošenja državnog proračuna za 2002. bila svjesna da mora nešto energičnije krenuti u obnovu i poticanje gospodarstva na tim područjima pa je s tim u vezi predvidjela osnutak Agencije za područja od posebne državne skrbi, i za to u državnom proračunu predvidjela 7,6 milijuna kuna. Nažalost, Agencija nije osnovana, a sredstva nisu utrošena. Kako Vlada nije završila započeti posao na

osnivanju Agencije, Klub zastupnika HSLŠ-a je, koristeći radni materijal Vladine Uredbe, uz određene izmjene, predložio ovaj zakonski tekst uvjeren da bi utemeljenje Agencije pridonijelo bržem oporavku gospodarstva na područjima od posebne državne skrbi, a time i zapošljavanju velikog broja nezaposlenih. Osnivanjem Agencije za područja posebne državne skrbi, na jednom mjestu se objedinjuju svi poslovi vezani uz revitalizaciju gospodarstva, a koordiniranjem aktivnosti i davanjem preporuka Vladi omogućit će se bolji uvjeti za promicanje ulaganja i stvaranje uvjeta za otvaranje novih radnih mjesta. U nastavku zastupnik Janjić dao je pregled stručno-koordinativnih djelatnosti koje će obavljati Agencija. Prva njezina zadaća je koordinacija između Vlade RH, ministarstava, agencija, nadležnih državnih tijela i drugih institucija u svrhu provedbe politike Vlade na područjima posebne državne skrbi; poticanje razvijanja povoljne poslovne klime, promicanjem ulaganja i stvaranja uvjeta za otvaranje novih radnih mjesta na tim područjima; stvaranje jedinstvene baze podataka prema načelu svih obavijesti na jednom mjestu te razvoj standardnih korisničkih programa za prezentaciju tih podataka ili odgovarajućih sažetaka u formi izvješća na zahtjev po određenim kriterijima; prikupljanje i davanje servisnih informacija lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, međunarodnim organizacijama, nevladinim udrugama i građanima zainteresiranim za poslovanje i ulaganje na područjima od posebne državne skrbi; promicanje konkretnih projekata i osiguravanje financijskih sredstava za provedbu tih projekata iz domaćih i inozemnih izvora putem donacija; poticanje međusobnog povezivanja subjekata s područja posebne državne skrbi s domaćim i inozemnim razvojnim i znanstvenim ustanovama s ciljem prijenosa i primjene naprednih tehnologija i znanja, i konačno davanje preporuka Vladi RH o unapređenju gospodarstva na područjima posebne državne skrbi,

predlaganjem posebno poticajnih mjera i aktivnosti, usmjerenih ka podizanju kvalitete življenja i revitalizacije gospodarstva na području posebne državne skrbi. Klub predlaže da sjedište Agencije bude u Vukovaru, kojim smo se tijekom Domovinskog rata nebrojeno puta ponosili, i obećali da ćemo ga brzo obnoviti vraćajući tamo dostojanstvo života, ali čini se da u posljednje vrijeme to polagano pada u zaborav. Klub drži da je predloženi zakon jedan od putova da ostvarimo ciljeve ne samo kada je u pitanju Vukovar, a napose ostali prostori označeni kao područja od posebne državne skrbi. Stoga je Janjić pozvao zastupnike da sudjeluju u raspravi i iznesu svoje mišljenje, zamjerke i prijedloge u vezi s predloženim zakonom, a predlagatelj će sve razmotriti i ugraditi u konačan tekst prijedloga zakona.

Zaključujući izlaganje Janjić se osvrnuo i na mišljenje Vlade koja ne podupire ovaj zakonski akt obrazlažući to konstatacijom kako već postoje Fond za regionalni razvoj RH i Fond za razvoj i zapošljavanje koji će nadomjestiti sve ono što se ovim zakonskim aktom predlaže. Kada je svojedobno Vlada u državnom proračunu predvidjela sredstva za osnutak Agencije tada se jednako tako govorilo i o tim fondovima pa stoga i nije baš najjasnije zašto se sada ovako očitovala, zaključio je zastupnik Janjić.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo se protivi donošenju ovoga Zakona iz razloga utvrđenih u mišljenju Vlade RH, ali i iz razloga što za sada nisu dostatni razvojni uvjeti za osiguranje stvarnog funkcioniranja djelatnosti i obavljanje poslova od osobitog značenja kakvi se stavljaju u nadležnost i zadaće ove Agencije.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o zakonskom aktu u svojstvu matičnog radnog tijela, a raspolagao je i mišljenjem Vlade. Izneseno je mišljenje člana Odbora prema kojem bi osnivanje Agencije pridonijelo djelotvornijoj realizaciji gospodarstva ovih područja. Ipak, većina članova Odbora nije podržala Prijedlog zakona.

Niti članovi **Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu** nisu podržali predloženi zakon

(raspolagali su i s mišljenjem Vlade), te su većinom glasova predložili Saboru da ga ne prihvati. Jednako tako postupio je i **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, ali se ovdje moglo čuti, da u poticanju razvoja pojedinih područja treba prvenstveno polaziti od regionalnog planiranja razvoja uvažavajući statistički utvrđene potrebe svakog konkretnog područja.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske predložila je Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog ovoga zakona. S tim u vezi Vlada podsjeća da je u ožujku 2002. osnovala Fond za regionalni razvoj Republike Hrvatske, čija je osnovna zadaća realizacija kapitalnih projekata kao preduvjet za gospodarski razvoj područja posebne državne skrbi, uz uvažavanje specifičnih ciljeva razvoja pojedine županije. Također, sredstva tog Fonda koriste se za poticanje zapošljavanja lokalnog stanovništva.

Nadalje, u istom je razdoblju osnovan Fond za razvoj i zapošljavanje čija su sredstva namijenjena za razvoj i zapošljavanje, poticanje projekata, zadruga, malih, srednje velikih i velikih poduzeća i izgradnju gospodarske infrastrukture, obnovu u ratom razrušenih objekata, razmišljanje, povratak prognanog i izbjeglog stanovništva i dr.

U vezi s osnivanjem Agencije samo za obavljanje stručno-koordinativnih djelatnosti iz članka 4. Prijedloga zakona, Vlada smatra nepotrebnim, s obzirom na to da naprijed navedeni fondovi, te Koordinacija Vlade RH za područja posebne državne skrbi, Uprava za otočni i područni razvoj u okviru Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, kao i druga resorna ministarstva već obavljaju poslove koji su gotovo identični poslovima koje bi obavljala Agencija za područja posebne državne skrbi.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja stavove Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu iznijela je **Dragica Zgrebec**, a riječ su zatim dobili predstavnici klubova zastupnika.

Svatko ima pravo na kritičko preispitivanje dosad učinjenoga na područjima posebne državne skrbi pa tako i predlagatelj ovoga zakonskog teksta, primijetio je **Branislav Tušek** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Uvodno ocjenjujući stanje na tim područjima, predlagatelj zakona npr. navodi, među ostalim, "da Vlada dosad nije poduzela nikakve konkretne korake u cilju poboljšanja gospodarske situacije na tom području te da na cjelokupnom ovom području do danas nema vidljivog napretka". Takva ocjena zahtijeva stanovito kritičko preispitivanje jer je izrečena prebrzo i ničim nije argumentirana, podvlači Tušek. Upravo obrnuto Tušek iznosi nekoliko pokazatelja o nekim konkretnim gospodarskim koracima koje je poduzela ova Vlada, ali i resorna ministarstva na područjima posebne državne skrbi. U okviru financijske reforme smanjena je porezna osnovica za obveznike s područja posebne državne skrbi, a napose za obveznike s područja grada Vukovara, uvedene porezne olakšice vezane uz porez na dobit kod upošljavanja nezaposlenih. Sve su to mjere u funkciji razvoja

Što to Hrvatska nudi stranim ulagačima da bi ih privoljela i odobrovoljila na ulaganja u područja posebne državne skrbi.

gospodarstva. Donesene su i posebne mjere za gospodarsku normalizaciju života na tom području (otpisana potraživanja vezana za HEP, vodoprivredu), i pokrenuto dosta pitanja na temu daljnjeg razvoja i konsolidacije prehrambene industrije. S tim u vezi spomenuo je kombinat Belje, Vupik i sladoranu u Županji te IPK-a Osijek naglasivši da je izbjegnuto stečaj tih društava. Kada je riječ o prometu valja znati da je završena autocesta od Brodsko-posavske do Vukovarsko-srijemske županije pa je tako istok Hrvatske direktno spojen na zapadni dio autoceste. Zastupnik je spomenuo i 18 moderno izgrađenih prometnica, nove mostove, riješene cestovne i riječne prijelaze u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Luka Vukovar osposobljena je za kontejnerski promet, a išlo se i s obnovom zračne luke Osijek. Konačno i autocesta Zagreb-Split objektivno će jačati gospodarski i razvojni dio

područja posebne državne skrbi. Putem Fonda za regionalni razvoj RH lani je ukupno u područja posebne državne skrbi (infrastrukturne objekte) uloženo nekoliko stotina milijuna kuna - dobrim dijelom u istočnu Slavoniju, ali i u Liku, Imotsku krajinu, Gorski kotar i Vrgorac, a putem Fonda za razvoj i zapošljavanje ulagano je u gospodarstvo kroz subvencije trgovačkim društvima 125 milijuna kuna, a napose u poljoprivredi. Nadalje, donesen je Zakon o područjima od posebne državne skrbi, Zakon o obnovi i razvoju grada Vukovara, a sukladno potonjem zakonu osnovan je Fond za obnovu i razvoj Vukovara. Nedavno je zajedničkim aktivnostima Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, Ministarstva gospodarstva i Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara otvorena podunavska slobodna zona u kojoj su planirana izravna inozemna ulaganja nekoliko inozemnih tvrtki, a koliko je zastupniku poznato s dvije tvrtke već je potpisan ugovor koji će omogućiti zapošljavanje više od 300 tekstilnih radnika. Fond planira i osnivanje gospodarske zone na području grada Vukovara, kojom namjerava privući inozemne i domaće tvrtke, tj. male i srednje poduzetnike koji se bave proizvodnim djelatnostima. Za sada je, međutim, deset domaćih i inozemnih tvrtki pokazalo interes za poslovanje u gospodarskoj zoni grada Vukovara.

Osim toga ove je godine planom aktivnosti Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara planirana obnova i izgradnja cjelokupne komunalne infrastrukture (vodovod, kanalizacija, nisko i srednje naponska mreža, ceste, javna rasvjeta, plin, telekomunikacije). Vrijednost tih radova prelazi 40 milijuna kuna, a financirala bi se dijelom iz državnog proračuna, a dijelom kreditnim zaduživanjem Fonda. Kada je riječ o područjima posebne državne skrbi tada ne treba zaboraviti Fond za razvoj poljoprivrede, a jednako tako i Agenciju za poticanje i promicanje ulaganja, Agenciju za industrijski razvoj, ali i za malo gospodarstvo. Toliko o činjenicama i konstataciji predlagatelja zakona da Vlada dosad nije poduzela nikakve konkretne korake u cilju poboljšanja gospodarske situacije na tom području, primijetio je zastupnik Tušek. Učinjeno je dosta, ali se može još više, a pred nama je vrijeme, rekao je

Tušek. Klub ocjenjuje da je Hrvatskoj potrebna jedna moderna agencija za razvoj i strana ulaganja koja će biti poput jedne područne razvojne institucije s osnovnim ciljem da izrađuje razvojnu dokumentaciju i u potpunosti bude u funkciji izrade investicijskih projekata i ulaganja. Takva bi agencija trebala dati sve potrebne informacije o tome gdje, koliko i u što se može ulagati. Tome treba pridodati, smatra Klub zastupnika SDP-a, i Agenciju koja će brinuti o poticanju i stimuliranju ulaganja.

Na kraju zastupnik Tušek iznio je i nekoliko kritičkih opaski na zakonski tekst. Glede pitanja unutarnjeg ustrojstva Agencije nema npr. odgovora na pitanje tko predlaže, imenuje i razrješava Upravno vijeće Fonda, a napose na pitanja vezana uz obveze i odgovornosti Agencije (tko jamči za obveze Agencije, tko je zastupa i predstavlja). Jednako tako nema odgovora na pitanje što je s unutarnjom kontrolom u Agenciji i ukupnim nadzorom nad njezinim radom, a napose sredstvima za poslovanje. Stoga uz sav respekt prema predlagatelju koji je učinio napor u izradi ovog zakonskog akta, Klub zastupnika SDP-a neće podržati Prijedlog zakona, zaključio je Tušek.

Katastrofalno stanje na područjima posebne državne skrbi

Ukupno stanje na područjima posebne državne skrbi Klub zastupnika HDZ-a ocjenjuje krajnje alarmantnim, a ustanovljavanje još jedne institucije koja bi se bavila tim područjem uz sve dosadašnje propise i mjere dvojbenim, rekao je zastupnik **Branimir Glavaš**. Problem područja državne skrbi nije nov i nepoznat, ali očigledno nedostaju konkretne mjere koalicijske vlasti kojim bi se popravilo zastrašujuće stanje na tim područjima. Klub ne sumnja u dobru namjeru predlagatelja ovog zakona, i u biti ga podržava ali je duboko uvjeren da od te inicijative neće biti ništa. Razlog - i sama je Vlada predložila sličan tekst pa odustala, a sada dostavlja negativno mišljenje o Prijedlogu ovoga zakona. Ozbiljnost stanja na područjima posebne državne skrbi zastupnik je ilustrirao nekim podacima. Prosječna gustoća naselja u drugim dijelovima Hrvatske je 103

stanovnika na četvorni kilometar, a na područjima od posebne državne skrbi samo 22 stanovnika s tendencijom daljnjeg demografskog pustošenja. Nadalje, prosječna stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj bez područja posebne državne skrbi je oko 20 posto, a na spomenutim područjima 43 posto, nerijetko premašuje i 50 posto (cijelo područje Baranje). Prosječni vlastiti prihod po glavi stanovnika općine i grada unutar područja posebne državne skrbi u 2000. godini iznosio je 570,00 kuna, a u ostatku Hrvatske koja nije ratom razrušena 1100,00 kuna, ali zbog postojeće porezne politike trenutačno je taj veliki nerazmjer i veći.

Osnivanje Agencije u ovom je trenutku nepotrebno jer se u rješavanje problema mogu uključiti postojeće institucije.

Gospodarstvo na područjima posebne državne skrbi opljačkano je, razoreno i devastirano u srpskoj agresiji i okupaciji. Ogromne su štete nanesene izravnim ratnim razaranja i okupacijom gotovo trećine hrvatskoga državnog teritorija, a položaj gospodarstva tih područja, posebno Baranje, dodatno je otežala činjenica da su gospodarski subjekti za vrijeme višegodišnje srpske okupacije izgubili svoje mjesto na tržištu. Za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva bitna je razvijena infrastruktura. Komunalna infrastruktura na područjima posebne državne skrbi, posebno u istočnoj Hrvatskoj u katastrofalnom je stanju, pa je onda logično što zainteresirani investitori privučeni pričama o povoljnim uvjetima ulaganja u čudu pitaju u čemu je naša prednost. Stoga se postavlja pitanje što mi to nudimo stranim ulagačima da bi ih privolili i odobrovoljili ulaganje na područja posebne državne skrbi. Zbog spomenutih problema gospodarskih subjekata i činjenice da privatizacija na tim područjima uglavnom nije provedena postoje brojne neiskorištene poslovne nekretnine koje zjape prazne. A kada jedinice lokalne uprave i samouprave pronađu rijetke poduzetnike zainteresirane za započinjanje nekog posla suočavaju se s nizom problema, i s tim u vezi iznio primjer jedne građevinske tvrtke iz Belog Manastira čiji su objekti već šest godina izvan funkcije, pa iako je interes za započinjanje poslovnih

aktivnosti iskazalo čak nekoliko poduzetnika i s tim u vezi prije više od godinu dana pokrenuti zahtjevi kod Hrvatskog fonda za privatizaciju, Fond nije reagirao i investitori su odustali od svog nauma. Država je osnovala Fond za razvoj i zapošljavanje i Fond za regionalni razvoj RH, ali su osigurana beznačajna sredstva i fondovi praktički nisu niti počeli s financiranjem značajnijih projekata. Sve u svemu već sada postoje na tim područjima određeni potencijali koji su neiskoristivi zbog tromosti državne administracije, ali i nerazumijevanja i nezainteresiranosti koalicijske Vlade RH. Zbog svega navedenog zastupnik Glavaš je izrazio ozbiljnu sumnju da će se samo donošenjem predloženog zakona bitno promijeniti katastrofalno stanje na područjima od posebne državne skrbi. Klub podržava zakone i mjere kojima bi cilj bio žurno popravljivanje katastrofalnog, prije svega, gospodarskog stanja na području posebne državne skrbi, ali kod toga valja voditi računa o činjenicama koje je zastupnik naveo tijekom svog izlaganja. S tim u vezi Klub predlaže da se u eventualna tijela koja bi u tome pomogla puno aktivnije uključe ljudi s područja posebne državne skrbi koji u svakodnevnoj radnoj aktivnosti prepoznaju probleme, i znaju za njihovu kompleksnost, ali će isto tako predložiti životna rješenja koja neće biti samo mrtvo slovo na papiru, i još jedna institucija više u našem društvu. Ponovio je još jedanput da će Klub u biti podržati zakonski prijedlog iako je uvjeren da 30-tak ruku neće biti dovoljno da se on prihvati.

Zakon kao poticaj za širu raspravu

Klub zastupnika HSS-a slaže se da Vlada, sadašnja i bivša, nije učinila dovoljno za područja posebne državne skrbi posebice tako da to osjete građani koji su se vratili u ta područja, ali i oni koji to još nisu učinili te da je potrebno učiniti puno više da se popraviti stanje na tim područjima, rekao je **Marijan Maršić**. Klub drži da u institucijama Vlade postoji dovoljno prostora i mogućnosti da se to provede znatno bolje i učinkovitije nego što se sada to čini, te da bi osnivanje predložene Agencije u ovom trenutku bilo nepotrebno. Razlog - ista bi obavljala poslove identične poslovima koji se obavljaju kroz Fond za razvoj i zapošljavanje, Fond za regionalni

razvoj, Koordinaciju Vlade za područje posebne državne skrbi i resorna ministarstva, u prvom redu Ministarstvo javnih radova, obnove i graditeljstva, Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, Ministarstvo socijalne skrbi, Ministarstvo gospodarstva te Ministarstvo obrta, malog i srednjeg poduzetništva. Zbog velike zaduženosti jedinice lokalne samouprave ne mogu ostvariti povoljna, odnosno veća, a potrebna kreditna sredstva. Jednako tako teško mogu dobiti i nepovratna sredstva s obzirom na garanciju koju bi trebale dati kako bi u cjelini zatvorili svoju financijsku konstrukciju. Stoga bi sva resorna ministarstva trebala kroz taj problem gledati područja posebne državne skrbi nešto drugačije i blaže tj. s manje stege glede jamstva za dobivanje kredita. Jednako tako moraju se iznalaziti rješenja kojim bi se osigurala značajno veća bespovratna kreditna sredstva za područja posebne državne skrbi, pogotovo za infrastrukturne projekte. U rješavanje problema područja posebne državne skrbi potrebno je uključiti postojeće institucije pa tako npr. i Hrvatsku agenciju za poticanje malog gospodarstva koja je osnovana lani ali još nije zaživjela, ali je, kaže Maršić, sasvim sigurno da će pokretanjem te Agencije i pojedinci (mali i srednji poduzetnici) doći u priliku da započnu s radom, podignu kredite itd.

Na Maršićevu konstataciju da je osnivanje predložene Agencije u ovom trenutku nepotrebno jer se u rješavanje problema mogu uključiti postojeće institucije, pa tako i Ministarstvo rada i socijalne skrbi reagirao je **Mario Kovač (HSL)**. Kovača smatra da je taj navod netočan "i da mu se čini da to Ministarstvo pod pritiskom međunarodne zajednice više brige posvećuje Srbima povratnicima, čak i onima koji su se borili protiv hrvatske države rušeći njene gradove i sela. A da je tome tako, kaže, pokazuje i preslika jednog rješenja temeljem kojeg Središnja služba Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje u Zagrebu odobrava obiteljsku mirovinu supruzi jednog četnika koji je poginuo u sukobu s Hrvatskom vojskom". U obrazloženju tog rješenja navedeno je, kaže Kovač, da činjenica da je pokojnik bio pripadnik paravojnih formacija i kao takav poginuo nije od utjecaja na ostvarivanje prava u ovoj upravnoj stvari (ostvarivanju obiteljske mirovine).

Reagirajući predsjedatelj sjednice **Baltazar Jalšovec** upozorio je zastupnika Kovača da se javio za ispravak netočnog navoda glede ostvarivanja prava na mirovinu iako Maršić o tome nije govorio. U tom smislu reagirao je i **Marijan Maršić (HSS)** smatrajući da je došlo do povrede Poslovnika. Ovaj zastupnik HSS-a tvrdi da nije ispravljen njegov navod, a ako se uzme samo u obzir grad Vukovar tada se vidi da je Ministarstvo rada i socijalne skrbi tu odradilo ili odraduje preuzete zadaće. Poručio je još da Klub njegove stranke gleda čovjeka kao građanina Republike Hrvatske, a ako je netko građanin Republike Hrvatske tada to nema veze s vjerom, bojom kože, nacijom i itd.

Na inicijativu Kluba zastupnika HSL-a Vlada bi trebala odgovoriti jedinstvenim zakonom o svim područjima posebne državne skrbi koje bi država trebala poticati u razvoju.

U ponovnom istupu, ovaj put radi povrede Poslovnika **Mario Kovač (HSL)** je ponovio kako je netočna konstatacija zastupnika Maršića da spomenuto Ministarstvo vodi punu brigu o područjima posebne državne skrbi, i da može i bolje. Također je naglasio kako se ovdje ne radi o nekoj njegovoj (Kovačevoj) netrpeljivosti na osnovi pripadnosti rasi, vjeroispovijesti ili boji kože nego o netrpeljivosti spram onih koji su rušili Hrvatsku i ubijali našu djecu.

Nakon toga prešlo se na pojedinačnu raspravu u trajanju od deset minuta, a prva je riječ dobila **Jadranka Kosor (HDZ)**. Sudbina ovoga zakonskog prijedloga je kao i sudbina većine drugih zakonskih prijedloga da dosta dugo čekaju da dođu na dnevni red. Zakonski prijedlog o kojem je ovdje riječ u saborskoj je proceduri od početka listopada lani, ali je zastupnici drago da se ipak konačno o tome sada vodi rasprava koju doživljava ujedno i kao poticaj za jednu širu raspravu o postojećoj situaciji na područjima posebne državne skrbi. Zastupnica drži da se premalno govori o tome kako ljudi uistinu žive na tim područjima, i da je tamo gotovo nemoguće naći posao, pa je nezaposlenost velika. Sve su to argumenti o kojima međuna-

rodna zajednica premalo zna, a Hrvatska se Vlada njime nedovoljno služi u razgovorima s predstavnicima međunarodne zajednice o povratku Srba. Ukidanjem prioriteta u Zakonu o obnovi i u Zakonu o područjima od posebne državne skrbi te izmjenama Zakona o porezu na dohodak došli smo u situaciju da lokalnu samoupravu danas zapravo financiraju prognanici, i na taj način kreditiraju državu, upozorava zastupnica Kosor. Iskristila je priliku da podsjeti na jedan zaključak Sabora, odnosno obvezu koja je išla prema Vladi koja bi trebala refundirati sredstva svim povratnicima koji su zbog toga što su ostali bez vlastitih domova boravili u tuđim, a sada im stižu sudske presude s ovrhom zbog neplaćene najamnine u vrijeme dok su boravili u tuđim kućama. Zastupnica podsjeća na raspravu koja je o tome vođena u Saboru i tom prilikom donesen zaključak da Hrvatska refundira tu obvezu Hrvata povratnika. Ima, međutim, podatak da se taj zaključak Sabora ne poštuje, pa od Vladinog predstavnika traži da se o tome očituje. Zaključujući raspravu primijetila je da koraci koje čini Hrvatska moraju biti daleko veći i učinkovitiji, te da podupire ovaj zakonski prijedlog za kojeg misli da je rađen u dobroj vjeri i da bi mogao biti još jedan korak k dostojnijem i dostojanstvenijem življenju na područjima posebne državne skrbi.

Jedinstven zakon

Ivica Buconjić (HDZ) nije želio polemizirati s tezom nekih zastupnika da je država napravila dosta na područjima posebne državne skrbi. Pročitao je negdje da je u proteklih 11 godina - sve do 2001. godine za obnovu na područjima posebne državne skrbi potrošeno 11 milijardi 900 milijuna kuna. Riječ je o velikoj količini novaca, ali misli da bi bila sreća da se ti novci nisu trošili za te namjene nego da su se koristili za razvoj ostalih dijelova Hrvatske, dakako i za područja posebne državne skrbi. Dijeli mišljenje nekih zastupnika da je stanje na područjima od posebne državne skrbi izuzetno teško s tendencijom daljnjeg pogoršanja. U nastavku posebno se osvrnuo na situaciju u Baranji koja poput ostalih područja posebne državne skrbi postaje jedan veliki starački dom, a prosječna dob njenih žitelja znatno je viša nego u ostalim dijelovima Hrvatske. Konačno, negativni tren-

dovi tamo su puno negativniji nego u drugim dijelovima Hrvatske, zaposleno je 5600 ljudi dok ih je 6700 nezaposlenih itd. Poseban problem predstavljaju neiskorišteni potencijali tj. poslovne nekretnine. Država, naime, nije riješila statusna pitanja na tim nekretninama pa ove propadaju praktički od završetka mirne reintegracije 1997. godine i ne mogu se ili, pak, vrlo teško staviti u neku posebnu funkciju. Isto tako iz razloga nepoznatih zastupniku država pravi neke racionalizacije svojih institucija koje djeluju na području posebne državne skrbi, pa se izmještaju na područja Hrvatske koja nisu toliko stradala tijekom Domovinskog rata. Pri tome se zaboravlja da takve institucije kao što su npr. policijske i carinske ispostave preko ljudi koji u njima rade vezuju 15 do 20 obitelji, upozorava Buconjić. Bit ove rasprave nije polemiziranje oko toga je li država nešto napravila na tim područjima, i je li to dovoljno, nego da se svi slože i shvate da je stanje na područjima posebne državne skrbi zaista tragično te da se nešto mora napraviti. U tom smislu zastupnik podržava osnivanje predložene Agencije, prije svega, očekujući da će se tako stvoriti jedna institucija koja će se isključivo brinuti o promociji interesa i potreba tih područja. Ova područja već imaju loša iskustva s institucijama koje se bave sličnim poslovima kojima bi se bavila Agencija, kaže zastupnik, i premda postoji opasnost da Agencija postane samo još jedna institucija bez stvarnog nekog rezultata, podržat će njezino osnivanje.

Dr.sc. **Jure Radić (HDZ)** podržao je inicijativu za osnivanje Agencije smatrajući da je dobra svaka nova inicijativa koja otvara raspravu o području posebne državne skrbi. Vladi je, pak, sugerirao da na ovu inicijativu odgovori tako što će predložiti jedinstveni zakon o svim takvim područjima koje bi država trebala poticati u razvoju. I dok Austrija potiče i stimulira razvoj svojih područja koja se protežu na velikoj nadmorskoj visini, Kanada i Finska to čine s područjima na sjeveru svojih zemalja, a Hrvatska s područjima koja su iz raznoraznih razloga teža za življenje. Naša područja posebne državne skrbi stradala su ne samo u Domovinskom ratu nego i u desetljećima i višestoljetnim protuhrvatskim usmjerenjima različitih režima koja su za ta

područja imali svoje planove nastojeći iz njih najprije protjerati Hrvate. Stoga bi prijedlog o osnivanju ove Agencije trebalo još više pojačati jednom akcijom da se ta područja, a napose ona brdsko-planinska, otoci, pogranična područja i ona stradala u ratu obuhvate jednim cjelovitim zakonom. Takav bi zakon trebalo donijeti konsenzusom, i ne bi ga trebalo mijenjati svake godine, a ljudi koji žive na tim područjima morali bi osjetiti jednu trajnu brigu države (dugoročna skrb) kroz raznorazne neposredne poticaje i povlastice.

U nastavku istupio je Vladin predstavnik, zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo gospodin **Venko Ćurlin**. Ponovio je razloge zbog kojih Vlada smatra da ne treba prihvatiti predloženi zakon. Slaže se s time da koliko god se napravi za područja posebne državne skrbi treba napraviti još više, te dodaje kako u krugovima Vlade postoji razmišljanje da treba objediniti sve zakone koji se odnose na područja posebne državne skrbi. Vlada je svjesna činjenice da su svi ti dosadašnji zakoni usvojeni temeljem prinude trenutka. Gradnja autoceste u Hrvatskoj, a napose ceste koje će se na nju priključiti trebale bi pridonijeti bržem razvoju naših nerazvijenih područja zbog njihove trajne inkorporiranosti u hrvatsko tkivo. Vjeruje također da će ti projekti rezultirati bržim zapošljavanjem ljudi na tim područjima, kaže gospodin Ćurlin, te dodaje kako je logično da se povećavanjem broja povratnika na ta područja povećava broj nezaposlenih, jer je postotak povratnika puno veći od postotka onih koji nalaze zaposlenje.

Zaključnu riječ imao je predstavnik predlagatelja zakona, zastupnik **Želimir Janjić**. Osvrćući se na nekoliko ocjena iz rasprave ustvrdio je tako da je zadatak središnje vlasti da skrbi o ravnomjernom razvoju svih dijelova Hrvatske, a ako se to ne bi učinilo doveli bi se u situaciju da se stanovništvo koncentrira tek u nekoliko gradova, dok bi ostatak države činili pusti prostori. Moglo se čuti da su dosad za područja posebne državne skrbi dosta toga učinili fondovi, ali zastupnik primjećuje da je djelatnost Fonda za razvoj i zapošljavanje kao i Fonda za regionalni razvoj RH usmjerena na čitavu Hrvatsku, a ne isključivo prema područjima posebne državne skrbi. Početkom 90-tih srpska

agresija rezultirala je progonom naših građana iz vlastitih domova pa je tako protiv naše volje stvarana kurdistska Hrvatska, a samo su Vukovarci npr. raseljeni u 562 mjesta. Druga se nesreća dogodila iza prvih crta obrane nakaradnom pretvorbom i privatizacijom kada se stvarala tajkunska Hrvatska u kojoj su izabrani pojedinci preko noći postajali bogati, otpuštali zaposlene bacajući tako brojne obitelji u siromaštvo. Nažalost, kaže, zastupnik te

dvije Hrvatske u nekim svojim elementima do dana današnjeg još uvijek funkcioniraju. Još uvijek, se, naime, brojni prognanici nisu vratili svojim kućama, ili su se vratili, a nemaju posla, dok brojni tajkuni još uživaju u blagodatima koja su osigurali 90-tih godina. Na kraju je zamolio zastupnike da unatoč izrečenim ocjenama propuste ovaj zakonski prijedlog u drugo čitanje, no **većinom glasova (45 glasova "za", 40 "protiv" i dva "suzdržana")** zastupnici

su odbili prihvatiti Prijedlog zakona o osnivanju Agencije za područja posebne državne skrbi predlagatelja Kluba zastupnika HSLŠ-a, iz razloga utvrđenih u mišljenju Vlade RH, ali i iz razloga što za sada nisu dostatni razvojni uvjeti za osiguranje stvarnog funkcioniranja djelatnosti i obavljanje poslova od posebnog značenja kakvi se stavljaju u nadležnost i zadaće predložene agencije.

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRORAČUNU

Objedinjena cjelokupna proračunska problematika

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o proračunu. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. U raspravi je dominirala ocjena da je riječ o solidno pripremljenom i stručnom tekstu kojim se preciziraju i objedinjavaju sva pitanja vezana uz državni proračun i njegove korisnike.

O PRIJEDLOGU

Prijedlog zakona o proračunu podnijela je Vlada Republike Hrvatske. Nacrt zakona o proračunu dio je programa Vlade i predprijemne strategije za pridruživanje, sukladno zahtjevima institucije Europske zajednice. U ime predlagatelja o predloženoj zakonskom tekstu govorio je zamjenik ministra financija, mr.sc. **Damir Kuštrak**. Uvodno je napomenuo da se sadašnji zakon doraduje i proširuje. Do sada se Zakon o proračunu odnosio na državni proračun, proračune županija, gradova i općina, te njihove proračunske korisnike, kao i na zaduživanje i financijsko izvješćivanje izvanprora-

čunskih fondova. Pored navedenog, novi prijedlog se odnosi na proračunske fondove, nove ustrojene subjekte, odnosno izvanproračunske fondove, agencije, kao i trgovačka društva u kojima država ili lokalna samouprava ima odlučujući utjecaj na upravljanje. Registrom se osim toga, utvrđuju korisnici državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i klasifikacija svih navedenih subjekata.

Ovo je važna novost, koja će u budućnosti omogućiti da se precizira što se, i na koga odnosi. Registar se uvodi i zbog činjenice što se u stvarnom životu ne može baš sve precizirati zakonskim propisima. Cilj proračuna i proračunska načela utječu na socijalnu stabilnost i gospodarski razvitak. Ovaj akt ujedno vrijedi samo za navedenu proračunsku godinu, a donosi ga, zajedno s projekcijom proračunske potrošnje, predstavničko tijelo. Proračun se dakle, sastoji od općeg i posebnog dijela, te plana razvojnih programa. Proračunske kvalifikacije sada će biti organizacijske, ekonomske, funkcijske, lokacijske i programske. Ovo je važna činjenica, jer će ovakvu klasifikacijom biti konačno moguće dati odgovore na neka pitanja koja su

se do sada često ponavljala. Vlada dakle predlaže Saboru, a poglavarstvo odgovarajućem tijelu; proračun, financijske planove, zakone, lokalne odluke, te druge propise i plan radnih mjesta. Istovremeno se prilaže i plan nabave, te plan razvojnih programa koji su sastavni dio obrazloženja proračuna.

Prijedlog financijskog plana proračunskih korisnika trebao bi biti trogodišnji plan, plus dvije godine koji će sadržavati prihode i primitke po izvorima, rashode i izdatke prema proračunskim klasifikacijama, te obrazloženje prijedloga.

Također se traži trogodišnji plan razvojnih programa, a novost je izvršavanje proračuna na temelju mjesečnih dodjela u skladu s raspoloživim sredstvima. Proračunska zaliha ubuduće ne bi smjela biti veća od 0,5% prihoda i mogla bi se koristiti za one rashode koji nisu predviđeni proračunom. To se primjerice odnosi na elementarne nepogode, epidemije, sudske odluke, nagodbe, naknade i slično. Sustav računa za izvršenje proračuna dakle, državni i lokalni proračuni, imaju jedan račun za sva plaćanja. Korisnici mogu imati samo jedan račun kao dio računa proračuna. Proračunski nadzor bavi se namjenskim kori-

štenjem proračunskih sredstava svih pravnih i fizičkih osoba koje dobivaju sredstva iz proračuna, financijskih planova izvanproračunskih korisnika, te kreditnih sredstava s osnova jamstva države i lokalne samouprave. Novost se odnosi na privremene mjere za uravnoteženje proračuna i rebalansa, zaustavljanje i preuzimanje obveza, produljenje ugovorenih rokova plaćanja, i zaustavljanje preraspodjela radi preuzimanja obveza. Ove odluke donosi na prijedlog Ministarstva financija, Vlada Republike Hrvatske u roku od 45 dana. Ako se ne može uravnotežiti proračun, Vlada mora najkasnije prije isteka roka predložiti rebalans proračuna. Predstavnik predlagatelja napomenuo je da je riječ o prvom čitanju te izrazio nadu da će kroz raspravu prispjeti i korisne sugestije i prijedlozi. Ocijenio je ujedno da se radi o važnom zakonskom prijedlogu koji objedinjuje sve komplementarne reforme donesene posljednjih godina.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovale su se i nadležna radna tijela Sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je njegovo donošenje. U odnosu na tekst prijedloga, Odbor je podupro cjelovito uređenje postupka za utvrđivanje prijedloga proračuna i posebno uređenje položaja Državne riznice, a radi dorade pojedinih pitanja. Predložio je da se određenje i definicija pojedinih pojmova podrobnije uredi, imajući u vidu da će prema ovom Zakonu biti dužni postupati brojni sudionici na državnoj i županijskoj razini, kao i na razini gradova i općina. Predloženo je i da se preispitaju pojedine odredbe u postupku izrade, koordinacije i usuglašavanja prijedloga proračuna, imajući u vidu položaj jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđen u Ustavu Republike Hrvatske.

Potrebno je ujedno i uskladiti pojedine odredbe s rješenjem iz Zakona o državnim potporama glede davanja prethodnog mišljenja Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u postupku donošenja proračuna, utvrdili su članovi Odbora za zakonodavstvo.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Zakonu kao matično radno

tijelo, a pri tome je raspolagao s pisanim mišljenjem Hrvatske obrtničke komore i Hrvatske gospodarske komore. Nakon uvodnog izlaganja predstavnika Vlade, izneseno je više mišljenja, primjedbi i prijedloga.

Između ostalog je navedena pozitivna činjenica da se jednim zakonom cjelovito regulira materija vezana uz proračun. Time se povećava učinkovitost i transparentnost proračuna kako na državnom, tako i na nivou jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Upozoreno je da iz obrazloženja Prijedloga zakona treba izbrisati riječi: "Nacrt zakona". Nacrt zakona se upućuje Vladi od strane resornih ministarstava, a Vlada Republike Hrvatske, Hrvatskom saboru upućuje Prijedlog zakona. Pored toga, potrebno je u Poglavlju XIII. - prijelazne i završne odredbe ispraviti niz pogrešaka koje se odnose na krivo navođenje članaka i stavaka ovog Zakona. U članku 30. Prijedloga zakona, potrebno je u jednom od predloženih stavaka točno regulirati da Vlada utvrđuje prijedlog proračuna za proračunsku godinu i upućuje ga Saboru na donošenje do 15. studenog tekuće godine. Potrebno je precizirati i odredbe članka 37. kojim se regulira mogućnost iznimnog plaćanja predujma na temelju prethodne suglasnosti ministra financija, odnosno predsjednika poglavarstva. Ove je odredbe potrebno prebaciti iza članka 51. Naime, člancima 50. i 51. reguliraju se namjenski prihodi i primici, te rashodi i izdaci proračuna. Nakon provedene rasprave i predloženih korekcija i preciznijih formulacija u pojedinim predloženim člancima, Odbor je jednoglasno predložio Saboru donošenje zaključka, kojima se prihvaća Prijedlog zakona o proračunu.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu ovu je točku raspravio kao zainteresirano radno tijelo. Predstavnik predlagatelja istaknuo je da se ovaj zakonski prijedlog jednako mjereno odnosi na sve korisnike proračuna bez izuzetka, te da se predviđa donošenje pravilnika tehničke prirode s nizom uputa za primjenu zakona. Tijekom rasprave izražena je bojazan, pa i neslaganje s prevelikom mogućnošću arbitriranja države u korištenju proračunskih sredstava. Ukazano je na vrlo vjerojatne negativne učinke propisivanja načina korištenja sredstava koja su

samostalni prihod javnih ustanova i jedinica lokalne samouprave, kao i na narušavanje autonomije koja je za neke od tih subjekata zagwarantirana Ustavom.

Odbor je većinom glasova Saboru predložio zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o proračunu.

RASPRAVA

Nakon izlaganja predstavnika predlagatelja, govorili su i predstavnici radnih tijela. Prvo je u ime Odbora za financije i državni proračun govorila

Konsolidirani proračun treba sadržavati sve prihode i rashode, kao i zaduženja trgovačkih društava, fondova i sličnih tijela.

zastupnica **Dubravka Horvat**. Ona je citirala pojedine primjedbe i prijedloge koji su uočeni tijekom rasprave Odbora. Upozorila je na pojedine nejasne odredbe i formulacije, sugerirajući ujedno preciznije i ispravne formulacije. Potvrdila je da je Odbor podržao predloženi zakon.

Voditi računa o visini zaduživanja

Zatim su govorili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi je dobio riječ zastupnik **Ivan Šuker**. Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, upozorio je da će podržati ovaj prijedlog u prvom čitanju, ali će uputiti i nekoliko sugestija i prijedloga. Smatra ujedno da konsolidirani proračun treba sadržavati sve prihode i rashode, kao i zaduženja trgovačkih društava, fondova i sličnih tijela. Podržao je i prijedlog kojim su jedinice lokalne samouprave također dužne izraditi konsolidirani proračun, pa će onda gradonačelnici i župani moći lakše i efikasnije obavljati vlastite zakonske obveze. Upozorio je da gradonačelnici u ovom trenutku ne znaju kako isfinancirati javne vatrogasne postrojbe. Ocijenio je da treba voditi računa i o neracionalnom korištenju prirodnih bogatstava, imajući na umu korištenje voda, šljunka, šuma i ostalih prirodnih zaliha. Tom je prilikom ukazao na iskustva Grada Velike Gorice. Predložio je preciznije

određenje članaka 71. i 74. predloženoga teksta. Njima se, naime, regulira pitanje naplate prihoda državnog proračuna, kao i mogućnosti naplate putem obročne otplate. Također je zamolio nadležno ministarstvo, da predvidi mogućnost zaduživanja jedinica lokalne samouprave do 20% ukupnih prinosa svog proračuna iz prošle godine. Smatra da se ovim proračunom ujedno treba definirati mogućnost kao i način zaduživanja Republike Hrvatske. Napomenuo je da se država u posljednje 3 godine zadužila za dodatnih 26 milijardi kuna, ukazujući ujedno i na predstojeće obročne otplate koje očekuju građane Republike Hrvatske.

Pregledna slika o javnim prihodima

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio zastupnik **Jadranko Mijalić**, uvodno napominjući da će podržati ovaj zakonski prijedlog. Iako je u pojedinim predloženim člancima uočio određene slabosti i nepreciznosti, složio se s konstatacijom da je riječ o prijedlogu koji predstavlja poboljšanje u odnosu na prethodni zakon. Smatra ujedno, da svaki Zakon o proračunu daje najpregledniju sliku o javnim prihodima. To je ujedno podatak koji stalno zabrinjava "hodočasnike iz zapadne Europe i drugih

Dio lokalne samouprave je prezadužen i nalazi se u teškoj financijskoj situaciji.

krajeva svijeta koji obilaze oko Hrvatske i postavljaju određene uvjete". Upozorio je na vitalnu potrebu da javna potrošnja bude ispod 60% domaćeg bruto proizvoda, podsjećajući ujedno na pojedine temeljne aksiome ekonomije u sferi moguće potrošnje. Upozorio je zatim i na opasnosti koje proračunu "prijetu" od raznih fondova, poput Hrvatskih cesta i autocesta, te lokalne samouprave. Smatra ujedno da je dio lokalne samouprave prezadužen i nalazi se u teškoj financijskoj situaciji. Upozorio je zatim i na potrebu ulaganja u tehničku opremljenost osoba koje rade na naplatama poreza i na carini, ukazujući da je ovaj posao važno povjeriti moralnim osobama. To

konkretno znači, da se ne trebaju pomno provjeravati vrećice umirovljenika, a poreznu oštricu usmjeriti šleperima skupe švercane robe.

Važno je osim toga ograničiti "famozna jamstva", iza kojih često puta nema nikakvih garancija osim osobnih političkih pritisaka. Pozdravio je rješenje prema kojemu bi Sabor trebao donositi odluke o visini državnog duga i državnih jamstava. Nadajući se da će upućene primjedbe biti usvojene od strane predlagatelja, zastupnik Mijalić podržao je donošenje predloženoga zakonskog teksta.

Zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Podržao je sve navode osim konstatacije o "hodočasnici" koji hodaju oko Hrvatske. Smatra da to nisu pravi hodočasnici koji njeguju vjerske običaje već "svjetski hohštapleri koji gledaju svoje interese".

Veća učinkovitost države i lokalne samouprave

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Luka Roić**, koji je pozitivnim ocijenio intenciju predlagatelja da jednim zakonom cjelovito regulira materiju vezanu uz proračun. To će pridonijeti većoj učinkovitosti ne samo države, već i lokalne samouprave, te transparentnosti samog sustava. Jasna pravila, postupci i evidencije, pridonijet će efikasnosti ovog sustava. Ocijenio je zatim, da je Zakon usmjeren prema povećanju učinkovitosti i transparentnosti proračuna, sukladno smjernicama Europske unije. Istovremeno je proširena odgovornost osoba, a uvodi se i obveza izrade financijskog plana proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

Pojedine odredbe ovog zakona uređuju i proračunske odnose i pravila koja se odnose na izvanproračunske fondove. Sam Prijedlog zakona u 13 poglavlja, detaljno i sveobuhvatno definira sadržaj, područje primjene, strukturu financijskih planova, te izradu proračuna i smjernica ekonomske i fiskalne politike. Propisuje se ujedno i način upravljanja financijskom imovinom, a definira se i odgovornost proračunskih korisnika oko zakonitog i pravilnog vođenja proračunskog računovodstva.

Predložio je zatim određene preinake vezane uz sadržaj članka 71. predloženoga teksta, kojim se uređuju detalji oko odgode naplate duga državi, od dužnika pravnih osoba. Do sada je to bilo uređeno općim poreznim zakonom. Smatra da nije logično opterećivati Vladu brojnim zahtjevima za odgodom ili obračunom otplate duga. Predložio je da se briše obvezna suglasnost Vlade kao i dodavanje

Ministar financija treba osigurati suglasnost Vlade samo kod većih dugovanja.

nove odredbe. Prema njoj bi ministar financija trebao osigurati suglasnost Vlade za odgodu ili promjenu dinamike plaćanja, samo kod većih dugovanja. Ocjenjujući da se radi o vrlo solidno pripremljenom zakonskom prijedlogu koji je izazvao pozitivne osvrte većine zastupnika, i Klub zastupnika HSS-a podržava njegovo donošenje, odnosno uključivanje u drugo čitanje, zaključio je zastupnik Roić.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila, prva je govorila zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)**. Upozorila je na potrebu usklađivanja odredbi u članku 37. Smatra da bi trebalo izostaviti formulaciju "predsjednik poglavarstva", ukoliko suglasnost za plaćanje predujma, donosi Ministarstvo financija. Druga primjedba odnosi se na članak 57. kojim se definira proračunski fond. Smatra potrebnim usklađivanje nadležnosti oko prava; tko raspoređuje sredstva u fondu i pri gašenju fonda.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, riječ je dobio predstavnik predlagatelja koji se zahvalio na raspravi, potvrđujući da će uzeti u obzir sve iznijete sugestije i primjedbe prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona. Predsjedavajući je zaključio raspravu, a u nastavku se pristupilo glasovanju.

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o proračunu. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O SPRJEČAVANJU SUKOBIA INTERESA U OBNAŠANJU JAVNIH DUŽNOSTI

Standardi ponašanja u obnašanju javne dužnosti

Hrvatski je sabor proveo objedinjenu raspravu o Prijedlogu zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti predlagatelja Vlade RH i istoimenog zakonskog prijedloga zastupnika HSP-a Ante Đapića, mr.sc. Miroslava Rožića, dr.sc. Tončija Tadića te Vlade Jukića.

Glavni cilj zakona je, kako navodi Vlada RH, podizanje razine povjerenja u legitimnost i nepristranost vlasti odnosno stvaranje preduvjeta da do sukoba interesa uopće ne dođe i da je dio sveukupne borbe protiv svih oblika korupcije na zakonodavnoj razini, ističu zastupnici HSP-a.

O PRIJEDLOZIMA

... zakonski prijedlog Vlade...

Svrha zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti je određenje standarda u obnašanju javne dužnosti, upoznavanje dužnosnika - izrijekom se određuje krug osoba na koje se primjenjuje ovaj zakon (predsjednik RH, zastupnici u Hrvatskom saboru, članovi Vlade RH, zamjenici i pomoćnici ministara, guverner, nje-

Predloženi zakon proširuje obveze i zabrane državnih dužnosnika u odnosu na Zakon o obvezama a i pravima državnih dužnosnika.

gov zamjenik i viceguverneri Hrvatske narodne banke itd.) - s tim standardima i ukazivanje kakvo se ponašanje može očekivati, navodi predlagatelj, Vlada RH. Predloženi zakon proširuje obveze i zabrane državnih dužnosnika u odnosu na Zakon o obvezama a i pravima državnih dužnosnika. Izrijekom se odre-

đuju zabranjena djelovanja dužnosnika - primati ili zahtijevati dar ili kakvu drugu korist ili obećanje dara radi obavljanja dužnosti, obećati ili izvršiti utjecaj na odlučivanje, ostvariti ili dobiti pravo u slučaju da se krši načelo jednakosti pred zakonom, obećavati zaposlenje ili neko drugo pravo u zamjenu za dar ili obećanje dara itd., a posebno se određuje trajanje obveza iz zakona i za razdoblje nakon prestanka obavljanja javne dužnosti šest mjeseci) te se propisuje obvezu registracije svih naknada na koje dužnosnik ima pravo.

Specifičnost je zakona i u tome da se temelji na načelima koja predstavljaju pravne ali i moralne standarde ponašanja. U tom smislu nema dvojbe da će zakon naići na kontraverze i različite ocjene a njegova primjena u početku na poteškoće. Predviđeno je osnivanje posebnog Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa (članove, njih sedam, imenuje Sabor na prijedlog Vlade RH) sa zadaćom da nadzire djelovanje dužnosnika u smislu odredbi ovog zakona a daje mu se i mogućnost da javno objavi svoje odluke. Propisuju se i sankcije, novčane kazne u obliku obustava isplate dijela neto mjesečne plaće, opomena.

Dužnosnici ne mogu biti članovi uprava ili nadzornih odbora trgovačkih društava a smiju biti članovi upravljačkih ili nadzornih organa neprofitnih pravnih osoba kao što su zaklade, udruge i druge pravne osobe koje obavljaju znanstvenu, humanitarnu, kulturnu, sportsku i sličnu djelatnost, ali bez prava na naknadu ili primanje dara. Predviđa se obveza dužnosnika koji je član trgovačkog društva da za vrijeme obavljanja javne dužnosti svoje udjele u društvu prenese na drugu osobu ili posebno tijelo.

Tu su i odredbe koje reguliraju obvezu dužnosnika o obavještanju njihovog imovinskog stanja 30 dana nakon stupanja na dužnost (i jednom godišnje) a dok tu obvezu ne izvrši dužnosnik ne može primiti plaću. Precizira se i što se smatra darom u smislu ovog zakona (novac, stvari, prava, usluge bez naknade i dr.) te da dar u vrijednosti do 500 kuna dužnosnik može zadržati i ne treba prijaviti.

... te zakonski prijedlog zastupnika HSP-a

U Ocjeni stanja uz ovaj zakonski prijedlog navodi se da je korupcija štetna, da unosi neizvjesnost, da prava nisu zajamčena i da se obveze ne ostvaruju. Kupuje se politički utjecaj i traži zaštita utjecajnih ljudi u izvršnoj i sudskoj vlasti, političkim strankama. Borba protiv korupcije je ponajprije hrvatski nacionalni interes no ne treba imati iluzija da korupcija u Hrvatskoj može posve nestati ma što učinili a o tome svjedoče i primjeri iz razvijenih zemalja s dugom demokratskom tradicijom.

Korupcija ima više razina, počevši od najniže, šalterske pa do najviše tj. sprege biznisa i visoke politike, koja je i najopasnija. Obveza dužnosnika odnosno svakog tko obnaša javnu vlast je da radi u interesu zajednice a to uključuje i obvezu da iz obnašanja funkcije ne pribavlja sebi posebni osobni dobitak niti dobitak za obitelj i prijatelje odnosno za pravnu osobu s kojom je interesno povezan. Uz to potrebno je odgovarajućim tijelom, Povjerenstvom za odlučivanje o sukobu interesa, zajamčiti neovisnost prosudbe u svakoj dvojbi o postojanju takvog sukoba (bilo da je riječ o dojavu, o zahtjevu samog dužnosnika). Povjerenstvo se sastoji od sedam članova koje imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade RH s tim da su

četiri iz redova zastupnika a ostali ugledni javni djelatnici. Mandat Povjerenstva treba biti (sedam godina) duži od mandata Hrvatskog sabora a sve istrage trebaju biti tajne, odvojene od javnosti, bez pritiska medija kako bi se odluke mogle donijeti nepristrano. Povjerenstvo mora biti obvezno obznaniti jedino rezultate istrage.

Otkrivanje sukoba interesa i zlorabe političke funkcije u demokratskim zemljama znači put u političku mirovinu i primjerice ministar, koji je zlorabio svoju funkciju jednostavno podnosi ostavku i nestaje iz političkog života i u tom su smislu besmislene bilo koje novčane kazne. U izradi ovakvog zakona potrebno je osloniti se na iskustva i negativne primjere sukoba interesa na koje su naišli u svojoj praksi hrvatski poduzetnici i poslodavci ali i na modele zakona zemalja s dugom demokratskom tradicijom a jedan od najboljih modela je kanadski Kodeks ponašanja na službenoj dužnosti a zanimljiva rješenja se mogu naći i u zemljama EU, SAD-u i Japanu, navode predlagatelji u Ocjeni stanja. Zakon ipak ne smije onemogućiti normalnu i poželjnu komunikaciju između gospodarstva i vlasti i mora razlikovati uobičajeno političko lobiranje od namještanja poslova i preferiranja pojedinih poduzeća čiji su vlasnici u dobrim odnosima sa strankama na vlasti.

Otkrivanje sukoba interesa i zlorabe političke funkcije u demokratskim zemljama znači put u političku mirovinu i primjerice ministar, koji je zlorabio svoju funkciju jednostavno podnosi ostavku i nestaje iz političkog života i u tom su smislu besmislene bilo koje novčane kazne.

Dužnosnici u smislu ovog zakona su predsjednik RH, članovi Vlade, zastupnici u Hrvatskom saboru te svi obnašatelji dužnosti koje imenuje predsjednik RH i Vlada RH odnosno koje imenuje ili potvrđuje Hrvatski sabor, a njegove odredbe bi se primjenjivale na članove uprava, nadzornih odbora i skupština trgovačkih društava koje imenuje Vlada RH i Hrvatski sabor. Zakon definira pojam

sukoba interesa te pojmove poput obitelj dužnosnika (bračni ili izvanbračni drug koji živi s dužnosnikom, srodnici, potomci itd.), povezane fizičke osobe, povezane pravne osobe, neprofitne pravne osobe, privatni interes, javni interes, državni interes te pojam "dar" (novac, stvari, usluge bez naknade te druga korist dana ili obećana dužnosniku, usluga koju dužnosnik nije platio). Definira se etički kodeks javnih dužnosnika kojeg se moraju pridržavati u obnašanju javne dužnosti. Određuje se i nadležnost Povjerenstva, propisuje se način njegova rada a njegov je sastav izbalansiran između profesionalnih političara i uglednih javnih djelatnika. Dužnosnici pri stupanju na dužnost moraju navesti svoju imovinu i imovinu povezanih osoba, trebaju se riješiti suvlasništva nad trgovačkim društvima te moraju obznaniti Povjerenstvu svoj radni i poslovni životopis. Nakon odlaska s dužnosti dužnosnicima se na rok od tri godine zabranjuje korištenje svojih političkih veza u korist novog poslovnog okruženja, stoji, među ostalim, u ovom predloženom zakonu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje zakona koji je predložila Vlada RH s prijedlogom da se provede objedinjena rasprava o tom zakonskom aktu i onom što su ga predložili zastupnici HSP-a. U vezi s tim potonjim Odbor je dao temeljne primjedbe glede obuhvata dužnosnika koji obnašaju javne dužnosti a posebno glede rješenja kojim se uređuje postupak utvrđivanja sukoba interesa.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav u raspravi je istaknuo da se pitanje sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti treba urediti zakonom te je podržao Vladin zakonski prijedlog uz prijedlog da se o oba ova zakonska prijedloga provede objedinjena rasprava.

Na zakonski prijedlog predlagatelja Vlade RH članovi Odbora iznijeli su niz primjedbi i prijedloga, mišljenja pa tako i da je upitno da se ovim zakonom može urediti odgovornost predsjednika RH jer je ona uređena Ustavom. Ukazuje se i da treba razmotriti potrebu dorade odredbi koje uređuju pojam i krug dužnosnika na koje se ovaj zakon odnosi i

uskладiti s važećim zakonom o obvezama i pravima državnih dužnosnika te, među ostalim, da vrijednost dara koji dužnosnik ne mora prijaviti ne bi trebalo iskazivati u nominalnoj vrijednosti već u određenom dijelu plaće. Treba ugraditi i odredbe koje na odgovarajući način uređuju kriterije za izbor članova Povjerenstva te propisati da njegovi članovi mogu biti zastupnici a po funkciji i u skladu sa svojim nadležnostima i predsjednik Ustavnog suda RH i Pučki pravobranitelj. Ujedno se predlaže da se zaduži Vlada RH da na temelju rasprave o oba zakonska prijedloga uz suradnju predlagatelja izradi i u što kraćem roku podnese Konačni prijedlog ovog zakona.

U vezi s Prijedlogom zakona zastupnika HSP-a Odbor drži da je o njemu potrebno provesti prvo čitanje no ocjenjuje da ga do njegova donošenja treba značajno doraditi i uskladiti njegove odredbe s Ustavom RH a iznio je i više drugih primjedbi (razmotriti potrebu dorade odredbi koje uređuju pojam i krug dužnosnika, preciznije definirati javni, državni i opći interes itd.).

RASPRAVA

Prije svega preventivno djelovanje

Na sjednici Hrvatskoga sabora uvodno je najprije govorio predstavnik Vlade RH **Miljenko Kovač**, zamjenik ministricice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Ovaj se zakon dugo pripremao i u njegovoj izradi sudjelovao je velik broj stručnjaka i to je prvi pokušaj da se ovo područje cjelovito regulira. Nadamo se da će ovaj zakon, ako ga Sabor usvoji djelovati prije svega preventivno i da će možda biti dostatan da spriječi i jednog javnog dužnosnika da ikad prekrši njegove odredbe.

Zatim je u ime drugog predlagatelja govorio **Tonči Tadić (HSP)** iznijevši rješenja iz tog zakonskog prijedloga i uspoređujući ih s onim iz Vladinog prijedloga. Ovaj je zakon od iznimne važnosti za RH a posebice za etiku politike, očekuje se već dugo i drago nam je, rekao je, da nakon što je HSP dao svoj prijedlog da mu se sa svojim zakonskim prijedlogom pridružila Vlada RH te da vjeruje da će zajednički raditi na izradi Konačnog prijedloga ovog zakona.

U demokratskim državama često puta nije nužno dokazati da je bilo sukoba interesa, dovoljno je samo sumnja, dojam u javnosti pa da dužnosnik podnese ostavku da se očuva dignitet parlamenta odnosno Vlade. Zato su besmislene bilo koje novčane kazne u Vladinom prijedlogu zakona jer mi držimo, kazao je, da je otkrivanje sukoba interesa put u političku mirovinu. Ključne razlike u rješenjima između ova dva zakonska prijedloga odnose se na pojam dara, djelovanje Povjerenstva i postupanje kada se otkrije sukob interesa. Prema Prijedlogu HSP-a na trošak dužnosnika o kojem se radi objavljuje se javni poziv za podnošenje ostavke na dužnost i traži se od njega da se ne kandidira niti da može biti imenovan na novu dužnost u razdoblju do pet godina. To nije nikakva prisila, nego stvar njegovog obećanja koje je dao pri stupanju na spomenutu dužnost, objasnio je zastupnik. Jednako tako tri godine nakon odlaska s dužnosti dužnosnici ne bi smjeli biti u nadzornom odboru ili u upravi privatnog, dakle od države neovisnog trgovačkog društva ili onog u vlasništvu države (u Japanu postoji za to poseban izraz - silazak s nebesa).

Teško je i nemoguće poslovati u zemlji koja nema zakonski reguliran sukob interesa i upravo to je jedna od bitnih prepreka za veća ulaganja u Hrvatsku, rekao je na kraju.

Ne zanemariti hrvatsku realnost

Zatim je bila otvorena rasprava i prvi je riječ zatražio **Damir Kajin (IDS)** u ime Kluba zastupnika IDS-a. Nije baš točno da nemamo zakon o sukobu interesa jer imamo Zakon o obvezama i pravima hrvatskih dužnosnika a koliko je on dobar i poželjan u ovom trenutku drugo je pitanje. Međutim, mi moramo prije svega biti realni a ne samo originalni, napomenuo je. Upravo zbog toga što ne prepisujemo zakone već improviziramo mi češće sebi stvaramo štetu nego korist. Točno je da ne možemo zanemariti hrvatsku realnost, naše podneblje ali isto tako ne možemo predlagati rješenja kao da živimo u nekoj zemlji utopiji, a primjer do čega je dovelo jedno nekritičko neprepisivanje već pisanje je Zakon o HRT-u.

U vezi s predloženom odredbom iz zakonskog prijedloga HSP-a da "se uređuju prava i obveze državnih dužnosnika da budu što efikasniji" primijetio je da bi to trebalo brisati jer

da od zastupnika ne može nitko tražiti da budu efikasniji jer nemaju niti stol, stolicu, nekoga tko bi im otvarao poštu u Zagrebu, odnosno potrebnu infrastrukturu za razliku pomoćnika ministra ili ovog ili onog ravnatelja. Temeljni je problem ovog trenutka što izvršna vlast dezavuirala predstavničku do te mjere da je Parlament postao u ovoj zemlji posljednja rupa na svirali i sve više postaje jedna sparing vreća javnosti koja misli da se stvarne odluke donose upravo na ovom mjestu.

Tvrđi da ima ljudi koji su ušli u politiku a da zapravo osim pljuvanja, vrijeđanja, omalovažavanja nisu dobili ili stekli ništa. A što znači to da netko iz politike ne smije biti suvlasnik neke tvrtke jer već sutra može netko reći da u politici ne smije biti netko tko ima vikendicu itd. i takvo rješenje drži neprihvatljivim. Loša je praksa ove zemlje da prepisujemo, evo sada prepisujemo japansko-kanadska rješenja, za izborni zakon slovačka, moldavijska, za ukidanje Županijskog doma pakistanska i jasno je da ova zemlja ne funkcionira i da iz dana u dan naši građani postaju sve frustriraniji. Na kraju je zatražio objašnjenje iz kojih je država Vlada preuzela rješenja glede pojedinih instituta kako bi se na kraju mogli zastupnici nesmetano opredijeliti između HSP-ovog i Vladinog prijedloga.

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** ispravo je navod predgovornika "da ova zemlja ne funkcionira" kao netočan - ova zemlja funkcionira a ako se zastupnik Kajin ne slaže sa svim ili načelno kako funkcionira to je njegova osobna stvar, rekao je.

Razraditi kazne

Vladimir Šeks (HDZ) govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a te podsjetio da je Hrvatski sabor u srpnju 1998. donio Zakon o obvezama i pravima državnih dužnosnika koji u velikoj mjeri regulira materiju predviđenu ovim zakonskim prijedlozima. Tim je zakonom predviđeno da dužnosnici ne smiju biti članovi upravnih i nadzornih odbora trgovačkih društava itd. te da dužnosnici čiji bi interes u njihovom poslovanom, privatnom i drugom djelovanju mogao doći u sukob s javnim interesom moraju odmah o mogućem sukobu interesa izvijestiti tijelo koje ih je izabralo odnosno imenovalo i Etičko povjerenstvo. Međutim, to

Etičko povjerenstvo nikada nije ustrojeno ni profunkcioniralo. Prema Zakonu postoji i obveza državnih dužnosnika deklariranje o imovini uoči stupanja na dužnost a to je od 135 pomoćnika ministara i zamjenika ministra prijavilo samo dva a svi su ministri u novom sastavu ispunili te

Prema ovom predloženom zakonu ministar Čačić bi se osobito našao u sukobu interesa kada je sa svoja dva poduzeća od HBOR-a, gdje je član Nadzornog odbora, dobio kredit od dva milijuna kuna a država je bila jamac.

kartice, osim ministra rada i socijalne skrbi. Nedavno istraživanje u Hrvatskoj pokazalo je da 158 dužnosnika Sabora i Vlade sudjeluje u radu 164 privatna poduzeća (nije istraženo radi li se o koliziji interesa), da najviše poduzetnika ima u SDP-u, a da je zanimljivo da je zastupnik Goranko Fižulić za vrijeme obnašanja dužnosti ministra gospodarstva u nekoliko navrata iskoristio svoj položaj i omogućio svom poduzeću Magma privilegirano poslovanje s državom, naveo je. Osam ministara i jedna potpredsjednica Vlade imaju udjela u 29 poduzeća, najviše ih imaju nezaobilazni ministar javnih radova Čačić i novi ministar gospodarstva Jurčić (to su tvrtke Poliflin, Koning alfa, Aurum d.d. itd.) pa bi se prema ovom predloženom zakonu ministar Čačić osobito našao u sukobu interesa kada je sa svoja dva poduzeća od HBOR-a, gdje je član Nadzornog odbora, dobio kredit od dva milijuna kuna a država je bila jamac, naveo je, među ostalim zastupnik ne zaobilazeći ni da ministar financija Mato Crkvenac u imovinskoj kartici prijavljuje udjele u dva poduzeća no da je prema registru Trgovačkog suda osnivač triju tvrtki itd.

Ova dva zakonska prijedloga treba pozdraviti i Klub zastupnika HDZ-a glasovat će za oba iako sadrže brojne sustavne manjkavosti. Naime, Vladin prijedlog je toliko kratak da kolidira sa Zakonom o obvezama i pravima državnih dužnosnika, obuhvaća relativno uski krug dužnosnika jer sigurno da postoji još jedan velik krug osim navedenih i radi svoje kratkoće više je u funkciji predstojećih izbora nego istinskog

reguliranja sukoba javnoga i privatnoga interesa. Vlada je imala dovoljno vremena da to regulira jer nije pustila u drugo čitanje svoj Prijedlog zakona koji je bio u proceduri i tako se on ugasio, rekao je. Trebalo bi i jasno razraditi kazne koje izriče Povjerenstvo. Što se tiče prijedloga zakona HSP-a također bi trebao imati širi krug dužnosnika na koje se ovaj zakon odnosi jer izostavlja sudbenu vlast a i pitanje je što je s dužnosnicima na lokalnoj i samoupravnoj razini, što je sa županima, gradonačelnicima itd.

Mladen Godek (LIBRA) ispravio je navod predgovornika i rekao da nije istina ono što je rečeno za zastupnika Fižulića i da je zastupnik Šeks za to citirao (selektivno) novinske članke što je neuobičajeno u radu Sabora. **Vladimir Šeks** odgovorio je da zastupnik Godek nije ispravio njegov navod već da je komentirao njegovo mišljenje a da se zastupnik ima pravo služiti i novinskim istraživanjima.

Protiv mita i korupcije akcijom svih segmenata društva

Josip Leko (SDP) javio se u ime Kluba zastupnika SDP-a i rekao da se o moralnim stvarima zakonski propisuje ponašanje kada načelo moralnosti ne djeluje u nekom društvu. No teško je povjerovati da će se bez cjelovite i smišljene akcije svih segmenata države i društva suzbiti pogodovanje mitu i korupcija u hrvatskom društvu, rekao je dodajući tome vrlo poznatu i osjetljivu činjenicu za sve građane ove zemlje da je u ratnim prilikama provedena pretvorba i privatizacija na hrvatski način. Uz to u Hrvatskoj nisu ustrojene evidencije o zemljišnim knjigama, katastru, o posjedovanju dionica odnosno da ne funkcionira evidencija vlasnika dionica i dionica u cjelini.

Klub zastupnika SDP-a je za donošenje ovog zakona jer će pomoći da javnost može kontrolirati sukob interesa odnosno kad se sukobljavaju privatni i javni interesi u obnašanju javne dužnosti. Već sada postoje propisi koji reguliraju ovu materiju na način da je korupcija kazneno ili kažnjivo djelo no nažalost, u hrvatskom društvu postoji određena količina društvene tolerancije za mito i pogodovanja i zato će zakon pomoći da se i taj dio bolje prepozna. Ovim zakonom treba obuhvatiti sve javne

dužnosti a trebalo bi vidjeti o kakvom se Povjerenstvu radi, koje su njegove ovlasti a nije dovoljno ni određen pojam kazne. Bilo bi korektno da se u hrvatsku pravnu praksu uvede da svaki građanin sam prijavljuje svoju imovinsku situaciju i tako bi se izbjegla selektivna obveza dužnosnika da prijavljuju svoju djecu ili s njim druge povezane osobe i time bi pred zakonom bili svi jednaki, rekao je, među ostalim.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) rekao je da bi dobro bilo kada bi svaki dužnosnik prijavio svoju imovinsku karticu jer bi se tada točno znalo tko je od najviših članova današnje Vlade vlasnik Viktora Lenca. Zar tu nije sukob interesa i kad se dobije kredit od 32 milijuna dolara s osam godina odgode plaćanja a pomorsko dobro nelegalno uknjiženo na firmu Viktor Lenac. Tu leže problemi, naglasio je.

Tonči Tadić je u ime predlagatelja komentirao neka od iznesenih stajališta u raspravi te odgovorio zastupniku Kajinu da je točno da Sabor sve više u javnosti postaje boksačka vreća na kojoj se iskaljuju i javnost i mediji dok se izvršna vlast toliko ne vidi mada sa svojim ministrima i pomoćnicima, šefovima komisija itd. broji 166 ljudi koji imaju ista ako ne i veća prava u poslu od zastupnika. No i za to postoje rješenja jer primjerice u Kanadi postoji posebni normativ za izvršnu vlast a posebni za zakonodavnu. Što se tiče rokova za zabranu angažmana u biznisu nakon odlaska s dužnosti od tri godine nismo mislili da takve osobe moraju prestati raditi već da se javnosti pruže jamstva da nakon odlaska s dužnosti neće koristiti veze koje su ostavili u politici i državnim službama, rekao je, među ostalim.

Ivo Lončar (nezavisni) javio se radi ispravka netočnog navoda i rekao da je navod predgovornika da Sabor u javnosti sve više postaje boksačka vreća u koliziji s izjavom predsjednika Sabora Tomčića da je ovaj Sabor cirkus (on vjeruje gospodinu Tomčiću). Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora **Baltazar Jalšovec** upozorio je da se ne izgovaraju tako teške riječi (boksačka vreća) pa je mr.sc. **Miroslav Rožić** objasnio da je zastupnik Tadić samo citirao zastupnika Kajina (i potonjem je izrečena opomena). **Ivo Lončar** je pak naglasio da je Poslovnik povrijedio zastupnik Rožić.

Nužnost za funkcioniranje države

Krunoslav Gašparić (HB) govorio je u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka. Naglašava se da je borba protiv korupcije hrvatski nacionalni interes i takva konstatacija najbolje govori o važnosti ovakvog zakonskog prijedloga ali i o ozbiljnoj situaciji u kojoj se nalazi hrvatsko društvo i država. To dodatno potvrđuju ocjene međunarodnih stručnjaka za borbu protiv korupcije postavljajući Hrvatsku na 51. mjesto od 103 zemlje po kriteriju razine korumpiranosti političara. Donošenje ovog zakona nije samo forma već nužnost za funkcioniranje države jer korupcija i nepotizam nanose nezamislive štete hrvatskom gospodarstvu i razvoju tržišta destimulirajući potencijalne investitore i tržišnu konkurenciju. Svjedoci smo neeuropskog pristupa u hrvatskoj stvarnosti da ministri i drugi dužnosnici obnašaju po nekoliko funkcija pa ako i pretpostavimo da ne postoji sukob interesa ili ostvarivanje protupravne imovinske koristi nameće se pitanje koliko ti dotični dužnosnici mogu kvalitetno i savjesno obavljati posao i koliko njihov nategnuti dnevni rad šteti pojedinim poduzećima, društvima, fondovima.

No najveća opasnost i šteta leži u svjesnoj ili nesvjesnoj izloženosti dužnosnika različitim interesnim lobijima što rezultira javnim i privatnim večerama dužnosnika s privrednicima i to iz resora za koji su zaduženi.

No najveća opasnost i šteta leži u svjesnoj ili nesvjesnoj izloženosti dužnosnika različitim interesnim lobijima što rezultira javnim i privatnim večerama dužnosnika s privrednicima i to iz resora za koji su zaduženi. Dovoljno se samo osvrnuti na najveći i najnoviji slučaj favoriziranja gospodarstvenika u tržišnoj utakmici od strane predsjednika Republike i potpisivanja Protokola o prodaji sisačke Željezare, rekao je, među ostalim.

Dobro je da se o oba ova zakonska prijedloga vodi objedinjena rasprava čime se potvrđuje postojanje niza

njihovih dodirnih točaka. Zamjerke su HSP-ovom prijedlogu što nije definirao tko kandidira članove Povjerenstva i na osnovi kojih kriterija. Apsolutno protivljenje je izrazio pristupom Povjerenstvu u Vladinom prijedlogu (tijelo o čijem sastavu odlučuje Vlada). Suvišnim pak ovaj Klub zastupnika drži odredbu u HSP-ovom prijedlogu kojom se od dužnosnika traži da pristanu na izricanje kazne u slučaju povrede ovog zakona jer donošenjem zakon postaje obvezujući bez obzira na privolu subjekata na koje se odnosi. A i pitanje je koliko je neprimanje plaće dovoljna kazna a javno objavljivanje kazne koje izriče Povjerenstvo može značiti i objavu u kutu nekog slabo čitanog regionalnog mjesečnika, rekao je, među ostalim komentirajući i druge odredbe (u Vladinom prijedlogu rješenje da dužnosnik može zadržati dar u vrijednosti 500 kuna treba dopuniti s "jednom" kako to ne bi bilo 50 puta) iz ovih zakonskih prijedloga, koje će ovaj Klub zastupnika poduprijeti.

Ljubo Česić-Rojs je rekao pak da ne postoji mogućnost da pojedini dužnosnici budu potkupljeni nekoliko puta sa 490 kuna jer se stranci smiju koliko su naši dužnosnici jeftini i da su spremni za šniclu ubiti vola.

Zakoni se krše, sankcija nema

Dorica Nikolić (HSL) rekla je da se Klub zastupnika HSL-a ne može složiti s Vladinim zakonskim prijedlogom jer da je deklaratoran, nema sankcija, zamagljuje javnost i ne rješava mito, korupciju i nepotizam. Ovaj se Klub slaže s prijedlogom HSP-a koji mora biti u nekim dijelovima jasniji i da to treba popraviti do drugog čitanja. Potpuno se slaže da ako dužnosnik pogriješi mora biti politički sankcioniran i da ga na političkoj sceni više ne smije biti.

Podsjetila je da je Vladin prijedlog koji je bio u proceduri prije dvije godine ovaj Klub zastupnika odbio iz više razloga tvrdeći da je spoj kodeksa i zakona i da je zapravo citiranje nekih odredbi koje su upitne a da se sada predloženi zakon vrlo malo ili gotovo ni u čemu ne razlikuje od tog prijašnjeg, rekla je, među ostalim dodajući da u Hrvatskoj postoje zakoni koji mogu rješavati mito i korupciju ali to se ne rješava. Činjenica je da se zakoni krše, da sankcija nema i da nitko nije s druge strane brave.

Interesantno je da je u ovom novom zakonskom prijedlogu Vlade nestala odredba iz prvog Prijedloga iz 2001. godine da se ne mogu privilegirati osobe radi stranačkog ili drugog opredjeljenja ili radi osobnih ili obiteljskih veza pa je i dalje moguće da imamo supruge dužnosnika i neke druge veze. Gospodin zamjenik ministrice koji brani ovaj Vladin prijedlog navodno je brat gospodina Kovača, direktora Hrvatskih autocesta a je li to regulirano ovim zakonom i može li to tako biti; da li će gospođa Dijana Pleština kao supruga premijera ostati i dalje savjetnica u Ministarstvu i rješava li to ovaj zakon. Isto je pitanje je li sukob interesa to što je Gordana Sobol ministrica u Vladi bez portfelja a ujedno supruga pomoćnika ministra MUP-a pa je li to nepotizam. A gospodina Linića nitko nije spomenuo pa ima li on kakvih udjela a ako nema, onda ne može ni slučajno potpasti pod ovaj zakon ali svi znamo da gospodin Linić drma hrvatskim gospodarstvom i gdje god se dirne u gospodarstvo nađe se njegov suradnik bez obzira u kojoj je stranci važno je da prođe Linićevo odobrenje. Pa je pitanje rješava li to ovaj zakon i je li to sukob interesa, ponovila je ne zaobilazeći ni sukob njegovog lobija s lobijem ministrice turizma. U javnosti je javna tajna da riječki lobi "drma" Hrvatskom a kad se spomene taj riječki lobi onda se i spomene gospodina Linića, rekla je, među ostalim.

Ljubo Česić-Rojs rekao je da nije točno da Linić drma hrvatskim gospodarstvom nego da drmaju oni koji su upravljali pojedincima a "mi smo platili cijenu s pojedincima iz moje stranke i s Linićem". Zašto je stornirano 14 kaznenih prijava protiv gospodina Linića za vrijeme HDZ-ove Vlade" pitao je odgovarajući odmah "zato, da bi on danas stornirao pojedine kaznene prijave", pitao je.

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** parafrazirao je navod zastupnice Nikolić da je u Hrvatskoj najjači riječki lobi i rekao da je on čuo da je u Hrvatskoj najjači zagrebački lobi gospođe Nikolić.

Drago Krpina (HDZ) također se javio ispravkom netočnog navoda i rekao da nije točno da su ovi zakonski prijedlozi manjkavi jer da ne uređuju probleme kada suprug rasporedi svoje sadašnje i bivše žene na važne funkcije itd. Takve pojave su, naime, vrlo rasprostranjene u zadnje tri godine i može se slobodno govoriti o

jednom fenomenu stvaranja obiteljskih gospodarstava unutar državne uprave no to bi trebalo urediti jednim zakonom koji bi se mogao zvati zakon o obiteljskim gospodarstvima u sustavu državne, rekao je.

Korupcija krupan, ali ne i novi problem

Dr.sc. **Zlatko Kamarić (LS)** govorio je u ime Kluba zastupnika LS-a i najprije rekao da je dobro da do sada još nitko nije govorio o osječkom lobiju a da ako bi se stvari ovako dovele do apsurdna onda bi se lako moglo reći da je možda najbolje da čovjek nema ni brata, ni sestru, da nema obitelj. Vjerojatno bi onda bilo najlakše govoriti ali ovako očito da mi ipak živimo unutar nekog vremena i prostora i obilježeni smo i ovim obiteljskim i nekim drugim vezama.

Sukob interesa u obnašanju javnih dužnosti i službi odnosno problem postojanja mita i korupcije jedan je od glavnih kočničara razvoja modernog društva. Problem nije specifičan za Hrvatsku jer praktički nema zemlje u svijetu u kojoj se ne pojavljuju afere vezane uz sukob interesa javnih dužnosnika.

Korupcija nije novi fenomen i a vidi se da je to i globalni problem a isto tako nisu novi ni prijedlozi kako se tom fenomenu suprotstaviti. Klub zastupnika LS-a je doista svjestan da je to krupan fenomen i da korupcija može štetiti razvoju gospodarskih, političkih i demokratskih odnosa ali je i svjestan da se to shvaća još uvijek na razini konstatacija i da ne postoji dovoljno kritičke mase, političke volje da se ta situacija mijenja. To svakako zbunjuje javnost jer nema pravih reakcija i prave sankcije na takva ponašanja, primjerice, ljudi na vrlo visokim položajima kažu da se u mnogim privatizacijama radi o pljački tu je i zadnji slučaj privatizacije Sunčanog Hvara, a i poslije takvih slučajeva nitko u ovoj zemlji nije politički mrtav. To se jednostavno prihvaća kao najnormalnije i sada treba u ožujku donijeti ovakav zakon (reći će se da je riječ o predizbornoj

kampanji) a i sami smo svjedoci da stvari neće ići baš tako lako kao što nam se čini, rekao je, među ostalim.

Liberalna stranka pozdravlja zapravo svaku inicijativu koja će omogućiti da ljudi koji donose ključne odluke budu nepristrani, da se rukovode plemenitim namjerama u svom odlučivanju. Pritom treba uzeti u obzir i govoriti o položaju hrvatske uprave (zastupnik naveo zaključke skupine stručnjaka o našoj upravi da je prevelik broj službenika, u nekim tijelima premalen, da mnogi nemaju potrebne kvalifikacije, manjkav sustav plaća, previsok stupanj centralizacije itd. a sve to utječe na povećane troškove upravljanja i sporost u uslugama službi građanima), na problem nedostatka podataka što je utvrđeno za resor pravosuđa s obzirom na sudske evidencije (a tko ima podatak s tim može zapravo ostvariti profit), a primijećena je i neotpornost uprave prema političkom pritisku što cijelu našu situaciju čini dodatno opterećenom, naveo je, među ostalim. Dovoljno je da netko ima političku moć da samim tim ostvaruje i ekonomsku moć i onda se još jedanput pokazuje da nije moguće ostvariti distinkciju između države i društva a najgore je što se ti politički pritisci onda provode od vrha prema dnu pa i na niskim položajima u političkoj hijerarhiji zapravo omogućava ljudima da stvaraju određen prostor za svoj osobni a nikako ne javni probitak.

Ovaj Klub zastupnika smatra da predlaganje ovog zakona ipak predstavlja pomak u odnosu na postojeću situaciju. Zastupnik ima osjećaj da oba ova zakona na neki način ciljaju na sitne ribe a zapravo zaboravljaju da se govori, u literaturi, da je država najveći korupcionar. Misli da svrha zakona mora biti izgradnja povjerenja građana u svoje državne dužnosnike na principu suradnje propisujući unaprijed određeni postupak u slučaju sukoba interesa.

Treba definirati jasna pravila ponašanja ljudi koji imaju poziciju moći i vlasti te pružiti mogućnost da javnost bude informirana o imovinskom stanju dužnosnika i nije moguće da se izbjegavaju podaci u imovinskim karticama a da se, primjerice, kroz Trgovački sud ili registar ustanovi velik nesklad u tome. Liberalna stranka se upravo zalaže za uspostavu jednog civilnog društva koje će doista biti najbolja moguća prepreka širenju korupcije ali i mogućnost za sankcioniranje toga.

Korupcija blokira i razvoj demokratskog društva

Dr.sc. **Mate Granić (DC)** govorio je u ime Kluba zastupnika naznačivši na početku da je sukob interesa u obnašanje javnih dužnosti i službi odnosno problem postojanja mita i korupcije jedan od glavnih kočnica razvoja modernog društva. Problem nije specifičan za Hrvatsku jer praktički nema zemlje u svijetu u kojoj se ne pojavljuju afere vezane uz sukob interesa javnih dužnosnika. Tako ni Hrvatska nije bila a niti jest izuzetak ove negativne pojave, primjera je bilo i ima ih napretek. Korupcija u Republici Hrvatskoj više ne blokira samo razvoj privatnog poduzetništva i gospodarstva već i razvoj demokratskog društva, rekao je.

Klub zastupnika DC-a u potpunosti podupire pokušaj sredivanja stanja na ovom za društveni moral izuzetno osjetljivom području i zato podržava donošenje ovog zakona. Ova dva zakonska prijedloga u mnogim su odredbama slični ili gotovo isti što je dobro u načelu, jer očigledno i Vlada i jedna opozicijska stranka, kao predlagatelj, razmišljaju slično. Međutim, Klub zastupnika DC-a drži da je zakonski prijedlog HSP-a bitno bolji od prijedloga Vlade.

Vladin prijedlog u nizu članaka zamagljuje bit problema frazeologijom, primjerice, navodi se da dužnosnici u obnašanje javnih dužnosti moraju postupati časno, nepristrano i učinkovito, pridržavati se načela odgovornosti, poštenja, savjesnosti, pa smatra li Vlada da zakonom treba regulirati da se na javne dužnosti ne smiju imenovati nepošteni, nečasni i tome slični ljudi, pita zastupnik. A posebno smiješno zvuči, kaže, odredba da će dužnosnik koji je član trgovačkog društva svoja upravljačka itd. prava prenijeti na povjerenika odnosno posebno tijelo, dakle, nije šija nego vrat, kaže.

Oba zakona govore o Povjerenstvu no bitna je razlika u rješenjima tko predlaže i tko su članovi povjerenstva. DC drži neprihvatljivim da ih predlaže Vlada i mišljenja je da bi, a u prijedlogu HSP-a članovi bi bili iz redova saborskih zastupnika i uglednih djelatnika, Povjerenstvo bi trebalo činiti većinski saborski zastupnici iz opozicijskih stranaka, ugledni javni djelatnici a predsjednik povjerenstva bi svakako trebao biti iz oporbe. U Vladinom prijedlogu smije-

šno su male i sankcije za nepridržavanje zakona dok HSP-ov prijedlog predviđa da povjerenstvo može u tom slučaju javno pozvati dužnosnika na podnošenje ostavke pa Klub zastupnika DC-a predlaže da povjerenstvo javno prozove tijelo, koje je imenovalo dužnosnika, da ga razriješi.

Zakon u interesu svih

Mr.sc. **Ivo Škrabalo (LIBRA)** govorio je u ime Kluba zastupnika LIBRE te nakon opširnijeg izlaganja rekao da je ovaj zakon u interesu svih nas. Zato je apelirao da se ova dva zakonska prijedloga uzmu kao baza za izradu konačnog prijedloga ovog zakona i da se ne izgubi u proceduri.

Ako donesemo ovaj zakon pristupit ćemo još jednoj vrlo važnoj reformi u javnom i političkom životu, etičkoj reformi svih nas za koju znamo da je potrebna i zato neka ova rasprava ne bude iskorištena za uzajamna predbacivanja i neka se ne pretvara u polemiku pred nekim budućim povjerenstvom, rekao je. Hrvatska nažalost, ima neslavnu reputaciju korupcionaške zemlje i u raznim istraživanjima pojavljuje se uglavnom u gornjem dijelu takvih tabela što nije dobro. U pravnoj državi zakoni ili etički kodeksi o suzbijanju sukoba ovih interesa ne mogu imati ambiciju konačnog eliminiranja nego samo sustavnog i preventivnog onemogućavanja korupcije koja je na neki način prirodno vezana uz svako obnašanje vlasti. Kao etički nerazvijena zemlja ovim ćemo zakonom postati zemlja u etičkom razvoju, rekao je uz iznošenje i određenih primjedbi na predložena rješenja (treba preispitati popis dužnosnika i veliko je pitanje može li tu biti uključen Predsjednik Republike s obzirom na posebnu ustavnu proceduru njegovog pozivanja na odgovornost, kazne itd.).

Profesionalizam zastupnika?

Darko Šantić (HNS) govorio je o stajalištu Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a - načelan stav je ovim zakonom utvrditi jasna pravila o tome što je sukob interesa i jasne mehanizme koji će onemogućiti zlorabu obnašanja javne dužnosti. I to prvenstveno u situacijama kada postoji sukob interesa koji predstavlja odnos krupnog kapitala, krupnih investicija i državne politike. Ne

bismo željeli, rekao je, da ovaj zakon postigne suprotan učinak i obeshrabri sposobne, moralne i poštene ljude koji su se do sada u svom dosadašnjem radu i životu dokazali kao uspješni poslovni ljudi i da se u konačnici bavi minornim problemima a da ostane nerazriješeno ili prikriveno ono što za ovu državu predstavlja bitan problem - odnos krupnog kapitala, odnos polukriminalnog ili kriminalnog miljea i državne politike.

Ova dva zakonska prijedloga tretiraju istu materiju a razlike koje postoje (odnose se na Povjerenstvo i opseg sankcija) mogu se veoma lako riješiti tako da u drugom čitanju imamo kvalitetna rješenja. Jedno pitanje koje ovi prijedlozi različito tretiraju odnosi se na zastupnike u Hrvatskom saboru jer Vladin prijedlog, kaže, predviđa isključivo profesionalizaciju njihove dužnosti ("dužnosnici za vrijeme obnašanja javne dužnosti primaju plaću za dužnost koju obnašaju i ne smiju primati nikakvu drugu plaću ili naknadu osim ako je to zakonom izričito propisano) dok prijedlog HSP-a omogućava poluprofesionalno ili neprofesionalno obavljanje te dužnosti. Ne isključuje se mogućnost, kaže, da netko tko sjedi u Saboru može istovremeno dobivati i ostvarivati svoju plaću iz svoje osnovne djelatnosti (ako nije u sukobu s interesima Sabora odnosno javnog djelovanja) jer bi prema Vladinom prijedlogu, primjerice, zastupnik koji ima medicinsku ordinaciju morao tu ordinaciju zatvoriti. Smatra da javnost ne želi vidjeti u Saboru čistog profesionalca a i u tisku se moglo čitati kako profesionalnost političara u Saboru šteti, pa bi se o tome trebalo izjasniti do drugo čitanja, rekao je, među ostalim. Ovaj Klub zastupnika podržat će oba zakonska prijedloga sa željom da u konačnici dobijemo kvalitetan zakon koji će pomiriti različita stajališta, rekao je na kraju.

Zatim je riječ zatražio u ime predlagatelja mr.sc. **Miroslav Rožić** a u vezi sa stajalištima klubova zastupnika te razlikama između ova dva zakonska prijedloga. Činjenica je da smo mi u naš prijedlog unijeli princip (uvodno rečeno japanskim nazivom - silazak s nebesa) da se tri godine nakon prestanka obnašanja visoke državne dužnosti dužnosnici ne mogu baviti biznisom a kritika je bila da je to neprimjeren zakon odnosno odredba za naš sustav, našu državu pa sve do toga da se pozivamo

na primjere nama dalekih zemalja kao što su Kanada, Japan. Naravno da se radi o dalekim zemljama ako se gleda zemljopisno ali to su demokratski daleko unapredovale zemlje i trebale bi nam biti nekakav uzor da ih dostignemo u tom razvoju demokracije. A čudno je da to spočitavaju neki ljudi koji su upravo za ovom govornicom pledirali da Hrvatska bude ispred cijelog svijeta u donošenju nekih zakona, primjerice Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, rekao je zastupnik, kako sam kaže, malo ironično. U vezi s tim je naveo primjer Njemačke koja nema takvo jedno rješenje ali i SAD gdje je gospodin Kissinger morao podnijeti ostavku na dužnost predsjednika povjerenstva za istraživanje posljedica terorističkog napada 11. rujna jer nije htio podnijeti Kongresu izvješće o poslovnim partnerima svoje konzultantske tvrtke.

Zamjerke su date i na odredbe o kaznama a mi smo kao predlagatelji željeli da one budu lustracijske prirode, isključenje iz političkog i javnog života i nije nam padalo na pamet da ovaj zakon bude dopuna Kaznenog zakona ili da se bavi odredbama kojima se bavi Kazneni zakon i istražnim postupcima, rekao je, među ostalim. Pitao je ujedno kakva bi to kazna morala biti, primjerice, kad bi jedan visoki državni dužnosnik, ministar ili potpredsjednik Vlade posredovao prilikom prodaje HEP-a ili INE, posla vrijednog dvije milijarde dolara i za što bi dobio oko 40 milijuna dolara naknade on ili njegova tvrtka za posredovanje u tom poslu.

Mi se u raspravi nismo bazirali na zemljopisno udaljene niti demokratski uređene zemlje, odgovorio je **Krunoslav Gašparić (HB)**.

Vladin Zakon je u nekim dijelovima neprovediv

Jadranka Kosor se u svom izlaganju osvrnula samo na zakonski prijedlog Vlade. Rekla je kako joj se čini da on neće riješiti problem da dužnosnici nemaju privilegije i utjecaj na gospodarska i politička kretanja. Smatra da je u nekim dijelovima teško, odnosno gotovo neprovediv. Tu je istaknula prijavu imovine bračnog druga te upitala što je s imovinom posvojači, odnosno izvanbračnog druga. Što se tiče primanja darova dužnosnika, predložila je da se

dužnosnicima zabrani bilo kakvo primanje darova, osim protokolarnih. Potpuno neprovedivim nazvala je odredbu koja kaže da je u slučaju sumnje vrijednosti dara dužnosnik dužan zatražiti račun od darovatelja. Jedino rješenje je, kaže, da se taj članak briše iz Zakona. Ukazala je i na problematiku Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa. Napomenula je kako se ne kaže koji su kriteriji za izbor članova tog Povjerenstva. Kao zadnje spomenula je sankcije za kršenje ovog Zakona kada se kaže da u roku od deset dana od početka obnašanja javne dužnosti dužnosnici moraju pisanom izjavom Povjerenstvu potvrditi da su upoznati s ovim Zakonom. Smatra da ako netko sa tim Zakonom nije upoznat nije zavrijedio biti dužnosnik. Zaključila je potom kako postoji Nacionalni program protiv korupcije gdje se govori o koracima koji se na tom planu moraju poduzimati, a, kaže, velik dio tih koraka nije ispoštivan.

Slijedeći govornik bio je **Nenad Stazić (SDP)**. Istaknuo je da je politika djelovanje u javnom interesu, a cilj takvog djelovanja je opće dobro. Dodao je kako je o političarima u javnosti stvorena loša slika koja ne odgovara javnosti. Iznimke naravno postoje i zbog njih treba donijeti ovaj Zakon, konstatirao je. Rekao je potom da svrha Zakona nije da izmijeni pojedine odredbe Kaznenog zakona ili drugih propisa koji reguliraju ovu materiju, nego je on, kaže, etički kodeks koji je društvu potreban. Smatra da su zakonski prijedlog Vlade i pravaši dobri i da se na temelju njih može sastaviti jedan tekst Konačnog prijedloga zakona koji bi bio prihvatljiv zastupnicima u Saboru i cjelokupnoj javnosti. Dobrim je ocijenio definiciju javnog interesa, međutim, drži kako su kolege pravaši pitanje dara riješili na bolji način. Pohvalio je ideju osnivanja Povjerenstva koje će ocijeniti radi li se o sukobu interesa ili je dar dužnosniku protokolarni, ali mu se više sviđa pravaški prijedlog da to Povjerenstvo imenuje Sabor bez prijedloga Vlade. Drži dalje da bi možda trebalo pojam dužnosnik proširiti i na gradonačelnike srednje većih gradova, budući da su oni, kaže, bliže sukobu interesa nego zastupnik u Saboru.

Mario Kovač (HSL) smatra da će donošenjem ovog Zakona u javnost otići poruka kako su političari i državni dužnosnici ljudi sumnjiva morala, a politika je profesija koju

društvo i država moraju kontrolirati. Kao drugu poruku javnosti istaknuo je da svi koji se bave ili su se bavili poduzetništvom nisu podobni za obnašanje državnih dužnosti. Upitao je, nije li to u neskladu s Ustavom gdje se određuju prava stečena ulaganjem kapitala. Zakon, kaže dalje, ukazuje i na to da su dužnosnici totalne neznalice jer im propisuje da se moraju pridržavati zakona i voditi

Donošenjem ovog Zakona u javnost će otići poruka kako su političari i državni dužnosnici ljudi sumnjiva morala, a politika je profesija koju društvo i država moraju kontrolirati.

računa o etici poziva. Drži da predloženi zakoni daju najnoviji prilog u stvaranju antipoduzetničkog duha, antipoduzetničke atmosfere u hrvatskom društvu jer su svi oni koji su nešto u životu stekli moralno upitni ljudi koje treba ekskomunicirati i odvojiti od obnašanja bilo koje državne dužnosti. Slaže se, dodao je, s najoštrijim oblicima borbe protiv korupcije ali smatra da se mora paziti na poruke koje se šalju u javnost. Upitao je predlagatelje neka mu pokažu zemlju koju su iz krize izvukli politički aparati koji su čitav život proveli u državnoj ili partijskoj službi. Da je to moguće, obrazložio je, socijalizam bi sigurno opstao. Ukazao je potom na to da u ovim zakonima nema pojma inkriminacije, odnosno privilegiranja osobe zbog stranačkog opredjeljenja, podrijetla ili osobnih i obiteljskih veza. Naglasio je da se upravo o tome raspravljalo u ožujku 2001. u sklopu Prijedloga o sprječavanju sukoba interesa. Zaključio je da ne treba davati dudu varalicu hrvatskoj javnosti nego do drugog čitanja napraviti ozbiljan zakon.

Odredbe Zakona treba proširiti na jedinice lokalne uprave i samouprave

Neosporna je činjenica da je ista osoba gradonačelnik Varaždina, saborski zastupnik, direktor zračne luke, predsjednik poglavarstva te član nadzornog tijela zračne luke, rekao je **Miroslav Korenika (SDP)**. Ukazao je i na pronevjeru novca od strane gradske vijećnice u Varaždinu dodav-

ši kako je tu očit primjer sukoba interesa. Čini mu se stoga da bi odredbe predlaganih zakona trebalo proširiti na jedinice lokalne uprave i samouprave. Zanimalo ga je potom je li dar ako netko od dužnosnika ide ljetovati kod rodbine? Napomenuo je i da ako želimo do kraja biti principijelni, dužnosnicima bi trebalo zabraniti svaki rad, pa i znanstveni. Što je u tom slučaju sa skupštinama trgovačkih društava, upitao je. Pojasnio je da se vlasničko pravo može ostvarivati preko nadzornog odbora određene firme u kojoj dužnosnik ima neko vlasništvo. Zanimalo ga je i u kojem vremenskom razdoblju od donošenja ovog Zakona se može promijeniti sve dužnosnike koji će biti zahvaćeni njegovim odredbama te kako će to utjecati na eventualnu stručnost. Mišljenja je da se između ova dva zakonska prijedloga može naći rješenja koja će biti najpodesnija i najprihvatljivija za cijelu Republiku Hrvatsku.

Željko Glavan (HSLHS) je bio mišljenja da su mnogi zastupnici u zabludi ako misle da će ovaj Zakon riješiti probleme o kojima govore. Pozvao je potom sve da se zaista odreknu svih dužnosti koje će prema budućem zakonu biti nespojive. U tom slučaju, kaže, ovakav Zakon ne bi bio ni potreban.

Netočni navod oko nepravilnosti u Varaždinu ispravio je **Petar Žitnik (HSS)**. Istaknuo je kako je gradonačelnik Varaždina krajnje pošten i korektan čovjek, te da tek postoje istražne radnje oko nepravilnosti u zračnoj luci.

Joško Kontić (HSLHS) je ukazao na slučaj jednog pomoćnika ministra koji je pravomoćno osuđen ali i dalje ostaje na svom radnom mjestu, jer se koalicijski partner s odstupanja s dužnosti ne slaže. Napomenuo je i da je Vlada ponovno dala jamstvo od 16 milijuna kuna tvrtci "Viktor Lenac", a poznato je, kaže, kako je predsjednik Vlade ljetovao na jahti jednog od čelnika te tvrtke. Drži dalje da je prijedlog Kluba zastupnika HSP-a mnogo kvalitetniji te da bi se na temelju njega do drugog ili trećeg čitanja moglo imati kvalitetnu osnovu sagledavanja onoga što zastupnici i ostali dužnosnici rade kao i sukob njihovih interesa. Mišljenja je da zastupnici ne bi trebali biti ljuti ako će kao političari biti pod dvostrukim povećalom u odnosu na druge ljude, jer je to sasvim normalno i praksa u cijelom svijetu. Jedino, kaže, potrebno

je preciznije definirati koji je to sukob interesa koji treba stavljati pod posebna povećala. Konstatirao je da će ovaj Zakon na kraju ostati samo deklarativne prirode, a u praktičnom smislu neće riješiti brojne probleme korupcije i nepotizma. Sukob interesa je nešto što će uvijek postojati, a što će se prioritarno rješavati vlastitim postupanjem i vlastitom razinom moralnosti. Mišljenja je također da u okviru ovog zakona treba staviti lokalnu upravu jer je, smatra, načelnik jedne male općine u smislu odlučivanja češće u situaciji sukoba interesa nego saborski zastupnik. Osvrnuo se i na pojam iz zakona "povezane osobe" te rekao da je nužno apsolutno precizno definirati koje su to osobe. Što se tiče ilegalnih radnji, naglasio je da ukoliko im je netko sklon, on će svoju imovinu prebaciti na neku odvjetničku agenciju i tako nastaviti raditi. Zaključio je stoga još jednom da predloženi Zakon neće takve radnje spriječiti, nego možda sputati one koji su nešto stekli na pošten način i na neki način potiču generalni razvitak. Među nama ima dobrih i loših te neka o tome prosuđuju birači na izborima, dodao je zastupnik. Naglasio je da u ovom zakonu nema najvažnijeg, a to je definiranje i sankcioniranje nepotizma. Na kraju je predložio analizu iz koje bi se vidjelo koliko je na primjer svaki zastupnik dobio inozemnih dnevnica.

Sukob interesa varaždinskog gradonačelnika itekako postoji, dodao je **Miroslav Korenika**. Istaknuo je i kako mnogi gradonačelnici primaju plaću u Hrvatskom saboru, a najčešće ih nema na sjednicama. Odgovorio je i gospodinu Žitniku rekavši da je istraga okončana te da su predviđene kazne od 6 do 10 godina zatvora.

Vidim gradonačelnicu Bjelovara koja cijeli dan sjedi ovdje, dok cijeli niz dužnosnika SDP-a koji obnašaju druge dužnosti ovdje nisu, napomenuo je **Joško Kontić**.

Za riječ se javio i **Ivo Lončar (nezavisni)**. Pojasnio je da je sedam puta postavljao pitanje kako je moguće da je član izvršne vlasti čovjek koji je osuđen pravomoćno zbog kriminala. Nakon deset mjeseci, kaže, kancelar mu je odgovorio kako se ne može riješiti tog čovjeka iz Ministarstva poljoprivrede i šumarstva jer se s time ne slaže koalicijski partner. Zaključio je da koalicijski partneri time ruše pravnu državu.

Kada gospodin Lončar kaže kancelar, misli na predsjednika Vlade Republike Hrvatske, pojasnio je **Joško Kontić**.

Na jamstva "Viktoru Lencu" osvrnuo se i **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Objasnio je kako je ta jamstva dao Goran Granić, budući da je predsjednik Vlade rekao kako mu je gospodin Vrhovnik, predsjednik Nadzornog odbora osobni prijatelj. Ukazao je i na to kako je Slavko Linić pomogao uknjižiti gospodinu Vrhovniku pomorsko dobro, što je kazneno djelo. Obrazložio je i kako 25 posto udjela u vlasništvu "Viktora Lenca" ima firma iz Amsterdama u kojoj 25 posto dionica imaju Linić, Račan, Crkvenac i Vrhovnik. Tu leži problem, konstatirao je zastupnik.

Mladen Godek (LIBRA) je replicirao rekavši da se gospodinu Račanu može svašta prigovoriti, ali da koristi svoj položaj zbog stjecanja materijalnih blagostanja su degutantne tvrdnje.

Neću ovoga puta nazvati kolegu Godeka odvjetnikom gospodina Račana, ali ga mogu nazvati zaštitnikom lika i djela voljenog premijera, istaknuo je **Joško Kontić**. Ukazao je potom samo na činjenicu da su, kako je rekao, sadašnje i bivše supruge angažirane u tijelima državne vlasti, što je vrlo interesantno u političkom smislu.

Joško Kontić je tada ukazao na činjenicu da je Klub zastupnika HSLS-a sukladno prijedlogu predsjedatelja podnio zahtjev za očitovanje predstavnika Vlade Hrvatskom saboru vezano uz tekst u Slobodnoj Dalmaciji gdje se u naslovu ističe: "kriminalci imaju svoje ljude u srcu sudstva, policije i sigurnosnih službi". Smatra da je to vrlo ozbiljna stvar i da bi nadležni ljudi iz Vlade trebali doći u Sabor i očitovati se o navedenim tvrdnjama.

Mr.sc. **Željko Glavan (HSLS)** bit nedostatka ovog zakona vidi u tome što se njime regulira nepotizam glede žena i rođaka, ali ne i partijskih sudrugova i prijatelja.

Joško Kontić je samo nadopunio kako je u svojoj raspravi uz prijatelje spomenuo i kumove.

Vlada predlaže Zakon u predizbornoj godini

Otkako je politike i javnih poslova, postoji i težnja javnosti za poštenim političarima, rekao je **Drago Krpina (HDZ)**. Konstatirao je da, nažalost, do

sada ideal nije postignut i Hrvatska po tome nije izuzetak. Naglasio je da u Hrvatskoj već postoji pozitivan propis, odnosno Zakon koji regulira tu materiju, ali stvar je, kaže, u tome što se on ne provodi zato jer to ne žele oni na koje se odnosi. Drži da kolege iz HSP-a glede podnošenja svog zakonskog prijedloga imaju dobre plemenite i poštene namjere, međutim, kaže, da to za u prijedlogu

Otkako je politike i javnih poslova, postoji i težnja javnosti za poštenim političarima. Nažalost, do sada ideal nije postignut i Hrvatska po tome nije izuzetak.

reformu nema nikakvih konkretnih analiza mogućih pozitivnih i negativnih učinaka predloženih mjera, kao npr. kada se govori o većim ovlastima javnih bilježnika ili o uvođenju veće fleksibilnosti sudaca, a nema niti naznake nikakvih rokova unutar kojih bi trebalo provesti te zacrtane mjereladin prijedlog ne može reći. Da je Vlada imala dobre namjere, istaknuo je, onda bi ovakav zakon predložila na početku svog mandata, a ne sada iz sumnjivih politikantskih pobuda kada se bliže izbori. Konstatirao je da se u svim europskim državama, pa i u Hrvatskoj uvriježio stav kako poštene smatraju da su predobri za politiku, a oni sumnjiva karaktera počnu težiti vodećim položajima. Zaključio je da bi trebalo vidjeti što ne valja u postojećem Zakonu te to popraviti. Mišljenja je da kada bi se primjenjivao taj zakon barem bi se donekle smanjila mogućnost zloraba kojima hrvatska politika ne oskudijeva.

Ivo Lončar je potom rekao da ne vjeruje da do sada spomenuti ljudi zaista krađu, nego da su budale budući da se nalaze na položajima gdje bi mogli krasti.

Za povredu Poslovnika javila se **Lucija Debeljuh (SDP)**. Smatra da je gospodin Lončar svojom izjavom uvrijedio članove Vlade i sve zastupnike, te je zamolila predsjedatelja za zaštitu.

Ja nikoga nisam vrijeđao, odgovorio je **Ivo Lončar**.

Drago Krpina je pojasnio kako se u Hrvatskoj može navesti mnoge primjere koji pridonose stvaranju jedne negativne predodžbe o politici kao djelatnosti a onda i političarima

kao ljudima što zaista dovodi do negativne selekcije ljudi u politici.

Na izjavu da Vlada ovaj Zakon upućuje u proceduru u izbornoj godini reagirao je **Nenad Stazić**. Naglasio je da je 1. ožujka 2001. Vlada uputila u saborsku proceduru Prijedlog zakona gotovo istovjetan ovome, međutim, on nije doživio drugo čitanje jer je, između ostalog, napadnut iz Kluba zastupnika HSLS-a da predstavlja jedan "miks" između zakona i etičkog kodeksa.

Ljubo Česić-Rojs se nije složio s konstatacijom da se mitu i korupciji ne može stati na kraj. Smatra da je to itekako moguće samo da Hrvatskoj fali čvrsta ruka. Ukazao je i na situaciju oko tzv. Čačićevih stanova rekavši da s novcem iz državnog proračuna rade firme kćeri u vlasništvu Radimira Čačića.

Drago Krpina je pojasnio kako je samo ustvrdio da nema zakona koji može do kraja zapriječiti i iskorijeniti zlorabu u politici ali da je te pojave moguće prebroditi smanjivanjem i izbjegavanjem političkog relativizma koji prožima zapadna društva.

Postoje li uopće suvisli argumenti protiv ovakvog zakona?

Ovaj zakonski prijedlog samo je jedan u nizu normativnih mjera kojima se s jedne strane neposredno pridonosi borbi protiv korupcije i samovolje u obnašanju javnih dužnosti a s druge strane jača se institucionalni okvir demokratske političke kulture i odgovornost javne funkcije, rekla je **Mirjana Didović (SDP)**. Smatra da su to razlozi zbog kojih treba odlučno poduprijeti donošenje ovog Zakona. Upitala je potom, postoje li uopće suvisli argumenti protiv ovakvog zakona? Drži da je predloženi Zakon nužna pretpostavka jednog dobro uređenog društva i neophodan korak na putu uređene i moderne države. Osvrnula se i na osnivanje Povjerenstva koje će nadzirati djelovanje dužnosnika, rekavši da bi članovi tog povjerenstva trebali biti nadasve poštene i stručni ljudi. Predložila je da se u Zakon unese odredba da se važenje proširi na sve osobe koje imenuje Hrvatski sabor, kao i članove spomenutog Etičkog povjerenstva. Utvrdila je da političku odgovornost treba, pored pravne sfere, sagledati i u sferi jačanja političke kulture te moralne i

profesionalne odgovornosti. Oba zakonska prijedloga ocijenila je dobrima. Jedino je neke odredbe iz prijedloga Kluba zastupnika HSP-a istaknula kao dvojbene. To je odredba temeljem koje su dužnosnici dužni dati izjavu da pristaju na izricanje, ovim zakonom, propisane kazne. To drži nepotrebnim, budući da je sam Zakon obvezujući. Drugo što joj se iz tog zakonskog prijedloga čini drastičnim je kazna predviđena dužnosniku na zabranu izbora ili imenovanja na javnu dužnost u razdoblju od pet godina. Za Vladin prijedlog je rekla kako je doista precizno i jasno uređen te u tradiciji najboljih demokratskih rješenja. Zaključila je da se ne smije propustiti ova prilika te da se ovaj Zakon svakako treba donijeti.

Ovo nije smiješno, nego je žalosno i podsjeća na pojavu "osuditi, drugove sačuvati", smatra mr.sc. **Željko Glavan**. Dodao je da ga se ne može uvjeriti kako će osam tisuća kuna kazne spriječiti nekoga u zloupotrebi položaja ako mu takvo ponašanje dozvoljava njegova savjest.

Razlog suprotstavljanja donošenju ovog Zakona može biti ignorancija ili neki osobni interesi, dodala je **Mirjana Didović**. Napomenula je također da svi kazneni Zakoni u Republici Hrvatskoj ne važe za zastupnike.

Ovaj zakonski prijedlog samo je jedan u nizu normativnih mjera kojima se s jedne strane neposredno pridonosi borbi protiv korupcije i samovolje u obnašanju javnih dužnosti a s druge strane jača se institucionalni okvir demokratske političke kulture i odgovornost javne funkcije.

Za riječ se javio i dr.sc. **Đuro Njavro (nezavisni)** rekavši da je već bio donesen solidan zakon o pravima i obvezama dužnosnika kojim su uklonjeni političari iz gospodarstva. Pitanje je, kaže, zašto je 2000. godine ukinut taj zakon u njegovim bitnim odredbama, zašto je ukinut etički komitet koji se sada nadomješta povjerenstvom te zašto su političari ponovno vraćeni u gospodarstvo gdje se neminovno isprepliću mnogi interesi?

1998. godine donijet je Zakon o obvezama i pravima državnih dužno-

snika, konstatirao je **Drago Krpina**. Pojasnio je kako je zastupnica Snježana Biga-Friganović rekla da taj zakon neće poštivati u dijelu izjave o imovini zastupnika te se, kaže, te svoje izjave i držala. Naglasio je kako je to primjer sablažnjivog i nevjerovatnog ponašanja jedne zastupnice koja je time dala primjer da se zakoni ne moraju poštivati što pridonosi predodžbi o politici i političarima koja je na snazi u Hrvatskoj.

Zašto se gospodin Krpina i još neki kolege uporno vraćaju na neke druge zakone, upitala je **Mirjana Didović**, zamolivši predsjedatelja da vodi računa o tome koja je tema na sjednici.

Namjera Zakona je sprječavanje sprege dužnosnika i poduzetništva

U ime predlagatelja Zakona, Kluba zastupnika HSP-a za riječ se javio mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Rekao je da su se kroz pojedinačne rasprave počela iznositi pitanja na koja ovaj zakon ne daje odgovore. Mi nismo predložili zakon o sukobu interesa zato da bismo riješili i suzbili korupciju u Hrvatskoj, pojasnio je. Zakon je, kaže, imao ambiciju sprječavanja sprege politike, odnosno visokih dužnosnika i poduzetništva. Nije nam bila namjera, dodao je, poslati u javnost poruku kako su političari ljudi sumnjivog morala, nego pokušati djelovati sukladno poslovici da prilika čini lopova i smanjiti mogućnost dužnosnicima da postanu lopovi s obzirom na prilike u kojima se nalaze.

Nisam tvrdio da bi zakonski prijedlog HSP-a trebao riješiti problem moralne obnove hrvatskog društva, htio sam samo upozoriti na to da Zakon neće postići učinke koje svi mi želimo, pojasnio je **Drago Krpina**.

Želimir Janjić (HSL) se osvrnuo na izjavu da prilika čini lopova rekavši kako zapravo lopov čini priliku pogodnom za lopovluk.

Kolega Janjić je ispravio narodnu poslovicu, to je doista nevjerovatno, dodao je mr.sc. **Miroslav Rožić**.

Slažem se s time da treba spriječiti sukob interesa ali po mom mišljenju sukob interesa nije ako sin pomoćnika nekog ministra ima u svom vlasništvu trafiku, istaknuo je **Mario Kovač (HB)**.

Zastupnik **Zlatko Canjuga (HND)** ocijenio je da bi ovaj prijedlog pomogao u revitalizaciji hrvatske politike. Njime bi se ujedno i javnost

potaknula na razmišljanje o afirmaciji politike i političara izvan konteksta o kvarnosti i korumpiranosti. Podsjetio je zatim na pojedine zakonske tekstove koji su tijekom ljudske povijesti utjecali na stvaranje kodeksa ponašanja u politici. Upozorio je ujedno da treba omogućiti normalan poslovni odnos obitelji političara, naravno u skladu s postojećim zakonskim propisima. Potrebno je istovremeno precizirati ulogu i nadležnosti Povjerenstva kako se ne bi pretvorio u svoju suprotnost i inkvizitorsko ozračje. Potrebno je prihvatiti određena načela, te utvrditi pravno regulirane odnose dopustivih i nedopustivih radnji, zaključio je zastupnik Canjuga. Ocijenio je ujedno da bi do drugog čitanja trebalo usvojiti pojedine primjedbe koje su se nametnule tijekom rasprave.

Javnost je zainteresirana za moralnost politike

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** nije se složio da bi moral trebao biti samo spoznajna dimenzija, jer postoji opće uvjerenje o potrebi moralnog postupanja političara. Moral političara treba se propitivati u interesu javnosti, a ne oko toga vrijedi li pojedini dar 500 ili 499 kuna.

U svom odgovoru na repliku, zastupnik Canjuga je precizirao iznijeto stajalište, ukazujući na određene metodološke razlike između pristupa. Etičko ponašanje mora biti unutar čovjeka, a ne diktat određene zajednice, napomenuo je zastupnik pozivajući se i na Aristotelovu definiciju o tom pitanju.

Točna je procjena da prvenstveno treba ograničiti sukob interesa u izvršnoj vlasti.

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** napomenula je da se ovaj zakonski prijedlog raspravlja po drugi put, ocjenjujući da bi trebalo ozbiljnom raspravom poboljšati postojeći zakonski prijedlog. Zamjerila je ujedno da pojedinci koji su svojim ponašanjem ozbiljno narušili moralnu ljestvicu, sada drugima drže lekcije o moralu i poštenju u politici. Smatra da je zastupnik Rožić točno procijenio da ovakav zakonski prijedlog prvenstveno ide na ograničavanje sukoba interesa u izvršnoj vlasti. Potrebno je

urediti odnose ukoliko je netko kao poduzetnik ušao u izvršnu vlast, vodeći pritom računa da se niti jedna vlada ne odriče uspješnih i radišnih poduzetnika. Smatra da se predloženim zakonskim tekstom uokviruje jedan standard pravila poslovnog ponašanja, dok se ujedno obavlja i izvršna ili službenička vlast. Ovakav zakon ujedno predstavlja i putokaz za javnost, kako bi se utvrdile dopuštene i nedopuštene radnje onih osoba koje su na vlasti. Podsjetila je zatim i na komplementarne zakonske akte u drugim europskim državama i SAD-u, te ocijenila da je ovaj Zakon nužno donijeti. Klub zastupnika SDP-a bio je jedan od rijetkih zastupničkih klubova koji je svojedobno dao potporu zakonu u prvom čitanju, a poticat će i napore da ovaj prijedlog što prije dođe u drugo čitanje, zaključila je zastupnica Opačić.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** javio se zbog replike. Predsjedavajući ga je odmah i u više navrata upozorio, da odustane od neuobičajene akcentuacije prilikom izgovaranja imena zastupnice Opačić. Ovakav je ton ocijenio uvredljivim, te mu predložio da odustane od daljnje rasprave. Zastupnik Krpina nije prihvatio ovu sugestiju, ali je ocijenio neprihvatljivim da se aluzijama sprečavaju i omalovažavaju zastupnici koji su govorili o moralnosti i poštenju. Smatra da se zastupnica trebala ispričati i za ranije kritike o kriminalu koje nikada nisu dokazane, a nanijele su mu znatnu štetu.

Razjasniti sva, a ne samo neka kriminalna djela

Za riječ se zatim javio i zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** najavivši podršku predloženom zakonskom tekstu. Ocijenio je da postoji sukob interesa i sprega između Vlade i poduzeća "Viktor Lenac" koji je dobio kredit od 32 milijuna USA dolara, ocjenjujući da se protiv takvih stvari treba boriti. Problematičnim je ocijenio i svojedobnu privatizaciju Riječke tržnice, čiji je godišnji profit bio 15 milijuna DEM. Ocijenio je da se korist od ovakvih poslova prelijeva u privatne džepove, zamjerajući sadašnjoj Vladi da ove radnje i kaznene prijave drži u ladicama. Potrebno je razjasniti sva kriminalna djela koja su napravljena, ne samo tijekom posljednje tri nego u svih 13 godina postojanja hrvatske države, napo-

menuo je zastupnik Česić-Rojs. Naveo je ujedno riješenost da se i njegova postupanja preispitaju, budući da svatko treba imati moralnu pretpostavku za daljnji rad u političkom životu zemlje.

Osvrnuo se zatim i na neke radnje unutar firme "Coning", kao i pojedinih poslovnih poteza predsjednika HNS-a za Splitsko-dalmatinsku županiju, koje je ocijenio nedopustivim i izvan uobičajenih zakonskih i moralnih običaja. Zamjerio je i na pojedinim kritikama iznijetim na njegov račun, dodajući da iz svoje plaće ima pravo izdvajati udio za obranu nepravедno optuženog generala Gotovine. Na kraju je upozorio da je tijekom 4 godine 66-ta pukovnija HV-a, uštedjela državi iznos od 545 milijuna kuna.

Odgovornost leži i na medijima

Zastupnik **Mladen Godek (LIBRA)** zamjerio je što rasprava nije potaknula prijenos i zanimanje elektronskih medija, ocjenjujući ujedno da ova tema izaziva dvojbene konotacije kod zastupnika, ali i kod javnosti. Pojedinci će, kaže, ocjenjivati da se motivacija podnošenja ove inicijative krije unutar kalkulacija izborne promidžbe, a drugi dio bi svako odugovlačenje i izbjegavanje ocijenio kao nekakvu hipotetsku krivnju.

Dužnosnik ne mora imati izravnu osobnu korist, ali treba onemogućiti poziciju da svojim odlukama izravno pogoduje izabranim pojedincima.

Osobno smatra da bi pojedine odredbe mogle biti i strože postavljene, a sam zakon potrebno je donijeti čim prije. Budući da nije bio član niti jednog Nadzornog odbora, a ne posjeduje dionice, poduzeća ili jahte, ne zamara se sa skrivanjem ili izbjegavanjem bilo koje vrste odgovornosti. Drži da zastupnici nisu u mogućnosti utjecati ili mijenjati određene standarde u poslovnom svijetu, pa se na njih niti ne troše novci namijenjeni korupciji. Ipak bi trebali postojati zakonski propisi koji bi sankcionirali moguće propuste, a trebalo bi ujedno upozoriti da pojedini mediji bez iznimke, a često i bez argumenata optužuju zastupnike, odnosno političare u Republici Hrvatskoj za sve moguće nevolje u društvu.

Usljedile su tri replike, a prvu je uputio zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. On je zapravo precizirao razloge zbog kojih je potrebno prijaviti imovinske kartice dužnosnika kako bi se razjasnila odgovornost. Naveo je zatim nekoliko mogućih raspleta oko zlorabe pozicije ministara ili predsjednika nadzornih odbora, napominjući da ove primjere navodi isključivo kao hipotetske modele ponašanja. Smatra da se opasnosti kriju i u činjenici da dužnosnik ne mora imati osobnu korist, ali svojom pozicijom može presudno pogodovati izabranim pojedincima izvan zakonom propisanih pravila.

Za repliku se zatim javio i zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** koji je ispravno utvrdio autora izreke kojom se poslužio zastupnik Godek u svom izlaganju, te na kraju i zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)**. On je istaknuo da cijeni zastupnika Godeka, ali mu je zamjerio što u svom izlaganju nije bio u potpunosti iskren. Zbog ovih razloga, "trebao bi osjetiti dvije ljudske emocije, koje se zovu stid i sram".

Na ove ocjene odgovorio je zastupnik Godek ističući da nema razloga da se stidi i srami zbog svojih stavova ili uvjerenja, a zahvalio se i zastupniku Šeksu što ga je ispravio oko, u biti nevažnih detalja koje ne sadrže bit iznijete poruke.

Razmrsiti sukob interesa

Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** ocijenio je da položaj i zanimanje - političar, ne kotira visoko na hijerarhijskoj ljestvici vrijednosti, iako bi to mnogi željeli postati. Razlozi za ovakvo vrednovanje, nalaze se u činjenici što javnost ocjenjuje da se političari slabo bore za stvari od općeg interesa, već prvenstveno za vlastitu poziciju. Treba istaknuti da u svakom zanimanju imamo korumpirane pojedince, ali i poštenih osoba, koje svoj posao obavljaju korektno i profesionalno. Smatra ujedno, da su saborski zastupnici najizloženiji u javnosti, pa ponekad predstavljaju personifikaciju za sve loše pojave u svakodnevnom i političkom životu zemlje. Ocijenio je da je prijedlog kolega iz HSP-a kvalitetan, a u nekim se dimenzijama još može precizirati i poboljšati. Javnost ukazuje i na moć zastupnika da donosi i mijenja zakone, koji kasnije određuju životni položaj velikog broja ljudi.

Zaključujući da su zastupnici ujedno i javne osobe, potrebno je prihvatiti i činjenicu da su odgovorni sudu javnosti. Potrebno je javno prezentirati sve okolnosti koje uređuju ili utječu na položaj saborskih zastupnika jer se time izlazi ususret interesu javnosti. Zbog svih navedenih razloga potrebno je donijeti predloženi zakonski tekst.

Osvrnuo se zatim i na pojedine fragmente iz razgovora ravnatelja USKOK-a, **Željka Žganjera** u tiskanim medijima. Smatra da je urednik "složio" udarni naslov za koji nema uporište u donesenom tekstu, što je kasnije potvrdio i sam govornik u kasnijem demantu.

I na ovo je izlaganje uslijedila replika koju je najavio zastupnik dr.sc. **Đuro Njavro (nezavisni)**. On je upozorio na primjere iz povijesti, kada je korupcija razorila najveća carstva što ih je čovjek stvorio. Nije pitanje u osobnom poštenju, već u činjenici da svaki političar ili ministar sudjeluje u političkom utjecaju na bruto društveni proizvod Hrvatske, što se može i statistički izmjeriti. Zbog ovih ga razloga zabrinjava određeni nazadak na tom području, jer su dužnosnici već jedanput bili udaljeni od gospodarstva i nadzornih odbora. Upozorio je da MMF ima vrlo jasne studije i analize o tome koliko jednu državu košta korupcija.

U svom odgovoru na repliku, zastupnik **Marin Jurjević** se složio o potrebi postojanja javne kontrole. Složio se i sa činjenicom da je javnost ponekad ukazivala i na imena ministara koje je povezivala s korupcijskim ponašanjem. Zbog ovih je razloga potrebna potpuna transparentnost pri donošenju odgovarajućih zakonskih okvira.

Repliku na njegovo izlaganje uputio je i zastupnik **Drago Krpina (HDZ)**. On se zapravo požalio što je prekidan i ispravljan zbog akcentiranja pojedinih riječi, ukazujući da je zastupnik Jurjević više griješio u tom pogledu. Naveo je zatim te riječi. Zastupnik Jurjević nije prihvatio ovakve korekcije nazivajući ih dramatskim i glumačkim, dodajući da se nikad nije izrugivao osobnim imenima ljudi. Repliku je uputila i zastupnica **Dorica Nikolić (HSL)**. Ona je zapravo pojasnila iznijetu ocjenu o zastupnicima kao ljudima koji imaju moć. Smatra da pojedini zastupnici kod glasovanja pognu glavu i dignu ruku za određeni zakonski prijedlog, često ne pozna-

vajući sve detalje predloženog zakonskog teksta. Smatra ujedno da je u navedenom razgovoru, gospodin **Žganjer** ipak dao naslutiti nedvojbeno postojanje organiziranog kriminala u određenim institucijama sustava.

Odrediti jasna pravila ponašanja

Ispravak navoda zatim je uputio i zastupnik **Joško Kontić (HSL)** dodajući da na račun **Željka Žganjera** nije izrečena niti jedna žestoka ocjena ili riječ. Samo se ukazalo na naslovnicu "Slobodne Dalmacije", koja je izazvala zanimanje javnosti. Klub zastupnika HSL-a zahtijevao je od Vlade da se očituje o iznijetim tezama, želeći dati i svoj doprinos u raščišćavanju ovih zbivanja.

U ime Kluba zastupnika HSS-a zatim je govorio zastupnik **Ante Markov**. On je podržao intencije i pretpostavke oba prijedloga zakona o sprječavanju sukoba interesa za obnašanje javnih dužnosti; prijedlog Vlade, te Kluba zastupnika HSP-a. Smatra ujedno dobrim da se u potpunosti i javno rasprave sve dileme, ocjenjujući da ovi prijedlozi nailaze na interes hrvatske javnosti. Potrebno je oblikovati javnu svijest, pojačavajući osjećaj odgovornosti i time povratiti povjerenje u tijela sudbene, izvršne i zakonodavne vlasti. Pri obnašanju javnih dužnosti potrebno je odrediti vrlo bitna i jasna pravila koja će vrijediti za sve, a prekršaji će se moći sankcionirati na određeni način. U okvirima ovih kategorija Klub zastupnika HSS-a dat će podršku težeći stvaranju moralnih i zakonskih garancija koje javnost opravdano očekuje od dužnosnika.

Zatim je u ime predstavnika jednog od predlagatelja govorio zamjenik ministra pravosuđa i opće uprave **Miljenko Kovač**. On se osvrnuo na iznijete primjedbe i prijedloge, ocjenjujući ispravnim upozorenje da se svi uočeni problemi neće riješiti samo zakonskim normiranjem. Vlada je svjesna određenih limita, ali smatra da se moraju postići najbolji mogući ciljevi na ovom području. Brojna ekipa stručnjaka koja je radila na pripremi ovog zakonskog prijedloga analizirala je iskustva brojnih europskih zemalja, promatrajući istovremeno kako su se s problemima korupcije nosile i tranzicijske zemlje. Upozorio je da su pravosudni dužnosnici podvrgnuti posebnoj režimu unutar odredbi Zakona o sudovima. Nadzor je potreban i oko nadležnosti dužnosnika regionalne i lokalne

samouprave, ali praktička i teorijska kontrola ima svoja ograničenja, zbog njihove velike brojnosti i raspršenosti. To ne znači da je predlagatelj odustao da se u budućnosti razriješi i njihova pozicija. Vlada je međutim ocijenila da treba započeti na najvišoj razini, zaključio je predstavnik predlagatelja upozoravajući na kraju na jednu sitnu pogrešku koja je nastala prilikom prepisivanja teksta.

U ime predlagatelja drugog zakonskog prijedloga, govorio je zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. On je rezimirao iznijete prijedloge, upozoravajući da se problem korupcije treba usporedno rješavati i u postojećim državnim institucijama. Klub zastupnika HSP-a kao predlagatelj, ima namjeru da se spriječi korupcija u sprezi politike i biznisa, odnosno poduzetništva. Nemamo cilj da utvrdimo odakle nekomu jahta, već da se spriječi mogućnost da primjerice predsjednik ili zamjenik Vlade, bude istovremeno i predsjednik skupštine ili član nadzornog odbora neke tvrtke, članom Fonda za privatizaciju, te istovremeno i dioničar zainteresirane tvrtke. To je smisao i intencija ovog zakonskog prijedloga, zaključio je predlagatelj. Predložio je da povjerenstvo ipak imenuje Sabor, budući da je izvršna vlast više podložna sukobu interesa, na što su ujedno ukazivali te upozoravali i sudionici protekle rasprave. Zahvalio se ujedno svim iznijetim prijedlozima i primjedbama, načelno prihvaćajući sugestiju klubova zastupnika SDP-a i HDZ-a da se problem sukoba interesa, eventualno proširi i na više sudove. Načelno je prihvatio i iznijeti prijedlog kojim bi se krug osoba proširio i na neke oblike lokalne samouprave, na razini županijskih poglavarstava. Prihvatio je i prijedlog Kluba zastupnika DC-a kojim bi povjerenstvo tražilo od nadležnog tijela koje je imenovalo dužnosnika, da u slučaju sukoba interesa razriješi dužnosti kompromitiranu osobu. Smatra da svakako treba razdvojiti dužnosti, jer ministar ne bi smio istovremeno obavljati dužnosničke poslove. Treba se ujedno odlučiti samo za jednu obvezu. Ukoliko postoje suprotstavljene obveze, onda se to zove sukob interesa, što treba spriječiti na način sukladan praksi ostalih demokratskih zemalja, zaključio je zastupnik Rožić.

Ovom je konstatacijom zaključena rasprava, a predsjedavajući je napomenuo da će se glasovanje obaviti na narednoj (31) sjednici Hrvatskog sabora.

Đ.K.; M.S.; V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I KRALJEVINE BELGIJE O IZBJEGAVANJU DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA I SPRJEČAVANJA IZBJEGAVANJA PLAĆANJA POREZA NA DOHODAK I NA IMOVINU

Hrvatski sabor jednoglasno je, hitnim postupkom, izglasao ovaj zakon u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim nomotehničkim amandmanom Odbora za zakonodavstvo i

uz podršku Odbora za financije i državni proračun.

Zamjenik ministra financija, mr.sc. **Damir Kuštrak** izvijestio je zastupnike prethodno da je riječ o jednom

od devet ugovora koji su bili u primjeni temeljem preuzetih ugovora potpisanih s bivšom SFRJ.

J.R.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE MAĐARSKOJE O PREDAJI I PRIHVATU OSOBA KOJE NEZAKONITO BORAVE NA NJIHOVIM DRŽAVNIM PODRUČJIMA

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su prihvatili ovaj zakonski prijedlog hitnim postupkom, u tekstu predlagatelja zajedno s amandmanom Odbora za

zakonodavstvo, nomotehničke naravi, kojega je predlagatelj uvažio.

Obrazlažući zakonski prijedlog, zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk** rekao je da je ovo jedan

od gotovo zadnjih ugovora o readmisiji koje je Vlada sklopila sa zemljama u okruženju.

J.R.

Stanka radi očitovanja o izvavi

Na 30. sjednici Hrvatskoga sabora 13. ožujka 2003. mr.sc. Marin Jurjević zatražio je u ime Kluba zastupnika SDP-a očitovanje od predsjednika HDZ-a dr. Ive Sanadera o njegovoj izjavi nakon izbora u Virovitici da "kufere mogu pakirati Ivica Račan, Zlatko Tomčić, Vesna Pusić i ostali izdajnici". Jurjević ocjenjuje da nas takva retorika uvodi u jedno stanje koje se može nazvati predvorje nasilja, te da ovakva retorika jeste nasilje i nije daleko od uvođenja nasilja u svakodnevni politički život. Stoga je Jurjević zatražio od dr. Sanadera da objasni što je mislio nazivajući izdajnicima premijera, predsjednika Hrvatskoga sabora i zastupnicu Pusić. Primijetio je još kako se nažalost u sabornici već moglo čuti da bi trebalo suditi veleizdajnicima, i zazivanje čvrste ruke. Budući da ne bi želio asociirati na ambijent u blizini Hrvatske i ono što se događa ovih dana, zamolio je za zatraženo objašnjenje.

Zbog, kako je rekao, iznimno neprimjerenog istupa zastupnika Jurjevića, dr. Ivo Sanader je zatražio u ime Kluba HDZ-a stanku od pet minuta.

Predsjednik Hrvatskoga sabora Zlatko Tomčić primijetio je da je osim

Kluba zastupnika HDZ-a još nekoliko klubova zatražilo stanku te da će svim tim zahtjevima udovoljiti ali napominje da se očitovani plan rada neće moći ostvariti. Uz to, na ovoj sjednici na raspravi su vrlo ozbiljne teme. Nakon toga predsjednik Tomčić uvažio je zahtjev Kluba zastupnika HDZ i odredio stanku od deset minuta, apelirajući ujedno na ostale klubove zastupnika da odustanu od takvog zahtjeva jer se nepotrebno troši vrijeme.

Nakon stanke u ime Kluba zastupnika HDZ-a istupio je dr. Ivo Sanader. U kraćem obraćanju zastupnicima us-tvrdio je da tako nešto nije izjavio, a da je zastupnik Jurjević kojim slučajem pročitao demanti u Novom listu vidio bi da ono što je objavio taj list dan ranije nije bila istina. Naime, u Novom listu izašao je tekst pod naslovom "Duh 90-tih ponovno kruži Viroviticom" gdje se predsjedniku HDZ-a stavljaju u usta riječi koje nije rekao niti je to rječnik kojim se on služi, pojasnio je dr. Sanader. "Mi razumijemo opravdanu ljutnu i jad SDP-a zbog strašnog poraza i izbornog debakla u Virovitici, ali to ne opravdava ni novinara, niti SDP-ova dužnosnika iz

tog grada (gospodina Vukušića) da se služi neistinama i time nastoji opravdati neuspjeh te stranke. Umjesto da traži razloge svog neuspjeha u HDZ-u, predsjednik Gradskog odbora SDP-a Virovitice trebao bi se zamisliti nad svojom politikom i politikom koalicijske vlasti u državi koju predvodi njegova stranka". S obzirom na to da se ulazi u vrijeme koje će biti označeno izbornom kampanjom dr. Sanader drži da ne bi trebalo prenositi ono što će se govoriti na terenu, a on osobno će, kaže, u ime svoje stranke apelirati na toleranciju i duh snošljivosti.

"Vi ste, gospodine Jurjeviću, učinili medvjedu uslugu i nama ovdje u Saboru i cjelokupnoj hrvatskoj javnosti nastojeći između redaka dovesti u vezu strašnu tragediju (ubojstvo srpskog premijera Đinđića) jer su se već neki komentari pojavili u javnosti da će to destabilizirati cijelu regiju", nastavio je dr. Sanader. U ime dijela opozicije koju predvodi odgovorno je ustvrdio da je riječ o strašnom zločinu, ali da to nema nikakvih niti može imati odraza na stanje u Hrvatskoj, te podvukao kako to Hrvatsku ne može destabilizirati.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZBORU ČLANOVA PREDSTAVNIČKIH TIJELA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Usklađivanje s Ustavnim zakonom o pravima manjina

Na 30. sjednici Hrvatski sabor je, hitnim postupkom, novelirao Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Za predložene izmjene i dopune glasovala je većina svih zastupnika, s tim da je ponuđeni zakonski tekst prethodno korigiran amandmanima klubova zastupnika HDZ-a i nacionalnih manjina, te samog predlagatelja.

Kako je uvodno naglasio predstavnik Vlade, mr. Miljenko Kovač, riječ je o usklađivanju postojećeg Zakona s novim Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina koji je na drugačiji način uredio pravo nacionalnih manjina na zastupljenost u lokalnim predstavničkim tijelima. Pored reguliranja izbora njihovih predstavnika u lokalnim predstavničkim tijelima, novim odredbama razrađuje se i postupak izbora članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave te uređuju neka druga pitanja (npr. usklađivanje sa Zakonom o službi u Oružanim snagama RH i dr.).

Budući da je člankom 39. Ustavnog zakona utvrđena obveza popunjavanja predstavničkih tijela lokalnih jedinica predstavnicima nacionalnih manjina u roku od 90 dana (taj rok istječe krajem ožujka), predviđeno je da ovaj Zakon stupa na snagu danom objave.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Konačnog prijedloga zakona poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja **Miljenka Kovača**, zamjenika ministricе pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

Naglasio je da se izmjene i dopune postojećeg Zakona o izboru članova

predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave predlažu se radi usklađivanja tog propisa s novim Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina. Naime, člankom 20. Ustavnog zakona propisano je da Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina pravo na zastupljenost u predstavničkim tijelima lokalnih i područnih jedinica samouprave. Ta se zastupljenost osigurava na način da se manjinama koje u ukupnom broju

Noveliranim Zakonom osigurava se odgovarajuća zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u lokalnim predstavničkim tijelima, sukladno novom Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina.

stanovništva sudjeluju s više od 5 a manje od 15 posto, jamči pravo na najmanje jednog člana predstavničkog tijela. Manjine koje u ukupnom broju stanovništva Hrvatske sudjeluju s više od 15 posto imale bi pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu razmjerno udjelu njihovih pripadnika u ukupnom stanovništvu te jedinice. Kad je riječ o jedinicama područne (regionalne) samouprave pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkom tijelu imale bi manjine koje u ukupnom broju stanovništva sudjeluju s više od 5 posto.

Prema podacima iz popisa stanovništva provedenog 2001. godine nacionalne manjine imale bi pravo na zastupljenost u predstavničkim tijelima 144 lokalne i 10 područnih jedinica, naglašava doministar. Prema

sadašnjem stanju, ta je zastupljenost postignuta u propisanom omjeru u pet županija i u 61 jedinici lokalne samouprave. To znači da će u pet županija i 83 lokalne jedinice trebati provesti dodatni postupak popunjavanja predstavničkih tijela manjinskim predstavnicima. Naime, Zakonom je propisano da će se u slučaju da se propisana zastupljenost pripadnika manjina ne postigne temeljem rezultata izbora, predstavnička tijela dopuniti odgovarajućim brojem članova (izabranima će se smatrati oni pripadnici određene manjine koji su bili kandidirani na izbornim listama a nisu izabrani, po redu prema razmjernom uspjehu svake liste). Ne postigne li se odgovarajuća zastupljenost ni na taj način, u jedinici samouprave bi se raspisali dopunski izbori za predstavnike nacionalnih manjina.

Predlagatelj je vodio računa i o odgovarajućoj zastupljenosti Hrvata u predstavničkim tijelima lokalnih i područnih jedinica samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina čine većinu stanovništva (prema rezultatima popisa stanovništva iz 2001. Hrvati čine manje od polovine

Novim odredbama razrađuje se postupak izbora članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u onim jedinicama samouprave u kojima manjine imaju pravo na osnivanje tijela manjinske samouprave.

ukupnog broja stanovnika u 17 općina). Budući da je odgovarajuća zastupljenost Hrvata već osigurana u 6 općina, proizlazi da će postupak

popunjavanja predstavničkog tijela pripadnicima hrvatskog naroda trebati provesti u 11 općina.

**Radi usklađivanja sa
Zakonom o službi u Oružanim
snagama RH uređuje se
nespojivost istovremenog
obnašanja dužnosti člana
predstavničkog tijela jedinice
samouprave i obavljanja
poslova djelatne vojne osobe.**

Postojeći zakon treba dopuniti i odredbama koje razrađuju postupak izbora članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave, sukladno odredbama Ustavnog zakona (članci 23-34.). Naime, temeljem tih odredbi svaka nacionalna manjina čiji pripadnici sudjeluju u ukupnom broju stanovnika jedinice lokalne samouprave s najmanje 1,5 posto ili u kojoj živi najmanje 200 (općine i gradovi) odnosno 500 (županije) njenih pripadnika ima pravo izabrati svoje vijeće, a u jedinicama u kojima živi najmanje 100 njenih pripadnika svog predstavnika, s djelokrugom određenim Ustavnim zakonom.

Po riječima ministra Kovača Vlada je iskoristila ovu priliku da predloži popravak još dviju zakonskih odredaba. Radi usklađivanja s odredbama Zakona o službi u oružanim snagama Republike Hrvatske predlaže da se njime regulira nespojivost istovremenog obnašanja dužnosti člana predstavničkog tijela jedinice samouprave i obavljanja poslova djelatne vojne osobe. Prilikom donošenja postojećeg Zakona o izboru članova lokalnih predstavničkih tijela zakonodavac je propustio regulirati način određivanja zamjenika člana

**Predloženim se regulira i
način određivanja zamjenika
člana predstavničkog tijela
izabranog na neovisnoj listi
kojem mandat miruje ili
prestane prije isteka vremena
na koje je izabran.**

predstavničkog tijela izabranog na neovisnoj listi kojem mandat miruje ili prestane prije isteka vremena na koje je izabran (to je pitanje uređeno samo za članove izabrane sa stranačke

i koalicijske liste). Budući da je to u praksi stvorilo određene probleme, ovu pravnu prazninu valja popuniti odredbom koja će jasno urediti to pitanje.

U zaključnom dijelu izlaganja doministar je spomenuo da će primjena ovog Zakona izazvati dodatne izdatke na teret Državnog proračuna. Međutim, to neće biti nikakvi nepredviđeni troškovi, budući da su u ovogodišnjem Proračunu na poziciji Hrvatski sabor - Provedba izbora predviđena sredstva za izbore, pa prema tome i za financiranje rada Državnog izbornog povjerenstva. Dakako, dodatne troškove imat će i lokalne jedinice u kojima će biti održani dopunski izbori, budući da se sredstva za tu namjenu osiguravaju u njihovim proračunima. U ovom trenutku ne može se odrediti ukupan iznos tih sredstava, jer nije poznat broj jedinica u kojima će biti potrebno provesti dopunske izbore. Ti će podaci biti poznati tek po okončanju postupka usklađenja statuta lokalnih jedinica s odredbama ovog Zakona.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav razmotrio je ovaj zakonski prijedlog kao matično radno tijelo i podržao prijedlog predlagatelja da ga se donese hitnim postupkom. U raspravi na sjednici tog radnog tijela izneseno je niz primjedbi na zakonski tekst, uz sugestiju predlagatelju da na temelju toga utvrdi svoje amandmane (predstavnik predlagatelja se s time složio).

Po mišljenju Odbora u slučaju kad se u predstavničkom tijelu izgubi odgovarajuća zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina valja provesti dopunske izbore. S tim u svezi upozorava da zakonom treba precizno propisati u kojim slučajevima predstavnicima nacionalnih manjina prestaje mandat, kako bi se onemogućile zloporabe tog instituta. To radno tijelo stoji na stajalištu da udruge ne bi trebale predlagati kandidate za predstavnike nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave, kako je to predloženo u članku 4. (novopredloženi članak 9b.) Konačnog prijedloga zakona). U prilog tome napominje da neke udruge nacionalnih manjina imaju sjedište u drugim državama ili se brinu o

pravima manjinskih pripadnika iz više država.

Odbor se, inače, slaže s prijedlogom da se statutom jedinice lokalne samouprave utvrđuje broj članova predstavničkog tijela iz reda pripadnika nacionalnih manjina, ali ističe da povjerenik Vlade RH ne može statutarom odlukom mijenjati statut, kako je to propisano člankom 7. Konačnog prijedloga zakona. Drži, također, da se iznimno, posebnom odlukom može povećati broj članova predstavničkog tijela iz reda predstavnika nacionalnih manjina, ako se uvidom u popis birača prije održavanja izbora ustanovi bitno odstupanje od stanja utvrđenog statutom. Spomenimo i mišljenje tog radnog tijela da bi jedinice lokalne samouprave svojim statutima, sukladno članku 21. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, trebalo odrediti da broj članova predstavničkog tijela uvijek mora biti neparan.

Po ocjeni tog radnog tijela člankom 4. (9d.) Konačnog prijedloga zakona trebalo bi, umjesto predloženog teksta, propisati da se pravo na zastupljenost pripadnika hrvatskog naroda u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina čine većinu stanovništva, ostvaruje sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, uz primjenu članka 21. tog propisa. Članovi Odbora su, među ostalim, sugerirali da bi uvjet da birači moraju imati prebivalište na području jedinice lokalne samouprave trebalo uvrstiti i u odredbu koja govori o dopunskim izborima.

Nakon provedene rasprave Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina sugerirao je Hrvatskom saboru da donese predloženi zakon, uz više amandmanskih korekcija. Budući da se predloženim izmjenama i dopunama postojeći Zakon proširuje novim poglavljem, Odbor sugerira da se i u nazivu noveliranog propisa doda: "te o izboru članova vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave".

Po mišljenju Odbora odredbe stavaka 2. i 3. u članku predloženog Zakona (izmjene članka 9. postojećeg) ne osiguravaju pravodobno ostvarivanje prava na zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, utvrđenog

Ustavnim zakonom. Obveza lokalne i područne jedinice već je utvrđena u Ustavnom zakonu pa je nema potrebe ponavljati, napominje Odbor. Umjesto toga, predloženim novelama valja osigurati provođenje Ustavnog zakona. Drugim riječima, ako jedinice lokalne i područne samouprave nisu uskladile svoje statute s odredbama Ustavnog zakona, obveza je Vlade RH da, sukladno svojim ovlaštenjima, osigura da se normative pretpostavke za ostvarivanje navedenog manjinskog prava utvrde prije, a ne poslije izbora. Svrha - izbjeći potrebu naknadnog popunjavanja i/ili raspisivanja dopunskih izbora.

Amandmanski zahtjev za izmjenu odredbe članka 5. (59b.) Odbor je popratio obrazloženjem kako nije dovoljno da Vlada RH svojom odlukom utvrdi samo datum održavanja izbora za vijeća nacionalnih manjina. Mišljenja je, naime, da njome treba precizno utvrditi u kojim općinama, gradovima i županijama nacionalne manjine imaju pravo izabrati vijeća (s koliko članova), odnosno svoje predstavnike, kakva je struktura stanovništva, koliki je broj pripadnika nacionalnih manjina, itd. Smatra da ovim Zakonom treba utvrditi i rok u kojem Vlada mora donijeti odluku o prvim izborima za vijeća odnosno predstavnike nacionalnih manjina (u roku 30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona), kao i rok u kojem će biti provedeni prvi izbori (u roku 90 dana od stupanja na snagu ovog Zakona). Ako se navedeni izbori ne održavaju istovremeno s onima za predstavnička tijela lokalnih jedinica, u prvom slučaju predlaže rok od 30, a u drugom od 90 dana od stupanja ovog Zakona na snagu. Dopunom zakonskog teksta novim člankom 59d. Odbor predlaže da se propiše da konstituirajuću sjednicu vijeća nacionalnih manjina saziva predsjednik predstavničkog tijela jedinice lokalne odnosno područne samouprave na čijem je području to tijelo izabrano (najkasnije u roku od 30 dana od dana konstituiranja predstavničkog tijela). Ovaj postupak pobliže bi se uredio općim aktom lokalnih jedinica.

Članovi Odbora sugerirali su i da se dopuni tekst članka 6. Naime, u prijedlogu Vlade stoji da će predstavnička tijela jedinica kojima je u trenutku stupanja na snagu ovog Zakona mandat u tijeku, a u kojima jedna ili više nacionalnih manjina, odnosno pripadnici hrvatskog naroda imaju pravo na odgovarajući broj

svojih predstavnika, odrediti njihov broj statutarnom odlukom u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona. Odbor predlaže da se ovome doda novi stavak 2. koji bi glasilo: "Statutarne odluke iz stavka 1. ovog članka lokalne jedinice su dužne najkasnije u roku od 15 dana dostaviti Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave koje u roku od 60 dana mora izvršiti Vladu RH o tome koje jedinice nisu izvršile spomenutu obvezu.

U Izvješću Odbora, među ostalim, stoji da iz obrazloženja zakonskog prijedloga proizlazi da resorno Ministarstvo ne raspolaže svim podacima potrebnim za učinkovito provođenje zakona. To radno tijelo, stoga, predlaže da se novim člankom 8. Zakona Ministarstvo u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona ustroji evidencije i način prikupljanja podataka na temelju kojih bi bilo moguće učinkovito nadzirati ostvarivanje manjinskih prava pobliže uređenih ovim Zakonom.

Članovi matičnog **Odbora za lokalnu samoupravu** podržali su potrebu noveliranja Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, uz sugestiju da se produži rok za izmjenu statuta predstavničkog tijela, odnosno za donošenje statutarne Odluke. Dio članova tog radnog tijela založio se za odgodu primjene predloženog Zakona do raspisivanja prvih sljedećih općih izbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Mišljenja članova **Odbora za zakonodavstvo**, o potrebi donošenja ovog Zakona s amandmanima iznesenim u raspravi bila su podijeljena. Stoga je to radno tijelo dostavilo zastupnicima prijedlog mogućih amandmana na tekst Konačnog prijedloga zakona. Spomenimo, najprije, njegove prijedloge za nomotehničko uređivanje članaka 1, 2. te 6. i 7. Tu je i sugestija da se u članku 3. Konačnog prijedloga zakona (izmijenjeni članak 9. postojećeg Zakona) tekst u stavku 2. iza riječi: "Pravodobno" zamijeni tekstem: "provjeriti usklađenost statuta jedinice s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i službenim rezultatima posljednjeg Popisa stanovništva te uskladiti statut u slučaju neusklađenosti". Spomenimo i prijedlog da se riječi "stavka 3." u stavku 3. tog članka zamijene riječima "stavka 2.".

U obrazloženju tog prijedloga Odbor podsjeća na činjenicu da je Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina (stavci 3. i 4.) propisano da se broj članova predstavničkog tijela iz reda pripadnika nacionalnih manjina utvrđuje prema udjelu neke nacionalne manjine u stanovništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Međutim, stavkom 7. istog članka propisano je da se broj, dakle udio pripadnika nacionalne manjine u stanovništvu određene jedinice samouprave "usklađuje s eventualnim promjenama registriranim u posljednjem potvrđenom popisu birača te jedinice". Odbor smatra da je takvo određenje u suprotnosti s odredbama stavaka 2, 3. i 4. istog članka, i to iz više razloga. U prvom redu popis birača nije popis stanovnika, nego samo popis punoljetnih stanovnika a ne sadrži ni podatke o nacionalnosti, odnosno pripadnosti određenoj nacionalnoj manjini. Doduše, broj stanovnika, pa tako i udio pripadnika nacionalnih manjina jest promjenljiv, no sukladno međunarodnim i propisima Republike Hrvatske utvrđuje se svake desete godine provođenjem popisa stanovnika. Osim toga, popis birača potvrđen prije četiri godine, koliko traje mandatno razdoblje za članove predstavničkog tijela, ni kada bi mogao biti mjerodavan nije akt koji odražava stvarno stanje, radi promjena prebivališta i smrti građana, te rođenja i stjecanja punoljetnosti.

U prilog promjeni spomenutog izričaja Odbor još navodi da Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina (čl.39.) nije propisan "način" usklađivanja statuta jedinica lokalne samouprave, već "obveza" da se u roku od 90 dana predstavnička tijela "popune odgovarajućim brojem članova pripadnika nacionalnih manjina," prema mjerilima iz članka 20. Budući da je Zakonom o jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave propisano da se njihov statut mijenja i dopunjava po istom postupku koji je predviđen za njegovo donošenje, akt kojim se to realizira, neovisno o tome kako se zove, mora se donijeti na isti način.

Odbor nadalje podsjeća da je izmijenjenim člankom 9. stavkom 1. (a i važećim člankom) propisano da se broj članova predstavničkog tijela iz reda pripadnika nacionalnih manjina utvrđuje statutom, prema utvrđenom udjelu pripadnika nacionalne manjine u broju stanovnika. To znači da se

statutom utvrđeni broj uskladuje sa službenim rezultatima Popisa stanovništva izmjenama statuta glede broja članova sukladno mjerilima utvrđenim Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina.

Uz nomotehičko dotjerivanje uvodne rečenice u članku 4. Konačnog prijedloga zakona Odbor predlaže da se u dodanom članku 9a. stavak 3. briše, a u stavku 4. iza riječi: "iznimno" dodaju riječi: "od odredbe članka 28. stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi".

U obrazloženju tog prijedloga navodi da nije razvidno kako se postignuta zastupljenost manjinskih predstavnika može "izgubiti" tijekom mandata, da bi se morao povećavati broj članova predstavničkog tijela. Naime, ako tijekom mandata član predstavničkog tijela prestane biti pripadnikom nacionalne manjine odnosno hrvatskog naroda, tzv. "upražnjeno mjesto" postignute odgovarajuće propisane zastupljenosti popunjava se prema stavku 1. odnosno stavku 2. ovog članka. U protivnom, propisani broj članova predstavničkog tijela s odgovarajućom zastupljenosti bi se mogao povećati, kako u odnosu na članove pripadnike hrvatskog naroda tako i u odnosu na članove pripadnike nacionalne manjine, a ukupni broj propisan Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi može se povećati samo radi odgovarajuće zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina, sukladno Ustavnom zakonu (stavak 4. valja dopuniti, kako bi bilo razvidno da se radi o iznimci od pravila propisanog posebnim zakonom).

Spomenimo i prijedlog tog radnog tijela da se iz stavka 2. u dodanom članku 9b. izostave riječi: "udruge nacionalnih manjina". Članovi Odbora se, naime, protive prijedlogu da udruga pripadnika nacionalne manjine ima pravo predlagati kandidate. Napominju da udrugu mogu osnovati najmanje tri osobe (članovi mogu biti i pravne osobe). Same udruge su pravne osobe, ali i ne moraju imati to pravno svojstvo. Na predloženi način moglo bi se utvrditi pravo triju manjinskih pripadnika da predlože kandidate, dakle kandidacijsku listu, bez obzira na broj i pravni subjektivitet članova udruge, dok vijeće predlaže zastupajući najmanje 200 odnosno 500 pripadnika nacionalne manjine. Istodobno predstavnik nacio-

nalne manjine koja predstavlja od 100 do 200 manjinskih pripadnika (tamo gdje se ne može izabrati vijeće) nema to pravo.

Spomenimo i prijedloge za izmjenu članaka 6. i 7. Konačnog prijedloga zakona, radi pravnog i nomotehničkog uređivanja izričaja, imajući u vidu i sadržaj obrazloženja amandmana na članak 3. Prema predloženom, navedene odredbe bi glasile: "Predstavnička tijela lokalnih jedinica kojima je na dan stupanja na snagu ovog Zakona mandat u tijeku, a u kojima jedna ili više nacionalnih manjina, odnosno pripadnici hrvatskog naroda imaju pravo na odgovarajući broj svojih predstavnika, dužna su uskladiti statut jedinice u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona i provesti dopunske izbore sukladno odluci Vlade RH."

"U jedinicama u kojima je na dan stupanja na snagu ovog Zakona predstavničko tijelo raspušteno, kao i u onima u kojima bude raspušteno radi neusklađenosti statuta s odredbama ovog Zakona, broj članova predstavničkog tijela iz redova pripadnika nacionalnih manjina odredit će povjerenik Vlade RH u skladu s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i ovog Zakona."

AMANDMANI

Pored nadležnih odbora u pripremljenoj raspravi podnijeli su amandmane i klubovi zastupnika HDZ-a te nacionalnih manjina. Budući da je amandmanske zahtjeve hadezeovaca u raspravi na plenarnoj sjednici detaljno obrazložio njihov glasnogovornik, u nastavku donosimo amandmane Kluba zastupnika nacionalnih manjina.

Spomenimo, najprije, njihov prijedlog za dopunu novopredloženog članka 9a. u članku 4. Konačnog prijedloga zakona. Novi stavak 1. bi glasio: "U zakonom propisanom postupku i istovremeno s utvrđivanjem rezultata glasovanja za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, nadležno izborno povjerenstvo utvrđuje i objavljuje da li je na provedenim izborima osigurana zastupljenost nacionalnih manjina zajamčena Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i statutom jedinice

lokalne i područne (regionalne) samouprave. Državno izborno povjerenstvo s tim u vezi donosi pobježne upute i provodi nadzor izbornog postupka" (dosadašnji stavak 1. postaje stavak 2, itd.). predloženom izmjenom stavka 2. u istom članku, koji postaje stavak 3., skraćuje se predviđeni rok za dopunske izbore sa 90 na 30 dana.

Prema prijedlogu Kluba zastupnika nacionalnih manjina novopredloženi članak 59c. u članku 5. Konačnog prijedloga zakona dopunio bi se novim stavcima 1, 2 i 3. koji bi glasili: "Tijela za provedbu izbora za vijeća odnosno predstavnike nacionalnih manjina su Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske, te posebna izborna povjerenstva i birački odbori sastavljeni od pripadnika nacionalnih manjina, za čija se vijeća odnosno predstavnike provode izbori.

Za potrebe održavanja izbora iz stavka 1. ovog članka u prošireni sastav Državnog izbornog povjerenstva Ustavni sud Republike Hrvatske imenuje na prijedlog Savjeta za nacionalne manjine 3 člana iz redova nacionalnih manjina.

Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske propisuje obrasce u postupku kandidiranja i provedbe izbora za vijeća odnosno predstavnike nacionalnih manjina, donosi obvezatne upute i nadzire rad izbornih povjerenstava iz stavka 1. ovog članka."

U nastavku spomenimo i amandman što ga je na isti članak uložio **Tibor Santo (LS; zast. prip. mađarske nac. manjine)**. Riječ je o prijedlogu za dopunu novopredloženog članka 59b. novim stavkom koji bi glasio: "Ukoliko izbori za vijeće odnosno predstavnika pojedine nacionalne manjine nisu izvršeni u roku utvrđenom odlukom Vlade RH iz stavka 1. ovog članka, inicijativu za provođenje izbora Vladi RH naknadno može podnijeti udruga nacionalne manjine ili najmanje 20 pripadnika nacionalne manjine s područja općine, odnosno 30 s područja grada i 50 s područja županije. Vlada na osnovi toga donosi odluku o raspisivanju izbora, u roku od 60 dana od dana zaprimanja inicijative.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja **Miljenka Kovača**, zamjenika ministricе pravno-

suda, uprave i lokalne samouprave, govorili su izvjestitelji radnih tijela.

Josip Leko prenio je stajališta Odbora za zakonodavstvo, a **Borislav Graļjuk** obrazložio amandmane Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Zakonski tekst zahtijeva bitne korekcije

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, donesen u prosincu prošle godine, utvrdio je najviše standarde zaštite i poštovanja

Paran broj članova predstavničkog tijela mogao bi dovesti do blokade rada i odlučivanja.

kolektivnih manjinskih prava, osobito u pogledu izbornog sustava i predstavništva na lokalnoj i područnoj razini, konstatirao je **Vladimir Šeks**, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a. Logično je, stoga, da predloženim Zakonom, sukladno članku 20. stavak 6. Ustavnog zakona treba urediti kandidiranje i izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne odnosno područne samouprave. Međutim, zastupnici HDZ-a smatraju da u predloženi zakonski tekst treba unijeti bitne promjene. Prije svega, predlažu da se briše stavak 4. u članku 4. (novopredloženi čl. 9a). Riječ je o odredbi koja predviđa da iznimno, u slučaju povećanja broja članova predstavničkog tijela preko broja utvrđenog statutom lokalne jedinice, ukupan broj članova predstavničkog tijela može biti paran (to bi moglo dovesti do blokade rada i odlučivanja).

Zalažu se i za dopunu stavka 3. u novopredloženom članku 9b. kojim je propisano da biračko pravo (aktivno i pasivno) na dopunskim izborima za predstavnike nacionalnih manjina

Zakonom precizirati da birači moraju ne samo imati prijavljeno prebivalište, nego i prebivati na području određene lokalne jedinice.

imaju samo pripadnici manjine koja ima pravo na zastupljenost, a koji imaju opće biračko pravo. Po mišljenju zastupnika HDZ-a treba precizirati da birači moraju imati i

prebivalište te prebivati na području određene lokalne jedinice, kako se ne bi ponovili slučajevi iz proteklih izbora da glasuju oni koji imaju samo formalno upisano prebivalište. Zahvaljujući tome, danas čak i neki vijećnici samo povremeno dolaze s teritorija drugih država obnašati svoju dužnost, podsjeća zastupnik.

Spriječiti manipulacije

Napomenuo je, među ostalim, da se njegovi stranački kolege ne slažu ni s predviđenom mogućnošću zamjene mandata pripadnika manjine s članom predstavničkog tijela koji nije pripadnik manjina, osim u slučaju prestanka mandata vijećnika zbog smrti ili nesposobnosti za obnašanje dužnosti, odnosno drugih razloga po sili zakona. Samo u tim slučajevima broj članova predstavničkog tijela bi se dopunio sukladno odredbama članka 9a. ovog zakona (pripadnicima određene manjine koji su bili kandidirani na izbornim listama, a nisu izabrani, ili raspisivanjem dopunskih izbora). To bi onemogućilo eventualne manipulacije i svojevršne izborne inženjeringe, odnosno namjerno smanjivanje zastupljenosti predstavnika određene manjine u predstavničkom tijelu, te promjenu odnosa političkih snaga suprotno izbornim rezultatima, napominje Šeks.

Onemogućiti korištenje dvostrukog prava glasa

Po mišljenju hadezeovaca nije oportuno da u jedinicama u kojima tijekom mandata predstavničko tijelo bude raspušteno, povjerenik Vlade određuje broj članova tog tijela iz redova pripadnika nacionalne manjine (to bi trebalo biti riješeno statutom ili odlukom predstavničkog tijela). Iz tih razloga predlažu da se iz zakonskog teksta izostavi članak 7. Šeks je iznio i njihov amandmanski zahtjev da se novim člankom Zakona propiše da u redovnim ili dopunskim izborima za lokalna predstavnička tijela birači mogu glasovati ili za manjinske ili za opće liste. Svrha - onemogućiti korištenje dvostrukog prava glasa. Radi toga, a i da se ne bi dogodilo da minimalni broj pripadnika nacionalne manjine glasuje za manjinske liste a ostali za druge - stranačke ili opće liste - hadezeovci sugeriraju da se Zakonom precizira da su redovni ili dopunski izbori za

predstavnike nacionalnih manjina u lokalnim predstavničkim tijelima valjani ako je na njih izašlo više od 50 posto izbornog tijela upisanog u biračke popise izborne jedinice.

Propisati da na redovnim ili dopunskim izborima za lokalna predstavnička tijela birači mogu glasovati ili za manjinske ili za opće liste.

Josip Leko najavio je da će Klub zastupnika SDP-a glasovati za ovaj Zakon. Nema sumnje, kaže, da taj propis mora uvažavati odredbe Ustavnog zakona, ali pojedine odredbe treba preformulirati i precizirati amandmanima (sukladno stajalištu Odbora za zakonodavstvo). Kako reče, njegovi stranački kolege su za pozitivnu diskriminaciju, kad je riječ o potrebnom broju potpisa za sastavljanje liste kandidata za nacionalne manjine, ali smatraju razložnim tražiti od predlagatelja da preispita zakonsko rješenje prema kojem udruge mogu biti predlagatelji lista za izbor predstavnika nacionalnih manjina. Budući da se u praksi može dogoditi da pripadnika nacionalne manjine u predstavničkom tijelu lokalne jedinice zamijeni netko tko

Preispitati odredbu koja omogućuje da udruge mogu biti predlagatelji lista za izbor predstavnika nacionalnih manjina.

nije pripadnik određene manjine, valjalo bi preispitati odredbu koja u tom slučaju omogućuje povećanje, a ne dopunu broja članova predstavničkog tijela. Naime, esdepeovci smatraju da bi upravo to bilo u funkciji zaštite prava nacionalnih manjina. Jednom riječju, predložene amandmanske korekcije zakonskog teksta trebale bi osigurati da odnosi i standardi koje je Hrvatska utvrdila Ustavnim zakonom o zaštiti manjinskih prava u praksi doista budu na dobrobit građana, pa i kod izbora njihovih predstavnika u lokalna predstavnička tijela (bilo da se radi o pripadnicima većinskog ili manjinskog naroda).

Po riječima **Zdenka Haramije** Klub zastupnika HSS-a stoji na stajalištu da predložene izmjene i dopune doprinose prvenstveno ravnopravnoj zastupljenosti pripadnika nacionalnih

manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave, a omogućuju i punu zaštitu hrvatskom narodu ako je u nekoj lokalnoj jedinici u manjini. Haesesovci smatraju da svim nacionalnim manjinama u Hrvatskoj, uključujući i srpsku, treba u potpunosti osigurati sva prava koja imaju i manjine u ostalim europskim zemljama (ne smijemo biti opterećeni događanjima iz prošlosti).

Svim nacionalnim manjinama u Hrvatskoj, uključujući i srpsku, treba u potpunosti osigurati sva prava koja imaju i manjine u ostalim europskim zemljama.

Slažu se, inače, s predloženim rješenjem prema kojem je obavljanje poslova djelatne vojne osobe nespojivo s obnašanjem dužnosti člana predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave. Isto tako podupiru i primjedbe Odbora za zakonodavstvo te amandmanske zahtjeve Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za doradu predloženog zakonskog teksta (glasovat će zanj).

Zakon prenormiran

Na početku svog izlaganja dr. **Zlatko Kramarić**, glasnogovornik Kluba zastupnika LS-a, podsjetio je na činjenicu da su upravo elesovci inzistirali na donošenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Zahvaljujući donošenju tog propisa, Hrvatska je nedavno mogla aplicirati našu kandidaturu za prijem u EU, jer se potvrdila kao zemlja koja visoko poštuje sva ljudska i nacionalna prava, posebice prava manjina, naglašava zastupnik.

U Ustavni zakon su ugrađena i neka rješenja koja ni sami pripadnici manjina nisu tražili, što bi moglo dovesti u pitanje i sam institut izbora.

U nastavku je konstatirao da se sada pokazalo da su njihove dvojbe oko nekih rješenja u Ustavnom zakonu bile opravdane. Stječe se dojam, kaže, da unutar Vlade baš nema previše koordinacije, te da je jedan tim stručnjaka radio tekst Ustavnog zakona a drugi predložene

izmjene Zakona o izboru članova predstavničkih tijela lokalnih i područnih jedinica. Naime, u Ustavni zakon su čak ušla neka rješenja koja ni sami predstavnici manjina nisu tražili (činjenica da imaju svoje predstavnike u parlamentu i da će imati svoje Vijeće dovoljna je zaštita njihovih prava) što bi moglo dovesti u pitanje i sam institut izbora (umjesto da to bude svečan čin koji će se događati svake 4 godine svest će se na karikaturni oblik koji se događa svaki čas. Naime, jamči im se da će imati svoje predstavnike i u predstavničkim tijelima lokalnih i područnih jedinica, odnosno gradskim i općinskim vijećima te županijskim skupštinama (iako je to što imaju svoje predstavnike u parlamentu i činjenica da će imati svoje vijeće dovoljna zaštita njihovih prava). I sam zakonodavac je, kaže, već sada svjestan da će to zahtijevati provođenje dopunskih izbora u pet županija i 83 jedinice lokalne samouprave. U Klubu zastupnika LS-a se pribojavaju da će to unijeti dodatnu konfuziju u postojeću političku situaciju i izazvati nove napetosti. To ne znači da na bilo koji način dovode u pitanje prava nacionalnih manjina, ali smatraju da su spomenuta rješenja suvišna te da je ponuđeni zakon prenormiran (iako sadrži i dobra rješenja).

Nužna radikalna reforma lokalne samouprave

Dok neke druge zemlje, čak i one u tranziciji, unaprijed znaju datume održavanja svih svojih izbora, u nas se neprestano i nepotrebno licitira i s izbornim modelom, i s Izbornim zakonom, a i s datumom održavanja izbora, negodovao je Kramarić. Krajnje je vrijeme, kaže zastupnik, da se pristupi radikalnoj reformi zakona o izborima članova predstavničkih tijela na lokalnoj razini, odnosno temeljitoj analizi koncepta lokalne samouprave (moramo se zapitati je li sadašnji broj općina i gradova optimalan, mogu li porezni obveznici izdržati teret njihova financiranja, itd.). Navedena reforma bila je najavljena još sredinom 90-ih, pa ponovno 3. siječnja, ali do danas se nismo makli dalje od obećanja, kaže zastupnik. Umjesto toga, ovakvim naknadnim zakonskim intervencijama, zapravo, uništavamo strukturu i institut izbora (umjesto da to bude svečan čin koji će se događati

svake četvrte godine, svest će se na karikaturni oblik koji se događa svaki čas).

Po mišljenju njegovih stranačkih kolega trebalo bi produžiti i predviđeni rok (30 dana nakon stupanja ovog zakona na snagu) u kojem su lokalne jedinice dužne donijeti statutarnu odluku kojom bi utvrdile točan broj predstavnika manjina u svojem sastavu za tekući mandat, sukladno popisu stanovništva iz travnja 2001. S tim u svezi zastupnik podsjeća na to da je Državnom zavodu za statistiku trebalo gotovo godinu dana da sredi rezultate popisa stanovništva. Izrazio je bojazan da mnogi podaci još nisu ni spuštteni na lokalnu razinu, što će pričinjavati nemale probleme manjim lokalnim jedinicama koje nisu stručno ekipirane da bi realizirale spomenutu zakonsku obvezu.

Na kraju je izjavio da elesovci ne mogu biti protiv osnovne intencije ovog Zakona, ali apeliraju na predlagatelja da još jednom preispita neka rješenja koja su za njih dvojbeni, i koja dovode u pitanje plemenitu ideju cijelog koncepta. Dakako, i oni podupiru amandmane Odbora za zakonodavstvo i Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Opravljan prijedlog za hitan postupak

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSLS-a, **Jadranka Katarinčić-Škrlić** podsjetila je na činjenicu da je u prijelaznim i završnim odredbama Ustavnog zakona utvrđen rok od 90 dana za popunu predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave predstavnicima nacionalnih manjina. Zbog toga njeni stranački kolege podržavaju prijedlog predlagatelja da se ovaj zakon donese hitnim postupkom (po mogućnosti sa što većim konsenzusom u Parlamentu).

U nastavku je konstatirala da Republika Hrvatska ima viši zakonodavni standard, kad je riječ o manjinskim pravima, nego neke druge europske zemlje, pa i same članice EU. Naime, pored Ustavnog zakona o pravima manjina, nedavno su donesene i izmjene Ustava, a na snazi su i Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina te Zakon o odgoju i obrazovanju na jezicima i pismima nacionalnih manjina.

Spomenula je, nadalje, da haesesovci podupiru predloženo uskladi-

vanje ovog Zakona s odrebama Zakona o službi u Oružanim snagama RH, te način određivanja zamjenika člana predstavničkog tijela izabranog na neovisnoj listi, kada mu mandat miruje ili prestane prije isteka vremena na koje je izabran. Izrazila je mišljenje da možda nije trebalo forsirati ovu raspravu, budući da zastupnici još nisu dobili na klupe amandmane nadležnih odbora i Kluba zastupnika HDZ-a. Rekla je da su njeni stranački kolege podržali sve primjedbe iznesene na sjednici Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav te da su očekivali da će predlagatelj, u skladu s tim, podnijeti vlastite amandmane. Međutim, unatoč obećanju, na sjednici matičnog Odbora za lokalnu samoupravu predstavnik predlagatelja nije iznio te primjedbe.

Statut se ne može mijenjati statutarnom odlukom

Zastupnici HSLŠ-a, inače, upozoravaju na to da je Zakonom o lokalnoj samoupravi (članak 29.st.1.) propisano da ukupan broj članova predstavničkih tijela mora biti neparan. Ne protive se izričito prijedlogu predlagatelja da, iznimno, taj broj može biti i paran, ali upozoravaju da u tom slučaju treba točno predvidjeti kako postupiti u situacijama kad predstavničko tijelo bude podijeljeno. A s obzirom na stanje na terenu i činjenicu da smo u Hrvatskoj sve toliko ispolitizirali, pa i naše jedinice lokalne samouprave, takve krizne situacije su itekako moguće. Pogotovo ima li se u vidu da je u velikom broju lokalnih jedinica omjer pozicije i opozicije 6:5 ili 7:8, tako da lako može doći do blokade u odlučivanju.

Nije prihvatljiv prijedlog da povjerenik Vlade, u određenim situacijama, statutarnom odlukom može mijenjati statut lokalne jedinice.

Po riječima zastupnice haeselesovci inzistiraju na tome da se u stavku 3. članka 9b. propiše da birači moraju imati prebivalište u određenoj jedinici lokalne samouprave i prebivati na njenom području. Ne slažu se, međutim, s prijedlogom predlagatelja da povjerenik Vlade u određenim situacijama (u slučaju potrebe provođenja zakona i usklađenja sa zakonom) statutarnom odlukom može mijenjati

statut lokalne jedinice. Po njihovu mišljenju statut treba mijenjati istom procedurom kojom se i donosi (riječ je o najvažnijem aktu u jedinici lokalne samouprave).

Na kraju je izjavila da će Klub zastupnika HSLŠ-a svoje primjedbe uobličiti u amandmane ili će podržati amandmane drugih podnositelja koji rješavaju spomenuta pitanja.

Odnosi snaga ne mogu se mijenjati tijekom mandata

Iznoseći stavove Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, **Vlado Jukić** je napomenuo da oni ne mogu podržati ovaj Zakon, budući da se radi o operacionalizaciji Ustavnog zakona o pravima manjina kojemu su također uskratili potporu (upravo zbog članka 20.). Pokazalo se, kaže, da su bili u pravu jer, prema njihovu saznanju, na terenu već pljušte ostavke. Naime, mnogi pripadnici nacionalnih manjina s lista hrvatskih političkih

Hitno stupanje na snagu ovog Zakona zakomplicirat će političku scenu u mnogim općinama i gradovima i dovesti do promjene odnosa političkih snaga.

stranaka (od Osijeka do Dubrovnika) u očekivanju ovog zakona dali su ostavke. Kao najsvježiji primjer spomenuo je slučaj iz Petrinje gdje je prije dva dana dao ostavku pripadnik nacionalne manjine sa stranačke liste, nakon čega je ta stranka, umjesto njega, imenovala Hrvata. Pitanje imenovanja pripadnika nacionalne manjine će se, očito, riješiti dopunskim izborima, što će bitno utjecati na odnos snaga u Petrinji. Na taj će način, konkretno, jedna koalicija stranaka zakonito preuzeti vlast u tom gradu, bez izbora i bez ikakvog utjecaja birača iz redova pripadnika hrvatskog naroda. Po riječima zastupnika dobar dio odgovornosti za ovakvu situaciju snose oni koji su potpisali Erduški sporazum, a i svi koji su glasovali za Ustavni zakon koji nije ništa drugo nego li implementacija tog sporazuma u hrvatski pravni sustav.

Zastupnike HSP-a i HKDU-a, inače, najviše smeta to što bi predloženi Zakon trebao stupiti na snagu odmah. Prognoziraju, naime, da će to zakom-

plicirati političku scenu u mnogim općinama i gradovima i dovesti do promjene odnosa političkih snaga. Primjerice, HSP će vjerojatni pasti s vlasti u 7, 8 općina i nekoliko gradova. Ono što je kod Ustavnog zakona paradoksalno (umjesto broja birača kriterij je popis stanovništva i postotak pripadnika nacionalnih manjina) to će se sada pokazati u praksi, tvrdi Jukić. Kako reče, Ustavnim zakonom, a i ovim zakonskim prijedlogom, usvoji li se u ponudnom obliku, ozakonit ćemo praksu da pripadnost nekoj nacionalnoj manjini u Hrvatskoj postane zanimanje. Naime, prema predloženom, pripadnik nacionalne manjine može biti izabran na dopunskim izborima u predstavničko tijelo na način da sam za sebe glasa. Osim toga, treba imati u vidu i činjenicu da automatizmom Ustavnog zakona predstavnik nacionalne manjine mora biti i u izbornim tijelima. Sve u svemu, nerazmjerna vlast bit će u rukama manjine koja ima 5,6 posto u ukupnom stanovništvu, a njezin će utjecaj i te kako biti bitan, s obzirom na odnose političkih snaga u mnogim općinama i gradovima. Doda li se tome i pravo na tzv. pozitivnu diskriminaciju i uzmu u obzir odnosi snaga, postaje očita mogućnost višestrukog političkog utjecaja predstavnika manjina u Republici Hrvatskoj na politička zbivanja na lokalnoj razini. Nasuprot tome, u nas ne postoje zakonska rješenja koja bi na bilo koji način štitila pripadnike većinskog naroda kad u nekoj općini ili gradu u manjini (to pitanje se ne rješava ni ovim zakonskim prijedlogom).

U Hrvatskoj ne postoje zakonska rješenja koja bi na bilo koji način štitila pripadnike većinskog naroda, kad su u nekoj općini ili gradu u manjini (to pitanje se ne rješava ni ovim Zakonom).

Od konkretnih primjedbi svojih stranačkih kolega Jukić je spomenuo nejasnu formulaciju stavka 2. u članku 9. Konačnog prijedloga zakona (prema predloženom, prije svakih izbora morali bismo voditi popis stanovništva). Najviše zamjerki imaju na stavak 3. članka 4. koji govori o tome da će se odredbe ovog zakona provoditi u slučaju kad se tijekom mandata predstavničkog

tijela dogode promjene, odnosno izgubi odgovarajuća zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina. Ni u kom slučaju nije prihvatljivo, kaže zastupnik, da se tijekom mandata

Za sve ostale izbore u Hrvatskoj vrijedilo je pravilo da predlagatelji lista mogu biti birači i političke stranke, a sada se omogućava da uža obitelj može i predložiti i izabrati pripadnika nacionalne manjine.

mogu mijenjati odnosi snaga, kada i sam Ustavni zakon ističe kao preduvjet za ostvarivanje prava izbore. Da bi se izbjegle eventualne manipulacije tijekom mandata koje su na terenu već počele, iz zakonskog teksta trebalo bi izostaviti spomenutu odredbu, kaže zastupnik. U tom bi se slučaju odnosi uspostavljali na samim izborima (redovnim ili izvanrednim) a tek ako se ne postigne odgovarajuća zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u lokalnom predstavničkom tijelu raspisali bi se dopunski izbori.

Za zastupnike HSP-a i HKDU-a nije prihvatljivo ni to da predlagatelji kandidacijskih lista budu udruge nacionalnih manjina te Vijeće nacionalne manjine (to su parapoličke organizacije koje se godinama etabliraju u Republici Hrvatskoj a financiraju se proračunskim sredstvima. Za sve ostale izbore u Hrvatskoj vrijedilo je pravilo da predlagatelji lista mogu biti birači i političke stranke, a sada se omogućava da uža obitelj može i predložiti i izabrati pripadnika nacionalne manjine, negoduje Jukić. Ne može se pristupiti glasovanju i donošenju ovog zakona, a da se prije toga ne riješi pitanje zaštite prava Hrvata kada su oni u manjini, zaključio je.

Za jednokratni izbor lokalnog predstavničkog tijela

Po riječima mr. **Nikole Ivaniša** u Klubu zastupnika HNS-PGS-SBHS-a smatraju da je Ustavni zakon propisao korektnu zastupljenost pripadnika manjina i vrlo visok standard ukupnih ljudskih i manjinskih prava u Republici Hrvatskoj. Načelno podržavaju i ovaj zakon kojim se opera-

cionalizira način ostvarivanja adekvatne zastupljenosti pripadnika manjina u predstavničkim tijelima na lokalnoj razini. Svjesni su toga da treba poštovati rokove propisane Ustavnim zakonom i što prije donijeti ovaj propis, ali smatraju da to ne opravdava predlagatelja da nudi tako komplicirana i nepraktična rješenja koja će izazvati probleme u praksi.

Zalažu se za to da se osigura jednokratni izbor kompletnog sastava predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave, a samo tamo gdje se ne postigne odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina, provedu jednokratni dopunski izbori (kandidirati bi se mogli samo oni koji su prijavljeni i prebivaju na području određene lokalne jedinice). Mišljenja su, također, da bi predlagatelji lista kandidata trebale biti isključivo političke stranke i birači (područje udruge je kod nas tako široko definirano da ih ne bi trebalo involvirati u ovaj mehanizam). Po njihovoj ocjeni dobar dio lokalnih jedinica naći će se u velikim problemima prilikom usklađivanja svojih statuta, u odnosu na broj manjinskih predstavnika u predstavničkom tijelu za predstojeće izbora, s obzirom na (ne)mogućnost da ispoštuju ono što se ovim zakonom predlaže. Smatraju, stoga, da broj članova predstavničkog tijela ni u kom slučaju ne bi smio biti paran. Naglašavaju, također, da u onim jedinicama lokalne samouprave gdje su Hrvati "manjina" treba osigurati sve što je predviđeno Ustavnim zakonom za njihovu zaštitu.

S obzirom na to da su nadležni odbori i pojedini zastupnički klubovi uložili brojne amandmane koji u potpunosti mijenjaju suštinu ovog nevelikog zakona, mr. Ivaniš je sugerirao da predlagatelj uzme time out i još jednom preispita predložena rješenja, te ih, po mogućnosti, korigira do glasovanja (dosadašnja rasprava bi se mogla tretirati kao prethodna).

Pitanje manjinskih udruga regulirati posebnim zakonom

Tibor Santo, dr.med, prenio je zadovoljstvo članova Kluba nacionalnih manjina činjenicom da se poštuju rokovi određeni Ustavnim zakonom za donošenje propisa kojima se operacionalizira njegova provedba. To, međutim, ne znači da su suglasni sa svim detaljima ovog zakona, o

čemu, kaže, svjedoče i brojne primjedbe odnosno amandmani Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

U nastavku je opovrgnuo tvrdnje prethodnika da udruge nacionalnih manjina dosad nisu mogle predlagati kandidate na izborima (mogle su kandidirati na izborima za Hrvatski sabor). Druga je stvar, kaže, to što zastupnici manjina smatraju da bi pitanje manjinskih udruga trebalo regulirati posebnim zakonom (npr. Zakonom o drugama ili Ustavnim zakonom o pravima manjina), kao i izbor za Vijeće nacionalnih manjina.

Mišljenja su, inače, da dopunske izbore sukladno ovom zakonu ne treba provoditi drugačije nego što su provedeni redovni izbori na lokalnoj razini (ako su u prvom slučaju predlagачi lista bili birači, odnosno političke stranke, to bi trebalo primijeniti i kod dopunskih izbora. Doduše, ne protive se tome da, kad je riječ o izboru predstavnika manjina na bilo kojoj razini, manjinske udruge mogu predlagati kandidate jer su one najčešće pokretači programa i aktivnosti te najaktivnije u zaštiti manjina.

Po riječima zastupnika Klub nacionalnih manjina u potpunosti podržava amandmane Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te prijedloge Odbora za zakonodavstvo. Zanima ga, inače, zbog čega predlagatelj predlaže da se izbori za Vijeće nacionalnih manjina provode po većinskom a ne po proporcionalnom modelu. Možda bi, kaže, najsretnije rješenje bilo proporcionalni model s poluotvorenim ili otvorenim listama, što bi mogao biti dobar test i za sve druge izbore u Hrvatskoj. Najavio je da će Klub zastupnika uložiti amandmane koji nisu bili razmatrani, odnosno nisu prihvaćeni na Odboru za ljudska prava, a detaljnije reguliraju sudjelovanje pripadnika manjina u tzv. proširenom biračkom odboru, biračkim povjerenstvima i Državnom izbornom povjerenstvu. Naime, analogno postojećim propisima koji reguliraju izborna pravila, predviđa se da u proširenom Državnom izbornom povjerenstvu sudjeluju tri pripadnika manjina. Usvajanjem ovakvog rješenja osigurao bi se kontinuitet u načinu i tehnici provođenja izbora, a i prijeko potrebno sudjelovanje pripadnika manjina u izbornom procesu, naglašava Santo. Apelirao je na zastupnike da podrže

njihove amandmane te na predlagatelja da nužnim amandmanskim korekcijama popravi ponuđena rješenja, kako bi se što bolje razradila prava utvrđena Ustavnim zakonom i omogućila njihova primjena.

Zaključivši raspravu, predsjedavajući **Baltazar Jalšovec** je napomenuo da se amandmani na Konačni prijedlog zakona mogu podnositi do drugog dana u podne. **Miljenko Kovač** je još pripomenuo da će nakon ovako temeljite i iscrpne rasprave predlagatelj imati puno posla te obećao da će taj posao biti obavljen u vrlo kratkom roku.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku sjednice 11. ožujka uslijedilo je izjašnjavanje o podnesenim amandmanima. Budući da je Vlada u međuvremenu dostavila i vlastite amandmane na Konačni prijedlog zakona, zastupnici su najprije glasovali o tome hoće li se o njima raspravljati. Nakon što su se složili (jednoglasno) s prijedlogom da ih se razmotri, predstavnik predlagatelja **Miljenko Kovač** pojasnio je da se, uglavnom, radi o nomotehničkom dotjerivanju zakonskog teksta (članci 1-4. te 6. i 7.) sukladno prijedlozima Odbora za zakonodavstvo. Osim toga, amandmanskom korekcijom novopredloženog članka 9b. u članku 4. Konačnog prijedloga zakona detaljnije se utvrđuje što mora sadržavati odluka Vlade RH kojom se raspisuju dopunski izbori za predstavnike nacionalnih manjina (među ostalim, i podatak o broju manjinskih predstavnika koji se biraju u predstavničko tijelo lokalne jedinice).

Zastupnici su, bez rasprave, većinom glasova prihvatili paket Vladinih amandmana, glasujući o svakome ponaosob.

Potom se prešlo na izjašnjavanje o amandmanima odbora i klubova zastupnika. **Miljenko Kovač** je pojasnio da Vlada ne prihvaća prijedlog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za dopunu naziva predloženog Zakona, budući da vijeća nacionalnih manjina nemaju bitne veze s izborom predstavnika u lokalna predstavnička tijela. Odredbe o njima uvrštene su u ovaj zakon samo privremeno, kako bi ona što prije profunkcionirala. U svakom slučaju, status vijeća nacionalnih

manjina morat će se regulirati posebnim zakonom, zaključio je. Uvaživši to obrazloženje **Borislav Graljuk** povukao je u ime Odbora taj amandman. Istu sudbinu doživio je i njihov amandman na članak 3. Konačnog prijedloga zakona kojim je bilo predviđeno da Vlada RH, prije svakog raspisivanja lokalnih izbora, utvrđuje jesu li sve jedinice koje su to obvezne po Ustavnom zakonu svojim statutama odredile broj članova predstavničkog tijela koji treba biti izabran iz redova pripadnika manjina.

Međutim, predstavnik predlagatelja je napomenuo da ni Vlada niti nadležno Ministarstvo nemaju ovlasti ni mogućnosti provođenja prethodnog nadzora (mogu nadzirati samo zakonitost rada i akata lokalnih tijela). Prethodni nadzor i poduzimanje mjera koje se predlažu ovim amandmanom zahtijevalo bi dodatne izmjene i dopune ponuđenog, a i nekih drugih zakona, napominje **Kovač**. Po njegovim riječima Vlada smatra da je predloženi sustav nadzora i mjera predviđen drugim odredbama ovog zakona primjeren i u skladu s drugim zakonima. Mišljenja je, također, da nema potrebe da ona, u postupku raspisivanja lokalnih izbora objavljuje podatke o nacionalnoj strukturi stanovništva, jer ti podaci proizlaze iz popisa stanovništva. Isto tako, Vlada ne može svojom odlukom određivati u kojim jedinicama mora biti osigurana zastupljenost nacionalnih manjina, kada ta obveza proizlazi izravno iz Ustavnog zakona. **Borislav Graljuk** je povukao i taj amandman, uz napomenu da je njegova intencija bila osigurati provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Klub zastupnika nacionalnih manjina bio je nešto bolje sreće. Naime, Vlada je djelomično uvažila njihov amandmanski zahtjev za izmjenu i dopunu novopredloženog članka 9a. u članku 4. Konačnog prijedloga zakona. Konkretno, složila se s tim da se novim stavkom 1. propiše da u zakonom propisanom postupku i istovremeno s utvrđivanjem rezultata glasovanja za lokalna predstavnička tijela, nadležno izborno povjerenstvo utvrđuje i objavljuje je li na provedenim izborima osigurana zastupljenost nacionalnih manjina zajamčena Ustavnim zakonom i statutom lokalne, odnosno područne jedinice. Prema predloženom, Državno izborno povjerenstvo bi s tim u vezi donosilo pobliže upute i provodilo nadzor

izbornog postupka. Od drugog dijela amandmana **Borislav Graljuk** je u ime podnositelja odustao, nakon obrazloženja ministra Kovača da Vlada ne može donijeti odluku o raspisivanju dopunskih izbora u svim jedinicama gdje je to potrebno u roku od 30 dana. Naime, prije donošenja te odluke treba obaviti opsežne pripreme. Osim toga, konstituirajuće sjednice predstavničkih tijela ne održavaju se u svim lokalnim jedinicama istovremeno.

Miljenko Kovač je u nastavku informirao zastupnike da Vlada ne prihvaća amandmanski zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a za brisanje stavka 4. u novopredloženom članku 9a. koji omogućuje da, iznimno, ukupan broj članova lokalnog predstavničkog tijela može biti paran. U prilog tome spomenuo je da ukupan broj članova u većini slučajeva ne utječe na način donošenja odluka predstavničkog tijela, budući da se one donose većinom glasova. Osim toga, broj nazočnih vijećnika ionako varira od sjednice do sjednice, pa čak i od odluke do odluke. Striktnim poštivanjem odredbe o neparnom broju članova predstavničkog tijela moglo bi se narušiti pravilo o razmjernoj zastupljenosti predstavnika nacionalnih manjina, pa čak i političku strukturu predstavničkog tijela određenu rezultatima izbora (budući da se oni primarno biraju sa stranačkih i neovisnih lista) napominje **Kovač**. Upozorava, nadalje, da bi se na taj način derogiralo i odredbu Ustavnog zakona o pravu manjina zastupljenih u stanovništvu lokalne jedinice s 5 do 15 posto, na jednog člana predstavničkog tijela. Naime, kako sva predstavnička tijela kojima je mandat u tijeku imaju neparan broj članova, da bi se taj omjer i dalje održao, u određenim jedinicama bi predstavničko tijelo trebalo popunjavati s dva manjinska predstavnika.

Predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks** ocijenio je razloge predlagatelja neprihvatljivim te još jednom upozorio na to da bi paran broj članova mogao dovesti do blokade rada i odlučivanja predstavničkog tijela (primjerice, kod donošenja lokalnih proračuna) što bi moglo dovesti i do njegova raspuštanja predstavničkih tijela. Napomenuo je da njegovi stranački kolege ostaju kod svog amandmana i zatražio da se o njemu glasuje (nije prošao).

S narednim amandmanom zastupnici HDZ-a su imali više sreće.

Predstavnik predlagatelja je najprije izvijestio da ga Vlada prihvaća, pod uvjetom da se iz njegova teksta izostave riječi: "prebivaju i". Obrazložio je da postoji samo jedna evidencija prebivališta koja se vodi u skladu s propisima te da nema pravnog temelja, a ni stvarne mogućnosti, da se pojam "prebiva" razlikuje od pojma "ima prebivalište".

Vladimir Šeks je naglasio da je bit njihova amandmana upravo u tome da na lokalnim izborima glasuju oni koji stvarno i prebivaju na području određene lokalne ili područne jedinice. Dosadašnja iskustva svjedoče o tome da nije dovoljno imati samo formalno upisano prebivalište, kaže zastupnik. Dogadalo se, naime, da su na različitim lokalnim izborima u Hrvatskoj glasovali i građani iz drugih država koji su ovdje imali prijavljeno prebivalište (kao najsvježiji primjer spomenuo je izbore za mjesnu samoupravu u Mirkovcima). Uostalom, u prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a za izborni zakon predviđa se da biračko pravo za Hrvatski sabor mogu imati hrvatski državljani koji imaju prebivalište i prebivaju na području Republike Hrvatske, zaključio je Šeks.

Budući da je Vlada ostala kod svog stava o ovom se amandmanu glasovalo. Ishod - prihvaćen je velikom većinom zastupničkih glasova. Jednako je prošao i amandman istih podnositelja za izmjenu stavka 1. u novopredloženom članku 9c. Konačnog prijedloga zakona. Doduše, predlagatelj ga je najprije odbio, uz obrazloženje da se ovim Zakonom ne može mijenjati odredba propisana Ustavnim zakonom, prema kojoj se predstavnici manjina primarno određuju sa stranačkih i neovisnih lista, iz čega proizlazi i primjena odredaba ovog Zakona o zamjenjivanju članova. Mogućnost manipulacije donekle je ublažena neopozivim mandatom članova predstavničkog tijela kojim raspolaže samo izabrani član, a ne i predlagatelj liste, tvrdi Kovač. Po njegovim riječima u praksi bi bilo vrlo teško, a i pravno je dvojbeno, uređivati različite načine zamjenjivanja članova, ovisno o razlozima prestanka mandata.

Vladimir Šeks se nije složio s ovim obrazloženjem te je apelirao na predlagatelja da prihvati njihov amandman, prema kojem bi se mandat člana predstavničkog tijela iz reda nacionalne manjine mogao zamijeniti članom koji nije pripadnik manjine samo u slučaju smrti vije-

ćnika, nesposobnosti za obnašanje dužnosti, ili drugih razloga po sili zakona (npr. ako je osuđen na zatvorsku kaznu). Svrha - onemogućiti različite manipulacije na štetu pripadnika nacionalnih manjina.

Uslijedilo je glasovanje. Ishod - spomenuti amandman prihvaćen je velikom većinom zastupničkih glasova.

Potom se prešlo na izjašnjavanje o amandmanima Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. U ime tog radnog tijela **Borislav Graljuk** je povukao amandman na članak 5. (izmjena članka 59b.) uvaživši obrazloženje predstavnika predlagatelja da Vlada RH nema ovlasti određivati u kojim će se lokalnim jedinicama osnivati vijeća nacionalnih manjina (to je stvar svake pojedine manjine). Po riječima ministra Kovača veći dio predloženog teksta, koji se odnosi na postupak izbora za vijeća nacionalnih manjina, već je sadržan u zakonskom prijedlogu ili u drugim propisima (uz slično obrazloženje Vlada je odbila i zahtjev Kluba zastupnika nacionalnih manjina za dopunu novopredloženog članka 59c., nakon čega je njihov predstavnik povukao taj amandman). S tim u svezi spomenuo je da predlagatelj nije uvažio ni amandman **Tibora Sante** za dopunu članka 59b. jer polazi od pogrešne pretpostavke da je osnivanje vijeća manjina u njenoj ovlasti (ona mora raspisati izbore samo za one jedinice u kojima manjine pokrenu inicijativu za osnivanje svojih vijeća). Ovaj amandman nije dobio ni podršku ostalih zastupnika.

Uvaživši obrazloženje predstavnika predlagatelja da nije primjereno obvezati predsjednika predstavničkog tijela lokalne jedinice da saziva konstituirajuću sjednicu Vijeća nacionalne manjine (to nije tijelo lokalne samouprave) **Borislav Graljuk** je povukao i amandman Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za dodavanje novog članka 59d.

To radno tijelo odustalo je i od amandmanskog zahtjeva za dopunu članka 6. Konačnog prijedloga zakona. Na to ih je potaklo obrazloženje ministra Kovača da predloženu odredbu ne bi bilo moguće provesti u praksi ni s pravnog ni s tehničkog stajališta. S istom argumentacijom Vlada je odbila i njihov zahtjev za dodavanje novog članka 8. kojim bi se reguliralo da će resorno Ministarstvo svojim pravilnikom

propisati evidencije i način prikupljanja podataka potrebnih za učinkovito provođenje ovog Zakona (**Borislav Graljuk** je povukao i taj amandman).

Ni zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a za brisanje članka 7. Konačnog prijedloga zakona nije naišao na razumijevanje predlagatelja. Dok hadezeovci smatraju nelogičnim da Vladin povjerenik, u slučaju raspuštanja predstavničkog tijela određuje broj članova iz reda pripadnika nacionalnih manjina svojom statutarnom odlukom (to je pravo rezervirano za statut i za predstavničko tijelo lokalne ili područne jedinice), predstavnik Vlade napominje da to pravo proizlazi iz Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi. Primjenom predložene odredbe, naglašava ministar Kovač, omogućuje se da se već na samim prijevremenim izborima osigura odgovarajuća zastupljenost predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu. Kada bi se ta odredba izostavila iz zakonskog teksta, moglo bi se dogoditi da se nakon prijevremenih izbora u kratkom roku moraju održati i dopunski izbori. To bi manjinama uskratilo mogućnost participiranja od trenutka konstituiranja novog predstavničkog tijela te povećalo troškove izbora.

Unatoč tom obrazloženju zastupnici HDZ-a ostali su kod svojeg amandmana pa se o njemu glasovalo (nije dobio podršku većine zastupnika).

Vlada nije uvažila ni njihov zahtjev za dodavanje novog članka iza članka 7. kojim bi se u redovnim ili dopunskim izborima za lokalna predstavnička tijela onemogućilo korištenje dvostrukog prava glasa. **Miljenko Kovač** je napomenuo da bi predložena odredba bila nepotpuna i neprovediva, jer se njome podrazumijeva drugačiji izborni sustav od važećeg, te izjednačavaju redovni i dopunski izbori (zanemaruju se njihove posebnosti). Osim toga, odredba o kojoj je riječ polazi od pogrešne pretpostavke da se na redovnim izborima posebno glasuje za predstavnike manjina. Govoreći u ime podnositelja amandmana **Vladimir Šeks** je konstatirao da prema Ustavnom zakonu pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na odgovarajuću ili razmjernu zastupljenost u lokalnim predstavničkim tijelima. Međutim, na lokalnim izborima (za predstavnička tijela općina, gradova ili županija) birači ne

mogu glasovati i za manjinske i za opće liste. Upravo ovim amandmanom, tvrdi zastupnik, sprječava se bitno narušavanje nacionalne strukture na području pojedine lokalne ili područne jedinice. Naime, pripadnicima nacionalnih manjina se jamči da prema Ustavnom zakonu izabiru svoje predstavnike u pred-

stavnička tijela, koristeći se samo jednim pravom glasa. Nakon ovog obrazloženja većina zastupnika podržala je taj amandman.

Potom je predsjednik Tomčić dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona, uz napomenu da je, prema Poslovniku, za njegovo donošenje potrebna većina glasova svih zastupnika. **Ishod**

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donesen je u predloženom tekstu, korigiranom prihvaćenim amandmanima. Zanj je glasovalo 78 zastupnika, dok su sedmorica bili protiv, a jedanaestorica suzdržani.

M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O NASLJEĐIVANJU

Dio sudskih predmeta povjerava se i bilježnicima

Novine u nasljeđivanju: izvanbračni drugovi se u pravu nasljeđivanja izjednačuju s bračnim; kod zakonskog nasljeđivanja, u drugom nasljednom redu, dana je prednost ostaviteljevu bračnom drugu pred njegovom braćom i sestrama te njihovim potomcima; krug nužnih nasljednika sužava se na ostaviteljeve potomke, odnosno posvojčad i bračnog druga; ustrojava se Hrvatski upisnik oporuka koji će voditi Hrvatska javnobilježnička komora; javnim bilježnicima povjerava se dio poslova iz sudske nadležnosti (među ostalim, kao sudski povjerenici mogu provoditi ostavinske rasprave).

Na ovoj sjednici Hrvatski sabor je, nakon kraće rasprave i uz amandmanske intervencije, donio novi Zakon o nasljeđivanju. Taj će propis zamijeniti istoimeni Zakon iz 1955. godine koji je preuzet od bivše SFRJ, a od 1971. godine je u Hrvatskoj vrijedio kao republički.

Većina parlamentarnih klubova (osim HB-a te HSP-HKDU koji je tražio treće čitanje) i poduprla je donošenje ovog zakona, u nadi da će predložena rješenja pridonijeti skraćivanju ostavinskih postupaka i povećanju učinkovitosti pravosuđa. Naime, radi rasterećenja preopterećenih sudova zakonodavac je predvidio da javni bilježnici preuzmu dio poslova iz njihove nadležnosti, u prvom redu ostavinske postupke. Budući da dio zastupnika stoji na stajalištu da se time neće puno dobiti ni u pogledu efikasnosti rada sudova, niti uštedjeti na vremenu, dok će stranke imati dodatne troškove, Klub zastupnika LIBRE predložio je kompromisno rješenje - ovlastiti predsjednike sudova da, nakon ocjene stanja u svom sudu, odluče hoće li sve ili

određeni broj ostavinskih predmeta povjeriti na rad javnim bilježnicima (predlagatelj je taj amandman odbio, ali je odlukom većine zastupnika ipak ugrađen u konačni zakonski tekst).

Uvodno još spomenimo da je na prijedlog Kluba zastupnika HSS-a, Hrvatski sabor svojim zaključkom obvezao Vladu RH, da u roku od dva mjeseca izađe s prijedlogom posebnog zakona kojim će biti detaljno normirano nasljeđivanje imovine koja čini obiteljska gospodarstva.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju zakonskog prijedloga Vlada navodi da usprkos nekim nedostacima (npr. neusklađenost materijalnopравnih s procesnim odredbama) postojeći Zakon o nasljeđivanju iz 1955. godine ne treba radikalno mijenjati. Neke su izmjene, međutim, nužne. Budući da je riječ o bivšem jugoslavenskom saveznom zakonu koji je od 1971. godine vrijedio kao republički zakon u

Hrvatskoj, ponajprije iz njegova teksta valja ukloniti odredbe iz kojih proizlazi da je Republika Hrvatska dio Jugoslavije i da se u njoj "izgrađuje socijalizam" (npr. članci 47, 131, itd.). Osim toga, treba ga prevesti na hrvatski jezik. Jedan od razloga zbog kojih se ide na noveliranje tog propisa je i namjera da se preopterećene sudove barem donekle rastereti dijela poslova koje obavljaju u okviru ostavinskog postupka, a i izvan njega na području nasljednog prava. Naime, nakon što je u Hrvatskoj ponovno osnovana javnobilježnička služba, pružila se mogućnost da se navedeni poslovi povjere javnim bilježnicima. Predlagatelj je, uz to, predložio i izmjenu onih odredbi koje više ne odgovaraju suvremenim prilikama, te koje nepotrebno opterećuju i odugovlače ostavinski postupak. Budući da se radi o zahvatima koji zadiru u većinu odredaba važećeg Zakona Vlada je, umjesto njegova noveliranja, pripremila prijedlog novog Zakona o nasljeđivanju. U nastavku ukratko o najvažnijim promjenama koje se njime predlažu.

Spomenimo, najprije, da se Konačnim prijedlogom zakona izvanbračni drugovi u pravu nasljeđivanja izjednačuju s bračnim. Izvanbračnom zajednicom u smislu ovog Zakona smatra se životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca, koja je trajala dulje vrijeme a prestala ostaviteljevom smrću, pod uvjetom da su bile ispunjene pretpostavke koje se traže za valjanost braka. Nadalje, kod zakonskog nasljeđivanja, u drugom nasljednom redu, dana je prednost ostaviteljevu bračnom drugu pred njegovom braćom i sestrama te njihovim potomcima. Razlog - za vrijeme dugogodišnje primjene važećeg Zakona o nasljeđivanju došlo je do velikih promjena u obitelji. Naime, danas uglavnom prevladavaju male obitelji koje najčešće čine bračni drugovi i njihova djeca. Stoga se nerijetko doživljava kao nepravda slučaj kad bračni drug mora dijeliti ostavinu s ostaviteljevom braćom, što se u patrijarhalnoj obitelji smatralo normalnim. Zbog toga je predloženo da ostavitelja bez potomaka nasljeđuju njegovi roditelji i bračni drug, a u slučaju da su roditelji umrli prije njege, samo bračni drug. Predviđeno je da potomci roditelja (braće i sestre i njihovi potomci) nasljeđuju po načelu predstavljanja samo ako nema bračnog druga.

U obrazloženju se dalje navodi da je, prema postojećem zakonu, krug nužnih nasljednika vrlo širok i također neprimjeren suvremenoj obitelji. Stoga je predloženim sveden na ostavitelju najbliže osobe - potomke, odnosno posvojca i bračnog druga, dok su roditelji i ostali preci nužni nasljednici uz dodatne pretpostavke socijalne naravi. Načelo slobode oporučivanja, koje je ograničeno samo nužnim nasljednim pravom, i načelo poštivanja prave ostaviteljeve volje provedeno je dosljednije nego u važećem Zakonu. Da bi se pojednostavilo sastavljanje javnih oporuka (sada su u uporabi različite vrste) novim zakonom predviđen je samo jedan oblik tog dokumenta koji bi, na oporučiteljev zahtjev, sastavljali sudac odnosno sudski savjetnik u općinskom sudu ili javni bilježnik, a u inozemstvu konzularni, odnosno diplomatsko-konzularni predstavnik Republike Hrvatske (ovlaštena osoba).

Jedna od novina je i ustrojavanje Hrvatskog upisnika oporuka koji bi vodila Hrvatska javnobilježnička komora te ukidanje nekih nepotrebnih formalnosti koje odugovlače osta-

vinski postupak (npr. obvezatno davanje nasljedničke izjave). Naime, predlagatelj ovo posljednje smatra posve nepotrebnim, budući da se u našem sustavu nasljeđivanja nasljedno pravo stječe časom ostaviteljeve smrti (osim ako se nasljednik želi odreći nasljedstva).

Među ostalim, predlaže se da javni bilježnici preuzmu veliki dio poslova iz sadašnje sudske nadležnosti (uz odgovarajuću sudsku kontrolu nad njihovim radom) što bi trebalo rasteretiti sudove. O njihovoj preopterećenosti najbolje svjedoči podatak da je broj neriješenih predmeta na kraju 2002. godine bio veći nego krajem 2001. iako su sudovi tijekom prošle godine napravili puno više posla nego godinu dana ranije (priljev predmeta je porastao toliko da, unatoč pojačanim naporima, nisu uspjeli smanjiti zaostatke).

Novim zakonom javni bilježnici bili bi ovlašteni sastavljati i čuvati javne oporuke, ugovore o ustupu i raspodjeli imovine za života, ugovore o doživotnom uzdržavanju, odricanju od nasljedstva i o prijenosu nasljednog dijela prije diobe, obavljati popis ostaviteljeve imovine te, kao sudski povjerenici, provoditi ostavinske rasprave.

RADNA TIJELA

Članovi **Odbora za pravosuđe** stoje na stajalištu da se radi o vrlo kvalitetnom zakonskom projektu koji se bazira na europskim uzorima, uz rješenja primjerena aktualnim pravnim shvaćanjima, a dijelom i odgovorima na sporna pitanja iz dugogodišnje primjene starog zakona. Na sjednici tog radnog tijela izraženo je zadovoljstvo činjenicom da je predlagatelj uvažio neke primjedbe Odbora iznesene u prvom čitanju ovog propisa, ali i dvojba oko njegove argumentacije kod onih primjedbi koje nisu prihvaćene. Primjerice, Odbor i dalje stoji na stajalištu da pitanje prava nasljeđivanja poljoprivrednog zemljišta, kao posebnog instituta, treba precizno riješiti radi ostvarenja načela pravednosti. Drži, naime, da treba honorirati dugogodišnji rad jednog od nasljednika koji je ostao članom trajne zajednice, poglavito u ruralnim sredinama, te nerijetko dao odlučujući doprinos uvećanju i prosperitetu poljoprivrednog gospodarstva (u odnosu na

potencijalne nasljednice koji su davno napustili to gospodarstvo). Članovi Odbora ne dijele mišljenje predlagatelja da su predloženi članci 75. i 143. Konačnog prijedloga zakona temelj i okvir za rješenje ovog problema. Međutim, uvažavaju njegovu stajalište da, zbog složenosti ove materije, to pitanje treba riješiti posebnim zakonom koji bi obuhvatio sve aspekte problema (takav propis bi se što prije trebao pojaviti u proceduri).

Mišljenje je Odbora da je ovim zakonom trebalo urediti i tzv. ugovor o dosmrtnom uzdržavanju jer je ova vrsta ugovora u praksi izazivala puno više sporova i parničenja nego ugovori o doživotnom uzdržavanju.

U svezi s prijedlogom predlagatelja da se vođenje ostavinskih postupaka povjeri javnim bilježnicima, u raspravi je sugerirano da se predsjednike sudova ovlasti da odlučuju o tome hoće li konkretan predmet ustupiti na rješavanje javnim bilježnicima ili ne/(primjerenije je da se pravno složenijim ostavinskim predmetima bave sudovi). Uz primjedbu da se time možda otvaraju vrata svojevrsne arbitarnosti u "izboru" predmeta, u raspravi se čuo i prijedlog da bi strankama u ostavinskom postupku trebalo omogućiti da izaberu sudsku ili nadležnost javnog bilježnika. Upozoreno je, također, da bi u normativnom dijelu Zakona valjalo propisati da stranke neće imati veće troškove ako ostavinski postupak vodi javni bilježnik, u odnosu na postupak pred sudom.

U raspravi je ponovno otvoreno i pitanje pravnih termina i standarda koji se upotrebljavaju u ovom Zakonu, s obzirom na to da je u postupku donošenja i novi Obiteljski zakon, koji definira pojmove relevantne i za njegovu primjenu. U svakom slučaju, valja odrediti sadržaj pojmova: "uža obitelj", trajanje zajednice "dulje vrijeme", predmeti "znatnije vrijednosti", "nerad i nepošten život", itd. Naime, riječ je o terminima koji, bez obzira na sudsku praksu i usvojena rješenja, mogu dovesti do teškoća u primjeni, upozorava Odbor.

Članovi tog radnog tijela ukazali su i na propust iz članka 8. stavka 2. koji govori o zakonskim nasljednicima, budući da izvanbračnu zajednicu definira kao zajednicu neudane žene i neoženjenog muškarca. Napominju da su u životu česti slučajevi da je jedan od izvanbračnih partnera, najčešće muškarac, formalno u braku s

drugom osobom, što će prema navedenoj definiciji biti prepreka za ostvarivanje nasljedstva (čak i ako je izvanbračna zajednica trajala dulje vrijeme i tijekom nje zajednički stvorena znatna imovina).

Što se tiče nasljednika drugog nasljednog reda, ocijenjena je upitnom prednost bračnog druga ostavitelja, u odnosu na njegove krvne srodnike, u slučaju iznimno kratkog trajanja braka. Članovi Odbora založili su se i za izmjenu stavka 1. u članku 138. kako bi se preciziralo da se radi isključivo o parnici između osoba koje se spore o pravu nasljedstva, a ne o zastari vlasničke tužbe. U tu svrhu Odbor je utvrdio amandman prema kojem bi spomenuta odredba trebala glasiti: "Pravo zahtijevati ostavinu kao nasljednik ostavitelja, prema poštenom posjedniku koji također tvrdi da na nju ima pravo kao nasljednik, zastarijeva za godinu dana od kada je nasljednik saznao za svoje pravo i za posjednika ostavine, a najkasnije za deset godina, računajući za zakonskog nasljednika od ostaviteljeve smrti, a za oporučnog nasljednika od proglašenja oporuke".

Kao i prigodom rasprave u prvom čitanju ovog Zakona, članovi Odbora za obitelj, mladež i sport podržali su rješenje prema kojem ostavitelja bez potomaka nasljeđuju roditelji i bračni drug, a u slučaju da su roditelji umrli prije njega, samo bračni drug. Poduprli su i prijedlog da se u pravu nasljeđivanja izjednače izvanbračni i bračni drugovi. Međutim, predlagatelj nije prihvatio njihovu sugestiju da se odredi vrijeme, način početka i prestanka trajanja izvanbračne zajednice, radi izbjegavanja eventualnih nesporazuma i sporova. Budući da predlagatelj tvrdi da ni Obiteljski zakon ne propisuje početak i kraj izvanbračne zajednice, članovi Odbora zauzeli su stajalište da će ovo pitanje ponovno razmotriti prigodom rasprave o novom Obiteljskom zakonu.

Prilikom razmatranja Prijedloga zakona na sjednici ovog radnog tijela čule su se primjedbe na račun velikih ovlasti koje imaju javni bilježnici. Rečeno je, među ostalim, da im se, na temelju loših zakonskih odredbi koje bi trebalo preispitati, omogućuje neprimjerena zarada. Na ovoj sjednici Odbora predstavnik predlagatelja je napomenuo da će građani imati korist od prenošenja dijela poslova iz sudske nadležnosti na javne bilježnike, jer će se ostavinski postupci ubrzati, a

javnobilježničke naknade neće biti veće od sudskih.

Potaknut primjedbama iz rasprave da bi poljoprivredno zemljište trebali naslijediti nasljednici koji će tu zemlju obrađivati (ostali nasljednici istog nasljednog reda imali bi pravo na odštetu) obećao je da će Vlada RH, načelno prihvaćajući ovakvo razmišljanje, to pitanje riješiti posebnim zakonom.

Nakon provedene rasprave Odbor je sugerirao Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon u ponudjenom tekstu.

Poduprijevši donošenje ovog zakona Odbor za zakonodavstvo sugerirao je da se rasprava o Konačnom prijedlogu zakona odgodi do donošenja Zakona o obitelji, braku i izvanbračnim zajednicama.

RASPRAVA

Nakon što je **Miljenko Kovač**, zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, obrazložio zastupnicima ponudeni zakonski prijedlog, **Luka Trconić** upoznao ih je sa stavovima matičnog Odbora za pravosuđe.

Spriječiti usitnjavanje poljoprivrednih gospodarstava

Petar Žitnik najavio je da će Klub zastupnika HSS-a podržati ovaj zakon jer se radi o dobrom propisu koji se amandmanima još može i poboljšati. Naime, predlagatelj je prilikom njegova prvog čitanja prihvatio samo manji broj njihovih primjedbi. Najviše ih čudi to što je odbio prijedlog da se u zakon ugrade zaštitni mehanizmi koji bi sprječavali usitnjavanje poljoprivrednih gospodarstava (podržali su ga i neki drugi zastupnici, Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a te dio saborskih odbora). Obrazloženje Vlade da zbog složenosti materije to pitanje treba regulirati posebnim zakonom te da članci 75. i 143. predloženog dobro uređuju tu materiju, samo ih djelomično zadovoljava. Predlažu, stoga, da Hrvatski sabor posebnim zaključkom obveže Vladu RH, da u roku od dva mjeseca izađe s prijedlogom posebnog zakona kojim bi se detaljno normiralo nasljeđivanje imovine koja čini obiteljska gospodarstva. Mišljenja su da bi, uz to, valjalo dopuniti i članak 143. novim stavkom 3. koji bi glasilo: "Sunasljednik poljodjelac ima

pravo zahtijevati da javni bilježnik ili sud donese rješenje kojim će svo poljoprivredno zemljište koje je predmet nasljeđivanja ostaviti njemu, uz obvezu isplate protuvrijednosti naslijeđenog poljoprivrednog zemljišta drugim nasljednicima."

Nužno usklađivanje s Obiteljskim zakonom

Po ocjeni zastupnika HSS-a Zakon je manjkav i kad je riječ o odredbama koje reguliraju nasljedna prava izvanbračnih drugova. U prvom redu teško je utvrditi kada počinje a kada prestaje izvanbračna zajednica. S druge strane, u praksi se nerijetko događa da ostavitelj neposredno prije smrti, a nakon dugogodišnjeg zajedničkog života, otjera ženu s kojom je nevjenčano živio. Nakon njegove smrti braća i sestre ne žele ni čuti da bi s njom dijelili ostavinu, a parnice traju godinama.

Po mišljenju haesesovaca pravednije je da ostavitelja naslijedi bilo koji rođak, makar i daljnji, nego li općina ili grad (takvom imovinom se, u pravilu, okoriste oni koji su trenutno na vlasti).

Žitnik je u nastavku najavio da će uložiti amandmane na članke 17. i 19. Konačnog prijedloga zakona kojima se regulira pravo nasljedstva za pradjedove i prabake, pa čak i za daljnje pretke. Razlog - zakon ne omogućuje da ostavitelja naslijede djeca, unuci ili daljnji potomci tih djedova koji su umrli prije njih i temeljem čijeg nasljednog prava bi, po načelu reprezentacije, i oni mogli ići na nasljedstvo (takve situacije su u

Sabor bi trebao obvezati Vladu da uskoro izađe s prijedlogom posebnog zakona kojim bi se detaljno normiralo nasljeđivanje imovine koja čini obiteljska gospodarstva.

životu dosta česte). Riječ je o prijedlogu da se navedeni članci dopune novom odredbom koja bi glasila: "Ako je neki od predaka jedne loze umro prije ostavitelja, dio ostavine koji bi mu pripao da je nadživio ostavitelja nasljeđuju njegova djeca, unuci i daljnji potomci."

Podsjetio je, također, da se prilikom prvog čitanja ovog zakona zalagao za to da se njime pravednije riješi slučaj

kada uz izvanbračnog druga na nasljedstvo idu braća i sestre ostavitelja, ali predlagatelj nije uvažio njegovu primjedbu. Napomenuo je, među ostalim, da njegovi stranački kolege stoje na stanovištu da će upisnik oporuka biti potpuno suvišan. Na kraju je podsjetio na činjenicu da uskoro predstoji donošenje novog Obiteljskog zakona, pa bi predložene zakonske odredbe trebalo uskladiti s tim propisom.

Upisnik oporuka - nepotrebno administriranje

Mladen Godek, glasnogovornik Kluba zastupnika LIBRE, konstatirao je da uopće nije bilo potrebno donositi novi zakon, nego da je samo trebalo novelirati postojeći (iz 1955. godine) koji se u dugogodišnjoj praksi potvrdio kao dobar (to ne znači da i ovaj novi, koji je preuzeo oko 95 posto starih odredbi, nije kvalitetan).

U nastavku je najavio da će zastupnici LIBRE podržati amandman Kluba zastupnika HSS-a koji bi trebao spriječiti usitnjavanje poljoprivrednog zemljišta. Diješe i njihov mišljenje da bi ustrojavanje upisnika oporuka bilo nepotrebno administriranje. U ponuđenom zakonskom tekstu najspornije je, očito, izjednačavanje izvanbračnog druga u pravu nasljeđivanja s bračnim. Naime, to je rješenje izazvalo kontroverzne i potpuno oprečne reakcije u javnosti. Libra, međutim, stoji na stanovištu da se valja priviknuti na neke nove pojave u društvu. Činjenica je, kaže Godek, da izvanbračne zajednice postoje (autonomno je pravo svakog pojedinca da se vjenča ili ne) i da se one opravdano izjednačuju s bračnim. Dakako, trebat će utvrditi da se radi o trajnim zajednicama, što će nerijetko zahtijevati i vođenje parnica.

Po riječima zastupnika njegovi stranački kolege protive se upornom prijedlogu predlagatelja da se ostavinski postupci, odnosno spisi, u potpunosti ustupe javnim bilježnicima. Smatraju, naime, da se izvlačenjem tih predmeta iz suda ništa neće dobiti ni u pogledu efikasnosti rada sudova, niti u pogledu skraćivanja vremena trajanja ostavinskih postupaka (ionako u prosjeku traju 4,5 mjeseci). Naime, kod spornih predmeta (dosad ih je bilo oko 8,2 posto) i javni bilježnici će morati prekinuti ostavinski postupak i uputiti stranke na redovnu parnicu, koju će voditi općinski sud.

Kompromisno rješenje

Ne radi se o tome, kaže zastupnik, da javni bilježnici nisu dovoljno stručni da bi vodili ostavinske postupke. Međutim, ako se sve prebaci na njih, postavlja se pitanje tko će to plaćati. Troškove će morati snositi država, ne želi li da stranke imaju veće izdatke nego dosad (ostavinski postupci su na sudu bili besplatni). U svakom slučaju, to je rješenje loše, i zasigurno će ga trebati mijenjati. Stoga su zastupnici LIBRE utvrdili amandman kojim predlažu kompromisno rješenje. Prema njihovu prijedlogu, predsjednike općinskih sudova trebalo bi ovlastiti da nakon ocjene stanja u svom sudu (kadrovske ekvipiranosti, broja zaostalih predmeta i duljine zastare, itd.) sve ili određeni broj ostavinskih predmeta mogu povjeriti na rad javnim bilježnicima koji imaju kancelarije u sjedištu konkretnog suda.

Na kraju je izjavio da će zastupnici LIBRE glasovati za ovaj zakon, ali apeliraju na predlagatelja da usvoji barem ovaj njihov amandman, te amandmane HSS-a koje također smatraju opravdanim.

Većina izmjena kozmetičke naravi

Po ocjeni Kluba zastupnika HB-a, što ju je prenijela mr. **Zdravka Bušić**, ovaj zakonski prijedlog ne donosi ništa revolucionarno u uređenju odnosa na području nasljeđivanja (nasljedno pravo bazira se na institutima Rimskog prava i tisućljetnim iskustvima) već samo slijedi najavljenju strategiju reforme pravosuđa te pridaje veću pažnju formi i tehničkoj provedbi, kao i uskla-

Ovaj zakonski prijedlog ne donosi ništa revolucionarno (većina izmjena je kozmetičke naravi).

divanju terminologije. Samo činjenica da se predviđa formiranje jedne nove institucije - Hrvatskog upisnika oporuka - pobija argument predlagatelja da za njegovu provedbu nije potrebno osigurati dodatna sredstva, tvrdi zastupnica. Najveća novina je, svakako, aktivno uključivanje javnih bilježnika u vođenje ostavinskih postupaka (bili bi ovlašteni sastavljati i čuvati javne oporuke, ugovore o

ustupu i raspodjeli imovine za života te ugovore o doživotnom uzdržavanju). To bi trebalo rasteretiti sudove, ali će zasigurno poskupjeti troškove postupka nasljedničke diobe. Što se, pak, tiče same terminologije, "šminkanje" pojmova nije razriješilo neke dvojbe, već je, štoviše, pojedine odredbe učinilo nerazumljivim ili nepotpunim, kaže zastupnica.

Preciznije odrediti trajanje izvanbračne zajednice

U prvom redu, u članku 8. Konačnog prijedloga zakona koji određuje krug zakonskih nasljednika i uvodi pravo nasljeđivanja izvanbračnog druga, trebalo bi preciznije odrediti trajanje izvanbračne zajednice. Nadalje, valja precizirati postu-

Uključivanje javnih bilježnika u vođenje ostavinskih postupaka trebalo bi rasteretiti sudove, ali će zasigurno poskupjeti troškove postupka nasljedničke diobe.

pke suda, ako među stankama dođe do spora o tome jesu li ispunjene pretpostavke za valjanost instituta izvanbračnog druga (hoće li to utvrđivati ostavinski sud ili će se ostavinski postupak prekinuti i stranke uputiti na parnicu). Osvrnuvši se na članak 6., zastupnica je upitala: "Ako općina, odnosno grad na koji je prešla imovina ostavitelja bez nasljednika time dobivaju jednak položaj kao da su njegovi nasljednici, odgovaraju li po toj logici i za ostaviteljeve dugove.

Po mišljenju zastupnika HB-a u članku 59. nije jasno je li početak roka u kojem zapisovnik može zahtijevati ispunjenje zapisa vezan uz pravomoćnost rješenja o nasljeđivanju ili, pak, posebnog rješenja o zapisu ili legatu. Smatraju, nadalje, da se ni u slučaju da ostavinske rasprave provode javni bilježnici neće bitno smanjiti opterećenost sudova, budući da bi oni i dalje sudjelovali u ostavinskom postupku (pribavljanje podataka o imovini u zemljišnim knjigama, provođenje rješenja o nasljeđivanju, itd.) Po svemu sudeći neće biti ni uštede vremena, a da se i ne govori o dodatnim troškovima zbog kolanja spisa na relaciji sud - javni bilježnik te izdataka koje će stranke

imati kod javnih bilježnika. Za većinu ovih izmjena može se reći da su kozmetičke naravi, a kada bi se i usvojile, dogodio bi se paradoks - sudovi bi postali servis javnim bilježnicima, konstatira zastupnica. Po ocjeni njenih stranačkih kolega Vlada na taj način, na kraju svog mandata pokušava stvoriti privid poboljšanja stanja u sudstvu, odnosno smanjenja broja neriješenih predmeta koji su blokirali gospodarske tokove i zaustavili ozbiljnije investicije. Iz navedenih razloga, a i zbog površnog pristupa u rješavanju ove problematike, zastupnici HB-a ne mogu podržati ovakav zakonski prijedlog, izjavila je njihova glasnogovornica.

Dio poslova iz sudske u nadležnost notara

Na početku svog izlaganja, u ime Kluba zastupnika HSLS-a, **Mario Kovač** je konstatirao da bi novi zakon trebao zamijeniti preuzeti Zakon o nasljeđivanju iz 1955., koji datira još iz vremena socijalizma i bivše SFRJ, a smatra se jednim od kvalitetnijih propisa iz tog vremena. Naime, u međuvremenu je došlo do značajnijih promjena u sferi afirmacije ljudskih prava i sloboda, pa i do drugačijeg vrednovanja i moralnog poimanja izvanbračnih zajednica. Osim toga, u Hrvatskoj oživljava institucija notara koji bi, reformiranjem pravnog sustava, trebali preuzeti dio poslova koji prema klasičnim i tradicionalnim kriterijima ne spadaju u sudsku nadležnost (predmeti u kojima postoji element sporazuma). S tim u svezi

Neke zakonske odredbe su diskutabilne i stoga što izvanbračnog partnera koji je živio s ostavitelem stavljaju u nepovoljniji položaj od bračnog.

zastupnik je spomenuo da je Direkcija za građansko pravo, kao pomoćno tijelo Europskog parlamenta u Briselu, nedavno pokrenula projekt pod nazivom "pravo bez suda" (nakon što je utvrđeno da čak u dvjema zemljama iz kruga EU prosječno trajanje sudskog spora prelazi 10 godina). Taj projekt ide za tim da se u nadležnost notara i odvjetnika uvrste i neki poslovi koje danas vode sudovi. I ovaj zakon ide u tom pravcu (po ugledu na austrijske odnosno

mađarske notare). Dakako, prethodno će trebati obaviti edukaciju odnosno pripremu javnih bilježnika za obavljanje tih poslova te usuglasiti Zakon o javnom bilježništvu. Pitanje je, kaže zastupnik, hoće li razdoblje od 6 mjeseci biti dovoljno za pripreme koje su potrebne da bi spomenute zakonske odredbe zaživjele.

Budući da je prilikom prvog čitanja ovog propisa bilo prigovora na uvođenje registra oporuka, konstatirao je da se to predlaže radi pravne sigurnosti (Makedonci su već odavno ustrojili tri registra). Kako reče, o prijedlogu kojim se izvanbračnog partnera izjednačuje s bračnim moglo bi se raspravljati s dva aspekta. U prvom redu nameće se pitanje ne potičemo li ovakvim rješenjima stvaranje izvanbračnih zajednica i rađanje izvanbračne djece. S druge strane, neke su odredbe diskutabilne i stoga

Preciznije odrediti vremenski rok trajanja izvanbračne zajednice, kao uvjeta za ostvarivanje prava na nasljedstvo.

što izvanbračnog partnera koji je živio s ostavitelem stavljaju u nepovoljniji položaj od bračnog. Sudeći po predloženim rješenjima, moglo bi se dogoditi da u slučaju raspada izvanbračne zajednice neposredno pred smrt ostavitelja (i to njegovom krivnjom) izvanbračni partner ostane bez prava na nasljeđivanje, iako je možda baš njegovom zaslugom u takvoj zajednici stečena znatna imovina. Svakako bi trebalo razmisliti o preciznijem određivanju vremenskog roka trajanja izvanbračne zajednice, kao uvjeta ostvarivanja prava na nasljeđivanje.

U nastavku se osvrnuo na odredbu stavka 2. u članku 143. u kojoj stoji da sunasljednik koji je poljodjelac ne mora učiniti vjerojatnom opravdanu potrebu da mu se ostavi poljoprivredno zemljište i stvari koje služe obavljanju poljoprivredne djelatnosti, mada bi pripadale u dio ostalih nasljednika. Na taj se način sprječava usitnjavanje posjeda poljodjelačkih domaćinstava, ali tu odredbu treba doraditi i uskladiti s nekim drugim zakonima, napominje zastupnik. Nažalost, u nas još nije stvorena sva potrebna infrastruktura uz pomoć koje bi sunasljednik poljodjelac bio u mogućnosti isplatiti ostale suna-

sljednike u novcu, pogotovo ako mu sud odredi kratak rok za isplatu.

Dvojbene odredbe o isključivanju nužnih nasljednika

Dvojbena je i odredba (čl.85.) koja omogućuje isključivanje iz nasljedstva onih nasljednika koji imaju pravo na nužni dio, ako su se "odali neradu ili nepoštenom životu". Prva formulacija je problematična stoga jer se može zloupotrijebiti na štetu nužnih nasljednika. Naime, nije nikakva rijetkost da se u zemlji s tolikim brojem nezaposlenih na posao čeka godinama. Odredbe članka 125. koje govore o razlozima nedostojnosti za nasljeđivanje su korektno, no trebalo bi proširiti popis kaznenih djela koje je dotični nasljednik počinio na štetu ostavitelja (primjerice, nanošenje teške tjelesne ozljede, nepružanje pomoći osobi u izravnoj životnoj opasnosti, silovanje, krađa, prijevare, itd.).

U svakom slučaju, postoje argumenti za i protiv ovog zakona, kaže Kovač te napominje da su ga zastupnici HSLS-a spremni podržati, jer smatraju da je to prvi, istina mali, korak u provođenju reforme pravosuđa. Na kraju je informirao zastupnike da njegovi stranački kolege neće podržati zaključak što ga je predložio HSS, jer stoje na stajalištu da ne treba donositi poseban Zakon o nasljeđivanju obiteljskih gospodarstava. Mišljenja su, naime, da se problematika očuvanja tih gospodarstava ne može rješavati isključivo u domeni Zakona o nasljeđivanju, te da bi se na tome trebalo više angažirati resorno ministarstvo kojem je na čelu ministar iz stranke koja je predložila spomenut i zaključak. Osim toga, u slučaju usvajanja tog zaključka i druge interesne skupine mogle bi zatražiti donošenje specijalnih zakona o nasljeđivanju a time bismo otvorili Pandorinu kutiju, upozorava Kovač.

Konačno stajalište nakon donošenja Obiteljskog zakona

U raspravu se uključio **Petar Žitnik (HSS)** napomenom da su oni taj zaključak predložili upravo zbog toga što je Vlada tražila rok za donošenje posebnog zakona.

Josip Leko je izvijestio da Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje ovog zakona, jer očekuje da će

pridonijeti skraćivanju ostavinskih postupaka i povećanju učinkovitosti pravosuđa u Republici Hrvatskoj. Slažu se s prijedlogom da se dio tih postupaka prenese u nadležnost javnih bilježnika, s tim da se pojača obuhvat takvih javnobilježničkih ovlasti te poveća pokrivenost svih područja Hrvatske njihovim uredima.

Po mišljenju zastupnika SDP-a konačno stajalište o predloženim rješenjima trebalo bi zauzeti nakon odlučivanja o novom Obiteljskom zakonu. Dakako, prije objavljivanja novog Zakona trebat će nomotehnički urediti njegov tekst. Pitaju se, među ostalim, zbog čega se uopće predlaže ustrojavanje upisnika oporuka u RH i zašto ga mora voditi javnobilježnička komora, kad je već riječ o javnoj zbirci isprava za koju garantira država.

Dosljedno provesti načelo jednakosti u nasljeđivanju

Njihov glasnogovornik je u nastavku podsjetio na odredbu stavka 1. članka 75. Konačnog prijedloga zakona prema kojoj ostaviteljevi potomci, koji su s njim živjeli u zajednici te svojim radom ili davanjem doprinijeli da se njegova imovina poveća, časom njegove smrti stječu pravo na onoliki dio ostavine koji odgovara spomenutoj vrijednosti. Po mišljenju zastupnika SDP-a pravo na izdvajanje takve imovine iz ostavine trebalo bi priznati i usvojeniku odnosno posvojčadi. Smatraju, također, da bi u članku 76. st. 1 trebalo

Konačno stajalište o ponuđenim rješenjima trebalo bi zauzeti nakon odlučivanja o novom Obiteljskom zakonu.

izriekom navesti kojim osobama pripada pravo na izdvajanje kućanskih predmeta koji služe za zadovoljenje svakodnevnih potreba. Naime, prema predloženom, kućanski predmeti mogli bi pripasti nadživjelom bračnom drugu i ostaviteljevim potomcima, ali ne i izvanbračnom drugu i posvojčetu, što nije u duhu zakona koji u nasljedno-pravnom smislu izjednačuje bračnog i izvanbračnog druga, kao i posvojčad s potomcima. Zakonom se ne predviđa ni mogućnost da posvojčad i izvanbračni drugovi mogu biti obuhvaćeni ugovorom o ustupanju i raspodjeli imovine za života, što se također

protivi načelu jednakosti u nasljeđivanju (nužna izmjena članka 105.). Nema opravdanja ni za to da obveze davatelja uzdržavanja ne prelaze na njegovog izvanbračnog druga i usvojitelja, pa članak 121. treba dopuniti u tom smislu, kaže Leko (navedene primjedbe pretočio je u amandmane koje je podnio zajedno s

Dosljedno provesti načelo jednakosti u nasljeđivanju bračnog i izvanbračnog partnera.

Dubravkom Horvat). Iz članka 248., napomenuo je dalje, nije razvidno na koji način bi sud obavljao nadzor nad javnobilježničkom funkcijom (kao drugostupanjsko tijelo ili u funkciji inspekcije). U svakom slučaju, esdepeovci su uvjereni da će ponuđena rješenja doprinijeti ubrzanju ostavinskih postupaka i utjecati na brži upis ostavinskih rješenja u zemljišne knjige. To bi trebalo ubrzati gospodarske aktivnosti kod nasliedene imovine, te očuvati obiteljska imanja i obiteljsko-materijalnu tradiciju. I oni se zalažu za to da se nasljeđivanje poljoprivrednog zemljišta, primjereno današnjim potrebama, uredi posebnim propisom.

Zakonske izmjene neće bitno promijeniti praksu

Po riječima **Jadranke Kosor** članovi Kluba zastupnika HDZ-a ne vide potrebu za donošenje novog zakona, ali ipak će poduprijeti taj projekt, uz sugestiju da ga se donese istodobno s Obiteljskim zakonom.

Najprije je zahvalila predlagatelju što je uvažio neke njihove primjedbe iznesene u prvom čitanju (predvidio je situacije kad je oporučitelj gluho-slijep, propisao da će se dijete začeto u čas otvaranja nasljedstva smatrati rođenim, itd.). Naglasila je da se njeni stranački kolege zauzimaju i za normiranje nasljeđivanja imovine koja čini obiteljska gospodarstva.

Mišljenja su, inače, da predložene zakonske izmjene neće donijeti neke bitne promjene u praksi, budući da već sada supružnici bez djece jedno drugome mogu oporukom osigurati nasljedstvo (to se odnosi i na izvanbračne zajednice). Podržat će, kaže, izjednačavanje izvanbračnog druga s bračnim, u nasljeđivanju, jer su te zajednice životna stvarnost.

Među ostalim, sugeriraju predlagatelju da, po mogućnosti, odustane od prijedloga da se osnuje hrvatski upisnik oporuka. Zalažu se i za preciznije formuliranje članka 8. Konačnog prijedloga zakona koji govori o zakonskim nasljednicima. Među ostalim, propisuje da se izvanbračnom zajednicom u smislu ovog zakona smatra životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca koja je trajala dulje vrijeme, što bi se moglo rastezljivo tumačiti. Nije logično, kaže, da prema članku 25. bračni drug nema pravo na nasljedstvo ako je do prekida bračne zajednice došlo sporazumom ili da izvanbračni drug nema to pravo ako je njegova zajednica života s ostaviteljem trajno prestala. Zakonodavac bi, kaže, trebao izbjegavati rješenja koja ostavljaju velike mogućnosti za manipulacije, i čije će posljedice na svojim leđima najčešće osjetiti žene (neće imati mogućnosti niti sredstava dokazivati da zajednica nije duže vrijeme trajno prestala). Nije logično ni to da prema članku 35. izvanbračni drug može, a bračni ne može biti svjedokom pri sastavljanju pisane oporuke ostavitelja. Nema potrebe propisivati ni da se oporuka mora vlastoručno napisati (važan je potpis) konstatirala je.

Po njenim riječima zastupnici HDZ-a i dalje stoje na stajalištu da bi nadživjelom bračnom drugu i ostaviteljevim potomcima, koji su s njim živjeli u istom kućanstvu, nakon njegove smrti trebali pripasti svi kućanski predmeti koji služe za zadovoljavanje njihovih svakodnevnih potreba. Mišljenja su da predlagatelj ne bi trebao inzistirati na izdvajanju predmeta znatnije vrijednosti (tu je vrijednost u praksi teško dokazati). Predlažu i da se iz članka 85. ispuste riječi "odavanje neradu" kao jedan od razloga za isključivanje neke osobe iz kruga nužnih nasljednika, ili da se ta odredba drugačije formulira.

Nakon lektoriranja u treće čitanje

Mr.sc. **Miroslav Rožić** zatražio je, u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a da se predloženi Zakon uputi u treće čitanje, te da se u međuvremenu njegov tekst temeljito lektorira u duhu hrvatskog jezika. Osim toga, iz njega treba izbaciti nepotrebne, netočne i nejasne odredbe, isključiti sve kontradikcije, izbjeći ponavljanja, strane

riječi zamijeniti hrvatskima, popraviti sintaksu, itd.

Po riječima zastupnika trebalo bi utvrditi što znači rješenje da će ostavina nakon smrti ostavitelja bez nasljednika prijeći u vlasništvo države. To, zapravo, predstavlja način stjecanja vlasništva nasljeđivanjem, prema članku 128. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima. Navedenom imovinom raspolagalo bi i njome upravljalo poglavarstvo općine, odnosno grada, dakle pravna osoba javnog grada (te osobe se za razliku od fizičkih ne mogu odreći nasljednog prava).

Nasljednika koji ima pravo na nužni dio oporučitelj u određenim slučajevima može isključiti iz nasljedstva (temeljem članka 85., ili zato što je nedostojan za nasljeđivanje ili ako se odrekao nasljedstva). Po mišljenju zastupnika nedostojnost za nasljeđivanje može utvrditi i građanski sud, vodeći računa o subjektivnom i objektivnom kriteriju. Kako reče, zastupnici HSP-a i HKDU-a se također zalažu za definiranje pravnih standarda kao što su "nerad" i "nepošteni život", kako bi se u parnici mogla utvrditi (ne)osnovanost spornih činjenica. Na kraju je spomenuo njihovu sugestiju da se tzv. ošasna ostavina u čl. 20. nazove hrvatskim terminom - ostavina ostavitelja koji nema nasljednika.

Predloženi Zakon bi trebalo proslijediti u treće čitanje, s tim da se njegov tekst u međuvremenu temeljito lektorira u duhu hrvatskog jezika.

U završnoj riječi **Miljenko Kovač** je zahvalio sudionicima u raspravi, napomenuvši da Vlada nije mogla uvažiti neke njihove prijedloge jer se zakonom ne mogu detaljno definirati sva pitanja. Ponudeni pravni standardi obuhvaćaju slučajeve koji su donekle predvidljivi, pa preostaje da se uzdamo u pravičnost naših sudaca i nadamo se da će oni znati primijeniti te pravne standarde u praksi onako kako treba, imajući prije svega na umu svrhu zakona.

Što se, pak tiče prenošenja dijela sudskih predmeta javnim bilježnicima (riječ je o svega 60-ak tisuća ostavinskih predmeta godišnje), napomenuo je da je to tek početak. Naime, u okviru reforme pravosuđa

predviđa se da im se povjeri i vođenje ovrha i gotovo svih izvanparničnih postupaka. Procjenjuje se da bi se u tom slučaju općinski, a dijelom i trgovački sudovi, bili rasterećeni barem za četvrtinu, a možda čak za trećinu predmeta. Budući da se uglavnom radi o manje složenim predmetima od onih koji bi ostali u njihovoj nadležnosti, stvarno rasterećenje sudova bilo bi nešto manje, ali još uvijek dovoljno veliko da Vlada smatra da se vrijedno upustiti u taj pothvat, naglašava Kovač.

Naime, to bi trebalo pridonijeti ostvarenju cilja predviđenog dokumentom pod nazivom "Reforma pravosuđa" - da do 31. prosinca 2007. godine naši sudovi postanu potpuno ažurni, što znači da se broj neriješenih predmeta svede na tromjesečni priljev.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Prije prelaska na izjašnjavanje o amandmanima predsjednik Tomčić je dao na glasovanje prijedlog Kluba zastupnika HSP-HKDU-a da se o ponudenom zakonskom prijedlogu provede treće čitanje (nije prošao). Potom se predstavnik Vlade **Miljenko Kovač** očitovao o amandmanu **Petra Žitnika (HSS)** na članak 17. Konačnog prijedloga zakona. Napomenuo je da ga predlagatelj ne može prihvatiti jer smatra da nije primjereno proširivati krug zakonskih nasljednika u četvrtom i daljnjim nasljednim redovima na djecu, unuke i daljnje potomke. Razlog - radi se o tako dalekom srodstvu da ono ne predstavlja nikakvu socijalnu ni emocionalnu vezu s ostaviteljem. Osim toga, nije određeno na koji bi način i u kojim dijelovima navedene osobe nasljeđivale.

Podnositelj amandmana nije prihvatio to obrazloženje, već je upitao: "Kako to da ostavitelja bez potomaka mogu naslijediti grad ili općina, iako nisu s njim ni u kakvom srodstvu. Nije logično, kaže, da pravo nasljedstva ostaviteljeve imovine imaju pradjedovi i prabake, pa čak i daljnji preci (takve situacije su u životu vrlo rijetke) a ne i njihovi potomci, što se u praksi češće susreće. Apelirao je na zastupnike da podrže taj amandman, ali većina ih je glasovala protiv.

Uvaživši obrazloženje predstavnika predlagatelja da dopuna članka 19. nije potrebna jer se na nasljeđivanje daljnjih predaka primjenjuju pravila

po kojima nasljeđuju pradjedovi i prabake, zastupnik **Žitnik** je povukao taj amandman.

Isto su učinili i zastupnici SDP-a **Dubravka Horvat** i **Josip Leko** s amandmanskim zahtjevima za izmjenu i dopunu članka 75, 76, 105. i 121. Prihvatili su, naime, argumente predlagatelja kojima je popratio odbijanje njihovih amandmana. Naime, **Miljenko Kovač** je pojasnio da se sve odredbe Zakona o nasljeđivanju koje se tiču potomaka odnose i na posvojčad, što proizlazi i iz smisla instituta posvojenja, kako je uređen Obiteljskim zakonom. Naglasio je, također, da je prema članku 8. stavak 2. predloženog Zakona izvanbračni drug u pravu nasljeđivanja izjednačen s bračnim.

O amandmanu **Odbora za pravosuđe** nije se glasovalo jer ga je Vlada prihvatila, tako da je postao sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona. Podsjetimo, riječ je o izmjeni stavka 1. u članku 138., tako da glasi: "Pravo zahtijevati ostavinu kao nasljednik ostavitelja prema poštenom posjedniku koji također tvrdi da na nju ima pravo kao nasljednik, zastarijeva za godinu dana od kada je nasljednik saznao za svoje pravo i za posjednika ostavine, a najkasnije za deset godina (za zakonskog nasljednika računajući od ostaviteljeve smrti, a za oporučnog od proglašenja oporuke)".

Potom je **Miljenko Kovač** pojasnio da Vlada ne prihvaća amandmanski zahtjev **Mladena Godeka**, odnosno **Kluba zastupnika LIBRE**, za dopunu zakonskog teksta novim člankom 240, jer je taj amandman suprotan koncepciji Konačnog prijedloga zakona.

Podnositelj je napomenuo da ostaje kod svog prijedloga kojim nastoji korigirati pogrešnu koncepciju zakona (govoreći o zaostacima u rješavanju predmeta predstavnik predlagatelja je napomenuo da se to ne odnosi na ostavinske). Po riječima zastupnika ostavinski spisi su pogodni za edukaciju mladih sudačkih pripravnika te sudskih savjetnika. Osim toga, po mišljenju njegovih stranačkih kolega rješenje koje predlaže predlagatelj poskupjelo bi ostavinske postupke (javni bilježnici zasigurno neće raditi badava). Napomenuo je, uz to, da rijetko koji od njih ima prostorne i kadrovske uvjete da preuzme ostavinske predmete od sudova, a sporne slučajeve će ionako rješavati sud. Zbog navedenih razloga

apelirao je na predlagatelja da prihvati kompromisno rješenje koje nude zastupnici HSLŠ-a. To bi omogućilo predsjednicima sudova da sami ocijene je li potrebno da neki ostavinski predmet povjere na rad javnom bilježniku ili ne.

Po riječima **Miljenka Kovača** Vlada ne može prihvatiti ovaj amandman, budući da je u okviru reforme pravosuđa planirano da se u nad-

ležnost javnih bilježnika prenesu i mnogi drugi predmeti iz sadašnje sudske nadležnosti, čime bi se sudove osjetno rasteretilo. Unatoč tom obrazloženju većina zastupnika podržala je ovaj amandman.

Potom je predsjednik Tomčić dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona. Ishod - novi Zakon o nasljeđivanju donesen je većinom glasova nazočnih zastupnika (77 glasova "za", 6 protiv i

3 suzdržana) u predloženom tekstu, korigiranom prihvaćenim amandmanima.

Na prijedlog Kluba zastupnika HSS-a Hrvatski sabor je svojim zaključkom obvezao Vladu RH da u roku od dva mjeseca izade s prijedlogom posebnog zakona kojim će detaljno biti normirano nasljeđivanje imovine koja čini obiteljska gospodarstva.

M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA CARINSKOG ZAKONA

Daljnji iskorak u kvaliteti carinskog nadzora i postupanja

Većinom glasova zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su Zakon o izmjenama i dopunama Carinskog zakona u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Time se Carinski zakon usklađuje s odredbama Carinskog kodeksa Europske unije ali i sa, u međuvremenu donesenim hrvatskim Općim poreznim zakonom, te novim propisima o carinskoj službi i zastupanju u carinskom postupku.

O PRIJEDLOGU

Donošenjem predloženog zakona uskladit će se pojedine odredbe hrvatskoga Carinskog zakona s odgovarajućim odredbama Carinskog kodeksa Europske unije, posebice u dijelu koji se odnosi na njegove izmjene i dopune donesene u razdoblju važenja predmetnoga hrvat-

Ovo je kvalitetan zakon kojim se usklađuje hrvatski carinski sustav sa carinskim sustavom država EU-a.

skog zakona. Pojedine odredbe uskladit će se i sa, u međuvremenu donesenim hrvatskim Općim poreznim zakonom, te novim propisima o

carinskoj službi i zastupanju u carinskom postupku. Odredbama predloženog zakona provest će se i brojne pravno tehničke promjene, najvećim dijelom uvjetovane izmjenama u novoj carinskoj terminologiji, koja se ustalila u razdoblju trogodišnje primjene Carinskog zakona, kao i neke druge intervencije pravno tehničke i jezične naravi, koje će i u profesionalnom smislu višestruko složeni tekst zakona učiniti razumljivijim i široj stručnoj javnosti.

RADNA TIJELA

Uz određene primjedbe i amandmane radna tijela Hrvatskoga sabora podržala su ovaj zakonski prijedlog.

Na tekst Konačnog prijedloga zakona **Odbor za zakonodavstvo** podnio je jedan amandman (članak 77.) kojim je zatražio da se na zastaru obračuna i naplate carinskog duga primjenjuju odredbe Općeg poreznog zakona. Nije prihvatljivo propisivati iznimku od iznimke glede utvrđivanja rokova zastare, smatra Odbor te ocjenjuje da su rokovi propisani Općim poreznim zakonom dovoljno dugački, a vrijeme se produljuje i poduzimanjem pojedinih radnji u postupku. Također predlaže predlagatelju zakona da do zaključenja rasprave preispita članak 82. Kona-

čnog prijedloga zakona uz obrazloženje da načelno, nije primjereno predvidjeti istu sankciju za pravne i fizičke osobe. Pored toga zadržava se rješenje da se istom kaznom sankcionira neprijavlivanje robe i netočno označivanje kakvoće robe ili kada se pak pogriješi prilikom ispisivanja carinske deklaracije u navođenju oznake carinske tarife. Ista se primjedba Odbora odnosi i na pokušaj iz točke 27. uz dodatnu dvojbu, jer se osoba kažnjava ako je ostvarila povrat ili otpust carinskog duga, a ne osoba - tijelo koje je odobrilo takav povrat ili otpust. Dakle, zadržava se istovjetna kazna za neprijavlivanje robe, za pogrešku u deklaraciji kada je roba prijavljena ali i za pokušaj ishođenja povrata carinskog duga i to jednako za pravne i fizičke osobe (od 10.000,00 do 1.500.000,00 kuna).

U raspravi u **Odboru za financije i državni proračun** izraženo je mišljenje kako su visine novčanih kazni neprimjerene u odnosu na značaj učinjenih prekršaja pa bi navedeno trebalo urediti i prije donošenja najavljanog Zakona o financijskim prekršajima. Izraženo je stajalište kako bi Carinskim zakonom trebalo cjelovitije i temeljitije regulirati carinski sustav. Naime, ne bi trebalo ostavljati ministru financija previše mogućnosti da podzakonskim aktom utvrđuje određene postupke

koji zakonom nisu regulirani. Odbor je podnio i tri amandmana. Prvim na članak 9. stavak 5. predlaže produženje važenja obvezujućih mišljenja o razvrstavanju robe u kombinirano nazivlje Carinske tarife i o podrijetlu robe s jedne na šest godina. Prema europskim propisima obvezujuća mišljenja o razvrstavanju u Carinsku tarifu važe šest godina, a ove se izmjene i dopune Carinskog zakona donose radi usklađivanja s carinskim propisima EU-a, obrazlaže Odbor. Slijedećim amandmanom briše se stavak 5. članka 77. Konačnog prijedloga kojim je regulirano da je iznimno, ako je carinski dug nastao za robu koja je nezakonito unesena u carinsko područje RH ili za robu nad kojom je onemogućen carinski nadzor ili provjera, zastarni rok pet godina, a apsolutni zastarni rok deset godina od dana nastanka carinskog duga. Odbor ocjenjuje da su rokovi zastare regulirani Općim poreznim zakonom od tri odnosno šest godina dostatni i za utvrđivanje radnji i provedbu postupka za naplatu carinskog duga u slučaju nelegalno unesene robe u carinsko područje RH, odnosno za robu nad kojom je onemogućen carinski nadzor ili provjera. Konačno predloženom dopunom u članku 82. razlučuje se situacija kada podnositelj namjerno navede krive podatke od situacije kada se naknadno u postupku carinjenja kemijskom analizom utvrdi sastav robe koji eventualno odstupa od onog iskazanog u pratećoj dokumentaciji temeljem koje se podnosi JCD, a za što podnositelj carinske deklaracije ne može biti odgovoran.

U Odboru za rad, socijalnu politiku i zdravstvo rasprava o zakonskom prijedlogu provedena je u dijelu koji se odnosi na uspostavljanje novih carinskih povlastica za osobe s invaliditetom. Predložena uspostava carinskih povlastica pri uvozu opreme i rezervnih dijelova koji su namijenjeni za profesionalnu rehabilitaciju i rad osoba s invaliditetom, u okviru ustanova za profesionalnu rehabilitaciju, radionica za radno socijalnu skrb ili zaštitnih radionica, sukladna je utvrđenoj politici unapređivanja socijalnog položaja osoba s invaliditetom, pa je s toga Odbor podržao ove odredbe.

U ime Kluba zastupnika LIBRE dr.sc. **Zrinjka Glovacki-Bernardi (LIBRA)** predložila je amandmanom na članak 61. stavak 1. točku 6. da se od plaćanja carine oslobode i udru-

ženja dijaliziranih i transplantiranih bubrežnih bolesnika vjerujući da će to poboljšati uvjete života takvih bolesnika.

RASPRAVA

O razlozima zbog kojih se Vlada odlučila na ovaj zakonski prijedlog i razlikama između rješenja utvrđenih Prijedlogom zakona i Konačnim prijedlogom zakona uvodno je govorio zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak**. Predlagatelj je prihvatio primjedbe Odbora za financije i državni proračun, Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, Odbora za zakonodavstvo te zastupnika Tončija Tadića i Marijana Maršića o potrebi preciznijega definiranja pojma glavnog obveznika, odnosno nositelja postupka provoza, kako bi bilo jasno tko je obveznik davanja jamstva u provoznom postupku, te određenju zajedničke odgovornosti glavnog obveznika, prijevoznika i primatelja robe. Također su odredbom članka 81. Konačnog prijedloga zakona brisane odredbe članka 239. stavak 1. točka 2. Carinskog zakona koje inkriminiraju prekršajem unos oružja, streljiva i eksploziva radi njihove daljnje preprodaje, bez prijavljivanja nadležnim carinskim tijelima. Brisanjem tog uvjeta daljnje preprodaje omogućit će se u prekršajnim postupcima oduzimanje predmetne robe u svim slučajevima njihovoga neprijavlivanja, neovisno o njenoj daljnjoj namjeni. Nije prihvaćen prijedlog Odbora za financije i državni proračun te Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu kojim je zatraženo da se produže rokovi privremenog uvoza sa 24 na 33 mjeseca, odnosno do 60 mjeseci, zbog potreba proizvođača. Predlagatelj zakona smatra da je odredbama Konvencije o privremenom uvozu, kao međunarodnim ugovorom koji obvezuje Republiku Hrvatsku, određen maksimalan rok privremenog uvoza - 24 mjeseca s time da nacionalna zakonodavstva mogu odrediti za pojedinačne slučajeve i "kraće rokove". Konvencija ne predviđa privremeni uvoz na duži rok od navedenoga.

Istu je sudbinu doživio i prijedlog spomenuta dva odbora, za razlikovanje slobodnih zona i slobodnih skladišta, posebice glede nadzora nad smještajem robe u slobodnu zonu i

slobodno skladište. Vlada smatra da su postojeće odredbe Carinskog zakona, koje reguliraju carinsko postupanje s robom koja se smješta u slobodne zone i slobodna skladišta, sukladne odgovarajućim odredbama Carinskog kodeksa Europske unije.

Nakon uvodnog izlaganja Vladina predstavnika uslijedilo je izjašnjavanje predstavnika radnih tijela. Stavove Odbora za zakonodavstvo prenio je **Josip Leko**, Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo **Snježana Biga-Frganović**, a Odbora za financije i državni proračun **Tonči Žuvela**. Nakon toga prešlo se na iznošenje stavova klubova zastupnika. Prvo je u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio **Hervoja Vojvoda**. Ovaj zakonski prijedlog je korektno urađen i Klub će ga podržati tim više što je predlagatelj uvažio dobar dio primjedbi iz prvog čitanja i ugradio ga u konačni tekst zakona. Neke primjedbe Vlada nije uvažila pa tako i prijedlog kojim je zatraženo da se produži rok privremenog uvoza sa 24 mjeseca na više mjeseci, zbog potreba proizvođača. Tu se u prvom redu misli na poduzeća koja uvoze alate, strojeve i kalupe potrebnih za proizvodnju manje-više namijenjenu izvozu.

Ovim će zakonom Hrvatska napraviti daljnji iskorak u kvaliteti carinskog nadzora i postupanja koji je sve bliži pravilima i praksi zemalja EU-a.

Prema Carinskom zakonu koji je vrijedio do 2000. godine Vlada je mogla na prijedlog resornog ministra podići carinske stope za sve proizvode koji će ugroziti domaću proizvodnju i dovesti do poremećaja na tržištu ili će imati monopolistički utjecaj i djelovati svojim monopolističkim cijenama. Ovo je posebno važno za naše tekstilce koji su trenutno "napadnuti" uvozom tekstila pa tako i iz Kine, a valja znati npr. da je lani naš uvoz iz te države bio 104 puta veći nego izvoz. U ovom zakonskom prijedlogu o toj problematici nema ništa, a jednako tako niti u zakonu o carinskim tarifama, pa bi o tome valjalo povesti računa, upozorio je zastupnik Vojvoda.

Za Klub zastupnika LIBRE ovaj je zakonski prijedlog kvalitetan dokument kojim se usklađuje hrvatski carinski sustav sa carinskim sustavom država EU-a, podvukla je

dr.sc. **Zrinjka Glovacki-Bernardi**. Klub posebno pozdravlja produljenje roka za namirenje carinskog duga sa 15 na 30 dana, te drži da se tom izmjenom znatno pomaže solventnost firmi u međunarodnoj trgovini. Za Klub su od osobite važnosti izmjene predviđene člankom 61. Konačnog prijedloga zakona, a odnose se na carinske povlastice za osobe s tjelesnim oštećenjima, odnosno za osobe s invaliditetom. Konačno rješenje ovog pitanja, a napose spomenute odredbe zakona bilo bi daleko povoljnije kada bi postojao registar invalida. Do donošenja tog registra valja proširiti krug osoba s invaliditetom za koje bi važili isti uvjeti uvoza opreme, uređaja, instrumenata, rezervnih dijelova i potrošnog materijala. S tim u vezi zastupnica je podsjetila na amandman što ga je podnijela u ime Kluba, te dodala da će bez obzira na to hoće li se naći rješenje za spomenuti registar Klub podržati donošenje ovog Zakona.

Klub zastupnika SDP-a također će podržati ovaj zakonski prijedlog, te posebno preciznije utvrđene odredbe kojima se proširuje ovlaštenje za donošenje posebnog provedbenog propisa u vezi sa zaštitom prava intelektualnog vlasništva (članak 31.), rekla je **Dubravka Horvat**.

Također podržava namjeru predlagatelja da se preciznije reguliraju odredbe o postupku provoza, a posebno se želi odrediti prema mogućnosti da carinarnice kao posebnu mjeru carinskog nadzora određuju poseban put kojim će se roba provesti. Takva odredba, po ocjeni Kluba, ima veliki značaj pogotovo prilikom prijevoza opasnih roba, a napose onih koje su često predmet krijumčarenja.

Unatoč činjenici da se pred nama nalazi puno kvalitetniji zakonski tekst u odnosu na onaj iz prvog čitanja Klub drži da i dalje ima nekoliko nedovoljno razrađenih odredbi koje mogu dovesti do otežanog položaja određenih gospodarskih subjekata. Takva je npr. već spominjana odredba glede određivanja roka privremenog uvoza, zbog potreba proizvođača. Inače, Klub je mišljenja da će Republika Hrvatska ovim zakonom napraviti daljnji iskorak u kvaliteti carinskog nadzora i postupanja, koji je sve bliži pravilima i praksi zemalja EU-a, te će ga podržati, zaključila je zastupnica Horvat.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

O podnesenim amandmanima očitovao se zamjenik ministra financija

mr.sc. **Damir Kuštrak**. Vladin je predstavnik prihvatio amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 77. te amandmane Odbora za financije i državni proračun na članke 9. stavak 5. i članak 77. novi stavak 5, a amandman na članak 82. samo djelomično. Smisao je da se već utvrđenom novčanom kaznom kazni za prekršaj pravna ili fizička osoba ako u carinskoj deklaraciji neistinito, netočno ili nepotpuno navede količinu, vrstu, tarifnu oznaku ili podrijetlo robe, odnosno ne navede svu vrstu robe pa je zbog toga carinski dug obračuna plaćen u svoti manjoj od propisane. Vlada drži da je ova formulacija te odredbe sukladna predloženom zakonu, a ispunjava zahtjev Odbora za financije i državni proračun. U ime Odbora s predloženom formulacijom složio se njegov predsjednik zastupnik **Tonči Žuvela**. Na kraju kažimo još i to da je Vladin predstavnik prihvatio amandman Kluba zastupnika LIBRE.

Uslijedilo je glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona. Zastupnici Hrvatskoga sabora većinom su glasova sa 106 glasova "za" i 4 "suzdržana" donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Carinskog zakona, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.

J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNIM POTPORAMA

Transparentnost državnih potpora

Zakon ima dva osnovna cilja. Prvi je - cjelovito rješavanje i zaokruživanje sustava zaštite tržišnog natjecanja uz transparentnu državnu politiku u području gospodarskih odnosa, a drugi - ispunjavanje obveza Republike Hrvatske iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica te daljnje približavanje sustava pravnoj stečevini Europske zajednice.

U roku godine dana po stupanju Zakona na snagu Hrvatska agencija za državne potpore izradit će sveobuhvatan popis tekućih programa državnih potpora započetih prije osnivanja Agencije te predložiti Hrvatskom saboru njihovo usklađivanje s ovim zakonom u razdoblju do 1. siječnja 2006.

Hrvatski sabor izglasao je ovaj zakon u tekstu predlagatelja korigiranom (njegovim) prihvaćenim amandmanom te uvažanim amandmanima Odbora za zakonodavstvo.

Zakonom se uređuju opći uvjeti i pravila odobravanja, nadzora, provedbe i povrata državnih potpora u svrhu očuvanja poduzetničke i tržišne slobode, osiguranja jednakoga prav-

nog položaja svih poduzetnika na tržištu, poticanja gospodarskog napretka, socijalnoga blagostanja građana i brige za gospodarski razvoj i očuvanje okoliša svih područja

Republike te provedbe međunarodno preuzetih obveza. Predmet zakona nisu državne potpore poljoprivredi i ribarstvu.

O PRIJEDLOGU

Pomoći, subvencije, donacije

Evo što je o zakonskom prijedlogu uvodno rekao zamjenik ministra financija, mr.sc. **Damir Kuštrak**. Nakon napomene kako u Hrvatskoj nije sustavno uređeno područje državnih potpora te da ne postoji potpuno transparentan uvid u njihov opseg i volumen, kao ni opća metodološka podloga na temelju koje bi se isti mogli razraditi, izvijestio je zastupnike da će predlagatelj (Vlada RH) uglavnom prihvatiti amandmane Odbora za zakonodavstvo.

Vlada će na temelju zakona donijeti uredbu kojom će definirati horizontalne i sektorske ciljeve kad je riječ o državnim potporama.

Zakon se, izvijestio je zastupnike, mijenja u dvije temeljne stvari. Prvo - predviđeno je osnivanje Agencije za državne potpore, predložiti će se da to obavlja agencija koja već postoji i u nadležnosti je Hrvatskog sabora - Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja te da se - ovisno o vrsti potpore - razdvoje mišljenja o potporama i nadzor nad njima od upravnih akata. Vlada će na temelju zakona donijeti uredbu kojom će definirati horizontalne i sektorske ciljeve na plan državnih potpora. Preuzet će se neka iskustva iz Europske unije kad je riječ o horizontalnim ciljevima u davanju potpora za istraživanje i razvoj, za zaštitu okoliša, za rješavanje i restrukturiranje poduzeća u poteškoćama, naprimjer mala i srednja poduzeća, zapošljavanje, osposobljavanje, pa zatim urbana područja koja nazaduju te za regionalne ciljeve i sektorske, kao što su pojedine vrste proizvodnje ili usluga.

Zamjenik ministra je još napomenuo kako su potpore podijeljene u tri grupe - pomoći, subvencije i donacije. Skrenuo je pažnju na to da su u EU mala poduzeća ona do 50 zaposlenih, srednja do 250, a velika iznad tog broja.

Dodajmo da su državne potpore, prema Konačnom prijedlogu - svi stvarni i potencijalni rashodi ili umanjeni prihodi države dodijeljeni od davatelja državne potpore koji narušavaju ili bi mogli narušiti tržišno natjecanje davanjem povlastice na tržištu korisniku državne potpore, bez obzira na njen oblik. Davatelji državne potpore su tijela državne uprave, jedinice lokalne

Predviđeno je osnivanje Agencije za državne potpore - predložiti će se da to obavlja agencija koja već postoji i u nadležnosti je Hrvatskog sabora - Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja.

samouprave, jedinice područne (regionalne) samouprave te svaka pravna osoba koja dodjeljuje državne potpore ili njima upravlja u smislu ovog zakona.

RADNA TIJELA

Nadzor nad zaštitom tržišnog natjecanja povjeriti neovisnoj pravnoj osobi

Odbor za zakonodavstvo podnio je 21 amandman. U obrazloženju prvog, na članak 3, ukazuje da je potrebno utvrditi razliku između potpora koje se utvrđuju, primjerice, nacionalnim programima, zakonima ili proračunom od onih koje se daju na temelju odluke određene pravne ili fizičke osobe ovlaštene za upravljanje, odnosno odlučivanje o sredstvima potpora. Naime, u provedbi prethodnog i naknadnog nadzora nužno je predvidjeti različite postupke jer iz ustavnopravnih razloga te sukladno sustavu trodiobe vlasti nije moguće da Agencija rješenjem obustavlja provedbu zakona, odnosno odbacuje ili odbija potpore predviđene općim propisima. O prijedlozima akata kojima se utvrđuju opće državne potpore Agencija bi davala mišljenja prije donošenja tih akata, a u odnosu na prijedlog akta kojim se namjerava dodijeliti odnosno dati pojedinačna državna potpora ta bi se ocjena davala rješenjem. Ovime je obrazložen i amandman na članak 12.

Objašnjavajući smisao amandmana na članak 5, Odbor ukazuje kako je

cjelokupni nadzor nad zaštitom tržišnog natjecanja svrsishodno povjeriti neovisnoj pravnoj osobi, Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja. Na taj način su ispoštovani i uvjeti iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te akti, propisi i pravila koja čine pravnu stečevinu Europske unije, skraćeno je vrijeme do početka primjene zakona, a i smanjuju se troškovi. Ovakav prijedlog je od značaja i stoga što je samostalni nadzor potpora za Republiku Hrvatsku privremene naravi, do prijema u članstvo Europske unije. S obzirom na veličinu Hrvatske nema osnove da bi u jednoj od mogućih decentralizacija sustava državnih potpora Europske unije jedan od centara bio u Hrvatskoj.

Amandmanima na članke 13. i 14. ovo radno tijelo ukazalo je kako je nužno razdvojiti postupak davanja mišljenja na prijedloge akata kojima se odobravaju ili daju opće državne potpore od rješenja kojima se ocjenjuje usklađenost prijedloga pojedinačnih akata, dakako u postupku prethodnog i naknadnog nadzora.

Istodobno, izostavlja se tzv. uvjetno odobravanje, jer uvjetno rješenje ne poznaje Zakon o općem upravnom postupku, a pogotovo ne uz neispunjenje uvjeta iz članka 14. stavaka 1. i 2. Kao što ne može takvo rješenje zbog "šutnje administracije" postati valjano.

Brisanje članka 20. Konačnog prijedloga predloženo je uz upozorenje kako će propisima Vlade te ovim i Zakonom o općem upravnom postupku biti propisan postupak te da nema osnove da ravnatelj Agencije donosi Pravilnik kojim se uređuje postupak Agencije pri odobravanju državnih potpora, nadzoru nad njima te njihovom naknadnom odobrenju i povratu. Amandmanom na članak 24. Agencija se obvezuje da u roku godine dana po stupanju na snagu Zakona utvrdi popis programa i drugih akata kojima su odobrene ili dane opće državne potpore do stupanja na snagu ovoga zakona i podnese Hrvatskom saboru prijedlog zaključaka radi njihova usklađivanja s odredbama ovog zakona najkasnije do 1. siječnja 2006. godine.

Preostalom amandmanima zakonski prijedlog se pravno-tehnički uređuje.

Odbor za financije i državni proračun podržao je Konačni prijedlog bez primjedbi, uz ocjenu kako će se zahvaljujući predloženome osigurati transparentan uvid u opseg i volumen

državnih potpora te mogućnost analize učinaka državnih potpora na veličinu i strukturu Državnog proračuna i gospodarsko stanje u Republici.

Nedopustivo

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a, Ivica Buconjić** je podnio amandman na članak 2. stavak 1. Obrazloženje - smatra se nedopustivim da se ovim zakonom ograničavaju se prava i autonomija jedinica lokalne samouprave. Naime, predlaže se da se davateljima potpora u smislu ovog zakona smatraju i jedinice lokalne samouprave, odnosno da u pripremanju i donošenju proračuna jedinica lokalne samouprave moraju surađivati s Agencijom za državne potpore.

Nedopustivo je da se ovim zakonom ograničavaju prava i autonomija jedinica lokalne samouprave.

Ovakvim rješenjem jedinice lokalne samouprave izgubile bi mogućnost autonomnog interveniranja prema trgovačkim društvima sa svog područja u cilju rješavanja problema od interesa za lokalnu zajednicu. Isto tako je nedopustivo da jedinica lokalne samouprave ne može donijeti vlastiti proračun bez odobrenja tijela središnje državne vlasti.

Protivno gospodarskim interesima

Drago Krpina (HDZ) predložio je brisanje dijela stavka 2. članka 4, uz upozorenje da je protivno gospodarskim interesima predviđati davanje državnih potpora socijalnog karaktera "pod uvjetom da su dodijeljene bez diskriminacije u pogledu podrijetla proizvoda na koje se te državne potpore odnose".

AMANDMAN VLADE

Vlada RH je svojim amandmanom, koji je stigao naknadno, predložila brisanje točke a) u stavku 2. članka 4, kojom je predviđeno prethodno spomenuto. U obrazloženju se najprije ukazuje da predložena točka predstavlja usklađenje sa člankom 87. stavak 2. Ugovora o osnivanju Europ-

ske zajednice (UEZ), kojim je predviđen izuzetak od opće zabrane državnih potpora sadržan u članku 87. stavku 1. UEZ-a, odnosno članku 4. stavku 1. Konačnog prijedloga

Brisanje uvjeta nediskriminacije u pogledu podrijetla proizvoda predstavljalo bi značajan otklon od usklađenosti Konačnog prijedloga s pravnom stečevinom Europske zajednice.

zakona o državnim potporama. Tom se točkom uređuje izuzimanje od opće zabrane državnih potpora socijalne naravi koje se daju pojedinim potrošačima, pod uvjetom da su bez diskriminacije u pogledu podrijetla tih proizvoda, dok bi se amandmanom Drage Krpine - stoji u obrazloženju - brisao uvjet nediskriminacije u pogledu podrijetla proizvoda, što bi predstavljalo značajan otklon od usklađenosti Konačnog prijedloga s pravnom stečevinom Europske zajednice.

U obrazloženju svog amandmana, Vlada napominje kako predloženo brisanje točke a) ne znači opću zabranu državnih potpora socijalne naravi. Naime, prema točki f. stavka 3. članka 4. Konačnog prijedloga zakona o državnim potporama Vlada može posebnim propisima propisati državne potpore koje nisu u suprotnosti sa svrhom ovog zakona, pa tako može propisati i državne potpore socijalne naravi.

RASPRAVA

Nakon što je uvodno izlagao zamjenik ministra financija, mr.sc. **Damir Kuštrak** (vidi o Prijedlogu), stavove odbora obrazložili su: **Josip Leko (Odbor za zakonodavstvo)** i **Tonči Žuvela (Odbor za financije i državni proračun)**.

Nejasne nadležnosti Savjeta

Zahtjev **Kluba zastupnika HSS-a** obrazložila je **Ljubica Lalić**, izvijestivši zastupnike da će podržati predloženi zakon uvažiti li se amandmani Odbora za zakonodavstvo. Inače, tekst bi morao u treće čitanje. Zastupnica je

uvodno rekla kako bez transparentnog uvida u potpore nije moguće analizirati njihov učinak na veličinu i strukturu Državnog proračuna te gospodarsko stanje. Ne zna se jesu li postojeće postigle cilj, ali se zna, rekla je, da su na tržištu stvarale nered - korisnici potpora plasirali su robu po znatno nižim cijenama. Proizvođači bez potpora su propadali, a oni s potporama su nelojalnom konkurencijom stvarali gubitke koji su opet bili sanirani raznoraznim potporama.

Osvrnuvši se na regionalnu neujednačenost, zastupnica je skrenula pažnju na Slavoniju, za čiju (najveću) nerazvijenost nije kriv samo rat, kako se običava tvrditi već pogrešna politika, kako današnja tako i ona od 1990. pa i od 1918. godine.

Ujednačavanje razvitka nije moguće bez potpora pa je nužan transparentan uvid u njih jer nerazvijeni, naglasila je zastupnica, ne žele biti "loptani" između Fonda za zapošljavanje i Fonda za regionalni razvoj te drugih institucija već žele sustavno rješenje. Ono se očekivalo od predloženog zakona, ali nije udovoljeno očekivanjima, rekla je Ljubica Lalić.

Objašnjavajući ovu tvrdnju, zastupnica je najprije predložila promjenu naziva zakona u Zakon o Hrvatskoj agenciji za državne potpore (jer se većina članaka odnosi baš na reguliranje, osnivanje i rad Agencije). Uslijedile su ove primjedbe HSS-a: nejasne su nadležnosti Savjeta; nedostatan i manjkavo rješenje koštati će državu 6 milijuna kuna godišnje; nema odgovora na pitanje je li potreban tako skupi mehanizam; nelogično je da razloge razrješenja ravnatelja utvrđuje Savjet, a članova Savjeta ravnatelj. Tu su, nadalje, upit je li za evidenciju potpora potrebno baš godinu dana (ako ih ima - tko su korisnici, jer sasvim sigurno nisu iz najnerazvijenije regije kojoj su potrebne); upozorenje o nerazumljivom roku za usklađenje zakona čak do 1. siječnja 2006; prijedlog da se razmisli o tijelu koje neće biti skupo i složeno kao predložena agencija.

Neprihvatljivo ...

Ivica Buconjić (HDZ) izvijestio je zastupnike da će glasovanje **Kluba zastupnika HDZ-a** ovisiti o odnosu Vlade prema njihovom amandmanu, rekavši kako je neprihvatljivo da se u režimu potpora nalazi jedinica lokalne

samouprave, jer - smatraju - eventualna intervencija jedinica lokalne samouprave nije isto što i davanje milijunskih iznosa od strane raznih državnih tijela. Uvodno je napomenuo kako se Konačni prijedlog suštinski ne razlikuje od Prijedloga (iako je uvažan dio primjedbi) i to zato što Vlada nema prevelike mogućnosti za izmjene najbitnijih odrednica zakona, kao što ni Sabor nema mogućnosti zadiranja u temeljni cilj, suštinu predloženoga. Razlog - predloženo je puka operacionalizacija obveza preuzetih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Nema se što prigovoriti cilju zaokruživanja sustava zaštite tržišnog natjecanja, ali nezadovoljstvo izaziva činjenica što se to provodi po diktatu Međunarodne zajednice i to što se u te procese ulazi nepripremljeno.

Nema se što prigovoriti cilju zaokruživanja sustava zaštite tržišnog natjecanja, ali nezadovoljstvo izaziva činjenica što se to provodi po diktatu Međunarodne zajednice i to što se u te procese ulazi nepripremljeno.

Iako ovaj zakon ne regulira potpore u poljoprivredi lako je povući paralele i s drugim potporama. Riječ je o mljekarskoj industriji koja će se veoma brzo naći u sistemskim problemima. Domaća skladišta prepuna su neprodanog sira, a prošle je godine od 18 tisuća tona tvrdog sira - kolike su potrebe, čak 9,5 tisuća tona bilo iz inozemstva. Ne radi se o tome da naši proizvođači ne znaju proizvoditi jeftinije već o činjenici da je strani sir znatno jeftiniji zbog toga što je proizvodnja mlijeka i sira visoko subvencionirana a izvoz bogato stimuliran od matičnih država (tako je maloprodajna cijena tog sira gotovo jednaka proizvođačkoj cijeni u Hrvatskoj).

Po ocjeni Kluba zastupnika HDZ-a, predloženim će se zakonom, praktički stvoriti uvjeti za znatno reduciranje i smanjivanje mogućnosti poticanja domaćih trgovačkih društava te time mogućnost da se pomaže u segmentima u kojima bi država trebala intervenirati.

Situacija kao sa sirom dogodit će se veoma brzo i u drugim granama gospodarstva - konditorska industri-

ja, turizam, trgovina (tekstilna je industrija već platila ceh), ocjenjuje ovaj klub te upozorava da u odnosu s međunarodnom zajednicom iskazujemo previše revnosti, ne vodeći dovoljno računa o vlastitim interesima (što nam se može obiti o glavu).

Otud zahtjev da Vlada donese druge provedbene propise kojima će se uvažiti interesi domaćih proizvođača, koji mogu biti ugroženi ovakvim zakonom i njegovom striktnom primjenom.

Zastupnik Buconjić je ovom prilikom upozorio na "sukob interesa u slučaju brodogradilišta "Viktor Lenac", s obzirom na uloge i odnose premijera sa potpredsjednikom i direktorom "Viktora Lenca". Taj je slučaj, rekao je, primjer zlorabe državnih potpora. Jer, nema logike da Vlada daje potporu privatnom brodogradilištu, uz to još u većinskom stranom vlasništvu te, uz to, brodogradilištu u kojem je direktor u vrijeme primanja potpore imao plaću od 120 tisuća kuna.

Izlaganje je zastupnik Buconjić završio upozorenjem kako (nepotrebno) rješenje o suradnji jedinica lokalne samouprave s agencijom u pripremi i donošenju proračuna može izazvati kaotičnu situaciju s obzirom na to da postoji više od 400 općina i više od 100 gradova, a one svoje proračune donose u pravilu u isto vrijeme, koncem godine.

Načelna podrška

Da **Klub zastupnika HSLA-a** u načelu podržava donošenje ovog zakona zastupnike je izvijestio **Jadranko Mijalić**. On je rekao da bi Vlada svojim amandmanom preciznije trebala regulirati odnose (suradnju) Agencije i Ministarstva poljoprivrede glede potpora u poljoprivredi, pogotovo kad je riječ o planiranju potpora te nadzoru nad potporama i povratu državnih potpora. Na taj bi se način lakše dolazilo do rezultata postignutih davanjem potpora u poljoprivredi od strane agencija za državne potpore, što bi se izuzetno korisno odrazilo na Proračun Republike, a i na poljoprivredu.

Predstavnik ovog kluba je, među ostalim, još ukazao da nije pravedno da one koji rađe u ministarstvima poljoprivrede i sl. te odlučuju o potporama u poljoprivredi ne zahvaćaju kriteriji iz ovog zakona te izrazio nadu kako se osnivanjem Hrvatske agencije za državne potpore neće

stvoriti glomazno, inertno i korumpirano tijelo koje bi bilo kočnica, a ne nositelj progresa u sustavu državnih potpora (takvih je balasta u državnoj upravi ionako previše).

Potporama stimulirati strateške subjekte

Da **Klub zastupnika Demokratskog centra** podržava predloženi zakon zastupnike je izvijestila **Vesna Škare-Ožbolt**. Zato što nije bilo transparentnog uvida u sustav potpora mogle su se, rekla je, čuti kritike i upiti - zašto Vlada daje državne potpore, primjerice, Viktoru Lencu, a ne Vela Luci, zašto Riječkoj, a ne drugoj banci. Ovaj Klub smatra da će se zahvaljujući transparentnosti pomoći gospodarskim subjektima koji su u teške probleme upali iz objektivnih okolnosti (posebno poduzeća na područjima od posebne državne skrbi, s velikim ratnim štetama). Rekavši kako potporama treba stimulirati strateške subjekte kojima će se osigurati daljnji gospodarski razvoj i sigurna politika zapošljavanja, zastupnica Škare-Ožbolt se, u ime DC-a, posebno založila za državne potpore osnivanju srednjih i malih poduzeća, koja time dobivaju šansu da se uključe u tržišno natjecanje, povećaju zaposlenost i pridonesu gospodarskom i tehnološkom razvitku.

Državne potpore - osnivanju srednjih i malih poduzeća, koja time dobivaju šansu da se uključe u tržišno natjecanje, povećaju zaposlenost i pridonesu gospodarskom i tehnološkom razvitku.

Klub zastupnika DC-a podržao je amandmane Odbora za zakonodavstvo.

Josip Leko (SDP) podržao je zakonski prijedlog jer će se zahvaljujući tome izbjeći arbitrarnost i što će se Hrvatska približiti standardima Europske unije. Zakon je potrebno donijeti i zbog obveza s tim u svezi prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (dobila je obvezu da područje državnih potpora regulira specifičnije od drugih država). Zastupnik je podržao amandmane Odbora za zakonodavstvo.

Prevareni hrvatski seljaci

Složivši se da je zakon potreban, **Drago Krpina (HDZ)** je izrazio sumnju u to da je predložen najprikladniji model. Kao i u mnogim drugim slučajevima, više se vodi računa tome da se udovolji standardima Europske unije negoli specifičnim hrvatskim gospodarskim okolnostima. Vladin pristup da se kod predlaganja zakona ponaša kao da Hrvatska već jest u Uniji neće, po ocjeni zastupnika, pomoći jačanju gospodarstva u razdoblju čekanja da se uđe u EU.

Više se vodi računa tome da se udovolji standardima Europske unije negoli specifičnim hrvatskim gospodarskim okolnostima.

Manje-više, dokraja je liberalizirano hrvatsko tržište (uvozi se sve i svašta), ali nije učinjeno gotovo ništa u osposobljavanju hrvatskog gospodarstva da izdrži time nametnutu konkurenciju. Posljedice su - progresivni rast uvoza i progresivni pad izvoza, sve veća negativna razlika u vanjskotrgovinskoj razmjeni Hrvatske te dramatičan porast vanjskog duga (više od 15 mlrd dolara). Bude li 2007. dug 30 mlrd, što bi se moglo dogoditi, Hrvatska neće biti spremna za članstvo u Europskoj uniji.

Zastupnik Krpina je još rekao da je neprihvatljivo da se potpore koje bi se izdvajala iz općinskih i županijskih proračuna uvjetuju suglasnošću predložene agencije (riječ je o grubom narušavanju načela supsidijarnosti).

On je još, među ostalim: izjavio da je Ministarstvo poljoprivrede prevarilo hrvatske seljake - bilo im je obećano da će dobiti analize središnjeg instituta za analizu mlijeka s preporukom što učiniti da se uklone razlozi zbog kojih mlijeko nije odgovarajuće kvalitete, a uredba se počela primjenjivati već od 1. siječnja pa nisu imali vremena za prilagodbu.

Ispravci navoda

Ispravljajući Krpinu, mr. **Marin Jurjević (SDP)** rekao je da nije točna njegova tvrdnja kako gospodarska politika aktualne vlasti dovodi državu u nezavidan položaj. Samo u prvih devet mjeseci 2002. trgovinska razmjena porasla je 13,3 posto i prema ekonomskim kriterijima Euro-

pske unije Hrvatska je bolja od više od polovice službenih zemalja-kandidatkinja za članstvo u EU (samo četiri zemlje iz tranzicijskog kruga imaju veći bruto društveni proizvod po glavi stanovnika).

Drago Krpina je uzvratom tvrdnjom kako je Jurjević zloupotrijebio institut ispravka navoda, govoreći o nečemu što on nije govorio. Govorio je, pojašnjavajućem porastu uvoza i smanjenju izvoza. Vanjskotrgovinska razmjena je porasla, ali zahvaljujući enormnom porastu uvoza.

U ime predlagatelja

Zamjenik ministra, **Damir Kuštrak** je: ponovio da će predlagatelj prihvatiti amandmane Odbora za zakonodavstvo; naglasio kako predmet zakona nisu potpore u poljoprivredi i ribarstvu; objasnio da se neće formirati nova posebna agencija već će postojećoj biti proširena djelatnost; rekao da su Državnim proračunom definirana tri tipa potpora (pomoći, subvencije, donacije).

GLASOVANJE

Prihvaćena većina amandmana Odbora za zakonodavstvo

Predlagatelj - Vlada RH - prihvatila je većinu amandmana Odbora za zakonodavstvo. Uz suglasnost Odbora, koji je povukao odgovarajuće amandmane, izmijenila je tekst članka 5, kojim je utvrđeno da odobravanje, nadzor, provedbu i povrat općih pojedinačnih državnih potpora obavlja Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, osnovana Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja. U izmijenjenom obliku, uz suglasnost Odbora, prihvaćen je stavak 3. članka 14, tako da glasi "Ako i nakon ponovljenog zahtjeva uz stavak 1. davatelj državne potpore i/ili korisnik državne potpore ne dostavi tražene podatke i dokumentaciju Agencija može donijeti rješenje iz članka 14. stavka 4. ovog zakona.

Nije prihvaćen amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 20. i utvrđen je, u suglasju s Odborom, novi tekst toga članka tako da glasi: "Ravnatelj Agencije propisuje oblik i sadržaj te način prikupljanja podataka i vođenja evidencija državnih potpora. Uz pravno-tehničku

korekciju prihvaćen je amandman na članak 3 te na članak 24.

Odbijeno

Nije prihvaćen amandman Drage Krpina. Objasnjavajući zašto, mr.sc. **Damir Kuštrak** rekao je da je smisao članka da Republika ima pravo davati potpore socijalnog karaktera, ali s tim da se ne može raditi diskriminacija ovisno o podrijetlu proizvoda.

Drago Krpina je rekao da je smisao njegova amandmana - gospodarski, financijski i socijalno potpuno opravdanog - da potpore budu upotrijebljene za kupnju domaćih proizvoda. Primjerice, financijsku potporu Domu umirovljenika za nabavu hrane moglo bi se uvjetovati - kupnjom mesa iz domaće proizvodnje. U situaciji vrtoglavog rasta uvoza te pada izvoza, uz vrtoglavi rast zaduživanja, trebalo bi tražiti da novcem za potpore budu kupovani domaći proizvodi (ne diskriminirajući pojedine domaće proizvođače).

Mr.sc. **Damir Kuštrak** uzvratom je da je razumio smisao amandmana, ali da ovaj zakon proizlazi iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, da je riječ o subvenciji potrošačima, da se usklađivanje obavlja upravo zato da se proizvodi ne bi dijelili na domaće i strane.

Mr.sc. **Damir Kuštrak** izvijestio je zastupnike da Vlada ne prihvaća Buconjićev amandman, s objašnjenjem da su jedinice lokalne uprave već u sastavu opće države pa da, prema tome, nije riječ ni o kakvom ograničavanju prava i autonomije jedinica lokalne samouprave. **Ivica Buconjić** je zatražio da se o tome glasuje, rekavši da će Klub zastupnika HDZ-a glasovati protiv zakona ne usvoji li se ovaj amandman. Dodatno je obrazložio kako će, ne usvoji li se predloženi amandman, jedinice lokalne samouprave biti praktički dokraja onemogućene u interveniranju pomoći trgovačkim društvima na svom području, pogotovo onima koja su bitna za obavljanje funkcija lokalne samouprave koja ona ima po zakonu. Na tvrdnju zamjenika ministra financija kako se autonomija jedinica lokalne samouprave ne ograničava već da je riječ o kontroli i izvještavanju - kako se troše državne potpore na toj razini Ivice Buconjić je upozorio da će to biti još jedna dodatna kontrola i otežavanje donošenja Proračuna, pogotovo u smislu da jedinice lokalne samouprave

moraju surađivati u donošenju proračuna s Agencijom, što će otežati donošenje Proračuna.

Uslijedila je stanaka radi usklađivanja stavova klubova oko amandmana Ivica Buconjića i Drage Krpine.

U nastavku sjednice, **Ljubica Lalić** je obrazložila zahtjev **Kluba zastupnika HSS-a** da se tijekom dana trebaju obaviti još određene konzultacije i određena pojašnjenja. Klub je bio spreman prihvatiti ga kao nužno zlo, ali sada predlaži odgodu glasanja o zakonu kako bi se mogle obaviti dodatne konzultacije te zauzeti konačni stav. Zbog toga i prijedloga odgode o dva spomenuta amandmana glasanje je odgođeno za naredni dan.

U međuvremenu je Vlada podnijela amandman i zastupnici su jednoglasno prihvatili raspravu o njemu. Obrazložio ga je mr.sc. **Damir Kuštrak**. Obrazloženju je prethodio uvod, u kojem je zamjenik ministra financija skrenuo pažnju na to da je u obrazloženju Konačnog prijedloga naveden izvadak iz članka 70 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te članci 86. i 87. Ugovora o osnivanju Europske zajednice. Jedan članak iz Ugovora vjerojatno izaziva nedoumice oko statusa državnih potpora socijalne naravi pa da ih ne bi bilo Vlada predlaže brisanje toga cijelog stavka. To što je predložio zastupnik Krpina nikako ne bi moglo stajati kako je predloženo (dakle, ne mora se uopće navesti "državne potpore socijalne naravi koje se dodjeljuju pojedinim korisnicima pod uvjetom da su podijeljene bez diskriminacije u pogledu podrijetla, proizvoda").

Kuštrak je rekao da su Vlada i Ministarstvo financija trebali uz konačni prijedlog ponuditi i Prijedlog uredbe pa bi neke nedoumice otpale.

Vladin amandman - neprihvatljiv

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a**, **Drago Krpina** je izvijestio predstavnika predlagatelja da je za taj klub Vladin amandman neprihvatljiv. Ako bi se prihvatilo brisanje cijele točke a) to bi značilo da socijalne potpore ne bi bile sukladne Zakonu o potporama, odnosno država bi se obvezala da u Hrvatskoj neće postojati mehanizam socijalnih potpora potrošačima. Zato Klub zastupnika HDZ-a ostaje kod svog amandmana, rekao je

zastupnik, upozorivši da država ne bi sebi smjela isključiti mehanizme da primjerice novcem od socijalnih potpora siromašne obitelji mogu kupovati domaće prehrambene i poljoprivredne proizvode. Zašto, upitao je, s obzirom na, primjerice, aktualan problem - da hrvatski seljaci ne uspijevaju prodati svoje svinje ne bi bila ostavljena mogućnost da se u takvim slučajevima daju socijalne potpore potrošačima - da kupuju svinjsko meso domaćeg podrijetla.

Mimo svake bi pameti bilo, izjavio je zastupnik, da Hrvatska s ovako negativnom vanjskotrgovinskom bilansom čak i socijalnim potporama potiče otvaranje radnih mjesta u inozemstvu, da potiče poljoprivrednike u Europskoj uniji u vrijeme kad hrvatska poljoprivreda doživljava svoj kraj.

Ne prođe li njihov amandman Klub zastupnika HDZ-a neće podržati konačni prijedlog, rekao je Drago Krpina, napomenuvši da to nije ucjena već politički stav.

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a Tonči Tadić** je uvodno naglasio kako je cijeli ovaj zakon realizacija članka 70. Sporazuma o stabilizaciji te kako mu je intencija zaštita tržišnog natjecanja te da ništa ne sprečava mogućnost davanja socijalnih potpora (već samo onih koje narušavaju tržišno natjecanje).

Za Hrvatsku nije relevantan Ugovor o osnivanju EU do trenutka dok nije član Europske unije, odnosno relevantan je do daljnjega (u roku četiri godine mora se uskladiti s europskim sustavom državnih potpora) samo Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Prema tome, naglasio je zastupnik, Hrvatska ne mora odstajati od rješenja koja imaju izričitu socijalnu nakanu ako se ne protive slobodnom tržišnom natjecanju.

Zastupnik Tadić je zastupnicima skrenuo pažnju na upozorenja Udruge poslodavaca kako će kriteriji - ako ih bude određivalo od Vlade neovisno tijelo, i to podložno zahtjevima Europske komisije, definitivno biti kriteriji prilagođeniji Europskoj uniji, nekoj zemlji članici EU u kojoj su socijalne potrebe manje nego u Hrvatskoj (jer nije bilo rata niti "kaosa restrukturiranja"). Zato nema razloga, zaključio je predstavnik HSP-a i HKDU-a, da Hrvatska nema barem jedan zaštitni stavak koji vodi računa o hrvatskim socijalnim potrebama. S tim da se sa socijalnom pomoći ne kupuju tuđi već domaći proizvodi.

Potpuno je nelogično da Vlada briše taj dio iz Konačnog prijedloga zako-

na, a pogotovo to što je imala zadržku prema amandmanu zastupnika Krpine, rekao je Tonči Tadić.

Podrška amandmanu Vlade

Zašto **Klub zastupnika SDP-a** podržava amandman Vlade objasnio je mr.sc. **Mato Arlović**, skrenuvši najprije zastupnicima pažnju na to da se predloženim zakonom ne određuju konkretne potpore već organizacijska te pitanja kontrole i nadzora u pružanju i davanju potpora. Uz to, državna tijela posebnim propisima, Hrvatski sabor zakonima, a jedinice lokalne samouprave propisima uređuju državne potpore, među ostalim i one socijalne naravi. Klub zastupnika SDP-a glasovat će za Vladin amandman i zato što on otklanja moguću dvojbu da li bi se i što moglo (ne) regulirati bez pozivanja na zakon.

Klub se, napomenuo je, slaže s primjedbom kolege Tadića da sada treba poštovati prije svega Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, ali je i njime predviđeno prijelazno razdoblje u kojem će se, i kad Hrvatska postane punopravnim članicom EU, moći, po potrebi, donositi propise koji će uređivati državne potpore i socijalne naravi.

Klub zastupnika SDP-a smatra da bi eventualno obvezivanje na kupnju isključivo domaćih proizvoda bilo zadiranje u ravnopravnost tržišnih subjekata, a i slobodu građana (da troše novac od socijalne potpore na za njih ekonomski najisplativiji i najučinkovitiji način).

Nije točno da ovaj zakon ne govori o konkretnim potporama, rekao je **Drago Krpina**. Riječ je o konkretnim potporama socijalnog karaktera koje Vlada sada predlaže brisati kao iznimku. Ima tu, dometnuo je, još jedna iznimka - to su državne potpore za ublažavanje ili otklanjanje šteta prouzročenih prirodnim nepogodama, izvanrednim ili ratnim okolnostima.

Radi ispravka navoda za riječ se zatim javio **Tonči Tadić**. Nitko iz Kluba zastupnika HSP-HKDU-a nije protiv prilagodavanja europskim standardima, riječ je samo o tempu odnosno brzini, objasnio je. Upitao je zatim zašto se sporni članak ne bi aktivirao (odnosno deaktivirao) tek onda kad Hrvatska postane članicom Europske unije.

U ime predlagatelja, mr.sc. **Damir Kuštrak** je najprije pojasnio da su korisnici državnih potpora pravne i fizičke osobe koje, obavljajući

gospodarsku djelatnost, sudjeluju u prometu robe i usluga. Potpore koje imaju karakter socijalne naravi, dakako, nemaju nikakve veze s gospodarskom djelatnošću jer se daju ljudima, potrošačima, građanima.

Smisao je članka 4. da državne potpore socijalne naravi te potpore za ublažavanje i otklanjanje šteta i za nerazvijena područja, za kulturu, za poteškoće u gospodarstvu nisu uopće predmet nadzora te agencije. A potpuno je netočno da to znači kako ne može biti potpora socijalne naravi, to doista nema nikakve veze sa smislom ovog zakona.

Pojašnjavajući smisao stavka 7. članka 70. Sporazuma o pridruživanju i stabilizaciji, zamjenik ministara financija je upozorio da će se prve četiri godine po njegovu stupanju na snagu svaka državna potpora ocjenjivati (nije riječ ni o kakvoj zabrani ili subordinaciji), jer takav sustav ocjenjivanja Hrvatska trenutačno nema.

A u Hrvatskoj se, samo s razine Državnog proračuna dijeli 6 mlrd. kuna raznih državnih potpora i to ne socijalne naravi, što je vrlo teško iščitati iz Proračuna.

Ispravljajući zamjenika ministra, **Tonči Tadić** je rekao kako se ocjenjuje u školi te s lošom ocjenom ne prolazi. Naravno da oni nas ocjenjuju, ali kako ocjena nije ono što oni hoće onda se moramo prilagoditi onome što traži Unija. Ako su za taj koncept potpora neprihvatljive potpore fizičkim osobama koje se bave gospodarstvom znači da su u tom konceptu neprihvatljive potpore osiromašenim staračkim domaćinstvima koja su obuhvaćena Zakonom o državnim potporama u poljoprivredi. Ako je tome tako, dometnuo je, neka kaže da se ljudi ne zavaravaju.

U ime **Kluba zastupnika HSS-a, Ljubica Lalić** je podržala Vladin amandman. Obrazlažući zašto najprije je rekla da valja poći od svrhe potpora. U odnosu na potrošača, fizičku osobu je dvostruka zaštita - tržišnog natjecanja i siromašnog potrošača.

Ukoliko bi ga se amandmanom zastupnika Krpine obvezalo da mora kupovati i robu koja je na tržištu skuplja ne bi bila postignuta svrha potpore. Klub zastupnika HSS-a je za zaštitu domaće proizvodnje, posebice poljoprivredne ali i za zaštitu siromašnog građanina. Ni u kom se slučaju ne može tumačiti da bi ovaj amandman isključio socijalne potpore, one su riješene drugim zakonom, ne samo Zakonom o državnim potporama.

Ispravljajući zastupnicu Lalić, **Ivo Lončar (nezavisni)** je rekao kako ne stoji da je svrha zaštititi siromašnog potrošača ako su korisnici socijalnih potpora i fizičke i pravne osobe. Objašnjavajući tvrdnju načinio je usporedbu s poticajima u poljoprivredi. Lani je u Hrvatsku uvezeno 94.200 goveda i 418.000 svinja, što je više nego zločin. Zato je to netočno i potpuno neprihvatljivo, naglasio je zastupnik.

I **Jadranko Mijalić** je rekao da je netočan navod (mišljenje) Ljubice Lalić kako se kroz ovakve potpore trebaju prvenstveno sanirati i, na taj način, socijalno pomagati, potrošači. Ispravan put je jedino da se potpomaže proizvođač i tako ga se brani od uvoza i nelojalne konkurencije.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** upozorio je da se primjenjuje institut ispravka navoda, a ne mišljenja. Da se ne može ispravljati mišljenje već navod uzvratila je i **Ljubica Lalić**, napomenuvši da je iznijela stav Kluba zastupnika HSS-a.

Ivo Lončar upozorio je da su i predsjednik i zastupnica prekršili članak 209. Ona je trebala reći što je prekršeno a nije pa ipak joj je dopušteno da govori.

I **Drago Krpina** se javio radi ispravka Ljubice Lalić. Netočno je da bi se prihvatanjem Vladina amandmana zadržao mehanizam potpore hrvatskim potrošačima. Njegovim prihvaćanjem potpore socijalnog karaktera prestaju biti sukladne ovom zakonu, iz njega se, de facto, izbacuju.

Amandman koji je on osobno podnio ne obvezuje potrošače koje će proizvode kupovati, ali ostavlja mogućnost Vladi da plasmanom socijalnih potpora potrošače upućuje na kupnju domaćih poljoprivrednih proizvoda. Države Europske unije, podsjetio je, daju 12 puta više potpora svojim seljacima nego Hrvatska i, dakako, da su hrvatski proizvodi skuplji. Vladinim će se pristupom dodatno poticati uvoz hrane u Hrvatsku, zaključio je.

Podrška amandmanu zastupnika Krpine i HDZ-a

Da Klub zastupnika HSL-a podržava amandman Drage Krpine i Hrvatske demokratske zajednice zastupnike je izvijestio **Joško Kontić**. Ponajprije taj amandman nije inkompatibilan članku 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i zato što u ovom trenutku može biti jedan praktično uspješan instrument uspostavljanja barem djelomične socijalne ravnoteže. Dodatni je argument to što se odluka o amandmanu donosi u kontekstu činjenice da Hrvatska pokriva samo 45 posto svoga uvoza (rijetke zemlje imaju lošiju trgovinsku bilancu od Hrvatske). U tom smislu amandman može biti dobar korektiv koji će uspostaviti socijalnu ravnotežu, a neće narušiti tržišne odnose. Bude li prihvaćen Klub će podržati zakon, rekao je Kontić.

Većinom glasova (62 "za", 38 "protiv" i 3 "suzdržano" Hrvatski sabor je prihvatio amandman Vlade Republike Hrvatske. Amandman Drage Krpine odbijen je (38 glasova "za", 62 "protiv" i 7 "suzdržano"). Odbijen je i amandman Ivice Buconjića (40 glasova "za", 65 "protiv" i 3 "suzdržano").

Zakon o državnim potporama izglasan je većinom glasova u tekstu predlagatelja zajedno s (njegovim) prihvaćenim amandmanom te u skladu s uvaženim amandmanima Odbora za zakonodavstvo.

J.R.

IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA O PRESTANKU MIROVANJA ZASTUPNIČKOG MANDATA ZASTUPNIKA LUCIANA SUŠNJA I PRESTANKU ZASTUPNIČKOG MANDATA NJEGOVOG ZAMJENIKA DARIJA VASILIĆA

Predsjednik Mandatno-imunitetnog povjerenstva **Jozo Radoš** je obrazložio da je Mandatno-imunitetno povjerenstvo 12. ožujka ove godine razmotrilo podnesak Primorsko-goranskog saveza od 4. ožujka ove godine vezan uz zahtjev Luciana Sušnja od 10. prosinca 2002. U podnesku Primorsko-goranskog saveza, nastavio je gospodin Radoš, iznosi se kako je gospodin Luciano Sušan 10. srpnja 2002. godine podnio zahtjev o prestanku mirovanja svog zastupničkog mandata. Povjerenstvo je ustvrdilo da je mirovanje zastupničkog mandata Lucianu Sušnju, izabranom na listi koalicije stranaka SDP, HSLŠ i PGS u 8. izbornoj jedinici započelo 11. srpnja 2001. godine te da je istim danom počeo zastupničku dužnost obnašati njegov zamjenik Dario Vasilčić. Naglašeno je da je Luciano Sušan podnio zahtjev za prestanak mirovanja mandata 10. srpnja prošle godine te tada to pitanje dolazi na dnevni red sjednice Mandatno-imunitetnog povjerenstva ali se ona i skida bez obrazloženja. Situacija se, pojašnjava gospodin Radoš, komplicira kada 10. prosinca 2002. gospodin Luciano Sušan ponovno podnosi isti zahtjev. Povjerenstvo, kaže, tada donosi odluku da se odobrava aktiviranje mandata navedenog zastupnika. Međutim, zainteresirani zastupnici, odnosno stranke traže da se obave konzultacije kako bi se taj problem riješio dogovorom a ne sporovima. Naglasio je kako je u svojstvu predsjednika Mandatno-imunitetnog povjerenstva predložio da se donosi odluka o prestanku mirovanja mandata zastupnika Luciana Sušnja. Pojasnio je da neki članovi Povjerenstva imaju stav kako je Luciano Sušan podnošenjem zahtjeva u ljeto prošle godine iskoristio svoje pravo na prestanak mirovanja mandata, dok drugi smatraju da on to pravo u srpnju 2002. nije iskoristio. Zaključio je da se pred zastupnicima nalazi zadatak donošenja zaključka kada je zaista prestao zastupnički mandat gospodinu Vasilčiću, je li to 18. srpnja ili 18. prosinca 2002. godine.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Milanka Opačić (SDP)** je rekla da je ovo presedan u Hrvatskom saboru da jedan Odbor o istoj temi održi dvije

sjednice i donese dva izvješća s dva različita zaključka. Pojasnila je kako Mandatno-imunitetno povjerenstvo do 22. siječnja 2003. nije donijelo nikakvu odluku o ponovnom vraćanju mandata Lucianu Sušnju. Ukazala je potom na situaciju iz ljeta prošle godine rekavši da je 30. srpnja na dnevni red sjednice Mandatno-imunitetnog povjerenstva stavljen zahtjev Luciana Sušnja, međutim ta sjednica nije održana zbog nedostatka kvoruma. Drugi dan dodala je, na sjednici Mandatno-imunitetnog povjerenstva nema te točke, zbog razloga jer nisu ispunjeni proceduralni razlozi, odnosno Luciano Sušan nije ponovno službeno podnio isti zahtjev. Prilikom stavljanja te točke na dnevni red 30. srpnja uslijedile su zamolbe gospodina Nikole Ivaniša da se o toj temi momentalno ne raspravlja kako bi se stvari riješile unutar PGS-a. Zatražila je od Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav mišljenje o tome koji je zaključak relevantan, jer, smatra da je izvorni mandat jači od zamjeničkog.

Za riječ se tada javio u ime Kluba zastupnika PGS-a mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)**. Obrazložio je da ne postoje dva izvješća Mandatno-imunitetnog povjerenstva, budući da je na zadnjoj sjednici prvi zahtjev odbijen, dok je drugi dobio potrebnu većinu glasova.

Nije točno da ne postoje dva izvješća Mandatno-imunitetnog povjerenstva, ispravila je **Milanka Opačić**, pojašniviši da je prvo došlo 22. siječnja, a drugo 12. ožujka 2003. godine.

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Rekao je da prema mišljenju njegovog Kluba nema dileme oko postojanja dva izvješća nego da je relevantno ono koje je doneseno zadnje o tome da se ne donese odluka o prestanku mandata zastupnika Daria Vasilčića. Osvrnuo se i na Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor citiravši: "Mirovanje zastupničkog mandata prestat će osmog dana od kada je zastupnik koji je stavio mandat u mirovanje podnio predsjedniku Doma pisanu izjavu o ponovnom obnašanju zastupničke dužnosti". Ako zahtjev gospodin Sušan nije povukao u srpnju 2002. zašto tada po sili zakona nije postao zastupnik, upitao je gospodin Rožić. Smatra da je gospodin Sušan

iskoristio svoje pravo bez obzira je li taj zahtjev službeno povukao s dnevnog reda Mandatno-imunitetnog povjerenstva ili nije.

Mandatno-imunitetno povjerenstvo je promijenilo svoje stajalište drugim glasovanjem i ono predstavlja konačno izvješće, drži u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)**. Ukazao je potom na jedno od temelja Rimskog prava, a to je da kasnija odluka istog tijela o istom derogira i mijenja raniju odluku. Klub zastupnika HDZ-a glasovat će stoga da Darijo Vasilčić i dalje bude zastupnik, zaključio je gospodin Šeks.

U stavcima 2. i 7. podneska predsjedniku Hrvatskog sabora se neargumentirano optužuje SDP Rijeke i Hrvatske za pokidane veze i prijateljstva nekadašnjih čelnih ljudi PGS-a, rekao je **Vladimir Šepčić (SDP)**. Naglasio je dalje kako su interesne razlike koje postoje unutar PGS-a dovele do ovog slučaja.

Ovo što je izgovorio gospodin Šepčić nema nikakve veze s Izvješćem Mandatno-imunitetnog povjerenstva, dodao je mr.sc. **Miroslav Rožić**.

Na izlaganje gospodina Šepčića osvrnuo se i **Ivan Jarnjak (HDZ)**. Drži netočnim da se SDP ne miješa u druge stranke, budući da je predsjednik Kluba zastupnika SDP-a mr. Arlović izjavio u novinama da HDZ puca po šavovima.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** potvrdio je već iznijetu soluciju da se ova rasprava ne treba promatrati kroz političku i međustranačku dioptriju. Riječ je zapravo o pitanju prava, a temeljna dvojba odnosi se na to, postoje li dva ili jedan zahtjev. Istodobno treba utvrditi je li zahtjev koji je tijekom srpnja poslan faxom službena ili neslužbena poruka. Ukoliko postoji uređena procedura kojom se traži odgovarajući pisani tekst, onda se svaki razgovor ili poruka predsjedniku Sabora, ne može smatrati uredno dostavljenim zahtjevom. Relevantnim se smatra ono što postoji u službama Hrvatskog sabora. Ukoliko služba dostave tvrdi da nema traga o službenom zahtjevu, onda se smatra da nikakvog zahtjeva nije bilo, bez obzira na fax - poruke, konstatirao je zastupnik.

Zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** javio se zbog ispravka navoda, ističući da je za uvrštavanje u dnevni red potreban odgovarajući podnesak koji se pod-

nosi kako na plenarnim sjednicama, tako i na odborima. Ukoliko nije bilo podneska zastupnika Sušnja, kako ga je povjerenstvo uvrstilo na sjednicu od 30. srpnja prošle godine? Da je bilo kvoruma o tome bi se raspravljalo, upozorio je zastupnik. Smatra da je za ovu situaciju odgovorno povjerenstvo, bez obzira je li došlo faxom ili na drugi način.

Ispravak navoda uputio je i zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** posluživši se parabolom, navodeći da se o pravu može glasovati, kao da se kaže da je Sabor obojen u crveno, te sve uvjeravati u tu činjenicu, iako svi vide da nije točna. Zatražio je od predsjedavajućeg da osujeti daljnje nepotrebne rasprave, ocjenjujući da se zakon mora provoditi.

U svom ispravku netočnog navoda, zastupnik mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)** podsjetio je na kronologiju zbivanja o podnijetom zahtjevu. Napomenuo je da je prvi zahtjev dospio u prosincu, a poslije je uslijedio još jedan, za kojega je naveo datum kao i urudžbeni broj spisa. Smatra da je riječ o nedvojbenu materijalnom dokazu kako je dopis upućen.

Zastupnik **Mladen Godek (LIBRA)** ocijenio je da rečeni zahtjev nikad nije bio razmatran na Povjerenstvu kao točka dnevnog reda. To je bilo navedeno kao prijedlog predsjednice Povjerenstva u pozivu članovima za sjednicu koja se trebala održati u zadnjim danima srpnja. Ovakva odluka nikad nije bila donesena. Govoreći o saborskom statusu zastupnika Sušnja, smatra da bi sam zastupnik trebao reći da odustaje od mandata. Te su situacije ujedno riješene Poslovníkom, a Mandatno-imunitetno povjerenstvo predstavlja samo transmisiju koje nema nikakvu posebnu ingerenciju. Potrebno je ujedno utvrditi datum prestanka mandata zastupnika **Darija Vasilicia (PGS)**. Napomenuo je ujedno, da odluku o završetku i početku saborskog mandata donosi Hrvatski sabor sukladno utvrđenoj proceduri. Još je jednom upozorio da zastupnik Vasilic nije razriješen kao što ni gospodin Sušanjan nije proglašen saborskim zastupnikom.

Ponovno je riječ zatražio zastupnik **Luka Bebić**, tražeći ispravak netočnog navoda. Ovdje se kaže, postavlja pitanje da li je predsjednik Povjerenstva samovlasno, neovlašteno i izmišljeno uvrstio u dnevni red zahtjev pod točkom broj 7. ili nije.

U nastavku pojedinačne rasprave, za riječ se javio zastupnik **Ivo**

Fabijanić (SDP). On je podsjetio na kronologiju zbivanja u kojoj se zastupnik Bandić dva puta odricao saborskog mandata. Smatra da je to bila jedna normalna procedura i put kojim se rješavaju problemi u Hrvatskom saboru. Ovakva nejasna situacija narušava ugled Sabora i mjerodavnih radnih tijela.

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** zatim je ukazao, da ukoliko je sporno činjenično stanje, ne može biti na odgovarajući način primijenjeno pravo. Ako je tako, i kad ne bi bilo zasjedanja Odbora i utvrđivanja prijedloga, po sili zakona bi se uspostavio mandat. Zastupnik **Darko Šantić (HNS)** podsjetio je da je na posljednjoj sjednici Mandatno-imunitetnog povjerenstva glasovano o dva različita prijedloga. Prvo je glasovanjem stavljena izvan snage prva odluka s prethodne sjednice, a drugim je glasovanjem donijet rezultat koji je ovdje i predložen, odnosno da se zadrži zastupnički mandat zastupnika Vasilicia.

Sada se u ime predlagatelja, Mandatno-imunitetnog povjerenstva javio predsjednik tog tijela, zastupnik **Jozo Radoš**. On je ocijenio da bi bilo najbolje kada bi se ovaj problem politički razjasnio i riješio u Rijeci, a ne u Zagrebu. Upozorio je ujedno da je članak 14. stavak 3. Zakona o izboru zastupnika, nejasno i komplicirano formuliran, pa je zbog toga došlo do problematičnih situacija. Boljom i preciznijom odredbom trebalo bi onemogućiti ovakve situacije, ocijenio je zastupnik Radoš.

Predsjedavajući je ocijenio da će morati donijeti odgovarajuću odluku, te podsjetio na kronologiju događanja oko upućivanja dokumenta u radna tijela sabora. Predložio je donošenje zaključka kojim bi se Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav zadužio da utvrdi činjenice i sugerira kako dalje postupiti. Treba voditi računa i o tome da se takvo izvješće Odbora prihvati ili odbije bez rasprave. Ukoliko Dom pak ustrajava, voljan je staviti na glasovanje i ovo posljednje izvješće.

Zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** ocijenio je da je ovaj prijedlog dvojbenu, jer su članovi rečenog Odbora koji su članovi oporbe, već kroz raspravu iznijeli svoje mišljenje. Nema ništa protiv još jednog očitovanja Odbora, ali očito je da će većinsko mišljenje biti ono koje su danas iznosili zastupnici SDP-a.

Ponovno se za riječ javio zastupnik **Mladen Godek** podržavajući u ime Kluba zastupnika LIBRE predloženu soluciju. Smatra da bi ipak trebalo

napomenuti značajnu činjenicu o primanju zahtjeva u 7. mjesecu. To je bio osnovni argument, a sada se čuje da to nije niti zaprimljeno. Zatražio je od predsjednika Sabora da odgovori je li primio zahtjev gospodina Sušnja u 12. mjesecu.

Predsjedavajući je ponovio da bi Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav trebao ocijeniti cjelokupni postupak i činjenice, te sugerirati konačnu odluku. Predložio je da se pristupi glasovanju o dva podnijeta prijedloga.

Prvo je na upit: Tko je za to da se pristupi glasovanju o prijedlogu Mandatno-imunitetnog povjerenstva, 45 zastupnika glasalo "za", 46 "protiv" i 6 "suzdržanih". Konstatirao je da ovaj prijedlog nije prihvaćen. Smatra da se drugi prijedlog ne mora dati na glasovanje jer se podrazumijeva. Ukoliko postoji suglasnost, predložio je donošenje odluke kojom bi se zadužio rečeni Odbor oko utvrđivanja činjeničnog stanja. Nakon toga trebao bi prvog radnog dana 31. sjednice Hrvatskog sabora, predložiti kako postupiti u razrješavanju ovog slučaja. Još je jednom ocijenio da se mora glasovati, budući da je to jedina preostala mogućnost. Zatražio je zatim da se u okviru jedne podtočke, podnese i izvješće o zahtjevu za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv dr.sc. **Zdravka Tomca**, zastupnika u Hrvatskom saboru. Zamolio je predsjednika Povjerenstva da podnese izvješće.

Zastupnik i predsjednik Povjerenstva, **Jozo Radoš** podsjetio je na proceduru i redosljed zbivanja o ovoj točki dnevnog reda na 34. sjednici Mandatno-imunitetnog povjerenstva. Razmotren je zahtjev Općinskog suda u Zagrebu o potrebi davanja povjerenja za pokretanje postupka po privatnoj tužbi zastupnika Ljube Česića protiv zastupnika Zdravka Tomca. Povjerenstvo nije ulazilo u meritum sadržaja kaznene prijave, ali je temeljem načelnog stava koji je ranije usvojen, odlučilo da se zbog privatnih tužbi za klevetu ne skida zastupnički imunitet. Budući da o rečenom izvješću nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je zaključio raspravu i predložio da se pristupi glasovanju o izvješću povjerenstva. Zastupnici su jednoglasno sa 102 "za", potvrdili ovu odluku Povjerenstva.

M. S; V. Ž.

Izbori - imenovanja - razrješenja

Sastav izaslanstva Sabora u Vijeću Europe

U nastavku rada, predsjedavajući je zamolio predsjednika Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove dr.sc. **Vilima Hermana** da izvijesti o izboru izaslanstva Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe za 2003. godinu. Zastupnik Herman predložio je za voditelja izaslanstva gospodu **Mirjanu Ferić - Vac (SDP)**, a za članove, **Snježanu Biga-Friganović (SDP)**, dr.sc. **Josipa Torbara (HSS)**, **Dubravku Šuicu (HDZ)**, i mr.sc. **Ivu Škrabala (LIBRA)**. Za zamjenika člana predložio je dr.med. **Tibora Santa (LS, zast. pripadnika mađarske nac. manjine)**, mr.sc. **Zdenku Čuhnil (HSS, zast. pripad. češke i slov. nac. manjine)**, mr.sc. **Miroslava Rožića (HSP)** i **Damira Jurića (SBHS)**. Ostalo je još jedno slobodno mjesto za zamjenika člana, iz redova HSLs-a, a koje će biti popunjeno nakon očitovanja ove političke stranke.

Za riječ se zatim javio zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** upozoravajući da od pet punopravnih članova, četiri pripadaju vladajućoj koaliciji, a samo jedan član pripadnik je oporbe. Smatra da ovaj prijedlog ne odgovara pravom odnosu snaga u Hrvatskom saboru, ocjenjujući da bi omjer trebao biti 3:2 za vladajuću oporbu. Micanjem zastupnice mr.sc. **Zdravke Bušić (HB)** iz članstva, gubimo mjesto potpredsjednika Odbora za migracije. Spomenuo je da je na nekoliko važnih dokumenata koje je taj Odbor predstavio Vijeću Europe, upravo zastupnica Bušić bila izvjestitelj, i to kao potpredsjednica rečenog tijela. Prilikom izbora članova ovoga tijela trebalo bi povesti računa o nacionalnim i državnim interesima samog izaslanstva, zaključio je zastupnik Rožić.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a zatim je govorio zastupnik **Joško Kontić**. Potvrdio je da je HSLs za svog predstavnika u izaslanstvu predložio zastupnika mr.sc. **Željka Glavana**. I on je ocijenio da je predloženi omjer vladajućih i oporbenih članova neprirodan odnosima u Saboru, pa je to jedan od razloga zbog kojih ne mogu podržati ovu odluku. Podsjetio je ujedno da je HSLs stranka koja ima gotovo 10% zastupnika u Parlamentu i dosadašnjim običajima zaslužuje najmanje dva predsjednička mjesta u

odborima Hrvatskog sabora. Ovo je pravo uskraćeno, a time je ustanovljen presedan koji ne doprinosi ugledu ovoga tijela. Podsjetio je također, da su još ranije tražili da se u skladu sa člankom 35. Poslovnika, promijeni raspored sjedenja u sabornici, u skladu sa članstvom u klubovima. I ovi su razlozi navedeni u dopisu kojim se obrazlaže zbog čega se ne mogu podržati predložene promjene, zaključio je zastupnik Kontić. Smatra ujedno da je zastupnica Bušić svojim radom zaslužila sve pohvale i bilo bi šteta da izaslanstvo ostane bez ovoga člana.

Zatim je u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio zastupnik **Vladimir Šeks**. Napomenuo je da se u rečenom prijedlogu predviđa devet članova izaslanstva Hrvatske u parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe. Sedam mjesta pripada vladajućoj koaliciji, a dva zastupnicima iz redova oporbe. Kod članova je omjer 4:1 za zastupnike iz stranaka vladajuće koalicije. Do 2000. godine vladao je dobar običaj kojim je oporba bila daleko kvalitetnije brojcano zastupljena. Podsjetio je i na Poslovničke odredbe kojima se sugerira da sastav Odbora povjerenstva u pravilu odgovara stranačkom sastavu Parlamenta. Sadašnji omjer od 80:20, u korist vladajuće koalicije nije u skladu niti s odnosima niti s dosadašnjim običajima. Zbog ovakve je prakse izrazio nezadovoljstvo, te predložio dodatne konzultacije tražeći da omjer iznosi 3:2 za pripadnike vladajuće koalicije.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik mr.sc. **Mato Arlović**. On je napomenuo da bi izaslanstvo svake zemlje, trebalo koliko je to moguće zrealiti strukturu Parlamenta. Razumio je prigovore i primjedbe, ali je podsjetio da vladajuća koalicija prvi put ima u svom izaslanstvu i predstavnike nacionalnih manjina. Podsjetio je ujedno da nepopunjeno mjesto pripada HSLs-u, koji ga u ovim okolnostima ne bi moglo kandidirati. Smatra nemogućim da svaki klub ima svoga predstavnika, a suglasio se s konstatacijom da je šteta što zastupnica Bušić više ne može biti član ovoga tijela. Problem se javio nakon raslojavanja glavne opozicijske stranke i to je rezultiralo sadašnjim posljedicama. Smatra da je omjer ipak malo drugačiji i iznosi 6:3:1, te gotovo

idealno odgovara strukturi većine i manjine. Napomenuo je da su članovi i njihovi zamjenici u cijelosti izjednačeni u svim pravima, naravno kada prisustvuju sjednici. Iz navedenih razloga podržat će ovaj Prijedlog. Podsjetio je da na prethodnoj koordinaciji klubova nije bilo sličnih primjedbi, izuzimajući već obrazložene prijedloge Kluba zastupnika HSLs-a koji će biti proslijeđeni Odboru za izbor, imenovanja i upravne poslove.

Uslijedila su dva ispravka navoda. U prvome je zastupnik **Vladimir Šeks** demantirao da zastupnica Bušić nije uvrštena u izaslanstvo zbog raslojavanja unutar HDZ-a. Smatra da je problem u želji stranaka koalicije da ima drugačiji omjer izaslanstva. Zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić** u svom ispravku upozorava da će Klub zastupnika nacionalnih manjina prema ponuđenom prijedlogu imati dva člana u izaslanstvu i to na uštrb oporbenih predstavnika. Zapitao je: Tko zapravo uvodi nacionalne manjine u parlamentarno izaslanstvo - oporba ili vladajuća?

U ime kluba zastupnika HSS-a, zatim je govorio **Luka Trconić**. Suglasio se da je na koordinaciji parlamentarnih stranaka uočena određena dilema vezana uz sastav izaslanstva u Vijeću Europe. Predložio je da se prekine rasprava, te učini još jedan napor kako bi se dogovorom razriješile dvojbe.

Ispravak navoda zatražio je zatim zastupnik **Luka Bebić**. Ispravio je navod zastupnika Trconića u dijelu kada kaže da bi u Saboru moglo doći do preglasavanja u pogledu iznijetih prijedloga. Ocijenio je da je do presedana došlo, zato jer nije prihvaćen prijedlog HDZ-a za članove Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Prvi put od 1990. godine, narušeno je načelo da stranke predlažu, a ostali glasuju. Upozorio je da je i nadalje najjača oporbena stranka podzastupljena u radnim tijelima. Predsjedavajući je ocijenio da koordinator vladajućih stranaka ima razloga iznijeti svoje mišljenje, te dao riječ zastupniku mr.sc. **Mati Arloviću**. On je napomenuo da je trebalo izabrati izaslanstvo ili potvrditi postojeće. Na više sjednica koordinacije klubova raspravljana je ova tema bez postizanja dogovora kojemu smo bili najbliže na jučerašnjem sastanku. Nisu mu kaže, poznati razlozi odustajanja pojedinih

stranaka od postignutog dogovora. Ukoliko se odustaje od potvrđivanja iznijetog Prijedloga, bilo bi potrebno potvrditi sadašnje izaslanstvo koje mora obaviti svoja predstojeća zaduženja i zaštititi interese naše zemlje u Vijeću Europe.

Za riječ se zatim u ime Kluba zastupnika LIBRE javio zastupnik **Jozo Radoš**. I on je ocijenio da je potrebno članstvo izaslanstva dovesti u sklad sa sastavom Parlamenta. Važno je ujedno sačuvati dosadašnji sklad, te potvrditi demokratičnost i poslati ispravne poruke Vijeću Europe. Klub zastupnika LIBRE iz ovoga razloga neće imati obvezujuće glasovanje o ovom prijedlogu. Predložio je da se ovaj prijedlog vrati i da se odnos uskladi prema omjeru 5:4, a mogući pripadnik manjine neka bude u kvoti vladajuće većine.

Sada se za ispravak netočnog navoda javio zastupnik mr.sc. **Mato Arlović**, navodeći da ispravlja navod oko kršenja propisa i dobrih običaja. Postoji pravilo u Parlamentarnoj skupštini Vijeće Europe po kojemu novonastale stranke u slučaju raslojavanja postojećih stranaka, nemaju svoje predstavnike budući da nemaju izborni legitimitet. Možda bi bilo dobro da se uistinu odgodi ova rasprava pa da se nove odluke donesu u ovom kontekstu, ocijenio je zastupnik. Prije glasovanja o prijedlogu zastupnika Trconića i Radoša, za riječ se javila zastupnica **Mirjana Ferić-Vac (SDP)**. Napomenula je da se potvrđivanju starog izaslanstva ne pristupa glasovanjem, već ga svojim dopisom potvrđuje predsjednik Parlamenta. Predsjedavajući je napomenuo da razumije vlastite ingerencije, ali je glasovanjem želio potvrditi sastav samo za travanjsku sjednicu. Za lipanjsku pak sjednicu, ovaj Sabor preuzima obvezu da imenuje novo izaslanstvo.

Pristupilo se glasovanju, a nakon brojanja, utvrdio je da je predloženi zaključak donesen većinom glasova: 99 "za" i 7 "suzdržanih".

Nakon obavljenog glasovanja riječ je dobio predsjednik nadležnog Odbora, dr.sc. **Vilim Herman**. Napomenuo je da je prijedlog odluke bio

sukladan dogovoru koji je postignut prethodnog dana na koordinaciji, pa i u razgovoru s oporbenim klubovima. Ta je činjenica uostalom sadržana i u obrazloženju. Smatra da su se trebale respektirati odredbe Poslovnika, koje utvrđuju ovlasti radnog tijela, te time sačuvati dostojanstvo Odbora, ali i Sabora.

Imenovanje predsjednika i članova Odbora "Ivan Filipović"

Predložio je na kraju Prijedlog odluke o imenovanju predsjednika i članova Odbora nagrade "Ivan Filipović". U Odbor nagrade imenuju se: za predsjednika Odbora, zastupnik **Hrvoje Kraljević (LIBRA)**, a za članove gospodin **Rudolf Gruđen**, gospođa **Jasna Krstović**, gospođa **Nikola Pastuović**, **Mirko Polonio** i **Milan Sikirica**, gospođa **Vedrana Spajić - Vrkaš**, gospodin **Nikša Šoljan** te gospođa **Irena Vodopija**.

Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, pristupilo se glasovanju. Za ovaj prijedlog glasovalo je 63, 3 glasa bila su "protiv", dok ih je 40 bilo "suzdržanih".

Imenovani članovi izaslanstva Sabora, te članovi Odbora; za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, te za obrazovanje znanost i kulturu

Predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i razrješenja dr.sc. **Vilim Herman** izvijestio je o Prijedlogu odluke o izboru člana izaslanstva Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini Organizacije za europsku sigurnost i suradnju. Za zamjenika člana predložio je zastupnika **Zdenka Haramija (HSS)**.

Ovaj prijedlog donesen je većinom glasova, 109 "za" i jednim suzdržanim glasom.

Predložio je zatim da se i za člana Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove, izabere zastupnik **Zdenko Haramija (HSS)**. Većinom glasova, 110 "za" i jednim suzdržanim, donesena je i ova odluka.

Zastupnik Herman predložio je da se za izaslanstvo Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini NATO-a, za voditelja imenuje zastupnik dr.med. **Viktor Brož (LIBRA)**, a za članove, mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** i mr.sc. **Zlatko Mateša (HDZ)**, te za tajnika gospodin **Lavoslav Torti**.

Budući da ni u ovom slučaju nije bilo prijavljenih za raspravu, pristupilo se glasovanju. Predsjedavajući je nakon obavljenog brojanja konstatirao da je većinom glasova sa 106 "za" te 4 "suzdržana" donesena i ova odluka.

Za članove Odbora za lokalnu i područnu odnosno regionalnu samoupravu Hrvatskog sabora, Odbor je imenovao **Gretu Augustinović - Pavičić (Grad Zagreb)**, **Jadranku Nikolov (Grad Osijek)**, **Veljanku Radojkovića (Grad Split)**, **Kseniju Linić (Grad Rijeka)**, iz jedinica područne (regionalne) samouprave, **Ivicu Mataiju (Ličko - senjska županija)** i **Dragutina Lesara (Međimurska županija)**, te iz jedinica lokalne samouprave, **Matu Golubičića (Općina Bošnjaci)** i **Šimu Zupčića (Grad Vis)**. Iz reda uglednih pravnika, imenovana je prof.dr.sc. **Inge Perko - Šeparović (Hrvatski pravni centar - Zagreb)**.

I ova odluka donesena je većinom od 95 "za", 7 "protiv" i 8 "suzdržanih".

Pristupilo se zatim prijedlogu odluke o razrješenju člana Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskog sabora. Predloženo je da se članstva razriješi prof.dr.sc. **Gvozden Flego**, ministar znanosti i tehnologije.

Većinom od 109 "za" i jednim suzdržanim glasom, donesena je i ova odluka.

M.S; V.Ž.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

PROMET

Kriteriji za dodjelu dopusnica za međunarodni teret

Zastupnik **Krunoslav Gašparić (HB)** postavio je zastupničko pitanje: "Temeljem kojih kriterija hrvatski prijevoznici dobivaju dopusnice jer je kriterij ključ dopusnice. Kako je to bilo za 2002. godinu, a kako za 2003. godinu. Držim opravdanom sumnju ljudi koji se tim poslom bave 20-tak i više godina, koji su preživjeli svakojake situacije, a koji su danas zahvaljujući raspodjeli cementa i ekopunktova u situaciji da krajem ove zime obustave bilo kakvu daljnju djelatnost. Dakle, držim opravdanom sumnju, jer kriteriji nisu jasni."

Na navedeno zastupničko pitanje **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza** dalo je odgovor:

"Zakonom o prijevozu u cestovnom prometu propisano je da se međunarodni prijevoz tereta obavlja na temelju dozvola. Ministarstvo pomorstva, prometa i veza razmjenjuje potreban broj dozvola za jednu godinu s nadležnim tijelima drugih država.

Pojedine države radi zaštite interesa svojih prijevoznika i tržišta nisu spremne razmijeniti broj dozvola koji bi zadovoljio potrebe hrvatskih prijevoznika (Italija, Austrija). Naime, u navedenim državama, zbog viših socijalnih standarda u djelatnosti javnog prijevoza, cijena prijevoza je veća u odnosu na cijenu prijevoza hrvatskih prijevoznika, zbog čega nemaju interesa obavljati prijevoz za Hrvatsku odnosno koristiti hrvatske dozvole. Zbog tih razloga broj dozvola ne može se povećati.

Raspodjelu stranih dozvola na temelju rečenog članka Zakona domaćim prijevoznicima obavljaju komore (Hrvatska gospodarska komora i Hrvatska obrtnička komora), osim onih koje su razmijenjene u broju manjem od iskazanih potreba (kritične dozvole), čiju raspodjelu obavlja Ministarstvo pomorstva, prometa i veza.

Raspodjela dozvola za 2002. godinu obavljala se na temelju Pravilnika o raspodjeli dopusnica za međunarodni prijevoz tereta ("NN" broj 95/00). Imajući u vidu činjenicu da u RH postoji vrlo velik broj prijevoznika, te da se prijevozni kapaciteti i dale povećavaju, a da je kontingent dozvola koje se razmjenjuju sa državama

nedostatan, donesen je novi Pravilnik o raspodjeli za međunarodni prijevoz tereta.

Rečeni Pravilnik stupio je na snagu 26. prosinca 2002. godine. S obzirom na tu činjenicu, domaćim prijevoznicima se za 2003. godinu dodjeljuje akontacija kritičnih dozvola i EKObodova za tranzit kroz Republiku Austriju, do konačnog utvrđivanja pripadajućeg broja dozvola, odnosno ekobodova.

Kriteriji odnosno uvjeti za raspodjelu u Pravilniku su vrlo jasni i točno određeni, stoga smatramo da će na temelju istih, raspodjela dozvola biti pravilno utvrđena.

U odnosu na dio Vašeg pitanja koji se odnosi na navod o smanjenju broja dozvola, ukazujemo Vam na činjenicu da se broj dozvola nije smanjio, naprotiv, za BiH, Sloveniju, Italiju i Austriju bilateralno i treće zemlje, broj dozvola se povećao.

Isto tako, broj CEMT dozvola s 2 ograničenja povećan je za 58 komada.

Već je naprijed istaknuto da je u prošloj godini izrazito rasla nabavka i upućivanje u promet novih vozila, što je ujedno i jedan od osnovnih razloga za nedostatak dozvola za raspodjelu.

M. M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarltija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora